

อนุสรณ์

๑. ชินทรปาติศ

ที่ระลึก

ในงานประชุมเพลิงศพ

นาย ปรีชา ชินทรปาติศ

928.95911

ป 469 อ

อนุสรณ์ ป.อินทรปาลิต

ที่ระลึก
ในงานประชุมแม่สิงคโปร์
นายปรีชา อินทรปาลิต

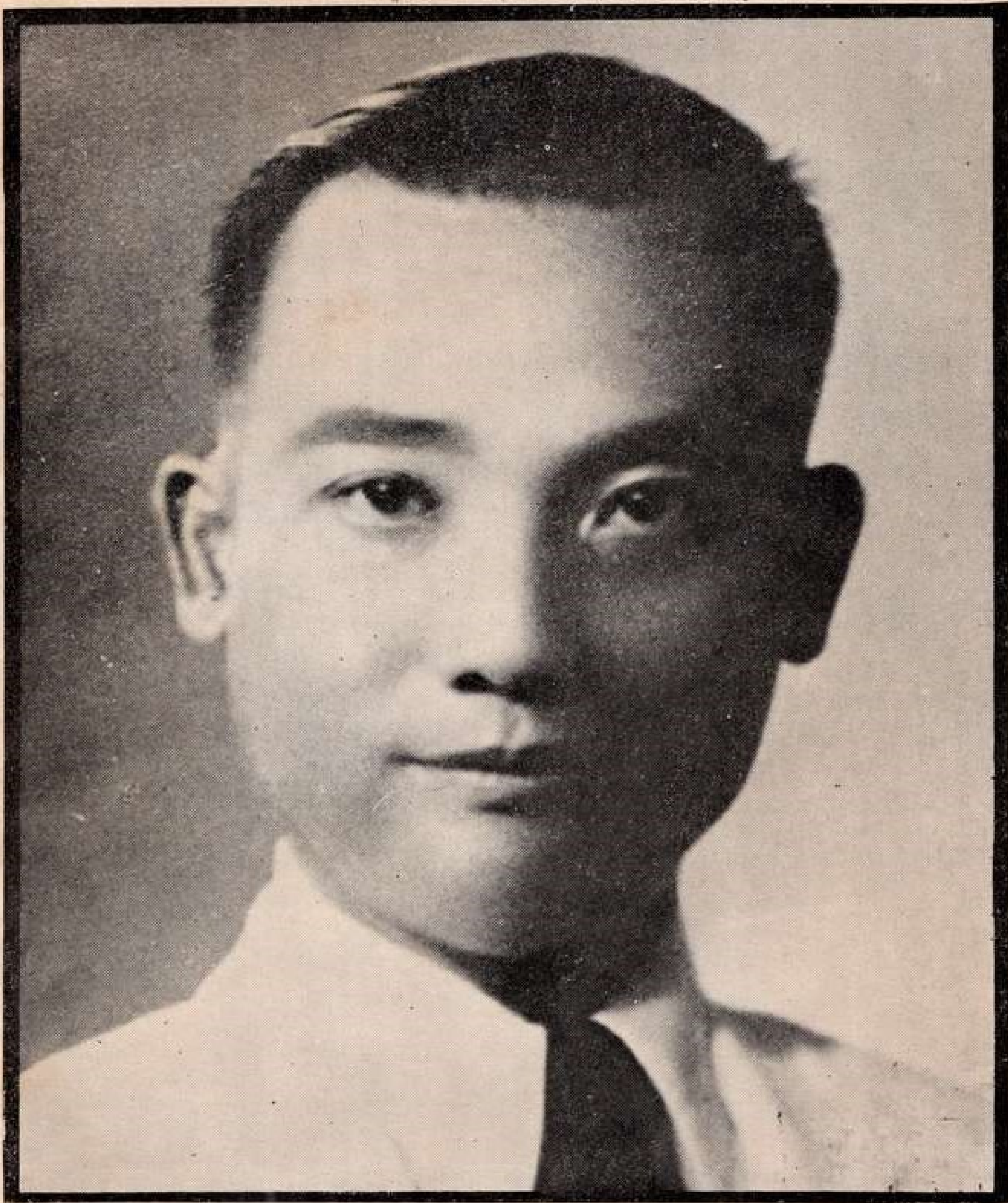
28. 95911
46910

ณ เพรวิชฌกฏกษัตริยาราม
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๒

លេខរៀង ១ ឈ.

លេខរៀង ១២៨.១៩១១
ឬ ៥៦១/១

លេខកម្រិត ២ ៣២ ១. ៣៨៦៣ ១២

ឯ. ឧត្តមវង្ស

ថាគៈ ១២ បុព្វបុរាណ ឃ.វ. ២៤៤៣
អគៈ ២៤ ក្រិយៈបុរាណ ឃ.វ. ២៤៤៤

ประวัติ ป. อินทรปาลิต

□ ปรีชา อินทรปาลิต เป็นบุตรชายคนที่สองของ พ.ท. พระวิสิษฐพจนการ (อ่อน อินทรปาลิต) และนางวิสิษฐพจนการ (ชื่น อินทรปาลิต) เกิดที่บ้านตำบลหลานหลวง อำเภอคูสิด จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ตรงกับวันพฤหัสบดี ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีจอ มีพี่น้องร่วมบิดามารดารวม ๗ คน :-

1. นางสาวลี อรรถยุกติ
 2. นายปรีชา อินทรปาลิต
 3. นางมาลัย อินทรปาลิต - ครูโท สังกัดกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 4. นายอุทัย อินทรปาลิต - ข้าราชการชั้นโท กรมชลประทาน
 5. นายอรุณ อินทรปาลิต - ข้าราชการชั้นพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียนช่างชลประทาน
 6. นายอาภรณ์ อินทรปาลิต - Thai Art Director บริษัท Ling McCann ERICSON, LTD. สาขา กรุงเทพฯ
 7. นายโกมล อินทรปาลิต - ช่างกลก่อสร้าง กรมชลประทาน
- ปัจจุบัน พี่น้องทั้งหมดยังมีชีวิตอยู่

ด้วยความปรารถนาของท่านบิดาที่จะให้บุตรชายได้เป็น นายทหารเหมือนอย่างตัวท่าน เมื่อปรีชา อินทรปาลิต ได้รับการศึกษาสามัญชั้นต้นแล้ว จึงได้เรียนในโรงเรียนนายร้อยทหารบก (ปัจจุบันคือ ร.ร. นายร้อย จ.ป.ร.) ซึ่งขณะนั้นยังแยกเป็นโรงเรียนนายร้อยประถมและมัธยม เป็นนักเรียนร่วมรุ่นกับนายทหารรุ่น ๒๔๗๔)

แต่เนื่องจาก ปรีชา อินทรปาลิต เป็นผู้มีนิสัยชอบความสนุกสนาน และ
รักชีวิตอิสระมาตั้งแต่เยาว์วัย จึงไม่อาจจะศึกษาต่อให้สำเร็จได้ ด้วยความเป็นผู้
ชอบอ่านหนังสือ และได้มีโอกาสรู้จักกับนักประพันธ์ผู้ใหญ่หลายท่านในสมัยที่บิดา
เป็นทั้งอาจารย์และบรรณาธิการหนังสือเสนาศึกษาและแพทยศาสตร์ ทำให้มีใจ
รักการประพันธ์ และได้หัดเขียนเรื่องสั้น ๆ ตั้งแต่บัดนั้น เมื่อลาออกจากโรงเรียน
แล้ว ได้เข้ารับราชการในกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ต่อมาได้โอนไปอยู่กอง
ทางกรมโยธาเทศบาล ได้ใช้เวลาว่างเขียนหนังสืออยู่เสมอ และได้เคยส่งไปลงใน
หนังสือพิมพ์บางฉบับโดยมิได้รับผลประโยชน์ตอบแทน นอกจาก ความภูมิใจ
จากเรื่องสั้น ๆ กลายเป็นนวนิยายขนาดเล่มเดียวจบในสมัยนั้น เขียนแล้วเก็บไว้
เป็นหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งพี่ ๆ น้อง ๆ ก็ได้อ่านกันทุกเรื่อง และทุกคนก็ลงความเห็น
พร้อมกันว่าเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” เป็นเรื่องที่เขียนได้ดีที่สุด อาจจะเป็น
เพราะเจ้าตัวมีแรงบันดาลใจมากกว่าเรื่องอื่น ด้วยเลือดเข้มข้นของนักเรียนนายร้อย
ยังซ่อนเร้นอยู่ในห้วงลึกของจิตใจ หาได้จิตจางไปตามกาลเวลาที่ผ่านไปไม่ ด้วย
เรื่องสนับสนุนของวงศ์ญาติ ไข่มุกด์ ผู้ภรรยา จึงได้นำต้นฉบับ “นักเรียนนายร้อย”
ไปส่งยังสำนักพิมพ์ “เพลินจิต” คุณเวช กระตุกษ์ เจ้าของสำนักพิมพ์ได้รับไว้
ด้วยความยินดี เมื่อพิมพ์ออกจำหน่ายปรากฏว่าหนังสือขายได้เป็นจำนวนสูงใน
เวลาอันรวดเร็ว และเป็นเรื่องที่กล่าวขวัญในหมู่นักอ่านทั่วไป นับว่า “นักเรียน
นายร้อย” เป็นผู้มอบความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในความเป็นนักประพันธ์ให้แก่ ป.
อินทรปาลิต สำนักพิมพ์รีบส่งผู้แทนมาติดต่อขอซื้อเรื่องต่อไปโดยด่วน นับแต่นั้น
เรื่อยมาเรื่องของป.อินทรปาลิตก็ทะยอยออกสู่ตลาดเรื่อย ๆ สำนักพิมพ์อื่น ๆ ก็ติดต่อ
ขอซื้อเรื่องอีกหลายต่อหลายแห่งด้วยกัน

ดังที่ได้กล่าวแล้ว ป. อินทรปาลิต เป็นผู้รักชีวิตอิสระ มีอารมณ์สนุก
สนานเป็นนิสัยจึงได้ลาออกจากราชการกองทาง กรมโยธาเทศบาล เพื่อใช้เวลา
ให้เต็มที่ในการประกอบอาชีพอิสระคือนักประพันธ์อาชีพอย่างแท้จริง นับถอย
หลังจากปัจจุบันนี้ ไปเกือบกึ่งศตวรรษ วงการนักประพันธ์ กำลังตื่นตัวฟื้นฟูขึ้น

คนไทย ยังเชื่อกันว่า อาชีพ แต่งหนังสือ เป็นอาชีพ เลื่อนลอย จึงมีคำ ประกอบ
นามที่น่าหวาดกลัวสำหรับนักประพันธ์ อันเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า “นักประ-
พันธ์ไส้แห้ง” เช่นเดียวกับพวกนักแสดงที่ถูกหยามเหยียดว่าเป็น “พวกเต็นกิน
รำกิน” และภาวียที่ฝังใจหนักหนาของพวกเรา ก็คือ “สิบพ่อค้าไม่เท่าหนึ่ง
พระยาเลี้ยง” เพื่อเป็นการเอาใจผู้ใหญ่ให้หายวิตกว่าไส้จะแห้ง ป. อินทรปาลิตจึง
กลับเข้ารับราชการอีกครั้งหนึ่งในโรงเรียนช่างพิมพ์ของคุรุสภา แต่ความเรียกร้อง
ทางจิตใจในด้านศิลป์มีหนักแน่นกว่า ไม่ช้าก็ลาออก เป็นการอำลาอาชีพพระยา
เลี้ยงอย่างเด็ดขาด

ป. อินทรปาลิต หันมาทุ่มเทกำลังกายกำลังใจเขียนนวนิยายอย่างเต็มที่
เรื่องต่าง ๆ ที่พิมพ์ออกจำหน่ายได้รับความนิยมในตลาดหนังสือมาก วงการละคร
เริ่มสนใจ ชาวพระนครที่อายุไม่น้อยกว่า ๔๐ ปี เกือบจะกล่าวได้ว่าไม่มีใครที่
ไม่รู้จักละคร “แม่บุญนาท” และ “แม่เลื่อน” คณะละคร “แม่บุญนาท” ได้
แสดงเรื่อง “ยอดสงสาร” เป็นเรื่องแรก ป. อินทรปาลิตเขียนเรื่องสั้นเรียกน้ำตา
จากนักอ่านนวนิยายที่ใจอ่อนทั้งหลายได้มากที่สุด แม่บุญนาทเล็งผลเลิศ ได้แสดง
เรื่องนี้ และขอให้เจ้าของเรื่องรับเป็นผู้กำกับการแสดงด้วย เป็นงานที่ถูกต้องมาก
ประกอบทั้งมีพรสวรรค์ ในศิลปะทางนี้ ป. อินทรปาลิต รับผิดชอบทันที ส่วน “แม่
เลื่อน” ก็แสดงครั้งแรกด้วยเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” เจ้าของเรื่องเป็นผู้กำกับ
การแสดงเช่นเดียวกัน เรื่องนี้ได้รับความนิยมจากผู้ดูมาก ในงานรับพระราชทาน
กระบี่ของนักเรียนนายร้อยผู้สำเร็จการศึกษาในปีนั้น คณะแม่เลื่อนได้รับเกียรติ
ให้ไปแสดงเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” ในงานนั้นด้วย นายทหารหลายคนซึ่งเป็น
เพื่อนร่วมรุ่นได้มาแสดงความยินดีในงานของเพื่อนร่วมรุ่นอย่างครื้นเครง

ป. อินทรปาลิต ได้ก้าวเข้าไปในวงการแสดงแล้วทั้งชายชายและขวา ใน
ที่สุดได้เป็นผู้จัดการละครคณะ “เทพนิมมาน” (คณะแม่เลื่อนเดิม) อย่างเต็มที่
อันนับได้ว่าเป็นสมัยที่ละครแม่เลื่อนรุ่งโรจน์ที่สุด โดยทำการแสดงในพระนคร
และออกต่างจังหวัดเป็นครั้งคราว ได้ดำเนินกิจการละครอยู่นาน จนกระทั่งตัว

แสดงสำคัญ ๆ หลายคน มีความจำเป็นต้องแยกกันไป ศิลปินชื่อดังยุคนี้หลายท่าน ได้รวมกิจการละครมาด้วยกัน อาทิเช่น เออ “สุนทราภรณ์” สุนทรวรรณ, แก้ว “แก้วฟ้า” อัจฉริยะกุล ฯลฯ และนักแสดงชื่อดังในยุคนี้อีกมาก มีเกล็ดย่อยที่จะเขียนในแง่ที่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนเท่านั้น ในการแสดงละครรอบกลางวันรอบหนึ่ง ป. อินทรปาลิต ไปถึงโรงละครเมื่อใกล้เวลาแสดงเต็มที่แล้ว ก็รีบขึ้นไปโดยลิ้มบททั้งไว้ในรถ น้องชายคนเล็กคิดว่าพี่ชายจะต้องกำกับอยู่จนละครเลิก ก็ขับรถของพี่ชายไปตระเตรียมโดยกะว่าจะกลับมาก่อนละครเลิก พอรู้สึกตัวว่าไม่มีบท และไม่ทราบจะตามรถได้ที่ไหนแล้ว ก็ถึงเวลาแสดงพอดี สุดท้ายจะแก้ไข วันนั้นผู้กำกับจำเป็นต้องบอกบทเมื่อเบลาตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่มีใครจับได้ แต่อย่างไรก็ดี ถึงแม้งานกำกับการแสดงละครจะเป็นงานหนัก ป. อินทรปาลิตก็ยังแบ่งเวลาสำหรับเขียนนวนิยายอยู่เสมอเป็นปรกติ

มาถึงสมัยภาพยนตร์ไทยเฟื่อง นวนิยายของ ป. อินทรปาลิตถูกนำไปสร้างภาพยนตร์หลายเรื่อง เพียงแต่ขายบทประพันธ์ให้แก่ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยไป ยังไม่ทำให้มีความรู้ในเรื่องหนังไทยดี ป. อินทรปาลิต จึงได้เข้าร่วมสร้างภาพยนตร์ไทยเรื่องหนึ่งคือ “ทาสทรมาณ” นับว่าเป็นผู้มีความสนใจฝึกฝนงานด้านศิลป์เป็นอย่างดี

ในระยะแรก นวนิยายของ ป. อินทรปาลิต เป็นเรื่องรักโศกชนิดเรียกน้ำตาจากผู้อ่านทั้งสิ้น จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๗๗ สำนักพิมพ์ใหม่คือ “อุเทน” ได้อุบัติขึ้น นับเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวของ “เพลินจิต” นักประพันธ์คนสำคัญของ “อุเทน” คือคุณ “เลี้ยว ศรีเสวก” เจ้าของนามปากกา “อรรณพ” และอีกหลายนามปากกา ทั้งสองสำนักพิมพ์ได้ผลิตนวนิยายแข่งกัน เรื่องแล้วเรื่องเล่า ป. อินทรปาลิต จึงได้เปลี่ยนแนวเรื่องรักโศกมาเป็นตลก ซึ่งปรกติ ป. อินทรปาลิตเป็นคนสนุกสนานรื่นเริงอยู่แล้ว หันนิยาย พล—นิกร จึงเกิดขึ้นตั้งแต่บัดนั้น และต่อมาเป็นสามเกลอ พล—นิกร—กิมหงวน อันเป็นตัวละครซึ่งคนไทยทุกเพศ ทุกวัยทุกชั้นส่วนมากรู้จักดี ตัว “ลุงเชย” ก็เป็นต้นกำเนิดของคำว่า “เชย” มา

จนกระทั่งทุกวันนี้

ในระหว่างมหาสงครามเอเชียบูรพา ตลาดหนังสือทรุดฮวบลงทันที เพราะขาดแคลนกระดาษที่จะพิมพ์ และนวนิยายทุกเรื่องต้องถูกเซ็นเซอร์ ให้เขียนถูกต้องตามแนวรัฐนิยมและวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ป. อินทรปาลิต ได้เปลี่ยนจากการเขียนหนังสือไปพากย์ ภาพยนตร์ ตามต่างจังหวัด อยู่ระยะหนึ่ง นับว่าเป็นผู้ได้ทำงานในด้านการบันเทิงมามาก ต่อมาเมื่อสงครามยุติลง ป. อินทรปาลิต ได้รับการทาบทามจากมิตรสหายและสำนักพิมพ์ให้ร่วมมือทำหนังสือพิมพ์นวนิยายรายวันและรายสัปดาห์ชื่อ “ปิยะมิตร” ขึ้น ป. อินทรปาลิต ก็เต็มใจเข้าร่วมมือ โดยเป็นผู้อำนวยความสะดวก มีน้องชาย อาภรณ์ อินทรปาลิต เป็นบรรณาธิการ คุณประยูร หอมวิไล เป็นเจ้าของ หนังสือ “ปิยะมิตร” ยุคนั้นขายดีมาก และโดยเฉพาะเมื่อเรื่อง “เสือดำ” ถูกพิมพ์ลงใน “ปิยะมิตร” ก็ได้สร้างความเกรียวกราวตื่นเต้นได้มากที่สุด รวมทั้งการจำหน่ายด้วย ภายหลังต้องเลิกจาก “ปิยะมิตร” รายวัน เพราะเป็นงานที่เหน็ดเหนื่อยมาก เนื่องจากต้องเขียนคนเดียวเกือบตลอดเล่ม ป. อินทรปาลิต กลับมาเขียนหนังสือเล่มต่อไป ขณะนั้นมีสำนักพิมพ์ “ผดุงศึกษา” “เชชมบรรณกิจ” และ “บรรณาการ” นิยายของ ป. อินทรปาลิต อยู่ในความนิยมของผู้่านตลอดมา ชื่อเสียงกำลังรุ่งโรจน์ที่สุด เกือบจะไม่มีใครไม่รู้จักนาม ป. อินทรปาลิต เสียงพิมพ์ดีดที่บ้าน ดังระรัวไม่ขาดระยะ ทั้งกลางวัน และเกือบตลอดกลางคืน นวนิยายหลากรสออกจากรูเหมือนเครื่องจักรกล ยิ่งทำงานมากเพียงไร ก็ย่อมหมายถึงชื่อเสียงเกียรติยศและเงินทองซึ่งไหลมาเทมาราวกับกระแสน้ำไหล

ป. อินทรปาลิต ได้ทำการสมรสกับ น.ส. ไข่มุกด์ ระวีวัฒน์ ข้าหลวงในพระองค์เจ้าหญิงประดิษฐาสารี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ มีบุตรชายหญิงด้วยกัน ๒ คน คือ :—

๑. นายอุทัย อินทรปาลิต

๒. นางฤดี (อินทรีปาลิต) เคนนี

ไข่มุกด์ผู้ภรรยา นอกจากจะปฏิบัติหน้าที่แม่บ้านและเป็นแม่ของลูก ๆ แล้ว เธอยังเป็นนักอ่านนวนิยายอย่างแท้จริงคนหนึ่ง เป็นผู้มีความรอบรู้เรื่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี ฉะนั้น จึงมีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ ป. อินทรีปาลิต ตลอดมา จนกระทั่งเธอได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจและความดันโลหิตสูง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๑

ป. อินทรีปาลิต สมรสกับปรานีต่อมาและไม่มีบุตรด้วยกัน

ป. อินทรีปาลิต ได้ล้มป่วยด้วยโรคเบาหวาน เมื่อปี ๒๔๙๘ ได้รับการดูแลรักษาพยาบาลจากนายแพทย์ เดวิด เคนนี ผู้เป็นบุตรเขย อาการของโรคในระยะปีแรก ๆ ก็ไม่ร้ายแรงอะไรนัก

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๑๐ อาการป่วยของ ป. อินทรีปาลิต กำเริบขึ้น ถึงกับต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อเดือนธันวาคม การป่วยครั้งนั้นมีอาการทางหัวใจและโรคปอดเข้าแทรก คณะแพทย์ได้ทำการรักษาพยาบาลอย่างดีที่สุด ได้พักรักษาตัวอยู่ประมาณหนึ่งเดือน แพทย์ก็อนุญาตให้กลับบ้านได้ ต่อมาเมื่อเดือนเมษายน ๒๔๑๑ อาการของโรคเดิมกำเริบขึ้น จึงได้กลับเข้ารักษาตัว ณ ที่เดิมอีก คราวนี้รักษาตัวอยู่นานถึงสองเดือนเศษ และเมื่อทุเลาก็ได้รับอนุญาตให้กลับบ้านได้อีกครั้ง เมื่อกลับมาอยู่บ้าน มีอาการกำเริบบ้างเป็นครั้งคราว แล้วก็หายไป เป็นเช่นนั้นเสมอมา และเนื่องจากชีวิตในบั้นปลาย ป. อินทรีปาลิต ต้องอยู่บ้านตามลำพัง บุตรชายหญิงทั้งคู่ก็ต้องทำงานประกอบอาชีพ และแยกครอบครัวกันไปหมดแล้ว ทั้งปรานีภรรยาก็ทำงานอยู่ ณ ร้านจำหน่ายหนังสือ ไม่สามารถจะลาหยุดบ่อย ๆ ได้ อาการป่วยเรื้อรังเช่นนี้ควรจะได้มีผู้ดูแลประจำอยู่พอดีกับน้องสาวและน้องเขย (ชูชัย พระขรรค์ชัย) ของภรรยา ได้แสดงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อขอรับ ป. อินทรีปาลิต ไปพักอยู่ด้วยที่บ้านตนที่ซอยโชคชัย ถนนมิตรภาพ เพื่อจะได้มีโอกาสช่วยดูแลพยาบาล เป็นการตอบแทนบุญคุณที่ ป. อินทรีปาลิต ได้มีต่อครอบครัวของตนอย่างดียิ่งมาช้านาน ซึ่งน้องสาวของภรรยา

ให้ความการวะพีเชยเสมอด้วยบิดาตน โดยปกติแล้ว ป. อินทรปาลิต เป็นผู้ไม่
ยอมรับความช่วยเหลือจากใครง่าย ๆ หากด้วยความเอ็นดู “โต” น้องภรรยาผู้
ป. อินทรปาลิต เคยอุปถัมภ์มาแต่เยาว์วัย จึงยอมรับการแสดงออกซึ่งความ
กตัญญูกตเวทิตานั้น โดยได้ย้ายไปอยู่ ณ บ้านดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม
๒๕๑๑ อย่างไรก็ดี ป. อินทรปาลิต เป็นผู้ที่มีทฤษฎีในการยืนอยู่เป็นตัวของตัวเอง
อย่างยิ่ง แม้จะเจ็บป่วยสักเพียงไรก็ยังสามารถหารายได้จากการเขียนหนังสือเลี้ยง
ครอบครัว อาจจะกล่าวได้ว่าตราบนานหลายใจครั้งสุดท้าย โดยปรานีภรรยาได้
รับเงินค่าเรื่องจาก “เดลินิวส์” ในตอนเช้าของวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๑ และ
เมื่อเวลา ๑๘.๑๕ น. ของวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๑ คือวันเดียวกันนี้ ป. อินทร-
ปาลิต ก็ได้ถึงแก่กรรมด้วยอาการหัวใจวายโดยความสงบ จะมีใครทราบล่วงหน้า
ก็หาไม่

ป. อินทรปาลิต มีอายุได้ ๕๔ ปี

เรียบเรียงโดย น้องๆ ของ ป. อินทรปาลิต

เมียนักเขียนจะเขียนหนังสือเป็น ก็ต่อเมื่อ
ต้องเขียนถึงคนที่เขารักอาลัยสุดซึ่งในชีวิตจริง

□ พี่ที่รัก

□ นี่ไม่ใช่เพราะธรรมเนียมที่ว่าเมื่อคนซึ่งเรารักตายจากไปทันที ถึงจะ
เศร้าโศกเสียใจจนแทบไม่รู้จะเขียนอะไรถูกก็จำเป็นต้องเขียน แต่เมื่อยอยาก
เขียนถึงพี่เสมอแม้สมัยเมื่อพี่ยังมีชีวิตอยู่หรือชีวิตจะหาไม่แล้วก็ตาม ตั้ง
แต่ต้นและตลอดไป

□ พี่จำ... เมียร้องให้คิดถึงพี่ทุกวัน แต่เมื่อคิดถึงคำปลอบของพี่ว่า
“เป็นเมียนักเขียน เป็นเมียนักประพันธ์ได้แห่งอย่างพี่ต้องอดทนต้องเข้ม
แข็ง” เมียจึงพยายามเช็ดน้ำตาเสีย และจะพยายามเลิกร้องให้!

□ ซึ่งก็ควรจะได้เช่นนั้น เพราะพี่จากไปดี จากไปอย่างสะอาดบริสุทธิ์
ใคร ๆ ต่างก็รักอาลัยพี่ พี่ไม่มีทรัพย์สินสมบัติศฤงคารทิ้งไว้ให้เมียก็จริง แต่มรดก
ตัวหนังสือที่พี่มีสำหรับความบันเทิงเริงรมย์ของผู้อ่าน ตลอดจนคุณความดี — คำ
ของความรักที่พี่มอบให้เมีย ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ก็เลิศล้ำแล้ว ดีกว่าเหนือกว่า
แก้วแหวนเงินทองใดอื่น เพราะเป็นมรดกแห่งความภาคภูมิใจ ซึ่งเมียทั้งยินดีทั้ง
ปลาบปลื้มที่จะรับไว้อย่างยิ่ง

□ เราเคยรวย เราเคยจน เราเคยร่วมทุกข์ ร่วมสุข เราเคยหัวเราะ เคย
น้ำตาตกมาด้วยกันตลอดเวลา ๒๗ ปี และเมื่อลำบากอย่างที่สุด พี่ก็สอนให้
เมียสู้โดยต่างคนต่างไม่ยอมปริปากกับใคร ยามจนเราก็กินเสียให้ไกลคนรู้จัก
ถือสันโดษ ก้มหน้าก้มตาอดบ้าง อิ่มบ้างตามประสาเรา พี่คือตัวของพี่เสมอ
ในเรื่อง “อุดมคติ” พี่ว่าพี่ยอมกิน “อุดมคติ” กลัวกับความขัดสนและจะ

ยอมกินมันไปตลอดชีวิตโดยไม่ยอมนำมันออกไปเร่ขาย พี่มีความตั้งใจเช่นนั้น
และเมื่อพี่กินได้ เมียของพี่ก็ต้องกินได้ กินอุดมคติอ้อมกอกกัน ก็เป็นไร ! □

□ แต่ถึงจะกินอุดมคติอยู่บ่อยๆ พี่ก็ยังรวบอารมณ์ขึ้นอยู่เป็นนิจ หรือถึงแม้จะ
เจ็บป่วยแทบลุกไม่ขึ้น พี่ก็ยังยิ้มแย้มกับเมียกับคนไปเยี่ยมได้ กลับมาบ้านยังเดิน
เหินไม่ถนัดพี่ก็มีแก่ใจบ่ลอบเมียว่า “ไม่ได้พาเมียไปคุหนั่งตั่ง ๗ เดือนแล้ว อีก
สองสามวันเดอะจะพาไป” เมียยังแกล้งเย้าพี่ว่า “พูดอยู่กับในศาลาโกหกที่พี่
เขียนทีเดียว จะอาบน้ำสั๊กที่ เมียยังต้องอาบให้ ลูกเดินพี่ก็ยังเดินไม่ไหว อุตุ-
ล้าที่จะพาไปคุหนั่งอีก” พี่ได้แต่ตอบด้วยหัวเราะ และเมื่อหลานๆ เข้าไปนวดพี่
ก็ยังตอบแทนด้วยการเล่านิทานต่างๆ ให้ฟังไม่เคยใช้เปล่าๆ แม้จะเจ็บป่วยสักปาน
ไหน พี่ก็เก่ง หัวเราะเก่งมองโลกในแง่ดีไม่ชอบทำใครให้เจ็บช้ำ ก่อนที่จะ
จากไปเพียงไม่กี่วัน พี่ยังเผ่าส่งเหมือนพี่จะรู้ว่า “ถ้าพี่ตาย นือยารบกวณ
ไกรนะ ศพก็ไม่ต้องทำให้เปลืองเงินเปลืองทองนั้ก จะได้พอมีเงินเหลือเก็บไว้กิน
ไว้ใช้บ้าง แต่ถ้าตอนตายพี่ไม่เหลือเงินจริงๆ ก็เรียกวัดดอนเขามาเอาศพพี่ไปเฉยๆ
ก็แล้วกัน”

□ □ พี่พูดเช่นนั้นเพราะไม่อยากให้ลูกเมียเดือดร้อน แต่ใครล่ะจะปล่อยศพถึง
ขนาดนั้น ถึงอย่างไรเราก็ต้องทำกันอย่างงดงามสมเกียรติ ครั้นเมื่อพี่จากเราไป
จริงๆ ทุกสิ่งก็เป็นไปเกินคาด เพราะแต่ละท่านต่างก็มากันจากทุกหนทุกแห่งเพื่อ
หิบบิ้นน้ำใจและความอาลัยรักให้แก่คุณความดีของพี่ ส่วนท่านที่รู้จักพี่เพียงตัว
หนังสือ ก็เขียนจดหมาย มาแสดงความ โศกเศร้า เสียตาย ด้วยอย่างมากมาย ซึ่ง
บรรดาเจ้าภาพขอกราบขอบพระคุณในคำแห่งน้ำใจของทุกท่านไว้ ! □ □

□ นักเขียนนั้น ท่านแต่งหนังสือ เขียนหนังสือเพื่อให้ความสุข ความรื่นรมย์
แก่คนอ่าน แต่เมื่อนักเขียนไม่ใช่จะต้องเขียนหนังสือเก่ง เขาจะเขียนเป็นก็ต่อ
เมื่อต้องเขียนถึงคนของเขาคนเดียวในชีวิตจริง ซึ่งอาจจะเขียนในหัวใจหรือใน

กระดาษ อย่างที่เมื่อกำลังเขียนถึงพี่อยู่นี้ แม้จะไม่ไพเราะเพราะพริ้ง แต่เพื่อ
คนที่เขารักและอาลัยอย่างสุดซึ้งก็ทำให้เขา “เป็น” ได้ในทุกสิ่ง

□ □ ขอวิญญานของพี่จึงไปสู่สุคติโดยหมดห่วงใยเกิด เมียจะเข้มแข็ง
และจำคำพูดทุกคำของพี่ พี่สุขแล้ว สงบแล้ว แต่เมียของพี่ยังต้องอยู่ ยัง
ต้องสู้ และจะอยู่ จะสู้อย่างเมียของนักเขียนที่รักเกียรติศักดิ์ รักอุดมคติ
เหมือนที่เราเคย... เคียงข้างกัน... จวบจนวาระสุดท้าย.

ปราณี อินทรपालิต

พี. ป. ผู้มีพรสวรรค์

พี. ป. เกิดวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๕๓ เป็นบุตรคนที่ ๒ ของ พันโทพระวิสิษฐ์พจนการ และนางวิสิษฐ์พจนการ เมื่อยังเยาว์ได้เข้าศึกษา อยู่ ณ โรงเรียนวัดโสมนัสไม่ปรากฏว่าสอบไล่ได้ชั้นใด เพราะพี. ป. มิได้เขียนประวัติของตนเองไว้และมิได้บอกเล่าให้ทราบขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ฉะนั้นการเขียนชีวประวัติเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่พี. ป. จึงเขียนขึ้นจากความทรงจำเท่านั้น ซึ่งอาจขาดตกบกพร่องได้เป็นธรรมดา

ต่อมา พี. ป. ได้เข้าศึกษาต่อ ณ โรงเรียนนายร้อยทหารบก (ปัจจุบัน โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ) เป็นนักเรียนนายร้อย ในครั้งนั้นโรงเรียนนายร้อยทหารบกรับสมัครนักเรียนนายร้อยตั้งแต่อายุยังเยาว์วัย จำเป็นต้องมีพี่เลี้ยงคอยเอาใจใส่ดูแลจัดการเรื่องทั้งหลายที่นอกเหนือจาก วิชา การ แต่งตัวให้ตลอดจนการเลี้ยงดูเพื่อเพาะปลูกนิสัยให้เกิดความรักชาติ รู้เสียสละเลือดเนื้อชีวิตให้แก่ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ตั้งแต่อายุยังน้อย พี. ป. ศึกษาอยู่หลายปี แต่น่าเสียใจที่การเรียนต้องสะดุดหยุดลงด้วยอุปสรรค และความจำเป็นบางประการ พี. ป. ลาออกเสียก่อนที่จะได้รับพระราชทานยศเป็นนายทหารสัญญาบัตร แต่หาเหตุการณ์ราบรื่นเป็นไปด้วยดีแล้ว พี. ป. ก็อาจจะออกมารับราชการเป็นนายทหารในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ซึ่งบรรดาเพื่อน ๆ นักเรียนนายร้อยร่วมชั้นกันมากับพี. ป. และที่ยังคงรับราชการอยู่จนถึงปัจจุบันนี้นางายกตำรงยศสูงสุดถึงชั้นจอมพล อย่างน้อยก็นายพลชั้นไป

พี. ป. เคยรับราชการในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ (ปัจจุบันกระทรวงเศรษฐกิจ) เคยทำงานอยู่ ณ โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช (ปัจจุบันโรงพิมพ์คุรุสภา) แต่ไม่ต้องด้วยอุปนิสัยและประสงค์จะยึดถืออาชีพที่เป็นอิสระแก่ตนเองจึง

อยู่ไม่นานนักแล้วก็ลาออกไป เริ่มชีวิตด้วยการประพันธ์ เพียงเรื่องแรกของพี่ ป. ที่ออกสู่ตลาดหนังสือคือเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” ก็ได้เริ่มทำชื่อเสียงให้แก่ตนเองเป็นอย่างมาก พี่ ป. ใช้นามปากกาว่า “ป. อินทรปาลิต” เป็นเรื่องรัก-โศก เมื่อกล่าวถึงบทรัก พี่ ป. ก็ใช้พรรณนาโวหารได้อย่างเหมาะสม หวานซาบซึ้ง สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพขึ้น ทำให้เห็นว่าโลกนี้น่าอยู่ มีความสุขและเป็นของเรา แต่ถึงบทโศกก็ทำให้เกิดความสะเทือนใจ รู้สึกเมตตาสงสาร บางคนถึงกับต้องเสียน้ำตาด้วยเหตุนี้ เรื่องต่อ ๆ มาของพี่ ป. จึงอยู่ในความนิยม ของบรรดาผู้อ่าน เป็น อย่างยิ่ง ภายหลังมีผู้อ่านบางคนเบื่อบทเรื่องรักโศกของพี่ ป. จึงได้พูดกันต่อ ๆ ไปว่า พี่ ป. ก็ดี แต่เขียนเรื่องทำนองนี้ได้เท่านั้น เป็นเชิงสบประมาทว่าพี่ ป. จะเขียนเรื่องในแนวอื่นไม่ได้ จนในที่สุดทราบถึงพี่ ป. เข้า

ดังนั้นพี่ ป. จึงได้เปลี่ยนแนวการประพันธ์ขึ้นใหม่เป็นเรื่องตลกขบขัน ในชุด ๓ เกลอ คือ พล นิกรและกิมหงวน ซึ่งได้สร้างความประหลาดใจว่า ทำไมพี่ ป. จึงเขียนเรื่องตลกขบขันได้ ผู้เขียนเองเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้ที่ได้อ่านหนังสือชุด ๓ เกลอว่า เคยถูกคนอื่นหาว่าสติไม่ดี เพราะอยู่แต่ลำพังในห้องคนเดียวก็หัวเราะคิกคักเมื่ออ่านนิยายชุด ๓ เกลอ เรื่องนี้ขอรับรองว่าใคร ๆ ที่รู้จักพี่ ป. ดี จะต้องชอบใจ ในยามว่างไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่จะต้องตวงล้อมรอบเขา เขามีเรื่องมากมายไม่รู้จักจบและไม่ซ้ำแบบใคร พูดเก่งใช้คำพูดทำนองตลก ยิ่งได้แสดงท่าทางประกอบด้วยแล้วจะเรียกเสียงเฮฮากันอย่างครื้นเครงทีเดียว สนุกยิ่งกว่าการอ่านนิยายชุด ๓ เกลอมากมายหลายเท่าตัว พี่ ป. สร้างความประทับใจให้แก่บรรดาผู้อ่านคือสามารถสอดแทรกอุปนิสัยใจคอของตัวละครในเรื่องแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

ยิ่งกว่านั้นพี่ ป. ยังมีแนวการประพันธ์อีกแบบหนึ่งในชุดเสือดำ และเสือใบ ๒ ชุดหลังนี้ทำชื่อเสียงให้กับพี่ ป. โด่งดังขึ้นไปอีก เป็นเรื่องสนุก ตื่นเต้น โลด-โผน ต่อสู้กันด้วยหมัด มีด บิน แบบชายชาติวีรบุรุษมีการหักเหลี่ยม ชิงไหวชิงพริบระหว่างเจ้าหน้าตำรวจ นักเลงต่างถิ่นกับเสือดำและเสือใบ ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะนิด ๆ ทำให้เกิดความตื่นเต้นระทึกใจ

ถือว่าพี่ ป. มีพรสวรรค์ในการประพันธ์ ก็สามารถเขียนได้ทั้งเรื่องรัก-
โศก, ตลกขบขัน ตลอดจนประเภทต่อสู้โลดโผน พี่ ป. ใช้เวลาคลุกคลีในเรื่อง
เหล่านี้มาเกือบ ๔๐ ปี ชื่อเสียงของพี่ ป. เป็นที่เลื่องลือในตลาดหนังสือ ระดับกลาง
ซึ่งหมายถึงการหาซื้อได้ง่าย ขายคล่องทั้งในจังหวัดพระนครธนบุรีและต่างจังหวัด
ตลอดถึงในราชอาณาจักรลาว (เพราะไทยกับลาวส่วนใหญ่ใช้ภาษาเดียวกันใกล้เคียงกัน
อย่างที่สุด) พี่ ป. ยึดถืออาชีพการประพันธ์เพราะถือว่าเป็นอาชีพที่สุจริต
ทำความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน โดยเฉพาะเรื่องของพี่ ป. มักจะเป็นเรื่องทันสมัยใน
ขณะนั้นอยู่เสมอ

ชีวิตของพี่ ป. ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ตลอดมา มีทุกข์ มีสุขสลับกัน ถึงคราวทุกข์
ผจญกับความยากลำบากอย่างแสนสาหัส เคยไปกับเรือโยงเพื่อทราบชีวิต ของการ
ทำงานของชาวเรือโยงที่รับจ้างลากจูงเรือบรรทุกสินค้าไปขายตามลำแม่น้ำเจ้าพระ-
ยาจากกรุงเทพฯ ถึงปากน้ำโพ เป็นการทำงานแข่งกับเวลา ไม่มีวันหยุด แก่งแย่ง
ชิงดีต่อสู้เพื่อปากและท้อง และในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตั้งแต่ ๑ กันยายน
๒๔๘๒ ถึง ๑๔ สิงหาคม ๒๔๘๘ กระดาษ และอุปกรณ์การพิมพ์ขาดแคลนราคาแพง
มาก ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศก็ไม่พอใช้กับความต้องการ จนทางราชการต้อง
เข้าควบคุม จะหาซื้อได้ก็แต่ในตลาดมืดซึ่งราคาสูงมาก สำนักพิมพ์แต่ละแห่งจะ
ต้องคำนวณอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่าเมื่อพิมพ์ออกมาแล้วจะต้องมีกำไรบ้าง มิฉะนั้น
จะต้องเสี่ยงกับการล้มละลาย และยิ่งกว่านั้นในระหว่างนั้นเสรีภาพในการเขียน
การพิมพ์และการโฆษณาถูกคุกคามอย่างหนัก เรื่องทุกเรื่องที่พิมพ์ออกจำหน่ายจะ
ต้องผ่านคณะกรรมการตรวจเรื่องเสียก่อน ผิดวัฒนธรรมไม่ได้ แม้แต่ภาพหน้า
ที่จัดงาน ชมรมสังสรรค์ กลางแจ้ง ภายในบริเวณบ้านผู้ที่มาในงาน ก็ต้องสวมหมวก
ในสมัยนั้น ทุกคนต้องสวมหมวก เมื่อออกนอกบ้าน มิฉะนั้นจะต้องถูกเจ้าหน้าที่
ตำรวจจับกุม ให้ใช้พจนานุกรมฉบับ ๒๔๘๕ เช่น กะชวง รัตนตรี พริสภาคม
เป็นต้น คำสรรพนามที่ใช้แทนชื่อก็ต้องใช้ ฉัน ท่าน คำรับใช้ว่า จะ คำปฏิเสธ
ใช้ว่า ไม่ เรื่องของพี่ ป. ในตอนนั้นจัดชิด เนื้อเรื่องจะต้องถูกต้องวัฒนธรรมทุก

กระเบียดนิ้ว เด็กจะล้อผู้ใหญ่ไม่ได้ ชีวิตในครอบครัวไม่มีการ ทะเลาะเบาะแว้งกัน ตั้งแต่เช้าก็ต้องทำสวนครัวเลี้ยงสัตว์ หุงหาอาหาร อาบน้ำ แต่งตัวรับประทานอาหาร จิบกรรยา ก่อนไปทำงาน กลับบ้านตรงเวลา ถ้าง่วงเขียนเรื่องเช่นนี้ ผู้อ่านก็ควรหาหมอนมาด้วยบางที่อาจฝันหวานไปก็ได้ ซึ่งผิดกับความจริงของสังคมมนุษย์ที่มืดมนดึกดำบรรพ์ มีตำรวจผู้ร้ายในชีวิตประจำวัน พี่ ป. จำใจเขียนเรื่องภายในกรอบที่กำหนดไว้ย่ำพักหนึ่งเห็นว่าไปไม่ไหวแน่ ขึ้นเขียนเรื่องแบบนิ่มหวานชังชายเป็นกิโล ดังนั้นจึงได้หันไปพากย์ภาพยนตร์ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยพากย์มาแต่ก่อน จนกระทั่งเกือบถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทหารญี่ปุ่นจับกุมในข้อหาเป็นไส้ศึก หรือแนวที่ ๕ เพราะค้นได้ไมโครโฟน ต้องอธิบายว่ามีได้ใช้กับเครื่องรับ-ส่งวิทยุ แต่ใช้กับเครื่องขยายเสียงสำหรับพากย์ภาพยนตร์เท่านั้น พร้อมกับแสดงหลักฐาน จึงถูกปล่อยตัวไป ครั้นเมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๒ ลง กระดาษและอุปกรณ์การพิมพ์จากต่างประเทศหลังไหลเข้ามายังประเทศเรา ฉะนั้นราคากดาษและอุปกรณ์การพิมพ์เริ่มมีราคาถูกลงเป็นลำดับ เสรีภาพในการเขียน การพิมพ์และการโฆษณาค่อยคลายลง ประกอบกับอาวุธบางส่วนของทหารญี่ปุ่นซึ่งเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในการสงครามดังกล่าวจะต้องส่งมอบให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรตกอยู่ในมือโจร จึงได้เกิดชุมโจรขึ้นมาก พี่ ป. จึงได้เขียนนิยายชุดเสือดำและเสือใบ ชื่อเสียงและฐานะการเงินของพี่ ป. ดีขึ้นมากในระยะนี้ พี่ ป. มีรายได้ถึงเดือนละประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท มีความสุขอย่างเหลือล้นมาเป็นเวลาหลายปี

ตามปกติพี่ ป. มีนิสัยเฝ้าอาร์ตออฟน้องญาติมิตรสหาย รักการกีฬา เมื่อหนุ่มชอบเล่นฟุตบอล แบดมินตัน และสามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยได้หลายชนิด เคยอุปการะอดีตนักมวยชื่อดังในครั้งนั้น เช่น คุณสมาน ดิลกวิลาส ที่มีฉายาว่า “สุภาพบุรุษแห่งสังเวียน” เคยเป็นแชมป์มวยไทยและสากลตลอดอาชีพอาคเนย์ และคุณสมเดช ยนตรกิจ เจ้าของฉายา “ซ้ายฟ้าผ่า” อดีตแชมป์ภาคตะวันออกไกล เคยร่วมคณะละครแม่เลือนแสดงทั้งในพระนครและต่างจังหวัด โดยพี่ ป. ประพันธ์บทละครและกำกับการแสดงเอง ในขณะเดียวกันนี้มีผู้ที่ร่วมงานที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีคือสุนทราภรณ์ หรือคุณเอื้อ สุนทรสนาน และคุณล้วน ควัน-

ธรรม อีกด้วย

พี่ ป. มีบุตรและธิดาที่เกิดจาก ไข่มุกด์ อินทรปาลิต ภรรยาคนแรกแต่ได้ถึงแก่กรรมแล้ว รวม ๒ คน คือ.—

๑. นายฤทัย อินทรปาลิต

๒. นางฤดี (อินทรปาลิต) เคนนี

ต่อมาพี่ ป. ได้สมรสกับพี่ปราณี อินทรปาลิต แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน

พี่ ป. บ่วยเป็นโรคเบาหวานเมื่อประมาณ ๑๔ ปีมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีโรคปอดเข้าแทรกอีก การล้มเจ็บมาเป็นเวลานานทำให้ต้องจับจ่ายใช้สอยรักษาดัวเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้ทุนรอนที่ได้สะสมไว้ต้องร่อยหรอลง แต่เพิ่งมีอาการหนักเมื่อ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๐ ต้องเข้ารักษาพยาบาล ณ ห้องพิเศษตึกจังกกลณ์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยได้รับความเอาใจใส่อย่างดีที่สุดจากแพทย์หญิงศรีจิตรา บุณนาค เจ้าของไข้ผู้เชี่ยวชาญทางโรคเบาหวานและนายแพทย์ชัยเวช ๕ ผู้เชี่ยวชาญทางโรคปอด ประกอบกับได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของนายแพทย์เดวิด เคนนี (บุตรเขยของพี่ ป. เอง ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งอาจารย์สอนวิชากายวิภาค คณะแพทยศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดห้องคนไข้พิเศษและช่วยเหลือจนกระทั่ง สภากาชาดไทย ได้กรุณาลดหย่อน ค่ารักษาพยาบาลให้ พี่ ป. รักษาตัวอยู่จนถึงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๑๑ ประมาณเดือนเศษอาการค่อยดีขึ้นจึงได้กลับมารักษาตัวที่บ้านเข้าเลขที่ ๑๗/๑๑ ซอยอัปกันพนา ถนนจรัลสนิทวงศ์ จังหวัดธนบุรี ต่อมาอาการทรุดหนักอีกภรรยาและบุตรจึงได้นำส่งมารักษาที่ห้องพิเศษ ณ ตึกสิงห์เสนีตั้งแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๑๑ ในความอำนวยการของนายแพทย์ชุดเดิม ระหว่างการเจ็บป่วยได้มีญาติพี่น้องเพื่อนฝูงมาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอกว่า ๒ ครั้ง รักษาตัวในครั้งหลังนี้ประมาณ ๒ เดือนเศษจนอาการค่อยดีขึ้น จึงกลับมายุ่งที่บ้านเมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๑๑ การกลับมาพักรักษาตัวที่บ้านนี้พี่ ป. มิได้ส่งข่าวให้ใครทราบเพราะเกรงว่าจะเป็นการรบกวน น่าสงสาร พี่ ป. อย่างยิ่งคือในเวลากลางวันต้องอยู่บ้านแต่ลำพังคนเดียว ทุกคนในบ้านนอกจากพี่ ป. ต้องไปทำงานนอกบ้านและไปโรงเรียน พี่ ป. จะรู้สึกอย่างไร

ในที่สุด คุณบุษย์ พระวรราชย์ อดีต นักมวยฝีมือดี และ พระเอก
ภาพยนตร์ไทย ซึ่งเป็นน้องเขยทางฝ่ายภรรยาของพี่ ป. ได้ชวนให้ไปอยู่ที่บ้าน
เลขที่ ๑๒๑ หมู่ ๓ ซอยโชคชัย อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร ตอนที่พี่ ป.
จะจากบ้านเดิมไปมีชาวบ้านใกล้เคียงมาส่งพี่ ป. ด้วยใจอาลัยรัก พี่ ป. ก็อุคม-
คติว่า “เมื่ออยู่ก็ต้องให้เขาพอใจ เมื่อจากไปก็ต้องให้เขาอาลัยรัก” พี่ ป. ย้าย
เข้ามาอยู่บ้านใหม่ค่อยคลายความว่าเหวลง แต่อาการป่วยยังไม่ดีขึ้น มีแต่ทรงกับ
ทรุด และไม่ยอมไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลอีก คงทราบชะตาชีวิตของตน
เองเป็นแน่ จนถึงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๑ เวลา ๑๘.๑๕ น. พี่ ป. ก็ถึงแก่กรรม
ด้วยอาการสงบคือจากไปแล้วไม่กลับ กลับแล้วไม่ตื่น เรื่องพื้นไม่มี และหนี้ไม่
พันด้วยกันทุกคนไม่วันใดก็วันหนึ่ง ทั้งความเศร้าสลดให้แก่ภรรยา บุตร ธิดา
ญาติมิตรสหาย หลายคนเข้าใจว่าพี่ ป. ทั้งความยากจนให้แก่ผู้ที่อยู่ข้างหลัง ไม่มี
ญาติ พี่น้องและเพื่อนฝูงเอาใจใส่ ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ดังนั้นเมื่อพี่ ป. ถึง
แก่กรรมลงกระแสร่างแห่งพลังใจได้หลั่งไหลจากทุกฝ่าย คือญาติพี่น้อง สำนักพิมพ์
นักเขียน นักแสดง ศิลปิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสนิท เอกชัย หัว
หน้ากองบรรณาธิการ แห่งเดลินิวส์ ได้เป็นกำลังสำคัญที่ได้ช่วยอุ้มชู ประคับประคอง
ให้งานบำเพ็ญกุศลศพพี่ ป. ณ วัดมกุฏกษัตริยารามตลอดถึงวันฌาปนกิจ มิได้
อนาถอย่างที่หลายคนเข้าใจผิด อนึ่ง ก่อนที่พี่ ป. จะถึงแก่กรรมได้สั่งญาติบุตรสาว
ว่า “ถ้าพ่อตายไปก็ขอให้ทำศพพ่อให้สมเกียรติ เพราะชื่อเสียงของพ่อเป็นที่เลื่อง
ลือทั่วไป มีคนรู้จักมาก หากยังไม่พร้อมที่จะทำศพให้สมเกียรติก็อย่าเพิ่งทำ พร้อม
เมื่อไรก็ให้ดำเนินการได้” ฉะนั้นในวันฌาปนกิจศพพี่ ป. ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยา-
ราม ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม ๒๕๑๒ จะสมเกียรติประการใดหรือไม่ยอม
เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของท่านแล้ว

ในที่สุดนี้ขอัญเชิญพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ เพื่อให้สอดคล้องใน
ชีวิตการประพันธ์ของพี่ ป. ดังนี้

นานาประเทศล้วน

นับถือ

คนที่รู้หนังสือ

แต่งได้

คนเกลียดอักษรคือ

คนป่า

ใครเยาะกวีไซ้

แน่แท้คั่นดง

และขออัญเชิญพระนิพนธ์ในสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ดังนี้

พฤษภาศร

อิกกฤษณอันปลดปลง

โททนต์เส่นกง

สำคัญหมายในกายมี

นรชาติวางวาย

มลายสิ้นทั้งอินทรี

สถิตทั่วแต่ชั่วดี

ประทับไว้ ในโลกา

ขอให้ วิญญาณของพี่ ป. จงประสบ แต่ความสุขใน สัมปรายภพโน้น เกิด
และขออย่าให้เป็นห่วงเป็นกังวลเลย

จาก น้องคนที่ ๒ ของพี่ ป.

อุทัย อินทรปาতি

สำนักงานเลขานุการกรมชลประทาน

แต่ - พี่ชา

ผู้สร้างสรรคความบันเทิงให้สังคม

เมื่อผมลืมตาดูโลกเป็นครั้งแรก พี่ชา หรือผู้ที่ใคร ๆ ทั่วบ้านทั่วเมืองเรียกเขาว่า ป. อินทรปาลิต ก็ผ่านเข้าสู่วัยรุ่นแล้ว พี่ชาเกิดก่อนผมถึง ๑๑ ปี ดังนั้นระหว่างที่ผมเพิ่งรู้จักดินสอหินและกระดานชนวน พี่ชาก็เริ่มทำงานมีรายได้ ความต่างวัยกันมาก ทำให้ผมไม่มีใครได้ใกล้ชิดเขานัก แต่เขาก็คือพี่ชายคนโตของพวกเรา

พี่ชาเริ่มมีครอบครัวและแยกจากพี่น้องไป แต่แล้วเมื่อผมอายุได้ ๑๔ ปี พี่ชา กับ พี่ไซมุกด์ พี่สะใภ้ของผม พร้อมด้วยหลานทั้งสองคือฤทัยและฤดี จึงได้กลับมารวมกลุ่มกับพวกเราอีกครั้งหนึ่ง ตอนนั้นแหละผม จึงเริ่มรู้จักนิสัยใจคอของเขาว่า พี่ชาเป็นคนมีอารมณ์ขัน คุยสนุกและหัวเราะง่ายแม้ในขณะที่ไม่ใคร่มีเงินติดกระเป๋า เขาเป็นทั้งพี่และเสมือนเพื่อนของเราทุกคน

พี่ชา ใฝ่ฝันในการประพันธ์มานาน และเขาก็ทำความฝันให้กลายเป็นจริงจนได้ อาจจะเป็นเพราะนิสัยของเรากล้ายกัน ผมจึงใกล้ชิดกับเขามากกว่าคนอื่น พี่ชารักศิลปะการประพันธ์ ผมรักศิลปะเช่นเดียวกันหากแต่เป็นคนละสาขา นั่นคือการเขียนภาพ หรือ จะเรียกให้เพราะหวังว่า จิตรกรรม ก็ได้ ผมติดตามพี่ชาไปไหนมาไหนบ่อย ๆ โดยเฉพาะเวลาที่เขาไปส่งต้นฉบับยังสำนักพิมพ์

พี่ชาและผมได้ร่วมงานกันในสมัยบุกเบิก “ปิยะมิตร” ทั้งรายวันและรายสัปดาห์ พี่ชาเขียนเรื่องในขณะที่ผมสร้างภาพ ในระยะนั้น นวนิยายของพี่ชากำลังถูกரசุนิยมของผู้อ่าน สดุดีการจำหน่ายสูงลิ่ว ไม่ว่าเด็กเล็กเด็กใหญ่ก็รักกับนวนิยายของเขาแทบติดยาเสพติด พี่ชาคร่ำเคร่งอยู่กับการผลิตต้นฉบับ...แผ่นแล้วแผ่นเล่า ที่เขาส่งให้หัวหน้าช่างเรียง ที่มักจะมายืนเกาะโต๊ะ รอยุ่ตั้งแต่เช้าจรด

เย็น — — แม้ในยามค่ำคืน ขณะที่คนอื่นหลับอย่างเป็นสุข แต่พี่ซาเองทำงานอยู่
เสียงพิมพ์ดีด จากห้องของเขา ยังดังติดต่อกัน แทบไม่ขาดระยะ จนกระทั่ง หนึ่ง หรือ
สองนาฬิกาของวันใหม่ ผมเชื่อว่าน้อยคนนักที่จะคร่ำเคร่งกับงานเช่นนั้นได้ แต่
นั่นแหละงานย่อมหมายถึงเงิน พี่ซาที่มีรายได้สูงลิ่วเมื่อเทียบกับค่าครองชีพในขณะ
นั้น ซึ่งเป็นปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ในเดือนหนึ่ง ๆ เขาได้รับค่าลิขสิทธิ์ จากบทประพันธ์
มากกว่าเงินเดือนรัฐมนตรีในสมัยนั้นหลายเท่าตัว

พี่ไข่มุกด์ พี่สะใภ้ ผู้อารีของผมได้มีโอกาส ชื่นชม กับความสำเร็จในชีวิต
การประพันธ์ของพี่ซาเพียงไม่กี่ปี ก็ด่วนจากไปด้วยโรคหัวใจ ทั้งความเศร้าและ
อาลัยแก่น้องๆ เพราะทุกคนประจักษ์ในคุณภาพความดีที่เขามี อย่างน้อยที่ทุกคน
ได้เห็นก็คือ การรับพี่ปรานี ผู้ดำรงตำแหน่งพี่สะใภ้อันดับสอง ของพวกเราเข้าอยู่
ร่วมบ้านเดียวกันโดยข้อเสนอแนะ ของพี่ไข่มุกด์เอง ทั้งนี้ เพื่อตัดความสับสนเปลือง
จากการเข้าบ้านอยู่ต่างหาก ซึ่งคุณธรรมอันนี้ ยากยิ่งที่จะได้พบเห็น โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน

หลังมรณกรรมของพี่ไข่มุกด์ เรา—ผมหมายถึงพี่น้อง ๓-๔ คน ซึ่งรวม
ทั้งผมก็แยกย้ายกันไปอยู่อย่างเอกเทศ เราต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำงาน จึง
ทำให้ผมห่างพี่ซาไปบ้าง เพราะระยะนั้นผมได้ถอนตัวจาก “ปิยะมิตร” ไปสร้างปก
นวนิยายของสำนักพิมพ์อย่างอิสระ และพี่ซาก็เช่นเดียวกัน เขาผลิตเรื่องบ่อนสำนัก
พิมพ์ ๒-๓ แห่งเป็นประจำ รายได้ของพี่ซาอยู่ในระดับสูง ชีวิตของเขาในระยะ
นั้นรุ่งโรจน์ที่สุด และเป็นเช่นนั้นตลอดระยะเวลาหลายปี

ผมมีวสรวนอยู่กับธุรกิจของผมจึงทำให้เห็นห่างไปบ้าง แต่ก็ทราบ
ข่าวคราวของเขาตลอดเวลา เพราะงานปกนวนิยายขณะนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง
ของ ป. อินทรปาลิต ซึ่งออกสู่ตลาดมากมายจากหลายสำนักพิมพ์ ผู้สร้างภาพปก
เรื่องของพี่ซาก็มีหลายคน เช่น คุณพนม สุวรรณะบุญย์, คุณวารินทร์ สุทธิสิทธิ์,
คุณสมบุญ สว่างจันทร์ และผมเอง งานปกหนังสือเหล่านั้นแหละ ทำให้ผมยังใกล้ชิด

และรู้ถึงการทำงานตลอดจนรายได้ของพี่ชาติ

ผมและพี่น้องเคยไปเยี่ยมพี่ชาติเป็นครั้งคราว พี่ชาติย้ายบ้านบ่อยครั้ง จาก
อรพังไปชอยอารี ๑ จากนั้นก็ชอยเจือจิตต์ แล้วชอยสัพพะ และอัพันพนาอัน
เป็นแห่งสุดท้าย ระหว่างนั้น พี่ชาติเปลี่ยนรถยนต์ราวกับเปลี่ยนที่อยู่ จากเฟียต
เป็นมอริส แล้วก็ฟอร์ด คอนซูล และโอเปิล แม้แต่เมื่อไปหมกตัวอยู่ที่บ้านอั-
พันพนา ก็ต่อสู้กับมอริส มีนั่น นั่นเป็นคันสุดท้ายที่เขามี หลายคนไม่เข้าใจความ
คิดของพี่ชาติในเรื่องเช่าบ้านอยู่ พี่ๆ และผมเคยแนะนำความคิดให้เขามีบ้านสักหลัง
พร้อมทั้งที่ดินของตนเอง เพื่อเป็นหลักฐานของพี่ชาติและเพื่อลูกของเขา เพราะ
อาชีพอิสระเช่นเขา ย่อมหาความแน่นอนมิได้ แต่แปลกอะไรเช่นนั้น จะด้วย
เหตุผลอันใดก็เหลือเดา พี่ชาติไม่เคยมีบ้านและที่ดินของเขาเองทั้งๆ ที่ระยะนั้น
พี่ชาติมีรายได้ประมาณเดือนละสองถึงสามหมื่นบาท รายได้เหล่านั้นผมได้ทราบจาก
การบอกเล่าของเจ้าของสำนักพิมพ์ซึ่งพิมพ์จำหน่ายเรื่องของเขาเอง

วันนั้นเป็นวันพุธที่ ๒๕ กันยายน — ผมกลับจากทำงานโผล่เข้าประตู
บ้านก็พลบค่ำแล้ว ยังไม่ทันก้าวขึ้นบันไดก็ต้องชะงักงัน เมื่อได้ยินภรรยาของผม
ร้องบอกว่า

“พี่ชาติเสียเสียแล้ว ตั้งเพิ่งบอกมาเมื่อสักครู่นี้”

แม้ในวงญาติจะทราบล่วงหน้ามานานแล้วว่า หมอกำหนดให้เวลา ๓
เดือนเป็นอย่างมากสำหรับการมีชีวิตยืนยาวของพี่ชาติ จากการตรวจเมื่อเข้าโรงพยา-
บาลครั้งหลัง แต่กระนั้นข่าวที่ได้รับนั้นก็ทำให้ผมซึมเซาไปชั่วขณะ เพราะผม
เห็นเขามีแววแห่งความสดชื่นขึ้น เมื่อไปเยี่ยมเขา เป็นครั้งสุดท้ายก่อนหน้า ที่เขา จะ
จากไปเพียงไม่กี่วัน อีกสิบห้าวันที่ต่อมา เราก็ได้เคารพศพของเขาที่ชอยโซคชัย

ผมอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ในวันรุ่งขึ้นด้วยความรู้สึก ที่อาจจะแตกต่าง กว่า
คนทั่วๆ ไป — — ป. อินทรปาลิต นักประพันธ์อาวุโสถึงแก่กรรมอย่างไม่มีอะไร
ทิ้งไว้ให้บุตรภรรยาเลย — นั่นคือเนื้อหาของข่าว ผมสะอึก — — อนิจจา — — นัก-

เขียนอาวุโสอย่างพี่ชา ผู้สร้างผลงานมีปริมาณเหลือคณานับตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า ๓๐ ปี แต่ต้องจบชีวิตลงอย่างสิ้นเนื้อประดาตัว ไม่มีแม้กระทั่งบ้านจะอยู่ — — — มันเป็นไปได้ละหรือ ?

ชาวที่ได้รับต่อมา... “ เติลนิวัส ” และชมรมนักประพันธ์ รวมทั้งวงการอื่นบางแห่งได้เสนอความช่วยเหลือทายาทผู้ตาย ผมรู้สึกตื้นตันใจและอยากกราบทุกท่านที่ได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือด้วยความขอบพระคุณ แต่....สิ่งหนึ่งที่ผมยังคิดไม่ออกจนบัดนี้ก็คือ ทรัพย์สินเงินทองที่เขาหามาได้จะอันตรายกันไปไหนหมด?...อย่างน้อย ผมก็เคยใกล้ชิดพี่ชากว่าใครในด้านการงานตลอดมา นับแต่สมัย “ ปิยะมิตร ” จนกระทั่งที่เขาใกล้จะจบเกมชีวิต ผมทราบได้คือว่า นับแต่ พ.ศ. ๒๔๘๙ จนถึง ๒๕๑๑ นี้ เพียงคำลิขิตหรือวรรณกรรมของเขาเพียงด้านเดียวก็เป็นจำนวนมากมิใช่น้อย

ที่จริง พี่ชาจะใช้ชีวิตอย่างไร มิใช่เรื่องที่ผมหรือใครจะยุ่งเกี่ยวกับเงินทุกบาทที่เขาหาได้ย่อมเป็นสิทธิอันสมบูรณ์ที่เขาจะใช้มัน แต่ข่าวจากหนังสือพิมพ์นั้นสิ ทำให้พี่น้องตลอดจนตัวผมได้รับคำถามจากมิตรสหายเป็นเชิงสงสัยว่า ทำไม ป. อินทรปาลิต จึงจบชีวิตอย่างยากไร้เช่นนั้น ทั้ง ๆ ที่เขาเขียนนวนิยายมากกว่า ๓๐ ปี ด้วยปริมาณเรื่องนับพัน อย่างว่าแต่คนอื่นเลย พี่น้องทุกคนก็คิดว่าพี่ชาคงใช้ชีวิตด้วยความผาสุก เพราะเขาเคยมีรายได้สูงยิ่งกว่าพี่และน้องทุกคน แม้ในช่วงหลังของชีวิตรายได้ของเขาจะตกต่ำไปตามปริมาณการเขียนก็ตาม แต่เขาเพียงใช้ชีวิตเรียบง่าย ๆ อยู่กับที่ปราณี และ หลานเล็กเพียง คนเดียว ไม่มีใครคิดเลยว่าเขาจะจบชีวิตอย่างคับแค้นถึงเพียงนั้น เพราะเมื่อเปรียบเทียบรายได้และภาวะความรับผิดชอบต่อกครอบครัวแล้ว ผมเชื่อว่าพี่ชาก็คงอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าพี่น้องรวมทั้งตัวผมอยู่นั่นเอง

พี่ชาชอบชีวิตง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง เขาใจกว้างไม่ว่าในระหว่างญาติหรือมิตรสหาย—ไม่เคยเอารัดเอาเปรียบใคร แต่เขาไม่เคยทำตนเฟื่องเช่นหนุ่ม

สังคมทั้งหลาย เขาต่างไกลอบายมุข-ดื่มเหล้าเป็นครั้งคราวเพื่อสังคมมิใช่เมาหยำเป
ดั่งที่ผู้อ่านส่วนมากเข้าใจ ความเข้าใจผิดนี้มีที่มาจากข้อเขียนสั้นๆ ของเขาซึ่งมักจะ
บรรยายว่า เป็นนักประพันธ์แก่ๆ พันหลอและติดเหล้าอมแถม มีภรรยาชายห่อ
หมกซึ่งนั่นเป็นการแสดงอารมณ์ขันของเขาเท่านั้น หากความจริงมิได้เลยแม้แต่น้อย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผมจึงไม่เข้าใจเลยว่า พี่ชาใช้ชีวิตอย่างไร เงินที่
เขาหามาได้ด้วยแรงสมอง หยาดเหงื่อและอดหลับอดนอนนับปัจจัยสุญส่น ก่อนจบ
ชีวิต ดูเหมือนเขาจะหมดสนทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีเหลือแม้กระทั่งทรัพย์สินที่เคยมี
ครั้งสุดท้ายที่บ้านอพกัณพนา เช่น รถยนต์, ตู้เย็น, วิทยุ, โทรทัศน์ รวมทั้งเครื่อง
เพชรนิลจินดาที่พี่ปรานีเคยสวมใส่แต่ครั้งก่อนด้วย...นึกถึงตอนนี้ผมก็ได้แต่ถอนใจ

พี่ชาเกิดมาเพื่อทำประโยชน์แก่สังคม อย่างน้อยเขาได้ให้ความบันเทิง
แก่ผู้อ่านด้วยนวนิยายหลากหลาย เขามีส่วนช่วยให้เยาวชนรักการอ่านและเริ่มเข้าใจ
ในคุณค่าของหนังสือ เขาไม่เคยทำร้ายจิตใจใคร.....ไม่เคยเอาเปรียบเพื่อน
มนุษย์ เขาเกิดมาเพื่อสร้างความสุขให้คนอื่น แต่ช่างน่าเศร้าอะไรเช่นนั้น....เขา
จบชีวิตอย่างน่าสงสาร ชีวิตของเขาน่าเศร้าเกินกว่าที่ใครจะเคยคิดเขียนเป็น
นวนิยาย

พี่ชาที่รัก....พี่คนเดียวเท่านั้นที่ทราบได้ดีว่า น้องยังคงเคารพและรัก
พี่อยู่เสมอ พี่น้องทุกคนไม่เคยขาดความสนใจใยดีในตัวพี่ หากแต่ภารกิจที่
เราแต่ละคนมี ทำให้เราห่างกันไปบ้าง.....น้องจะไม่พูดอะไรยิ่งกว่านี้ นอก
จากขอให้วิญญาณของพี่จงมีความสุข ถ้าชาติหน้ามีจริง เราคงจะพบกันอีก.

อารมณ์ อินทรपालิต

๒ พ. ย. ๑๑

คิดถึงพ่อ

เย็นวันที่ ๒๕ กันยายนนั้นฝนตกหนัก และต่อมาก็พำๆ ตลอดเวลา พ่อจากลูกไปในตอนฝนตกหนักนั่นเอง เมื่อหลานชายไปตามลูกนั้น พ่อได้สิ้นใจเสียอย่างง่ายดายและสงบ ความเสียใจในการจากไปของพ่อ นั้น ลูกไม่ขอบรรยาย เพราะพ่อก็มีลูกเพียงสองคนเท่านั้นเอง และลูกก็มีพ่อเพียงคนเดียวเช่นกัน.

พ่อเป็นคนดี ดีมิใช่เพราะเป็นพ่อ แต่ดีเพราะเป็นคนดีจริงๆ ชีวิตพ่อไม่เคยทำร้ายใคร พ่อเป็นที่รักใคร่เคารพนับถือของทุกๆ คนที่ได้รู้จัก นอกจากนั้นพ่อยังเสียสละเพื่อคนอื่น ๆ อีกหลายต่อหลายคน พ่อให้คติ ให้ความรื่นเริงสนุกสนานแก่ทุกคน แม้เมื่อพ่อป่วยหนัก พ่อก็ปลอบทุกคน แทนที่คนไปเยี่ยมจะปลอบพ่อ ว่าพ่อจะต้องหาย หรือจนหายแล้ว ไม่ต้องเป็นห่วง ไม่เป็นอะไรมาก นี่คือการอดทนที่น่ารักน่าบูชาของพ่อ พ่อทำให้ทุกคนสนุกสนาน ชบขันอยู่เสมอ จนกระทั่งวันอาสาน.

ลูกคิดถึงพ่อมากที่สุด เมื่อเขียนถึงตรงนี้ และก็เลยใจคอไม่สบาย ไม่อยากจะเขียนอะไรต่อไปอีก ลูกได้พยายามหักใจเพราะรู้ว่าขณะนี้พ่อได้พ้นภาวะของความต่อสู้ทั้งหลายแล้วทุกๆ อย่าง ขอดวงวิญญาณของพ่อจงสู่สุคติภพเถิด และลูกมั่นใจว่า พ่อจะต้องได้รับแต่ความสุขในภพใหม่นี้ อย่างแน่นอน

จากลูก

ฤดี เคนนี

ข้าพเจ้าภูมิใจ

ที่เป็นลูก ป. อินทรปาลิต

เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบจากน้องสาว และน้องเขยว่า พ่อได้ จากพวก
เราไปแล้ว เมื่อวันที่ ๒๕ ก.ย. ๑๑ นั้นข้าพเจ้าแทบไม่เชื่อหูตนเอง จริง
อยู่ ความตายของพ่อเป็นสิ่งที่พวกเราคิดว่าจะต้องมาถึงแน่ เพราะอาการ
ป่วยจากโรคเบาหวานและโรคแทรกอื่นๆของท่าน แต่ใครเลยจะนึกว่า
มันจะมาพบกับเราเร็วเช่นนั้น กว้านเองข้าพเจ้าและภรรยาจะไปเยี่ยม
ท่านอยู่เลย และอาการก็ยังไม่มีว้าวแห่งมรณะประการใด

อย่างไรก็ตาม ความจริงย่อมเป็นความจริงเสมอ ข้าพเจ้ารีบไปกราบ
เคารพศพพ่อทันที และได้แจ้งข่าวไปยังญาติพี่น้องทั้งหลายเท่าที่นึกออกในขณะนั้น
ในที่สุดข้าพเจ้าก็ได้สูญเสียพ่อที่แสนดีแสนประเสริฐของข้าพเจ้าไปแล้ว พ่อผู้ซึ่งเมื่อ
มีชีวิตอยู่ ได้มีความห่วงใยข้าพเจ้า ตั้งแต่ข้าพเจ้ายังเด็ก จนกระทั่งโตจากอก ท่านไป
แล้ว ท่านก็ยังเป็นห่วงอยู่เสมอ แม้ในบั้นปลายชีวิตของท่าน หน้าที่การงานใน
ต่างจังหวัดของข้าพเจ้าจะบังคับให้ท่านกับข้าพเจ้าต้องห่างไกลกันไปบ้าง แต่พ่อก็
ยังจดหมายไปตามทุกข์สุขของข้าพเจ้าเสมอ และทุกครั้งที่มากรุงเทพฯ ข้าพเจ้าก็
ไปเยี่ยมท่านเสมอ

ในระยะ ๖ เดือนสุดท้าย ที่ท่านอยู่โรงพยาบาลบ้านบางนั้น ข้าพเจ้า
จำต้องขอย้ายเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ เพราะต้องการให้ได้ใกล้ชิดกับพ่อ แต่ไม่
ทันไรพ่อก็รีบจากไปเสียก่อน แต่เมื่อพ่อจากไปนั้นพ่อได้ทิ้งอะไรไว้ให้ข้าพเจ้า
หลายอย่าง พ่อยังไม่ตายจากข้าพเจ้าไปที่เดียวหรอก ข้าพเจ้าอ่านหนังสือพิมพ์
หลายฉบับที่ลงข่าวเกี่ยวกับความตายของพ่อล้วนแต่แสดงความอาลัยอาวรณ์ สรร
เสริญผลงานของท่าน แม้พ่อเคยพูดหลายครั้งว่างานของพ่อส่วนมากเป็นเรื่องไร้

สาระ อ่านกันแล้วก็ทั้ง แต่คนอื่นไม่มีใครคิดเช่นนั้น ข้าพเจ้าก็ไม่เคยคิดอย่างที่
พ่อว่าเลย เพราะอย่างน้อยข้าพเจ้าก็เป็นนักอ่านหนังสือที่ฉกาจคนหนึ่ง แต่ก็
เคยปฏิเสธผลงานของพ่อ ยิ่งชุดสามเกลอแล้ว ข้าพเจ้าอ่านด้วยความสนุกทุกเรื่อง
เมื่อพ่อตายข้าพเจ้าก็ได้ทราบว่า นอกจากข้าพเจ้า คนผู้ใหญ่ส่วนมากถ้าไม่ทำเส
สร้างแล้ว ยากจะปฏิเสธผลงานของพ่อได้ ข้อนี้นักประพันธ์หลายท่านก็ได้เขียน
สุดดีไว้ ซึ่งข้าพเจ้าขอกราบด้วยความสำนึกในพระคุณยิ่ง โดยเฉพาะนักประพันธ์
สตรีชื่อดังหลายท่าน ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าท่านเหล่านั้นอยู่คนละโลกกับพ่อก็ได้ยกย่อง
งานของพ่อด้วย อนุสรณ์ ป. อินทรปาลิต ที่ท่านได้อ่านโดยผลงานจากนักประพันธ์
ศิลปิน และท่านผู้เกียรติทั้งหลายนี้ ล้วนมีคุณค่าและสรรเสริญยกย่องพ่ออยู่แล้ว
ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องเขียนอะไรมากนัก สิ่งเดียวที่ข้าพเจ้าต้องการกล่าวก็คือ ข้าพเจ้า
ภูมิใจที่เกิดเป็นลูกของพ่อ ภูมิใจที่ประจักษ์ว่าผลงานของท่านนั้นเป็นที่ยอมรับนับ
ถือกันอย่างกว้างขวางในบรรณพิภพ ภูมิใจที่พ่อเป็นนักประพันธ์อาชีพอย่างแท้
จริง โดยไม่มีอาชีพอื่นเลย ภูมิใจที่เมื่อสิ้นชีวิตไปแล้ว ป. อินทรปาลิต มีแต่ผู้
ยกย่องสรรเสริญ ภูมิใจที่พ่อไม่เคยเบียดเบียนใครเลย ขอให้วิญญาณของพ่อจง
ไปสู่สุคติเกิด สวรรค์บนดินอาจจะห่างไกลพ่อ แต่ข้าพเจ้าคิดว่า สวรรค์ชั้นฟ้าได้
เปิดต้อนรับพ่อแล้ว จงเป็นสุขเกิด ป. อินทรปาลิต นักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่ อย่าง
น้อยก็ในวรรณะของข้าพเจ้าผู้เป็นลูก ---

ฤทัย อินทรปาลิต

๓๐ พ.ย. ๕๕

บุตรเขยกับคุณอา ป. อินทรปาลิต

๒๐ เมษายน ๒๔๙๕ ผมได้แต่งงานกับนางสาว ฤดี อินทรปาลิต บุตรสาวคนเดียวของคุณอา จากนั้นประมาณหนึ่งปี ผมได้ไปรับราชการ อยู่ในจังหวัดลำปางและเชียงใหม่ จนพ.ศ. ๒๔๙๕ จึงได้ย้ายกลับมาพระนคร พ.ศ. ๒๔๙๐ ธันวาคม คุณอา ป. อินทรปาลิต บ่วยมาก ผมไปรับเข้าโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์^๕ เป็นสถาน^{๔๔} ที่ผมรับราชการอยู่ เราได้รับความ^๕ เอื้ออารีจากทั้งทางฝ่ายสภากาชาดและฝ่ายราชการเป็นอย่างดี^๕ ดีจนอยากจะกล่าวว่าเป็นพิเศษ ขณะบ่วยครั้นผมเองก็เว้นไม่ได้ที่จะกล่าวขอบคุณ คุณสนิท เอกชัย ที่ได้ไปเยี่ยมเยียนและสนิทสนมกับคุณอา^๕ ขึ้นมาอย่างฉับพลัน และได้เข้ามามีส่วนช่วยให้นั้นปลายของชีวิตคุณอา^๕ มีส่วนของความสุขด้วยตามสมควร

คุณอา ป. อินทรปาลิต นั้นเป็นคนดี ความดีที่มีมากที่สุดคือการไม่ยอกรบกวณใคร เมื่อออกจากโรงพยาบาลครั้งสุดท้าย คณะแพทย์ที่ทำการรักษาได้บอกผมในฐานะเพื่อนแพทย์ด้วยกันว่าวันใดก็ไม่รู้ที่จะหยุดไป คุณอา^๕ ก็กลับบ้าน หลังจากนั้นได้บอกกับผมว่าจะไปอยู่บ้านคุณชูชัย พระขรรค์ชัย น้องเขยของภรรยา เพราะมีคนมาก ถ้าเจ็บบ่วยหนักก็ยังดี หรือถ้าบ่วยน้อยๆ ก็มีผู้ปรนนิบัติ ผมเองได้ยินยังชื่นใจ เพราะตลอดเวลาในชีวิตคุณอาไม่เคยยอมรับความช่วยเหลือจากใครง่าย ๆ คุณอาไปอยู่ที่นั่นก็ได้รับการดูแลอย่างดีจริง โดยเฉพาะทางด้านจิตใจรู้สึก^๕ ว่าเข้มข้นขึ้น หากโลกของอนิจจังย่อมถูกต้อง คุณอา^๕ ก็ได้ให้ความมีพระคุณนั้นตอบแทนเพียง ๓๐ วันพอดี แล้วจึงจากไปอย่างสงบ อย่างที่ผมเองไปถึงก็ไม่^๕ ต้องให้ความช่วยเหลือใดๆ กรรมใดที่ผมล่วงเกินคุณอาไปส่วนที่เป็นอกุศล ดวงจิตของคุณอาคงอโหสิกรรมให้แล้ว ในส่วนที่เป็นกุศลเป็นบุญนั้นขอให้นาบุญจง^๕ ออกงามเกิด

เมื่อผมรู้จักกับคุณอา ป. อินทรปาลิต ใหม่ ๆ นั้น คุณอา ก็จะเป็นผู้เล่า
เรื่องต่าง ๆ ให้ฟังอย่างสนุกสนานแทบทุกวันด้วยความสนิทสนม คุณอาพูดว่านัก
ประพันธ์นั้นควรมีความรู้ในภาษาเป็น อย่างดี มีเจตนาในการเขียน เรื่องจะ
เป็นในแบบจินตนิยาย หัสนิยาย บันเทิงเรีงรมย์ เรื่องจริงเรื่องโกหก หรือเป็น
เกล็ดเป็นฝอยนั้นเขียนได้ทั้งนั้น หากแต่อย่าใจร้าย อย่าเขียนชวนให้สังคมปั่น
ป่วน ควรเขียนเพื่อตั้งเพื่อหวัง เพื่อสนุกสนานให้ซัดลงไปด้วยบริสุทธิ์ใจ นอก
จากนี้ควรจะเขียนได้ทั้งเรื่องสั้นและเรื่องยาว ตลาดหนังสือก็มีความสำคัญ เมื่อ
เรื่องใดถูกต้องตามต้องการ เข้ายุคเข้าสมัยก็ขยายลำดับเรื่องต่อไป เมื่อใดหมด
หรือเริ่มเสื่อมความนิยมก็สามารถจบเรื่องได้ทันที ตัวอย่างที่ดีที่สุดก็ได้กับเรื่องเสือ
ใบและเสือดำ ซึ่งพลิกแพลงไปมาอยู่จนกระทั่งหมดสมัย ผู้ร้ายก็ได้รับกรรมโดย
ฝ่ายปกครองคือตำรวจจนได้ ไม่ว่าผู้ร้ายนั้นจะเป็นผู้ร้ายผู้ดีขนาดไหน

ในสามเกลอ พล-นิกร-กิมหงวนนั้น เป็นเรื่องที่อยู่ในธรรมชาติของตัว
คุณอาจริง ๆ จึงเป็นเรื่องที่ไม่จบไม่สิ้น ถ้ายังมีชีวิตต่อไปอีกร้อยปีก็เขียนต่อได้
สบาย ผมขอออกตัวด้วยว่านี่เป็นความเห็นของผมจริง ๆ ในชีวิตดำเนินได้ คุณอา
ก็อยากหล่อเหมือนพล อยากมีชีวิตอิสระอย่างนิกร และอยากเป็นมหาเศรษฐีมี
เงินอย่างกิมหงวน อยากสร้างความมั่งคั่งร่ำรวยได้อย่างดิเรก ไม่อยากได้คนใช้ทาส
อย่างเจ้าแก้ว เมียทั้งหลายก็ต้องหึงสามี มีคนว่านางอยู่ตลอดเวลาในฐานะผู้ใหญ่อ
อย่างเจ้าคุณบั้งจันนี่ ๆ ความอยากเหล่านี้ได้ออกมาในรูปแบบนิยายทั้งนั้น ชีวิตจริง
ของคุณอา ก็เป็นไปตามที่พระพุทธกล่าว คือมีทั้งสุขและทั้งทุกข์ คุณอาเป็นบุคคลที่
ผมพูดได้ว่าส่วนใหญ่ของชีวิตท่านเป็นผู้ให้ ไม่เคยทำร้ายใคร ไม่ยอมรบกวนใคร
ยิ้มแย้มเสมอ ชอบกล่าวว่า ผมไม่เป็นไร ทั้งที่ป่วยเป็นเบาหวานอยู่นานถึง ๑๒ ปี

ผมขอจบเรื่องและขออาราธนาพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระ
สังฆคุณ ที่ผมน้อมรำลึกอยู่ตามควรเสมอมา จงดลบันดาลให้สุคติเป็นที่ตั้ง
ของดวงวิญญาณของคุณอา ป. อินทรปาลิต เทอญ สาธุ

นายแพทย์ เดวิด เคนนี่

อาลัยเพื่อน ป. อินทรปาลิต

จาก... นร. จปร. รุ่น ๒๔๗๔

วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๑๑ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. เศษ ได้ทราบว่เพื่อน ป. ของเราได้จากพวกเราไปอย่างไม่มีวันกลับ ข่ววันนี้ยังความเศร้าสลดใจมาสู่บรรดาเพื่อนฝูงเก่าแก่ในรุ่นเดียวกันเป็นอย่างมาก

ชื่อ “ป. อินทรปาลิต” เป็นนามปากกาของนักเขียนที่สามารถคนหนึ่ง ซึ่งได้ทำความบันเทิงในตำนจิตใจให้กับ ประชาชนชาวไทยนับตั้งแต่เด็กๆ จนถึงวัยกลางคนไว้เป็นอย่างมากและยากที่จะลืมเสียได้

บรรดาเพื่อนฝูง ซึ่งโดยเฉพาะ ที่เป็น นร. จปร. ในรุ่นที่ใกล้ชิด กันเท่านั้น ที่จะทราบข้อเท็จจริงว่าเพื่อนผู้นี้มีชื่อว่า “ปรีชา อินทรปาลิต” ผู้ซึ่งมีเลือดของ นร. จปร. อยู่หาน้อยไม่ ซึ่งในอดีตจะเรียกว่า “นักเรียนนายร้อยปรีชา อินทรปาลิต” ก็คงจะไม่ผิด แต่ดวงชะตาของเพื่อนเราจะไม่ต้องมาใช้ชีวิตเป็นทหาร จึงหมุนเวียนให้เพื่อนเราต้องหันมาใช้ชีวิตเป็นนักเขียน และเพื่อนก็สามารถเป็นนักเขียนที่ดีเด่นได้คนหนึ่งในวงการนักประพันธ์

เพื่อน ป. ของเราเมื่อครั้งยังเป็นเด็กอายุประมาณ ๑๒-๑๓ ปีนั้น เพื่อนยังเป็นลูก จปร. เล็กๆ คนหนึ่งในหมู่พวกเรา เป็นคนมีนิสัยร่าเริง ขบขันอยู่เสมอ ถ้าเพื่อนได้เข้ามาคุยอยู่ในหมู่เพื่อนฝูงครั้งใดแล้ว อยากจะพูดว่าได้เฮฮากันทุกครั้ง จึงเป็นที่ชอบพอรักใคร่ในหมู่เพื่อนฝูงมาก เพื่อนเป็นคนไม่มีศัตรูมีแต่คนรักใคร่ รูปร่างของเพื่อนผู้นี้เป็นคนแบบบาง จนเพื่อน ๆ ตั้งฉายาเขาว่า “นาย

นกกระยาง” แต่ตรงกันข้าม จิตใจของเพื่อนคนนี้แข็งแกร่งยิ่งนัก ขณะที่เพื่อน
มาใช้ชีวิตเป็นนักเขียน เขาได้แสดงถึงการรักเกียรติและ ศักดิ์ศรีของนักเขียนยิ่ง
ชีวิตเหมือนกัน สิ่งที่น่าอัศจรรย์ของเพื่อนผู้นี้คือ “เพื่อนเป็นคนรวยน้ำใจ” บุคคล
ประเภทนี้และในขณะนี้จะหาได้ไม่มากนัก และสิ่งนี้ได้ปรากฏการณ์เป็นการยืนยัน
จากการแสดงออกของบรรดานักเขียน และศิลปินหลายท่านในคราว บำเพ็ญกุศลศพ
เพื่อน ป. ในครั้งนี้อย่างเด่นชัด ซึ่งเราเองก็อดที่จะปลื้มใจแทนเพื่อน ป. ของเราที่
ล่วงลับไปแล้วไม่ได้เลย ว่าเพื่อนเราได้มรดกกรรมในท่ามกลางอันมีเกียรติในวง
การนักประพันธ์และศิลปินจริง ๆ.

ขอให้วิญญาณของเพื่อนจงรับทราบและสู่สุคติในภพหน้าด้วยเทอญ.

จากเพื่อน นร. จปร. รุ่น ๒๔๗๔

เพราะก๊วยเตี้ยวชามนั้น ?

□ กลางวันมื่อหนึ่ง เมื่อปี ๒๔๕๕ ผมกับชั้นที่ผมแอบขโมยไว้ใน
ตรอกสาเก มองหน้ากันและต่างคนต่างนึกในใจว่า “กลางวันมื่อ^๕ เรา
จะไปกินข้าวที่ไหน ?” ชั้นของผมซึ่งตัวเล็กแต่ชื่อ “โต” แอบบอกผมว่า
“ไปหาพี่เบ้ากับป้าเถอะ” ป้าของแกก็หมายถึงพี่ ป. ของผม

เมื่อเราไปหาพี่เบ้ากับพี่ ป. ก็เป็นเวลาอาหารกลางวัน ซึ่งทั้งสอง
ตายายกำลังกินกันอยู่ ผมกับโตทำเป็นเสียดาย^๕ คอยไม่ได้ ก็เลยต้องจัดการ
กับก๊วยเตี้ยวผัดไปคนละชาม จากนั้นก็คนละอีกชาม และอีกหลายชาม ตลอด
เวลาที่พี่ป. แยกกำลังปลุกปล้ำเสียดายและเสียดาย^๕ ใอยู่ที่ปียะมิตรเสาชิงช้า นี่แหละ
ครับ พี่ป. กับผมพบกับก๊วยเตี้ยวผัดชามละหนึ่งบาท และหนึ่งบาทที่มันเข้า
ไปเป็นเลือดเนื้อ ซึ่งตลอดชีวิตของกันและกันผูกพันกันมาชั่วชีวิต ที่จริงมัน
ก็ไม่ใช่ เพราะก๊วยเตี้ยวชามนั้นโดยแท้ แต่เพราะ สิ่งที่อยู่เบื้องหลังก๊วยเตี้ยว
ชามนั้น ก็คือ น้ำใจ

ชีวิตผัดเหวี่ยงผมอยู่พักใหญ่ จนผมได้เป็นแชมป์เปี้ยนมวยกับเขารุ่น
หนึ่ง ได้เลือกกันหนาวมาโล่ตัวหนึ่ง ก็มีคนมาจับผมไปเล่นละคร-ร้องเพลง และ
ที่สุดมีคนเก็บผมไปเลี้ยงจะให้^๕ เป็นนักหนังสือพิมพ์ ตอนนั้นผมก็เลยรวยขึ้นมา
พร้อมกับพี่ป. กำลังรวยเพราะเสียดาย^๕ ที่ว่าผมรวย ก็เพราะคนที่ท่านเก็บผมไป
เลี้ยง ท่านอยากให้ผมรวย แต่กำพืดของผมมันเป็นคนจน รวยไม่เป็น พอมี
เงินอยู่ในมือเลยรวยใหญ่ เจ้าบุญนายคุณของผมเขาเลยหมั้นไส้ จัดการเขียนผม
ออกจากหนังสือพิมพ์ พร้อมกับประทับตราเข้าที่ดังจุมูก เป็นแผลเป็นมาจนทุก
วันนี้

ผมมีเงินเหลือจากทำน.ส.พ. ก็เลยไปปลูกบ้านอยู่ที่สวนมะลิ อยู่ในที่
ของเจ้านายคนใหม่ เจ้านายคนนั้นท่านจะเก็บผมไปเลี้ยงให้เล่นหนัง ในระหว่าง
นั้นวิมานเสือใบของพี่ ป. ได้พังครืนลง เพราะตำรวจท่านไม่ให้เขียน เหตุผลก็คือ
ผู้ร้ายชนะตำรวจไม่ได้ ?

พี่ ป. ของผมไม่ใช่คนเจ้าชู้หรอกครับ แต่พระพรหมลิขิตให้แกเกิดมามี
เมียสองคน เมื่อเสือใบตาย เมียคนที่หนึ่งของแกซึ่งชื่อ พี่ไข่มุกดี ก็ตายตามไป
ด้วย บ้านที่เช่าญาติพี่น้องอยู่ที่ซอยอรุณพงษ์ก็จำเป็นต้องคืน เพราะญาติที่ให้เช่า
เขามีเหตุผลจะเอาคืน “งานล้ม—เมียตาย—บ้านแตก” นั่นคือมรสุมชีวิต
ของพี่ ป. เมื่อปี ๒๔๙๔ และเพราะเหตุนั้น พี่ ป. ก็เลยต้องย้ายบ้านจากซอย
อรุณพงษ์ ไปอยู่กับผมที่บ้านสวนมะลิ ตอนนั้นพี่ ป. เริ่มงานหารายวันอยู่ที่ข้าง
วัดสุทัศน์ แต่อยู่ได้ไม่ถึงปีก็ล้มอีก ถึงคราวพี่ ป. จะต้องเดือดร้อนนำสามเกลอไปยัด
เยียดให้เพื่อนเก่าแถวเวียงนาครเขมร จังหวะชีวิตจะไม่ทำให้จอนาน และช่วงเวลา
สั้น ๆ พี่ ป. ได้ค่าเรื่องวันละ ๕๐ บาทถึงวันละ ๗๐๐ บาท

งานของพี่ ป. ชีวิตไม่ได้ทำเพื่อตนเอง ที่ทำเพื่อตนเองส่วนมากก็
เพื่อประโยชน์ของการเขียนหนังสือ เช่นหาอะไรแปลกๆกินเพื่อรสนิยม หาที่
เที่ยวใหม่ ๆ เพื่อประสพการณ์ เพราะพี่ ป. ถือว่าการเที่ยวนี้เป็นนัยยะของหนังสือ
เมื่อมาถึงระยะที่พี่ ป. รวย สิ่งที่อยู่ในใจก็กระตุ้นให้นึกถึงหน้าที่ หน้าที่ที่
จะต้องเลี้ยงดูลูกหลานและน้อง ๆ บางคน พี่ ป. จึงย้ายจากบ้านผมแล้วไปเช่าบ้าน
อยู่ซอยอารี พหลโยธิน อยู่มาพักหนึ่ง บ้านเช่าหลังนั้นก็เลิกไปสำหรับลูกหลาน
ก็เลยย้ายไปอีกหลังหนึ่งในซอยเดียวกัน ใหญ่กว่า นั่นก็หมายความว่า พี่ ป. ต้อง
ควักสตางค์เพื่อค่าเช่าแพงขึ้น

“สามเกลอ” หลายพันหลายร้อยสามเกลอผ่านไป ตลาดทั้งเมืองไทย
๗๐ จังหวัด ตลอดไปจนถึงประเทศลาว ก็เป็นที่รู้จักกันว่า “อะไรเมื่อมันขึ้นถึง
ที่สุดมันก็ตกลง” ดังนั้นสามเกลอมันก็ตกลงอีกที ทั้ง ๆ ที่เจ้าเสียดวงรวบชน ๆ

แต่พี่ ป. จนลง ๆ เลยต้องย้ายบ้านจากซอยอารีข้ามไปอยู่ซอยสี่ห้า ซึ่งบ้านเล็ก
ลงและค่าเช่าถูกลง ตลาดหนังสือของพี่ ป. ขบเขาลงถึงที่สุดเมื่อพ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่ง
เจ้าตัวคิดว่า “ไม่อาจหากินเพราะเขียนหนังสือได้อีกแล้ว” เลยปรึกษากับพี่เบา
ว่า “จะทำอะไรกันดี” แต่เจ้ากรรมตามโบราณว่า “ผีเข้าผีหลอย” เกิดมีคน
มาแนะนำให้เลี้ยงไก่ และแนะนำเสร็จให้ไปเหมาเล้าไก่แถวซอยรางน้ำ ตอนนั้น
พี่ ป. มีโอเปิ้ลเก่า ๆ อยู่คันหนึ่ง พร้อมกับเครื่องเพชรของพี่เบาซึ่งเหลืออยู่สอง-
สามชิ้น รวบรวมขายได้เงินมาสองหมื่นห้าพันบาท เพื่อเป็นค่า “ซากเล้าไก่”
และแล้วโดยความรู้ไม่พอในเรื่องไก่ ไปเหมาเล้าไก่ที่ไก่แก่หมดแล้ว เลย--

“ไก่เอ๋ย ไก่-ไก่ เลี้ยงไว้ขายไข่-ไก่

ไก่ไม่ออกไข่-ไข่ ไก่ไม่ออกไข่-ไข่ ไก่ไม่ออกไข่-ไข่

ทำยังงี้ดีละทีนี้ ผมเลยไปช่วยพี่ ป. รื้อเล้าไก่เอามาทำฟืน จับไก่ทั้ง
หมดขายเจ๊ก ได้เงินคืนมาพันกว่าบาท พร้อมกันนั้น ผมก็ช่วยรื้อของชนโล่รด
โกดังกลับมาที่บ้านสวนมะลิ

พี่ ป. กลับมาคราวนี้ พร้อมกับความผิดหวังในชีวิต ผิดหวังในคน ลูกผู้
ชายคนโตแยกไปมีครอบครัวใหม่ แต่ก็ยังทิ้งหลานเก่าให้พี่ ป. เลี้ยงแทนสองคน
ลูกผู้หญิงคนเล็กก็แยกไปมีครอบครัว เหลือพี่ ป. พี่เบา หลานเล็ก ๆ สองคนพร้อม
กับแม่ของเด็ก

ความทรุดโทรมของร่างกายและจิตใจก็เห็นได้ชัดในตอนนั้น ในส่วนร่าง-
กายก็คือเป็นเบาหวาน ส่วนจิตใจถึงแม้จะยังไม่พ่ายแพ้โดยสิ้นเชิง แต่ก็เท่ากับพี่
ป. ถูกนับไปสองครั้งแล้ว ผมก็ได้แต่ภาวนาขออย่าให้พี่ ป. ถูกนี้อกเร็วนัก และ
เพราะผลผลักดันจากร่างกายและจิตใจ ทำให้พี่ ป. ตัดปณิธานใหม่ว่า “ถ้า
หากนายบ่วยจะเขียนหนังสือเป็นการใหญ่ และเริ่มต้นชีวิตใหม่เสียที”

แต่ยังไม่ถึงสองปีดี สามเกลอก็ถูกเด็ก ๆ ย่อยไปเกือบหมดตลาดหนังสือ
ทำให้ความหวังของพี่ ป. ที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ ทอประกายเรืองรองขึ้นมา

พี. ป. เลยขอย้ายจากบ้านสวนมะลิ หนีหลาน ๆ ครึ่งโหลกว่า เพื่อจะไปซุ่มเริ่ม
ต้นชีวิตใหม่ที่อัphan ฝั่งธน

ห้าปี “อัphan” ฝั่งธน สามเกลอถูกปั้นขึ้นมาใหม่อย่างผิดเคือง
แร้นแค้น แค้นจนทำให้พี. ป. เก้นเอา “ศาลาโกหก” ขึ้นมาอีกชุดหนึ่ง พี. ป.
ต้องทำทุกอย่าง ตั้งแต่ขายขนมครก จนที่สุดไปรับจ้างเขาขายหนังสือพิมพ์

ปีหก คือปลายปี ๒๕๑๐ นี้ พี. ป. นอนเขียนหนังสือจนจะแบนติดกระ-
ดาน แต่ก็ยังไม่ยอมรับว่าตัวเองจะตาย ผมบอกยังไง ๆ ก็ไม่เชื่อ ร้อนจนถึงลูกเขย
ที่เป็นหมอ เขาต้องมาแะเอาพี. ป. เข้าโรงพยาบาลเมื่อเดือนธันวาคม เข้าโรง-
พยาบาลโดยที่ตัวไม่มีสตังเลย เลยต้องให้หลานเอาเครื่องพิมพ์ไปขายเอาเงินมา
เป็นค่าใช้จ่าย ชำนาญไปถึงใคร ๆ ในชมรมนักเขียนและเพื่อนฝูง มีคนไปเยี่ยม
เยอะแยะ เพราะต่างคนต่างเห็นใจ แต่ไม่ค่อยมีใครรู้จัก คนที่รู้จักก็คือคุณสนิท
เอกชัย ให้มา ๑,๐๐๐ บาท คุณยศ วัชรเสถียร ให้ ๕๐๐ บาท คุณหญิงนิล-
วรรณ ปิ่นทอง ให้ ๕๐๐ บาท ได้เงินร่นมา ๕๐๐ บาท จากเงินร่น ๕๐๐
บาท นี้ ทำให้พี. ป. ยิ้มแฉ่ง บอกว่า “พวกเรานี้มันจน” น้องสาวคนโตให้
มา ๕๐๐ บาท จากเงินสองสามพันบาทนี้ พี. ป. รีบให้หลานไปซื้อพิมพ์ดีดมา
ใหม่เครื่องหนึ่ง รีบเขียนหนังสือในยกที่ ๕๔ ให้แก่ เติลนิวัส เพราะสำนึกใน
คุณความดีของคุณสนิท เอกชัย หนักหนา

อยู่โรงพยาบาลได้เดือนกว่า ก็รีบกระป๋องกระป๋องกลับบ้านเพื่อเขียน
หนังสือ ถึงแม้จะอ่อนล้าสิ้นเรี่ยวแรง แต่พิมพ์ดีด “น้ำใจ” ช่วยเป็นกำลังบัน-
ดาลใจให้พี. ป. เขียนหนังสือ และด้วยกำลังสมองที่ไม่หมดน้ำยา เขียนมาได้สอง
เดือนกว่า ก็ยังอุตสาหได้ศาลาโกหกและสามเกลออีกอย่างละสองเล่มและยกที่
๕๔ อีกหลายตอน และแล้วก็ต้องถูกห้ามส่งโรงพยาบาลอีก

อยู่โรงพยาบาลคราวนี้ คนที่สงสารและเห็นใจ และคนที่รู้เข้าไปในจิต
ใจก็ร่อยหรอลง ดึกบ่อยครั้งหลัง ชื่อติก “สิงหนะ” แต่พี. ป. เรียกมันว่า “ติก

ประตู่” พี่ ป. นอนฟังเสียงรถเข็นศพผ่านตึกไปทุกวันจนจำเสียงมันได้ พี่ ป. บอกว่า มันดังออก ๆ แอด ๆ ไม่ต้องเห็นก็จำเสียงได้ ยิ่งตึก ๆ ยิ่ง เหมือนพวกนั้น กำลังเข็นตัวแกไป ผมงับแม่โตไปเยี่ยมแกครั้งไร ก็ต้องหาทางคุยให้แกสบายใจ และมีกำลังใจ และที่สลดก็หายกลัวความตายซะตั้งวันนั้น

อยู่โรงพยาบาลคราวนี้ได้อีกสองเดือนกว่า หลังจากผมเว้นไปเยี่ยมสองวัน ผมงับโตก็ไปเยี่ยมอีกตอนกลางคืน พออย่างเข้าไปในห้องของแก ห้องนั้นว่าง! โลง! เราทั้งสองใจหายวาบ เหมือนใจจะหลุดลอยไป ความรู้สึกอย่างหนึ่งแล่นอยู่วาบวาบซู่ซ่า แต่แล้วเราก็ก็นอนออกมาได้เมื่อคนข้างห้องเขาบอกว่า แกกลับไปแล้ว เราทั้งสองรีบตามไปที่ซอยอัมพันพนา เพื่อจะไปต่อว่า ว่า “ไหนบอกหลาน ๆ ว่า ออกจากโรงพยาบาลคราวนี้จะไปอยู่ด้วยกัน” แกก็ปลอบใจผมว่า “ไปชีน่า แต่พี่ต้องรอดูก่อน”

๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๑ ได้ฤกษ์ขนย้าย ผมงับโตนั่งคอยอยู่หน้าบ้าน ซอยโชคชัย พี่ ป. พาสังขารที่รวางโรยเห็นได้ชัด เดินถือไม้เท้าเดินกระย่อ่งกระแย่งลงจากแท็กซี่ พวกหลานพากันดีใจตรุกันเข้าพุงลุง เพราะดีใจว่าต่อไปนี้จะได้ฟังนิทานสนุก ๆ ของลุงอีก

กลางวันพี่ ป. บอกให้หลานพิมพ์หนังสือ กลางคืนหลังจากที่กินข้าวเย็นเสร็จแล้ว ก็เรียกหลานเข้าไปประชุมเล่านิทานให้ฟัง ผมนั่งฟังอยู่ข้างนอก ได้ยินเสียงพี่ ป. เล่านิทานอยู่เจื้อยแจ้ว ลึกประเดี๋ยวก็ได้ยินเสียงเด็ก ๆ ฮาตลกชอบ ตบมือตบตีนกันสนั่นลั่นห้อง เมื่อเล่านิทานจบก็กินยา แล้วหลาน ๆ ก็ช่วยนวดจนลุงหลับไป

บางวันไม่มีงานจะให้หลานพิมพ์ พี่ ป. เดินชะเง้อมานั่งอยู่ที่หน้าต่างคอยมองหาพี่น้องลูกหลานจะไปเยี่ยม คอยเพื่อนฝูงบางคนที่ยากจะให้มา คอยจนกระทั่งสำนักพิมพ์ ว่าใครจะส่งคนมาติดต่อบ้าง พี่ ป. คอยแล้วคอยหาย คอยอยู่ด้วยความเงิบเหงาเปล่าเปลี่ยวใจ ผมมองเห็นท่าทางเงื่องหงอยของพี่ ป. น้ำตา

มันก็ตกอยู่ข้างใน ต้องรับทั้งงานมานั่งคุยกับแก ให้กำลังใจและปลอบ จนกระทั่ง
ผมรู้ว่าแกยอมได้แล้วจากเสียงคุยที่ดังฟังชัดและมีความเห็น พี่ ป. ตอนนี้เป็นคนว่า
ง่าย น่าสงสารจับใจ บอกให้กินอะไรก็กิน บอกให้ทำอะไรถ้าทำได้ก็จะพยายาม
ทำ เช่นพยายามเดินออกกำลัง

เจ็ดวันหลัง พี่ ป. ไม่ได้เล่นนิทานให้หลานฟัง กลางคืนมีแต่ความเงิบ
เซียบ นอนไม่ได้ ได้แต่นั่งรุ่มร้อนทรมานทรมาย เคยพยายามเลียบเคี้ยวจะให้แกไป
อยู่โรงพยาบาลอีก ก็รู้ว่าแกอยากจะขอตายที่บ้าน ก็อยากจะตามใจให้ถึงที่สุด
เพราะผมรู้ดีอยู่แล้วว่าวันหนึ่ง

และในที่สุดวันหนึ่งนั้นก็มาถึง คือวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๑
เย็นวันนั้นได้เรียกเสียงร้องให้อาลัยรักจากพวกหลานๆ หลานทุกคนร้องให้
โหยหวนคร่ำครวญจนบีบว่าน้ำตาจะเป็นสายเลือด พี่แป๋และโตก็ต่างร้องให้
ทำอะไรไม่ถูก แต่ถึงจะร้องให้จนน้ำตาท่วมทั้งแผ่นดิน ก็ไม่มีใครสามารถ
จะเรียกพี่ ป. ของผมให้กลับมาได้อีกแล้ว.

ชูชัย พระขรรค์ชัย

ป. อินทรปาลิต

กับ “เคลินิวส์”

ปู่ร่วมงาน กับ “เคลินิวส์” ตั้งแต่ตอนปู่ยังอยู่ที่ตึก “สิงห์เสนี” โรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ หลังจากที่คุณสนิท เอกชัย ได้ให้เกียรติไปเยี่ยม และปรึกษาเรื่องการทำงานแล้ว ปู่ก็ตกลงทำงานให้คุณสนิท ซึ่งงานนั้นก็คือ เขียนเรื่องสั้น ขนาด สองหน้าจบ ลงในหนังสือพิมพ์ “เคลินิวส์” เป็นประจำทุกวันอาทิตย์ โดยปู่ให้ชื่อว่า “สังเวียนชีวิต”

ท่านเริ่มเขียน “สังเวียนชีวิต” ประเด็นตอนแรก คือเรื่อง “ยก 58 ไม่ใช่ ยกสุดท้าย” ด้วยลายมือปู่เอง ตอนนั้นไม่มีพิมพ์ดีดใช้ เพราะเครื่องที่ใช้ยังเข้าโรงซ่อมพร้อม ๆ กับที่ปู่เข้าโรงพยาบาล เมื่อไม่มีพิมพ์ดีด ท่านก็ใช้เขียนด้วยปากกา ผมเองซึ่งทำหน้าที่เผ่าไขก็ได้แต่นั่งดูท่านเขียน ถึงแม้ปู่จะไม่สบายร่างกายไม่แข็งแรง แต่สมองของปู่ยังดีอยู่ ปู่เขียน “สังเวียนชีวิต” ได้สัปดาห์ใหญ่ ๆ ก็ส่งมาให้ผมอ่าน ผมอ่านพลางนึกในใจว่า ปู่ของผมนี้ยอดจริง ๆ ขนาดไม่สบายยังอุตส่าห์มีอารมณ์ขัน แต่ท่านเป็นคนตลกมานานแล้ว ฉะนั้นคนไหนที่ได้พูดคุยกับท่านถ้าไม่หัวเราะก็ผิดไปละ เหตุนี้จึงทำให้มีคนชอบคุยกับปู่เสมอ

“สังเวียนชีวิต” เรื่องแรกก็ออกสู่สายตาประชาชนแล้ว ปู่จึงเริ่มเขียนตอนใหม่ส่งไปให้คุณสนิทอีก ระยะนั้นปู่ทำงานให้ “เคลินิวส์” แห่งเดียวเท่านั้น งานประจำอื่น ๆ ปู่หยุดทำชั่วคราว “สังเวียนชีวิต” ออกได้สามตอน ปู่ก็ซื้อเครื่องพิมพ์ดีดเครื่องใหม่ได้เพราะความกรุณาของคุณสนิทนั่นเอง แล้วปู่ก็บอกให้ผมหัดพิมพ์ เพราะต่อไป จะต้องพิมพ์ตามคำบอก ผมรู้สึกมีความภาคภูมิใจมาก ที่ได้มีหน้าที่ช่วยเหลือปู่เช่นนี้ และแล้วตั้งแต่นั้นมาท่านก็มอบให้ผมพิมพ์ แรก ๆ ผมพิมพ์นาน ๆ จะได้สักตัว ถ้าคิดเป็นนาทีแล้วได้ไม่เกินสิบคำ เพราะยังไม่มี ความชำนาญ

แต่เมื่อทำทุก ๆ วันความชำนาญก็เกิดขึ้น “สงเวียนชีวิต” ทุกตอนผมพิมพ์เสร็จ
ยากก็จะนำไปส่งยังสำนักพิมพ์ “เดลินิวส์” ถนนสีพระยา พอสิ้นเดือนคุณสนิทก็
จะมอบเงินค่าเรื่อง “สงเวียนชีวิต” ฝากนำมาให้ปู่ ซึ่งค่าเรื่องทุกครั้งที่ได้รับ ปู่
ก็จะให้ผมเป็นผู้รับรู้เห็นด้วย ปู่บอกว่าที่ต้องให้ผมรับรู้ก็เพราะ ผมทำหน้าที่พิมพ์
เรื่อง ก็เปรียบเสมือนกับเป็นคนแต่ง ประกอบกับปู่ไว้วางใจในตัวผมว่าคงจะไม่นำ
เรื่องเงินไปฟุด ซึ่งผมก็ทราบดีว่าการเป็นลูกหลานนักประพันธ์นั้นต้องทำอะไร

ปู่ทำงานให้ “เดลินิวส์” จนกระทั่งออกจาก โรงพยาบาลทั้ง ๆ ที่ยังไม่หายดี
แต่ปู่เป็นห่วงเรื่องงานที่ยังค้างอยู่ กลับไปบ้านแล้วไม่กี่วัน เครื่องพิมพ์ติดถูก
“นังแป้ว” เด็กที่ทานเก็บมาเลี้ยงขโมยไปอย่างน่าเสียดายที่สุด ผมจึงต้องเขียน
ด้วยปากกาแทนการพิมพ์ แต่ไม่เป็นไร... สำหรับปู่ซึ่งมีพระคุณยิ่งกว่าพ่อบังเกิด
เกล้าของผม ผมยินดีทำให้อย่างเต็มที่และทำดีที่สุด

วันนั้นตรงกับวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๑

“สงเวียนชีวิต” สองเรื่องคือเรื่อง “นำพรกกันถวย” และ “ลา
ก่อนอัภินันทนา” ที่ปู่บอกให้ผมเขียนเมื่อวานนี้ ย่าได้นำไปส่งยังสำนักพิมพ์
“เดลินิวส์” ซึ่งวันนี้แหละที่ปู่จะได้รับเงินค่าเรื่องจากคุณสนิท เพราะครบ
เดือนแล้ว

ตอนเย็นย่ากลับมามีบ้าน พบผมกำลังนวดปู่อยู่ในห้อง ปู่เพิ่งตื่นจากหลับ
เมื่อสักครู่เองได้กล่าวถามย่าเบา ๆ

“พบคุณสนิทหรือเปล่านี้”

“พบ-แกอยู่พอดีเลย นี่ไงที่ คุณสนิทให้เงินค่าเรื่องมา ๒,๒๔๐ บาท”
แล้วย่าก็ล้วงเงินออกมาจากกระเป๋าถือ

ปู่ค่อย ๆ พยุงกายลุกขึ้นนั่งและเอื้อมมือรับเงินมาจากย่า

“ทำไมคุณสนิทให้เงินมา ๒๔๐ ละ”

ย้ายมาให้

“แกบอกว่าให้พี่เป็นพิเศษสำหรับเดือนนี้”

“เอ-โชคดีว๊วย ได้เพิ่มมา ๒๔๐” พุดจบปุ๊กหัวเราะชอบใจ และส่งเงินให้ยาปักหนึ่ง “เอ้า-เอาไว้ใช้”

“พี่เก็บไว้เถอะ” ยาปฏิเสธ แต่ปุ๊กยึดเยียดให้จนได้ แล้วก็หันมาทางผมพร้อมกับดึงใบละร้อยใหม่เอี่ยมสองฉบับให้กับผม

“เอ้า-เบ็ด แกจะซื้ออะไรหรูนึกไปซื้อ ปู่ให้แก ๒๐๐ บาท ในฐานะที่แกทำงานรับใช้ปู่”

ผมมองดูปู่แล้วหัวเราะ

“โอ้โฮ ปู่จ่ายใหญ่เลย เก็บไว้ก่อนดีกว่าปู่ ตอนนี้อย่ารู้จะซื้ออะไรดี”
ปู่ทำตาเสียวกับผม

“เดะนะว่า บอกให้เอาไว้เก็บไปซี อย่าจิตใจห่อเหี่ยวเลยวะ”

ผมไม่อยากจิตใจท่านก็เลยรับมาและประนมมือไหว้อย่างนอบน้อม นึกดีใจที่ปู่ได้เงินมาวันนี้ถึง ๒,๒๔๐ บาท แต่พอได้มาปุ๊กก็แจกจ่ายให้ลูกหลานโดยทั่วหน้ากัน

แต่เงินจำนวนนี้ ปู่ยังไม่ทันจะใช้มันเลย เพราะหลังจากนั้นเพียงไม่ถึง ๒ ชั่วโมง ท่านก็ถูกมัจจุราชเอาชีวิตไปทั้ง ๆ ที่ยังไม่ถึงเวลาอันสมควร ผมนึกถึงปู่แล้วก็อดที่จะสงสารท่านไม่ได้ ตลอดเวลาตั้งแต่ท่านล้มป่วยมาจนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายนี้ ผู้ที่ใกล้ชิดท่านมากที่สุดก็คือย่าและผม ที่คอยดูแลช่วยเหลือปู่ทุกอย่าง ตัวของปู่เองก็รู้ว่าใครที่รักท่านจริงและใครที่ไม่ ได้รักท่านแต่แกล้งแสดงให้เห็นเท่านั้น ชีวิตปู่เป็นอย่างไรไม่มีใครรู้ นอกจากผมและย่า สำหรับผมกล้าพูดได้เต็มปากว่า เรื่องต่าง ๆ ของปู่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำงานหรือเรื่องส่วนตัวผมรู้ทุกอย่างเพราะปู่เล่าให้ผมฟังเสมอ ปู่เล่าให้ฟังว่า เพื่อนคู่ชีวิต ของปู่ที่เคยร่วมเป็นร่วมตายกันมาตั้งแต่ก่อนสงครามจนกระทั่งสงครามเลิกมีอยู่คนเดียวก็คือ ย่า ของผมคนนั้น ยามตก

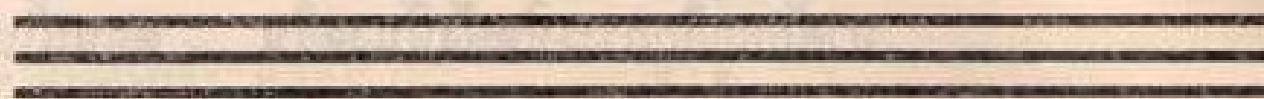
ทุกข์ได้ยาก ก็ช่วยเหลือกัน ทุกวิถีทางโดยไม่ยอม ขอความช่วยเหลือใคร บ้านที่อาศัยอยู่ก็ถูกระเบิดพังพินาศสนั่น ตอนนั้นทั้งปู่และย่าต้องต่อสู้กับมรสุมของชีวิต ขนาดเลือดตาแทบกระเด็น สองชีวิตต่างระเห่เร่ร่อนไป จนกระทั่งสงครามเลิก ทั้งปู่และย่าก็ช่วยกันสร้างตัวเองขึ้นมาด้วยหยาดเหงื่อของตน นับตั้งแต่การลองได้ไปพากย์หนัง ตอนนั้นปู่หยุดเขียนหนังสือเพราะไม่มีกระดาษพิมพ์ จึงจำเป็นต้องยืมอาชีพอื่นไปก่อน เมื่อเหตุการณ์สงครามที่เกิดขึ้นสงบลง ปู่จึงกลับมาทำงานการประพันธ์อีกครั้งหนึ่ง เงินทุกบาททุกสตางค์ที่หามาได้ปู่ใช้จ่ายมันอย่างฟุ่มเฟือยให้สมกับที่ต้องตรากตรำทำงานและให้สมกับที่อดหยากเมื่อยามสงคราม ปู่บอกว่าเงินเป็นสิ่งสมมุติ เมื่อหาได้ก็ต้องใช้ไป ไม่มีการเก็บเพราะสมองของท่านยังใช้ได้เสมอฐานะของปู่ธรรมดาที่ไม่รวยไม่จนมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว จนมาล้มเจ็บลงเมื่อต้นปี ๒๔๙๑ แต่ปู่ก็หาได้หยุดเขียนหนังสือไม่ ปู่ไม่เคยรบกวนใคร เพราะถือว่า “คนเราเมื่อล้มลงไปเอง ก็ต้องพองร่างให้ลุกขึ้นมาด้วยตัวเองโดยไม่ขอความช่วยเหลือใคร” เรื่องบ้านและที่ดินนั้นไม่ได้อยู่ในความคิดของปู่เลย ปู่บอกว่า เงินที่เราจะซื้อบ้านและที่ดินนั้น เราเอาไปใช้หาความสุขดีกว่า เพราะชีวิตของเราอาจจะตายวันตายพรุ่งก็ได้ ฉะนั้น เมื่อเกิดมาควรจะเที่ยวหาความสุขสำราญให้เต็มที่

ณ บัดนี้ปู่ไปสู่สุคติแล้ว วิญญาณของปู่อยู่ที่ไหน ขอได้โปรดรับรู้ไว้ด้วยเถิดว่า หลานของปู่คนนี้รักและอาลัยในการจากไปของปู่อย่างที่สุด ปู่ยังไม่สมควรที่จากเราไปเลย ทุกคนเสียดายและเศร้าใจจริง ๆ ที่ประเทศไทยต้องสูญเสียนักประพันธ์เอกที่สร้างความหรรษาให้แก่มวลมนุษย์ไปแล้ว ในนามของ “ป. อินทรปาลิต”

ปรีญา อินทรปาลิต

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

สิ่งที่ผมภูมิใจในหนึ่งเดือน

□ ผมเป็นหลานคนหนึ่ง ของคุณลุง ซึ่งท่านอุปการะเลี้ยงดูผมมา เกือบครึ่งหนึ่งของอายุผม ตั้งแต่เกิดมาจนเดี๋ยวนี้ ท่านก็เปรียบเสมือนพ่อของผมคนหนึ่งที่ผมรัก เคารพเทิดทูน บูชาและภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นหลานของท่าน “นักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่”

สมัยที่ผมอยู่กับท่าน ท่านร่ำรวยมากและใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย มีรถยนต์นั่ง มีคนนับหน้าถือตา แต่มาระยะหลังนี้ท่านจนมาก โดยเฉพาะบ้านในซอยอัมพันพนาหลังเล็กนิดเดียว กับแคบและไกลจากย่านชุมชนมาก ผมกับพ่อของผมเคยชักชวนให้ท่านมาอยู่กับผมที่บ้านซอยโชคชัย [ร่วมมิตร] เพราะพ่อผมเห็นว่าเราเคยอยู่ด้วยกันมาเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว แต่ท่านไม่ยอมมา อ้างว่าท่านชอบชีวิตอย่างนี้ มันไกลผู้คนดี ท่านเป็นคนไม่ชอบเข้าสังคม ถือสันโดษ แถมยังถ่อมตนอีกด้วย

เมื่อเห็นว่าหมดหนทางที่จะชักชวนท่าน พ่อกับผมก็ไม่เคยเอ่ยปากชักชวนอีกเลย

จนกระทั่ง ท่านไปป่วยอยู่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ครั้งแรก สองเดือนกว่าก็กลับบ้านได้ ไปไหนมาไหนได้ แต่ไม่ค่อยสะดวกสบายเหมือนก่อนนั้น นอกจากโรงพยาบาลได้ไม่เท่าไร จู่ๆท่านก็เป็นลมล้มพับลง กลับไปเข้าโรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง ครึ่งนี้ไม่เป็นที่สบายใจแก่ท่านนัก เพราะตึกที่ท่านอยู่เป็นตึกเก่าๆ อยู่ติดกับห้องเก็บศพ ทุกๆวันจะต้องมีรถเข็นนำศพไปเก็บ มันทำให้ท่านใจไม่ดี อยากหายจากโรคภัยที่คุกคามท่าน ซึ่งมีอยู่หลายโรคทีเดียว อาศัยจิตใจที่เข้มแข็ง กำลังใจที่แน่นแฟ้นเยี่ยงเลือดของนักเรียนนายร้อย จปร. ท่านพาร่างที่ทรุดโทรม ชูบซัด และผ่ายผอมของท่านกลับอัมพันพนา ด้วย ความพอใจของท่าน

เอง ซึ่งหมอกก็ไม่อยากคัดค้าน เพราะเห็นว่าโรคที่กำลังคุกคามท่านอยู่นั้นไม่มีทางจะรักษาให้หายได้ และหมอกก็พยายามจนสุดความสามารถแล้ว ไม่มีเหตุผลอย่าง-
ไรที่จะรังควาญท่านให้อยู่โรงพยาบาลต่อไปได้

หลังจากออกจากโรงพยาบาล พ่อของหมอกก็คิดว่าควรจะชักชวนท่านให้มาอยู่เสียด้วยกันจะดีกว่า เพราะว่าท่านอยู่ที่อัมพกันพนา ไม่มีรถยนต์ และตอนกลางวันท่านก็ต้องอยู่คนเดียวที่บ้าน คุณปู่ก็ต้องไปขายหนังสือพิมพ์ที่ชนสงฆ์สายได้ ถ้าไม่ขายก็คงไม่มีเงินมาจุนเจือครอบครัว หลานชายของท่านก็ต้องไปเรียนหนังสือ อยู่แต่หลานสาวคนเล็กของท่าน ถ้าท่านเป็นอะไรไปก็คงจะลำบาก พ่อกับผมจึงชักชวนท่านอีก ตอนแรกท่านก็ปฏิเสธ ผมก็พยายามพูดกับท่านให้มาอยู่กับผม เมื่อทนรบเร้าไม่ไหวท่านก็ตัดสินใจในวันที่จะย้ายจากอัมพกันพนา

๒๕ สิงหาคม

เวลาสิบโมงเช้าเศษ ๆ คุณลุงและคุณปู่ก็มาถึง โดยรถยนต์ ดัทสันซึ่งผู้ขับเป็นแฟนหนังสือของท่านคนหนึ่งได้กรุณาเอื้อเฟื้อมาส่งท่าน ท่านก้าวลงจากรดลงมายืนด้วยการหอบเล็กน้อย มือขวามีไม้เท้ายื่นอยู่กับพื้น มือซ้ายเกาะท้ายรถยนต์นั่งก้มหน้า ผมรีบวิ่งลงจากบ้านประนมมือไหว้ท่าน แล้วเข้าประคองบิ๊กว่าท่านขึ้นมาขึ้นบันไดบ้านและเอาน้ำเย็นมาให้ท่านทาน ท่านบ่นว่าเหนื่อยเหลือเกิน สักครู่หนึ่งรถโกดังที่ชนชาวของก็มาถึง ผมทั้งสามให้นั่งอยู่ข้างบนบ้านคนเดียวลงไปช่วยเขาขนของ วันนั้นทั้งวันเราทุกคนง่วนอยู่กับการจัดข้าวของจนเย็น

ค่ำวันนั้นหลังอาหารเย็นคุณลุงเข้ามานอนพักผ่อนในห้องของท่าน

“ก็เอ๊ย เข้ามาหาลุงหน่อยซิ” ท่านร้องเรียกผม ผมกำลังทำการบ้านอยู่พอดี วางปากกาเรียบเดินเข้ามาหาท่าน “อะไรครับลุง?”

“ไม่ได้นัดให้ลุงมานแล้ว ช่วยนัดให้ลุงที่นี้ นังรถมาทั้งวันเมื่อยขาจัง”

ผมทรุดตัวลงนั่งขอบเตียง เอื้อมมือทั้งสองไปบีบนิ้วขาของท่าน เสียง
ท่านบอกว่าดี ๆ สบายจัง ผมก็เลยคิดจะหาเรื่องคุยที่จะทำให้ผมไม่ขี้เกียจนอน
เพราะต่างคนต่างคุยกัน ท่านก็สบายผมก็ได้ความรู้ คิดแล้วจึงเอ่ยปากขึ้นถาม

“มีคนเขาว่าลุงเขียนหนังสือตลาด ลุงไม่โกรธหรืออะ”

“จะไปโกรธทำไม เราทำงานอย่างนี้ก็ต้องมีทั้งคนชอบและคนชัง เออ
ถ้าเอ็งโตขึ้นอย่าเป็นนักเขียนนะ ทำอย่างอื่นดีกว่า ลุงรู้สึกของชีวิตมามากแล้ว
เอ็งเชื่อลุงเถอะ” แล้วผมก็ขอตัวไปหยิบการบ้านซึ่งเป็นวิชาภาษาไทยพอดีมาให้
ท่านดู ถ้ามถึงวิธีแต่งโคลง กลอน กาพย์ต่าง ๆ ท่านก็อธิบายให้ผมฟัง ผมก็นวด
ไปพลาบพ้างไปพลาบจนตึก ท่านก็ให้ผมไปนอน ผมรู้สึกว่ในสมองของท่านมีวิชา
ภาษาไทย ถ้าจะนำมาทำเป็นหนังสือคงได้หลายร้อยเล่ม หลังจากวันนั้นผมก็ไม่ได้
นวดท่านบ่อยนัก จนกระทั่ง.....

๒๕ กันยายน ๒๕๑๑

วันนี้ก็เหมือนกับทุก ๆ วัน ผมออกจากบ้านไปเรียนรักษาดินแดนที่
ร. ๑๑ ซึ่งวันนี้ต้องฝึกยิงปืนจึงมีโอกาสดได้กลับบ้านครึ่งวัน ผมก็เข้ามาคุยกับคุณ-
ลุงถึงเรื่องเกี่ยวกับทหาร ท่านพูดถึงเพื่อนของท่านคนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนรักกันมาก
สมัยเรียนอยู่ที่โรงเรียนนายร้อย จปร. แต่เดี๋ยวนี ไม่ได้พบกันนานแล้วเพราะเขาได้
ย้ายไปต่างจังหวัด

สักครูหนึ่งพ่อผมก็เข้ามาในห้องถามอาการของท่านแล้วก็ออกไป ทั้งผม
กับหลานชายของท่านซึ่งกำลังนวดขาและเท้าของท่านอยู่ ท่านพูดขึ้นว่า

“วันนี้เพลียจัง” แล้วท่านก็พยุงตัวขึ้นนั่ง มีอาการหอบเล็กน้อย นั่งก้ม
หน้าเฉยเหมือนวันที่ท่านมาวันแรก แล้วโอออกมาสองสามที แล้วก็บอกหลานชาย
ของท่านให้เลิกนวด หลานชายของท่านก็ลุกเดินออกนอกห้องไป ท่านเอ่ยกับผมว่า

“ตั้งแต่ลงมาวันแรก เอ็งก็นวดลงวันเดียวเท่านั้น วันนี้นวดดูซิว่า
จะดีเหมือนเดิมหรือเปล่า”

ผมกำลังเพลียเพราะกลับจากโรงเรียนใหม่ ๆ ก็ขอตัวไปเปลี่ยนเสื้อผ้า
ก่อน ประมาณ ๑๐ นาทีหลังจากที่ผมออกมา ผมก็ได้ลืมไปแล้วว่าท่านได้ให้ผม
เข้าไปนวด ผมได้ยินเสียงคุณบ้าร้องเรียกแม่ผมให้เข้าไปดูท่านว่าไม่รู้ว่าคุณเป็น
อะไรนอนนิ่ง ผมได้สติไม่คิดที่จะวิ่งเข้าไปในห้องนั้น ผมหวังว่าพ่อผมคงจะช่วย
อะไรท่านสักอย่างหนึ่ง จึงวิ่งตรงไปหาพ่อตะโกนเสียงดังเรียกพ่อให้มาดูท่าน และ
ผมก็วิ่งตามหลังพ่อเข้ามาในห้อง

ผมยืนน้ำตาไหลมองดูร่างของท่าน ท่านจากผมไปเสียแล้ว จากไปโดย
ไม่มีใครเห็นใจ ถึงแม้ทุกคนจะกลับบ้านมาอยู่พร้อมหน้ากันแล้วก็ตาม ผมเสียใจ
มาก ถ้าผมไม่ลืมผมก็คงจะอยู่เห็นใจท่านเป็นคนสุดท้าย หนึ่งเดือนพอดีที่ท่านมา
อยู่กับผม นับว่าเป็นเวลาที่สั้น แต่....ผมก็ภูมิใจที่สุดที่ท่านมาตายกับผม.

อภิชาติ ฤทธิฤาชัย

๗ เดือนในโรงพยาบาล

๑๒ ปีที่ปู่เป็นโรคเบาหวาน แต่ตลอดเวลา ๑๒ ปีปู่สามารถคุมโรคที่เป็นอยู่ได้ เกี่ยวกับการเพิ่มหรือลดน้ำตาลในร่างกาย โดยการรับประทานยาเป็นประจำ ถึงแม้จะบ่วยด้วยโรคเบาหวาน ปู่ก็ไม่ได้หวาดหวั่นแต่อย่างใดทั้ง ๆ ที่รู้ว่าโรคเบาหวานไม่มีทางที่จะรักษาให้หายขาดได้และอาจจะเป็นอันตรายถึงชีวิตได้โดยง่าย ปู่คงทำงานการประพันธ์อย่างปรกติ บางทีก็ท่องเที่ยวไปตามต่างจังหวัดเพื่อหาสิ่งต่างๆ มาช่วยในการเขียนเรื่องของท่าน

จนกระทั่งปลายปี ๒๕๑๐ ปู่ล้มเจ็บลงอย่างกระทันหัน อาการของท่านตอนนั้นได้แต่ไอและหายใจไม่ออก บางทีก็เป็นลม ปู่ไม่ยอมบอกใครนอกจากคนในบ้านและทำการรักษาตัวเองคือซื้อยานานต่าง ๆ มารับประทาน โดยเข้าใจว่าคงไม่สบายอย่างทุกที แต่อาการบ่วยของท่านหาทุเลาลงไม่ ต้องหยุดงานนอนพักผ่อนอยู่กับบ้าน เมื่อทุกคนเห็นว่าปู่ไม่สบายมาก จึงให้มน้ำความไปบอกแก่อาของผมซึ่งเป็นลูกสาวของท่าน อาและอาเชยซึ่งเป็นหมอดีมาตรวจอาการของปู่และบอกว่าต้องไปโรงพยาบาล เพราะการบ่วยครั้งนี้มากกว่าทุกครั้งที่เคยเป็น จะทำการรักษาเองนั้นไม่ได้อย่างแน่นอน

แล้วในปลายเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๐ ปู่ก็ต้องไปอยู่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และบ่วยอยู่ที่ตึก “จنگลนี วัฒนวงศ์” ชั้นสอง ห้องเบอร์ ๒๑๐ ตลอดเวลาที่ปู่บ่วยอยู่นั้น มีญาติสนิทมิตรสหายหลายคนมาเยี่ยมท่าน การบ่วยครั้งนี้รู้กันเฉพาะในบรรดาญาติมิตรเท่านั้น ปู่ไม่ต้องการให้คนทั่วไปรู้ว่ามาบ่วยอยู่ที่โรงพยาบาล เพราะไม่อยากให้เขาต้องเสียเวลามาเยี่ยมเยียน ซึ่งปู่เข้าใจว่าคงจะบ่วยอยู่ไม่กี่วันก็กลับบ้านได้

ปู่บ่วยอยู่ที่ตึกจงกลนี โดยมี แม่เข้าในหนังสือของปู่ หรือ คุณปรานี อินทร-
ปาลิต ซึ่งเป็นยาของหมอทำหน้าที่เป็นคนเฝ้าคนไข้ กลางคืนก็นอนเป็นเพื่อนและคอย
ช่วยเหลือปู่ทุกสิ่งทุกอย่าง ตอนเช้าก็ต้องตื่นนอนตั้งแต่สี่ เพราะต้องรีบไปทำงาน
ที่สถานีขนส่งสายใต้ ผังธนบุรี แต่ก่อนที่จะจะไป ยาได้ต้มน้ำลวกไข่ไก่และ
ซังกาแฟใส่กระติกไว้ให้ปู่รับประทาน แล้วจึงออกเดินทางจากโรงพยาบาลจุฬาฯ
ขึ้นรถประจำทางมุ่งตรงสู่จุดหมายของยา คือ สถานีขนส่งสายใต้ พอเย็นก็กลับมาที่
โรงพยาบาลอีก เพื่อทำหน้าที่เฝ้าไข้ เป็นอันว่าไม่ต้องกลับบ้าน ทั้งแม่ผม ตัวผม
กับน้องไว้ที่บ้าน ตอนนั้นผมกำลังเรียนหนังสือ จึงไม่ค่อยมีโอกาสมานานปู่ นอก
จากวันเสาร์อาทิตย์ก็มานอนแทนยาบ้าง

ปู่อยู่โรงพยาบาลได้ประมาณ ๓ เดือน ก็ขออนุญาตหมอกลับบ้าน ซึ่ง
หมอก็นุญาตให้กลับได้ เพราะเห็นว่าอาการของปู่ดีขึ้นมากแล้ว ปู่จึงย้ายจาก
โรงพยาบาลกลับไปอยู่บ้าน ไปดูทีวีที่ที่บ้านเสียที่ อยู่ที่โรงพยาบาลมองไปทาง
ไหนก็พบแต่คนไข้กับหมอและพยาบาลเท่านั้น

ปู่ออกจากโรงพยาบาลเดือนกุมภาพันธ์ของปีใหม่ แต่กลับไปได้ไม่นาน
อาการที่เคยเป็นเมื่อครั้งแรกก็มาเยี่ยมเยียนปู่อีก คราวนี้เป็นมากกว่าคราวที่แล้ว
หายใจขัด เป็นลมบ่อย แต่ไม่ค่อยไอ นานๆ จึงไอสักครั้ง นอนซมทั้งวัน เดิน
ก็ไม่สะดวกต้องคอยประคองไว้ ปู่รู้ว่าไม่สบาย แต่ปู่ไม่เคยคิดที่จะใส่เสื้อเลย
เวลานอนก็ถอดเสื้อและยังเปิดพัดลมไว้เสียด้วย ผมขอร้องให้ใส่เสื้อ ปู่บอกว่า
ยอมตายดีกว่า ผมจึงไม่พูดอะไร ในที่สุด — ปู่ก็ต้องกลับเข้าไปอยู่ในโรงพยา-
บาลจุฬาฯ อีกครั้งหนึ่ง คราวนี้ปู่ไม่ได้อยู่ที่ตึกจงกลนี เพราะคนไข้เต็ม ปู่ได้มา
อยู่ที่ตึกเล็ก ๆ ซึ่งเป็นตึกสำหรับญาติของหมอหรือพยาบาลมาบ่วย ตึกนั้นชื่อว่า
“สิงห์เสนีย์” ห้องสำหรับคนไข้มีเพียง ๓ ห้อง ทุกห้องจะมีเตียงสำหรับคนเฝ้า
ไข้ ชั้นล่างเป็นห้องเย็บปักถักร้อยของ “แผนกแม่บ้าน” ตึก “สิงห์” อยู่ใกล้
กับทางออกด้านข้างของโรงพยาบาล ปู่บอกว่าปู่พอใจที่สุดที่ได้มาบ่วยที่ตึกนั้น นอก-

จากจะเจียบแล้วยังมีลมพัดผ่านทั่วห้องอีกด้วย เพราะมีหน้าต่างถึง ๔ บาน แต่
เวลานอนต้องกางมุ้ง ไม่มีมุ้งลวดเหมือนตึกจกกลนี้ ปู่มาอยู่ครั้งที่สองนี้พอดีกับที่
ผมเพิ่งสอบไล่ประจำชั้น มศ. ๓ เสร็จ จึงได้มาอยู่เป็นเพื่อนปู่ตลอดไป ส่วนย่า
นั้นเห็นดเหน้อยมาพอแล้ว ปู่จึงให้พักผอนอยู่บ้าน ถึงกระนั้นย่าก็มาเยี่ยมปู่ทุก-
วัน และบางครั้งมีอาหารที่ปู่ชอบรับประทานมาฝากเสียด้วย ที่ข้างห้องมีคนไข้
คนหนึ่งมาจากเพชรบุรีนอนป่วยอยู่นานแล้ว ปู่และผมได้คุยกับแกแล้วจึงได้ทราบ
ว่าแกชื่อ ชาญ เอ็บอ้ม แกป่วยแบบเดียวกับปู่ แต่น้อยกว่า ภรรยาของแกที่อยู่
เผ่าไซ้ก็เป็นคนดี มีธยาศัยดี

แกบอกว่าแกมาป่วยอยู่ที่นี่ ก็เพราะลูกสาวแกเป็น นักเรียน พยาบาลปี ๓
ซึ่งจะขึ้นปี ๔ เดือนพฤษภาคม ๒๔๑๑ นี้ ผมดีใจมากที่ไม่ต้องอยู่กับปู่สองคน
อย่างเดียวดายบนตึกนี้ เพราะถ้ายังงี้ก็ไปคุยกับแกแก้เหงาได้

ปู่มาป่วยครั้งนี้ ตอนแรกมีท่าทางว่าดีขึ้น แต่มาเมื่อวันที่ ๒๔ เมษา-
ยน ๒๔๑๑ ปู่เกิดเป็นลมขณะกินอาหารเช้าและหมดสติไปทั้งวัน ถึงขนาดต้องให้
ออกซิเจน ทำเอาผมใจไม่ดี แต่ด้วยความสามารถของหมอและพยาบาลพร้อม
ด้วยนักเรียนพยาบาลทุกคนที่อยู่เวรเข้าได้ช่วยเหลือปู่อย่างเต็มที่ ทำให้ปู่มีอาการ
ดีขึ้น ผมก็ชอบคุณหมอและพยาบาลและนักเรียนพยาบาลที่หมอว่า วรรณภา
นิมมานวัฒนา ที่รีบเอาแอมโมเนียมาให้ปู่ดมทันทีที่เป็นลม

เพราะปู่เป็นคนมีอารมณ์ขัน สนุกรื่นเริงอยู่เสมอ จึงทำให้มีพวกนักเรียน
พยาบาลหลายคนขึ้นมาคุยกับปู่ เรียกปู่ว่าลุง ทำให้ผมได้รู้จักกับพวกพี่ๆ ทุกคน
เป็นอย่างดี

หลังจากที่ปู่เป็นลมแล้ว รุ่งขึ้นอาการของปู่ก็ดีขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อ กินอาหาร
ได้มากผิดปกติ ผมค่อยสบายใจขึ้นเมื่อเห็นเช่นนั้น ในตอนสายปู่ได้มีโอกาสต้อนรับ
คุณสนิท เอกชัย แห่งหนังสือพิมพ์ “เดลินิวส์” คุณธิดา บุณนาค กับลูกสาว

และลูกชาย คือคุณพี่กระต่ายและคุณพี่ลูกโป่ง ที่กรุณามาเยี่ยมปู่ นอกจากนั้นก็มี คุณ ส. บุญเสนอ, คุณยศ วัชรเสถียร, คุณ ส. เนาวราช, คุณสุรินทร์นักวาดภาพปกหนังสือ และเจ้าของสำนักพิมพ์ “บรรลือสาส์น” ตลอดจนคุณชูชัย พระชรรค์ชัย อดีตเสอสังเวียนผู้ยิ่งใหญ่กับภรรยาและบุตร ไมตรีจิตของทุกคนในครั้งนั้นผมขอกราบขอบพระคุณอีกครั้งหนึ่งด้วยครับ

ปู่อยู่โรงพยาบาลครั้งนี้นานมาก คือตั้งแต่เดือนมีนาคม จนกระทั่งเดือนมิถุนายน รวมเป็นเวลา ๔ เดือน ปู่ก็ขออนุญาตหมอลกลับบ้านอีก ตอนแรกหมอจะไม่ยอมให้กลับเพราะยังไม่หายดี แต่ปู่ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับการงานของปู่ หมอจึงอนุญาตให้กลับบ้านแต่สั่งให้มาตรวจร่างกายทุกเดือน

ครั้งที่สองที่กลับมาบ้าน ทุกสิ่งทุกอย่างยังเหมือนเดิม อาการของปู่เหมือนกับอยู่ที่โรงพยาบาล แต่ปู่บอกว่าคราวนี้เป็นตายอย่างไรก็ไม่มีทางที่จะกลับไปเหยียบโรงพยาบาลอีกต่อไปแล้ว ต้องการจะตายที่บ้าน ซึ่งทุกคนก็ไม่กล้าคัดค้านหรือออกความเห็นแต่อย่างใด

๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๑

ปู่ย้ายบ้านจากซอย อัมพันพนา ธนบุรี ไปอยู่กับคุณชูชัย พระชรรค์ชัย ตามคำชักชวนของเขา ที่บ้านซอยโชคชัยร่วมมิตร ถนนสุขุมวิทซอยสามเสนนอก อำเภอบางกะปิ พระนคร ปู่อยู่ที่นั่นไม่ได้นาน ความเจ็บป่วยที่ปู่เป็นอยู่ก็ทรุดหนักลง ทุกคนในบ้านพยายามช่วยกันพยาบาลปู่อย่างเต็มที่ แต่แล้วเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ท่ามกลางสายฝนที่ตกพริ้ว ๆ ของวันฤดูร้อน ปู่สิ้นใจอย่างสงบเงียบ ไม่มีใครนึกเลยว่า มัจจุราช จะมาคร่าชีวิตปู่ อันเป็นที่รัก และ เคารพไปจากเรา ปู่เปรียบเสมือนพ่อพระของผมและทุก ๆ คน ถึงแม้ปู่จะเจ็บป่วยปู่ก็ยังทำให้ลูกหลานได้หัวเราะเฮฮา ถูกละ.....ขณะที่เราหัวเราะ ใครบ้างจะรู้ว่าปู่ต้องทนทุกข์

ทราบมาว่าโรคร้ายที่คุกคามท่าน แต่ท่านไม่บอกใคร อาศัยกำลังใจและพลังจิต
อันเข้มแข็งต่อสู้กับโรคร้ายไขเจ็บ ปู่เคยเขียนใน “เดลินิวส์” ว่า ยกที่ ๕๔ ไม่
ใช้ยกสุดท้าย แต่แล้วมันก็กลายเป็นยกสุดท้ายของปู่

มรดกกรรมของปู่ครั้งนี้ ยังความโศกเศร้าเสียใจแก่ผมอย่างสุดที่จะ
พรรณนาได้ ผมอยากจะให้ปู่อยู่เป็นมิ่งขวัญและเป็นร่มโพธิ์ของลูกหลานอีกสัก ๓
หรือ ๔ ปี ผมเองยังไม่ได้ตอบแทนพระคุณอันเปี่ยมล้นของท่านเลย ท่านก็มาด่วน
จากไปเสียก่อน แต่ปู่ได้พักผ่อนอย่างสุขสบายแล้ว และเป็นการพักผ่อนอย่างแท้จริง
ของท่าน ด้วยตลอดเวลาที่ท่านมีชีวิตอยู่ ต้องตรากตรำทำงานเกี่ยวกับการประพันธ์
เพื่อสร้างความมหัศจรรย์ให้แก่ผู้อ่านทุกคน บางคนอาจจะคิดว่าปู่ร่ำรวยเป็นเศรษฐี
ความจริงแล้วปู่ไม่ได้ร่ำรวยอะไรเลย แต่ปู่เป็นคนพ่มีเพื่อยเพราะถือว่าเงินเป็นของ
สมมุติ เมื่อหามาได้ก็ต้องใช้ไปให้สมกับที่ต้องเหน็ดเหนื่อยในการทำงาน

ปู่จากไปแล้ว แต่ชื่อของท่านยังอยู่ในความทรงจำของคนทั่วไป ผมมี
ความภาคภูมิใจที่สุดที่ได้เกิดมาเป็นหลานของนักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่ แต่มีบุญวาสนา
ได้เป็นหลานของปู่เพียงคนเดียว ถ้าชาติหน้ามีจริงขอให้ผมได้เกิดเป็นหลานท่านอีก

สิ้น	แล้วตัวปู่	ม้วยมรณ
ชีพ	ดับก็เมื่อคอน	ใกล้ค่ำ
ชื่อ	เสียงเพื่องขจร	ไปทั่ว
อยู่	อย่างผู้ชองช้า	เก่งกล้าการประพันธ์

นี่แหละครับ “๗ เดือนในโรงพยาบาล” และอีก ๓ เดือนที่อยู่บ้าน
จนวินาทีสุดท้ายของชีวิต ท่านผู้อ่านจะสังเกตได้ว่า ปู่มีเหตุการณ์สำคัญมักตรงกับ
วันที่ ๒๕ ของเดือนเสมอ

ปริญญญา อินทรपालิต

วินาทีสุดท้ายของ ป. อินทราปาลิต

□ วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๑ ใครเลยจะนึกว่าจะเป็นวันสุดท้ายของชีวิตคุณปู่ของผม ป. อินทราปาลิต ผมเองก็ไม่ได้คิด และตัวคุณปู่เองก็ไม่ได้คิด เรายังคุยกันอยู่ก่อนหน้านั้นเพียงไม่กี่นาที ปู่บอกผมว่า

“เบ็ดเอ๊ย... ตอนนั้นแกก็พิมพ์หนังสือ คล่องแล้ว ถ้าไม่มีปู่ ปู่จะให้แกได้รับงานทั้งหมดที่ปู่ทำมา”

ผมรู้สึกวูบขึ้นมา รู้สึกว่ามีอะไรบางอย่างอยู่เบื้องหลังการพูดนั้น และผมยังคิดต่อไปว่า อย่างผมหรือจะรับงานการประพันธ์ต่อจากปู่ได้ ผมก็เลยได้แต่หัวเราะ วันนี้เราไม่ได้พิมพ์หนังสือ เพราะ “ลาก่อนอัถกัณพนา” ผมเพิ่งจะพิมพ์ให้ปู่เสร็จเมื่อวานนี้ และตอนที่เรากำลังคุยกันอยู่นี้ ย่ากำลังนำต้นฉบับนั้นไปส่ง จากการพิมพ์ตามคำบอกของปู่ ผมคิดว่า “ลาก่อนอัถกัณพนา” เป็นเหมือนการบอกลาของปู่อย่างแท้จริง ผมพิมพ์ไปด้วยใจที่หดหู่ หงๆ ที่ปู่พยายามจะให้ความรู้สึกที่เป็นอารมณ์ขัน แต่ผมอ่านแล้วหัวเราะไม่ออก ปู่ไม่เคยกินเหล้าเลยแม้แต่หยดเดียว ปู่แกล้งคุยว่าปู่เป็นคนขี้เหล้า ผมก็รู้ว่าที่ปู่คุยเช่นนั้นก็เพราะปู่อยากจะให้เห็นว่าเป็นของขบขัน หงๆ ที่ปู่เองก็ไม่เห็นขัน ที่เขียนไปนั้นก็ด้วยวิญญาณนักเขียนที่สิงอยู่ในใจของปู่เอง ปู่เขียนจนเป็นอัตโนมัติ ขำไม่ขำก็เขียนได้ หงๆ เวลาปู่กำลังร้องไห้ ก็ยังนึกถึงความรื่นรมย์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการเขียนของปู่ นี่แหละคือธาตุแท้ของปู่ ที่ปู่อยากจะให้ผมได้รับการถ่ายทอด ผมก็ได้แต่หัวเราะเป็นการสนองความต้องการของปู่ ซึ่งผมคิดว่าดีกว่าผมไม่ได้ทำอะไรเสียเลย

วันนั้นปู่นอนชมมาตั้งแต่ตอนเช้า ผมก็ได้แต่คอยนั่งมองอยู่ใกล้ๆ จนกระทั่งตอนเย็น คุณชูชัย พระชรภักชัย ก็ได้เข้ามาในห้องและถามปู่ว่า

“พี่ ป. หลับหรือเปล่า”

ปู่ผงกหัวขึ้นพร้อมกับยันกายลุกขึ้นนั่ง และพูดว่า

“พี่ไม่หลับหรอก พี่นอนเล่นเฉยๆ”

คุณชูชัยก็กล่าวถามต่อว่า

“วันนี้พี่รู้สึกยังไงบ้าง?”

ปู่ตอบด้วยท่าทางอิดโรยว่า “วันนี้รู้สึกเพลีย พี่เลยต้องนอนทั้งวัน”

“เอาน้ำผึ้งกับโสมไหม เพื่อจะได้หายเพลีย” คุณชูชัยบอก

ปู่บอกว่า “เอาไว้หลังอาหารเย็นก็แล้วกัน กินพร้อมกับยา”

คุณชูชัยก็ไม่พูดว่าอะไรอีก แรกคิดว่าเป็นการกวนใจปู่ แกยีนอยู่สักครู่หนึ่งแล้วก็เดินออกจากห้องไป แต่พอออกไปแล้วก็ย้อนเข้ามาใหม่ บอกกับผมว่า

“เบ็ด — ช่วยเอายาหม่องนวดให้ปู่หน่อยซี นังอยู่เฉยๆทำไม”

ผมก็เห็นด้วยว่าควรจะทำอะไรให้ปู่สักอย่าง ก็เอ้อมมือหยิบยาหม่องมา นวดให้ปู่ตามแขนขาและเท้า สักครู่หนึ่ง ปู่ก็บอกให้ผมพอ ผมก็คิดว่าปู่ควรจะนอนพักผ่อนได้แล้ว ผมก็เดินออกไปจากห้องพร้อมกับคุณชูชัย ผมเลยไปล้างมือในห้องน้ำ ตอนนั้นคุณชูชัยเพิ่งกลับจากธุระ แกขึ้นไปข้างบนเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว หลังจากนั้น ผมก็เห็นคุณชูชัยลงไปทางหลังบ้านเพื่อออกกำลังตามปรกติ

สักครู่หนึ่งต่อมา ในความรู้สึกของผมได้เกิดรู้สึกประหลาดขึ้นมาชนิดหนึ่ง คือรู้สึกว่าโลกทั้งโลกนี้ได้เจียบส่งดลงนับพลัน เจียบสนิท! เจียบจนกระทั่งผมรู้สึกวังเวงเข้าไปจับใจ และชั่วพริบตา นั้น ฟังได้รื่องคำรามสนั่นครั่นครั่น! พร้อมกับพายุพัดสนั่นหวั่นไหว! ต่อจากนั้นฝนได้ตกลงมาอย่างบ้าจู้บันทันทึ่ ตกอย่างหนักจนผมไม่ได้ยินเสียงอะไรเลย

แต่น่าประหลาดอย่างยิ่งทั้งๆที่ผมอยู่คนละห้อง ผมได้ยินเสียงปู่ส่งเสียง

เหมือนคนกำลังจะอาเจียน ผมนึกว่าปู่คงจะอาเจียนอย่างเคย จึงรีบวิ่งเข้ามาในห้อง จริงอย่างที่ผมคิด ผมรีบหยิบกระโถนยื่นไปที่หน้าของปู่ พร้อมกับนั้นปู่ก็ได้อาเจียนออกมานิดหน่อย เป็นน้ำสีเหลืองๆ

ตอนนั้นผมสังเกตเห็นหน้าปู่ซีดจนผิดปกติ ซีดอย่างที่ไม่เคยเห็นมาก่อน แต่ตรงกันข้ามดวงตาของปู่สุกใสเป็นประกายแวววาว ผมเห็นดวงตาของปู่ก็รู้สึกสบายใจ เพราะเป็นแววตาของคนที่แข็งแรงสมบูรณ์ และเต็มไปด้วยพลังใจ ปู่อาเจียนเสร็จแล้วเงยหน้าขึ้นมองผม ผมรู้สึกคล้ายๆว่าปู่ได้ยิ้มออกมานิดหนึ่ง ผมก็ยิ้มรับด้วยความแปลกใจ

จากนั้นปู่ก็เอนตัวลงนอน ใครจะนึกว่าการนอนของปู่ครั้งนี้ จะเป็นการนอนที่ไม่ลุกขึ้นมาอีกเลย

ผมเอากะโถนไปเท แล้วต้องสะดุ้งสุดตัวทั้งกระโถนลงไป เพราะได้ยินเสียงของย่าและแม่ร้องระงมขึ้นมากับสายฝน ผมรีบวิ่งมาในห้องแล้วเห็นปู่นอนนิ่งเงียบ เงียบสนิทจริงๆ เงียบอย่างชนิดที่ผมไม่เคยเห็นการนอนอย่างนั้นมาก่อน

ด้วยความรู้สึกอย่างหนึ่งได้บอกให้ผมรู้ว่า ผมได้สูญเสียอะไรไปแล้ว ผมเย็นวาบไปทั้งตัว ยืนตะลึงอยู่ตรงนั้น

ต่อจากนั้นใครต่อใครก็ช่วยกันเข้ากลุ้มรุมผายปอดและนวดหัวใจให้ปู่ ด้วยความหวังที่เต็มไปด้วยน้ำตา แต่แม้จู่ๆจะไม่เคยปรานีใคร ปู่ได้จากทุกคนไปพร้อมกับเสียงฝนที่เงียบสนิทไปแล้ว ยังคงอยู่แต่เสียงร่ำไห้อาลัยรัก.

จากผม

ปริญา อินทรपालิต

(ผู้เขียนเรื่องนี้เป็นหลานปู่ของ ป. อินทรपालิต ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้พิมพ์ตีพิมพ์เรื่องต่างๆ จากการบอกปากเปล่าของ ป. อินทรपालิต จนวินาทีสุดท้ายของชีวิต)

จากห้องปลายเถา

□ ถ้าชาติหน้ามีจริง... และคนเราเกิดกันได้อีก... ผมก็ขออธิษฐานไว้ว่า ขอให้เราไปเกิดเป็นพี่น้องกันอีก... ให้ทุกชาติทุกชาติ เพราะชีวิตของพี่ชา เป็นชีวิตที่สร้างความอบอุ่น รักรมย์ทรรษาให้แก่้องๆ และญาติทุกคน ตลอดชีวิตของพี่... ทั้งรวยทั้งจน ทั้งอัมทั้งอด เป็นนักต่อสู้ที่ยืนหยัดอยู่บนลำแข้ง ยึดอาชีพที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นคนของประชาชน ผลิตผลงานออกมาด้วยมโนภาพ... หยาดเหงื่อและแรงใจ จากประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของชีวิตที่ดำเนินไปอย่างลุ่มๆ ดอนๆ โชคดีบ้างร้ายบ้าง... จนกระทั่งมาเป็นตัวหนังสือให้ “นักอ่าน” ติดกันงอมแงม กลายเป็นนักเขียนที่ประชาชนให้ความเมตตา ศรัทธาในตัวเขา... จากนามปากกาธรรมดาๆ โดยใช้ชื่อย่อของตัวเองและชื่อสกุลว่า “ป. อินทรปาลิต” อันเป็นที่คุ้นหูของนักอ่านเมืองไทย

เมื่อเห็นเสือเก่าๆ หมอนหนึ่งใบ... กระดาษฟูลสแต็ปบุ๊กใหญ่ และดินสอที่เหลาแล้วครึ่งด้วยแก้ว ผมรู้ว่า “พี่ชา” เริ่มงานของเขาแล้ว จนกระทั่งเมื่อหลับตาเห็นว่า... ในห้องแคบๆ มีเก้าอี้โยกหนึ่งตัววางอยู่ มองเห็นเครื่องพิมพ์ดีดกระเป่าหัววางอยู่บนเก้าอี้ไม่มีพนัก กว้นบุหรืจางๆ ที่ลอยอยู่ใกล้ด้วยกาแฟร้อนและขันใส่น้ำแข็ง ผมก็รู้ทันทีว่า “พี่ชา” เริ่มลงมือผลิตนวนิยายของเขา

เมื่อเรายังเด็ก พี่ชามักจะเล่านิทานโกหก บางทีก็ทำหุ่นกระบอกหรือหนังตะลุง เชิดชักพากย์เองทำให้เราได้หัวเราะกันไม่ไหว หรือไม่ก็พากย์โขนให้เราฟังกันครั้นเครง และที่ไม่ผลิตหวังก็คือถ้าพี่ชาเล่าเรื่องผีครั้งใด เด็กๆ รวมทั้งผู้เขียนจะรีบกระโดดหนีร้องกระดานชนไปอยู่บนดักคนโต พอได้เวลานอนก็รีบเข้านั่ง

คลุมโปงทั้งที่อากาศแสนร้อน ... หลับกันไปเลย ...

ผมอาจเด็กเกินไปที่จะจำความได้ว่า พี่ชาดำเนินชีวิตด้วยอาชีพหลายอย่างเหลือเกิน จากโรงเรียนนายร้อยมาเป็นครู เสมียนพนักงาน และด้วยนิสัยที่ไม่ต้องกับราชการคือไม่ชอบมี “นาย” เขาหันไปเป็นนักดนตรีสมัครเล่น ยืนหนีบไวโอลินเสียเงินคอเอียงไปพักหนึ่ง เขากลายเป็นเสมียนโรงพิมพ์ นายท้ายเรือโยงที่ท้องเจ้าพระยา... ลัดเลาะ หาความรู้ความชำนาญไปตามคั้งน้ำหลายต่อหลายครั้ง เมื่อนึกเบื่อ... เขาก็ตัดมาเขียนหนังสือและยึดอาชีพเป็นนักประพันธ์ขายหนังสือกิน แต่งบทละครและกำกับการแสดงไปในตัว คลุกคลีอยู่ในวงการละครและกลุ่มศิลปินจนกระทั่งกลับบ้านดึกดื่นไม่เป็นเวลา มันเป็นพรหมลิขิต... โชคชะตา ดวงของชีวิต... และความพึงใจของ “พี่ชา”

สมัยเป็นนักเรียน ผมเคยเดินส่งต้นฉบับบทประพันธ์ให้ “พี่ชา” ไปตามโรงพิมพ์และสำนักพิมพ์ต่างๆ ไม่ว่าเพลินจิตต์ (สมัยสะพานดำ) สำนักพิมพ์อุดม คลังวิทยา ผดุงศึกษา เซชมบรรณกิจ เสริมวิทย์บรรณาการ หลักเมือง บรรณาการ จนกระทั่งประมวลสาส์นและเพลินจิตต์ (ยุคหลานหลวง) หรือสมัย “ป๋ยมิตร” บำรุงเมืองก็ตาม สมัยสงครามญี่ปุ่น บรรดาโรงพิมพ์และสำนักพิมพ์ต่างๆ ส่วนมากพากันหยุดพิมพ์หนังสือขาย เพราะกระดาษและอุปกรณ์การพิมพ์มีราคาแพงลิบลิ่ว ทำให้รายได้ของ “พี่ชา” เริ่มตกวูบ ไม่เว้นแต่ละวันที่พี่ ป. นำเอาต้นฉบับไปตระเวนขายยังแหล่งรับซื้อต่างๆ มักจะได้รับการปฏิเสธเป็นส่วนใหญ่ บางวันโชคดีเจ้าของสำนักพิมพ์บางแห่งเห็นใจก็รับซื้อไว้อย่างเสียไม่ได้ หลายโรงพิมพ์ที่บอกบ๊อตและลูกหนี้เอาดื้อๆ เพราะราคา “ซื้อ” ไม่ไหว สำนักพิมพ์บางแห่งอาจรับซื้อไว้ในราคาที่ถูกจนน่าใจหาย แต่ก็เหมือนกันที่นายทุนบางคนทุนหนาหัวโล้นรับซื้อครองเรื่องไว้อย่างไม่กล้าพิมพ์ เพื่อรอให้กระดาษและอุปกรณ์ลงราคา

เมื่อฐานะความเป็นอยู่ของพี่ชาเริ่มกลอนแกลนเหมือนไม้หลักปักเลน พี่

ชาต้องหันมาจับงานพากย์ภาพยนตร์ทันที ที่ผมรู้ก็เพราะวันหนึ่งพี่ชายของผมหกตัวอยู่ในห้องรับแขกตั้งแต่หัวค่ำมีหน้าเข้าประตูหน้าต่างยังปิดหมดและดับไฟมืด ด้วยสัญชาตญาณอยากรู้ผมจึงแอบย่องเข้าไปดู มีเสียงแกรก....ดังล่อออกมาเกือบไม่ได้ยินและพบว่า พี่ ป. อินทรปาลิต กำลังฉายหนังดูคนเดียวด้วยเครื่องฉายภาพยนตร์ขนาดเล็ก และจอภาพยนตร์ที่ใช้ทำด้วยกระดาษสีขาวแผ่นใหญ่ตรึงด้วยแปกติดข้างฝา ปากก็บ่นพึมพำเสียงสูงบ้างต่ำบ้างเป็นว่าตัวแสดงในหนังพูด และอาศัยแสงสว่างจากไฟฟ้าเดินทางดูบทพากย์ ผมเคืองหัวเราะก๊ากออกมาแต่อดใจไว้ รีบเดินอมยิ้มขึ้นบันไดบ้านไป อาทิตย์ต่อมา พี่ชายชวนผมไปโรงหนังพร้อมด้วยสัมภาระรุงรัง ผมจึงกลายเป็นเด็กลูกหาบ มีหน้าที่แบกฟิล์มภาพยนตร์ และต้องเข้าไปนั่งปิดเปิดชาวนด์ในห้องพากย์ สนุกก็สนุก....เข้าต้นเต็นเล็กน้อยแต่ก็ได้ผล และเอาผมติดกันไปด้วยทุกครั้งทีไปพากย์ตามโรงภาพยนตร์ในพระนครธนบุรี แต่เมื่อพี่ ป. ตระเวนไปพากย์หนังต่างจังหวัด ผมก็ไปด้วยไม่ได้เพราะติดเรียนหนังสือ

สงครามเอเชียบูรพาเลิกแล้ว ทหารญี่ปุ่นหายหน้าไปจากเมืองไทยนานแล้ว ตลาดหนังสือเริ่มคึกคักไหวตัว รายได้ของ “พี่ชา” เริ่มดีขึ้น...ดีขึ้นจนเรียกได้ว่า มองไปทางไหนก็เห็นแต่นวนิยายสามเกลอ (พล นิกร กิมหงวน) เสือดำ เสือใบ วางเกลื่อนกล่นอยู่ในท้องตลาด เจ้าคุณบ๊องนี่ ๗ คุณหญิงวาดเจ้าหัว หรือจำพวกเสือ ๗ นาง ๗ เหล่านี่เริ่มทำสตางค์ให้กับพี่ ป. ราวกับพิมพ์ธนบัตรได้เอง ค่าของบทประพันธ์ทุกประเภทเรื่องทั้บทขึ้นสูงลิบเพราะหนังสือขายดีขนาดแย่งกันซื้อ ผมจำไม่ผิดที่เห็นว่าครั้งหนึ่งมีเจ้าของสำนักพิมพ์ถึงสี่สำนักพิมพ์เข้าไปซื้อบทประพันธ์ของ “พี่ชา” ในเวลาเดียวกันและการติดต่อซื้อเป็นไปแบบเสนอราคาประมูลแข่งกัน

ชะตาชีวิตของ “พี่ชา” ขึ้นแล้วก็ลง...ลงแล้วก็ขึ้น ไปตามดวงและพรหมลิขิต เคยนั่งรถเจ๊ก (รถลาก) สามล้อ รถประจำทาง เก่งหลายประตูหลายยี่ห้อ รถแท็กซี่หรือย่ำด๊อกไปตามบาทวิถีถนนหลวง บางทีก็ไปโอ้อ่าอยู่แถว เชียงใหม่

ลำปาง ศรีราชา ชะอำ หัวหิน สงขลา ชุมพร บ้านดอน หาดใหญ่ ยะลา
เบตง....บางทีก็เลยไปถึงบึง พี่ชาเคยบอกผมว่า....ใครมีความสุขก็สุขด้วย ส่วน
ตัวเขาเองทุกข์กับใครไม่เป็น สิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านพบจึงถือว่าเป็น...กำไรชีวิต...การ
กีฬาที่ “พี่ชา” โปรดปรานมากคือแบดมินตัน ฟุตบอลแล้วก็...มวย ถ้าสนาม
ฟุตบอล มาตรฐานสามารถย่อขนาดลงได้อีก เขาคงจะมีสนามฟุตบอลไว้ในบ้าน
เช่นเดียวกับที่เขาสร้างคอร์ทแบดหรือค่ายซ้อมมวยไว้ในบ้านเหมือนกัน ดังนั้น...
ชีวิตของพี่ชา จึงเป็น ชีวิตที่ชื่นชอบ เป็นที่ นิยม รักใคร่นับถือ ในบรรดาบุคคลหลาย
ประเภทไม่ว่ากรรมกร นักเรียน นิสิตนักศึกษา พ่อค้าครูอาจารย์หรือศิลปิน ซึ่ง
ส่วนมากเรียกพี่ชาว่าพี่ ป. คุณ ป. อา ป.

อา ป. คุณ ป.....หรือพี่ ป. จากพวกเราไปแล้วโดยไม่มีวันกลับ ทั้ง
แต่ความเศร้าสลดเสียดายอย่างสุดซึ้งไว้ให้เรา

ผมอยากจะเขียนอะไรไว้ สำหรับเป็น อนุสรณ์ ไว้อาลัยแด่ “พี่ชา” พี่
ชายคนที่ ๕ ของผมให้มากที่สุด แต่ที่เขียนมากก็อาจมากไปสำหรับหนังสือเล่มนี้
เพราะต้องเบียดแบ่งเนื้อที่ไว้สำหรับญาติพี่น้อง ท่านที่เคารพที่มีความรักนับถือพี่
ชาจะได้เขียนบ้าง จึงขอขอบพระคุณท่านผู้จัดทำที่ได้กรุณาให้ผมซึ่งเป็นน้องปลาย
เถาของคุณ ป. อินทรปาลิต ได้มีโอกาสรบบายความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับพี่ที่จากไป

ขอให้วิญญาณของพี่จงไปสู่สุคติ บาปกรรมที่พี่ทำไว้น้อยเหลือเกินจง
ผลัดกันให้พี่ไปสู่สวรรค์ ถ้าชาติหน้ามีจริงและเราเกิดกันได้อีก ผมขออธิษฐานไว้
เลยว่าขอให้เกิดไปเป็นน้องพี่อีก

ผมใจหาย....สลดใจเป็นที่สุดเมื่อเพื่อนร่วมงานมาถามว่า “พี่ชาย
คุณถึงแก่กรรม คุณได้รับวิทยุโทรเลขที่มไปแล้วหรือยัง.....”

โกมล อินทรปาลิต

๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

ป. อินทรปาลิต

แน่นอน เขาจะได้ตายในฐานะนายทหารไทย
คนหนึ่งแห่งยุครัตนโกสินทร์ ซึ่งอาจจะมียศตั้งแต่
ชั้นนายร้อย ถึงจอมพลก็ได้ถ้าหากว่า เขามีความ
พิสมัยต่อการเป็นนายทหารและอาชีพทางทหาร ตาม
เจตจำนงของผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่
ท่านหนึ่งของไทยสมัยราชาธิปไตย และได้้นำเขา
เข้าศึกษาเล่าเรียนให้เป็นนายทหารเจริญรอย ตามที่
โรงเรียน นายร้อย จ.ป.ร. ที่ท่านเป็น อาจารย์สอน
ร่วมอยู่ด้วยคนหนึ่ง แต่จะเป็นใครหรืออะไรก็ตามที่
ให้เขาเกิดมาไม่ใช่เพื่อการเป็นนายทหารและมีอาชีพ
ทางทหาร หากแต่ให้เขาเกิดมาเพื่อเป็น นักประพันธ์
แล้วก็ตายในฐานะของกษัตริย์คนใจดี ตามคำประ-
ณามที่ว่า นักประพันธ์ไส้แห้ง ฉะนั้น เขาจึงไม่
ชะมักเขม้นในการเรียนเพื่อเป็นนายทหาร ตามเจต-
จำนงของบิดาอย่างควรแก่ความเฉลียวฉลาด ที่สมอง
ของเขามีอยู่ประจำตัวมาแต่กำเนิด ในที่สุดเมื่อ
จวน จะ ถึงชั้น จบหลักสูตร ของ โรงเรียน นาย ร้อย
จ.ป.ร. เขาสอบตกสองปีซ้อน ต้องถูกคัดชื่อออก
ตามกฎหมายโดยไม่มีการยกเว้น แม้ว่าตอนเข้าเรียนใน
สมัยนั้นลูกนายทหารจะมีสิทธิพิเศษเข้าได้ โดยไม่
ต้องสอบคัดเลือก

เมื่อหมดหวังได้เป็นนายทหาร และมีอาชีพ
ทางราชการทหารแล้ว เขาก็ยังมีโอกาสเป็นอันมาก
สำหรับอาชีพทางราชการพลเรือน จากวิชาความรู้
ที่ได้เรียนมาจากโรงเรียน นายร้อย จ.ป.ร. ชั้นสูงสุด
แต่อาชีพทาง ราชการ พลเรือน ก็ไม่เป็นที่พึง
ปรารถนาของเขานัก เหตุผลในข้อนี้เขาได้บอก
ข้าพเจ้า เมื่อเราสนทนากันในระยะเวลาที่เขาใกล้จะ
ตาย เขาว่า อาชีพข้าราชการนั้นใช้แต่ 'ความรู้'
ที่ได้เล่าเรียนมาจากสถานศึกษา หรือโรงเรียนเท่า
นั้น ไม่ได้ใช้ 'สติปัญญา' หรือ 'ความคิดความ
อ่านจากสมอง' ที่มีมาแต่กำเนิดเลย แล้วก็ยังจะ
ต้องคอย 'ขอรับกระแส' ต่อความคิดความเห็น
ของผู้บังคับบัญชาตะพึดตะพือไป ไม่ว่าความ
คิดเห็นของผู้บังคับบัญชาจะเข้าท่า หรือ ไม่เข้าท่า
ก็ตามที จึงจะได้ดี

ด้วยเหตุนี้ เขาจึงมุ่งมั่นที่จะยึดถือเอางานที่ให้
โอกาสแก่เขา ในการได้ใช้สติปัญญาหรือ 'ความคิด
ความอ่านจากสมอง' ที่เขามีมาแต่กำเนิด ได้เต็มที่
และโดยอิสระเป็นทางหาเลี้ยงชีพ นั่นคือ การเป็น
นักประพันธ์ และการประพันธ์นั้น เขาได้เลือกทาง
ประพันธ์ประเภทนิยายแบบสมัยใหม่ ซึ่งหนักไปใน
ทางให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน ในเมื่อทุกคนที่เกิดมา
จะต้องทำงานไม่ว่าอะไรก็อะไรสักอย่างหนึ่ง เพื่อเป็น
ทางให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ และเขาก็ประสบความสำเร็จ
ในทางประพันธ์อย่างงดงามยิ่ง

ป. อินทรปาลิต เข้าสู่วงการประพันธ์ของไทย

อย่างจริงจัง ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๔-๖ หลังจาก

ข้าพเจ้าปีหรือสองปี ซึ่งก็สมควร ในเมื่อเขาเกิดมา

สู่โลกอันแสนจะวุ่นวายนี้ ภายหลังข้าพเจ้าสองปี

หรือสามปีเช่นกัน (แต่เมื่อเขาซึ่งตายไปก่อนข้าพเจ้า

จึงยังความสลดใจให้แก่ข้าพเจ้าอย่างยิ่ง) ซึ่งเป็นปี

เดียวกับที่เขาถูกคัดออกจากโรงเรียนนายร้อย จ.ป.ร.

ในตอนนั้น การประพันธ์นิยายแบบสมัยใหม่ ซึ่ง

เรียกกันในปัจจุบันว่า นิยาย ตอนนั้นยังเรียกว่า

เรื่องอ่านเล่น หรือ นิยายประโลมโลก เข้าสู่ยุค

เฟื่องฟู โดยมีผู้ตั้งสำนักพิมพ์จำหน่ายกันอย่างเป็น

ลำเป็นสัน แต่เรียกว่า คณะ ยังไม่เรียก สำนักพิมพ์

มีอยู่ด้วยกันสี่คณะ คือ คณะเพลลินจิตต์ คณะนาย

ฤเทน คณะวัฒนานุกูล และคณะ ส. เกตวรรัตน์

(คณะหลังนี้มีเรื่องพิมพ์ออกน้อย) ส่วนสามคณะแรก

นั้นมีเรื่องใหม่ออกจำหน่ายทุกวัน แต่ละเรื่องมีขนาด

ยาว ๑๐ ถึง ๑๕ ยก ปกอ่อน พิมพ์ภาพสอดสีงดงาม

ราคาขายเล่มละ ๑๐ และ ๑๕ สตางค์ (หนึ่งสตางค์

สมัยนั้น ก็ดูจะเท่า หนึ่งบาท สมัยนี้) นอกจากนี้

หนังสือพิมพ์ รายวัน ทุกฉบับ ก็มีเรื่อง ยาว เทียบดลง

เป็นประจำ คู่กันไปกับเกร็ดพงศาวดารจีน และไทย

หนังสือนิยายสารรายสัปดาห์ และรายเดือน ก็ลง

เรื่องสั้น แต่ไม่เอื้อเฟื้อแก่นักประพันธ์อิสระ นัก

ประพันธ์ จึงต้องประจำทำงานกินเงินเดือนของหนังสือพิมพ์นั้นๆ อย่างข้าพเจ้าก็เริ่มต้นที่ ศรีกรุง แล้วก็ ประชาชาติ ถึงคณะที่พิมพ์เป็นเล่มราคาเยา^๕นั้นก็ต้องเป็น นักประพันธ์ ชาวคณะเหมือนกัน ทั้งนั้นก็เพราะเป็นนักประพันธ์ที่^{๕๕}มีชื่อเสียง เรื่องเป็นที่นิยมของนักอ่านแล้วนั่นเอง ผู้ที่เป็นหน้าใหม่^{๕๕}นามใหม่ แม้เรื่องจะดี โอกาสที่จะได้รับตีพิมพ์ ออกเผยแพร่ ต่อนักอ่านแทบจะไม่มีเอาเลย หากไม่มีนักประพันธ์รับรอง อย่างแข็งแรง กับ เจ้าของ คณะผู้เป็น นายทุน ในการพิมพ์ออกจำหน่าย เพราะเมื่อพิมพ์แล้วขายไม่ได้ทำให้ขาดทุน เป็นความกลัวที่^{๕๕}ชนสมองคนพวกนี้ การลองเพื่อเปิดโอกาสแก่พวกหน้าใหม่โดยไม่ได้รับการสนับสนุนรับรองจากพวกหน้าเก่า จึงไม่มีเอาเลย แต่ ป. อินทรปาลิต หรือ ปรีชา อินทรปาลิต มีโชคดีในทางการประพันธ์อย่างยิ่ง เพราะเรื่องแรกที่เขาส่งไปให้คณะเพลินจิตต์ คือเรื่อง นักเรียนนายร้อย จากประสบการณ์ที่เขาได้รับมาสดๆ ได้รับการตีพิมพ์ออกเผยแพร่ต่อนักอ่านสมัยนั้น ซึ่งส่วนมากเป็น คน วัยหนุ่มสาว โดยความบังเอิญ ซึ่งมันส์จรรยงค์ เป็นผู้บันดาลให้เกิดขึ้น (เรื่อง สะอึก ของกรณีข้าพเจ้าได้เล่าไว้แล้ว ในหนังสือของข้าพเจ้าเรื่อง ความเป็นมาของการประพันธ์และนักประพันธ์ของไทย ซึ่งแพร่พิทยาพิมพ์จำหน่าย ข้าพเจ้าจึงไม่นำมาเล่าอีกในที่นี้)

นักเรียนนายร้อย ของเขาขายดี อย่างที่เจ้า
ของคณะเพลินจิตต์คาดไม่ถึง ยังผลให้เจ้าของคณะ
นั้นอ้าแขนเต็มเหยียดต้องรับเขาเป็นชาวคณะ บอก
เขาว่าเขียนมาเถิด ที่ละร้อยเรื่องก็รับซื้อหมด แล้ว
เขาก็มีความเป็น อัจฉริยะ ในทางประพันธ์ เรื่อง
นิยายอย่างน่าอัศจรรย์จริง ๆ ที่เดียว เพราะสมอง
ของเขาในทางจินตนา เรื่อง เพื่อ ผลิตออกมาสู่ผู้อ่าน
นั้น ทำงานได้รวดเร็วไม่มีเหน็ดเหนื่อย มือของเขา
ที่เขียนเป็นตัวอักษรตามสมองบัญชา ดูราวกับเครื่อง
จักรที่ไม่รู้จักลา ทำให้เขามีเรื่องส่งให้เจ้าของคณะ
เพลินจิตต์ ได้เกือบวันละเรื่อง เจ้าของคณะนั้นตะลึง
พิศเป็นพิเศษ เพราะว่า เป็นเรื่องที่ทำเงินให้เป็น
กอบ เป็นกำ เหนือกว่า นักประพันธ์ของชาว คณะคน
อื่น ๆ นอกจาก 'ไม้เมืองเดิม' ซึ่งเขียนได้ช้ากว่า
อย่างเป็นม้าแข่งก็ทงกันจนไม่เห็นหลัง แต่เป็นที่น่า
เศร้าใจอย่างยิ่ง ที่เรื่องของเขาคือสิ่งที่ต้องการของ
ผู้พิมพ์ขายอย่างสูงสุด เพราะขายได้ดีที่สุดเมื่อพิมพ์
ออกวางตลาด แต่เขากลับได้ค่าเรื่องต่ำกว่านักประ
พันธ์คนอื่น ๆ เรื่องนี้ข้าพเจ้ารู้จากน้องสาวของเขา ซึ่ง
เป็นเพื่อนภริยาข้าพเจ้า และตัวเขาเองก็เป็นเพื่อน
เสมือนพี่ของภริยาข้าพเจ้าด้วย เพราะเหตุที่เรื่อง
ของเขาถูกกวดราคาอย่างน่าเศร้าใจ เขาจึงเอาจำนวน
มากของเรื่อง ที่ผลิตออก มาเข้าช่วย เพื่อให้ มีรายได้

มากขึ้น เป็นเหตุให้เขาหลงใหลกับข้าพเจ้ามาเป็น
เวลาประมาณ ๓๐ ปี โดยข้าพเจ้าถือเอาความเป็นผู้
มีอาวุโสสูงกว่า ถือวิสาสะเขียนจดหมายไป ถึงเขา
ค่าที่ข้าพเจ้ากับเขาไม่รู้จักกันเป็นส่วนตัวมาก่อน ซึ่ง
เป็นความคิด ที่ผิดพลาด อย่าง จกรรจ์ ที่ เขา ถ่อม ตัว
เจียมใจ แล้วทักท้อเองว่าเขาเป็น 'นักประพันธ์
ชั้นสวะ' จึงไม่ยอมคบหาสมาคมกับพวกนักประพันธ์
ด้วยกันเอาเสียเลย ทั้งที่เรื่องของเขายอดเยี่ยมด้วย
เรื่องของ คุณโชติ แพร่พันธ์ (ยาขอบ) คุณเลี้ยว
ศรีเสวกร (นามปากกามาก จนข้าพเจ้าขี้เกียจเขียน)
และ ก้าน พิงบุญ ณ อยุธยา (ไม้เมืองเดิม) นัก-
ประพันธ์เรื่องชาดที่ที่สุดในสมัยนั้น มีเพียงสามคน
เท่านั้นเอง จดหมายของข้าพเจ้ามีข้อความเพียงสั้น ๆ
ว่า 'คุณปรีชา คุณอย่าทำเรื่องของคุณให้เป็น
อย่างสินคำญี่ปุ่นน้อยเลย' อันทำให้เขาเข้าใจ
เจตนาของข้าพเจ้าผิดไป ว่าข้าพเจ้าดูหมิ่นเรื่องของ
เขา ทั้งนี้ก็โดยที่ข้าพเจ้าขี้เกียจเขียนจดหมายยาว ๆ
ถึงใครนั่นเอง เขาเลยโกรธไม่ย้อนถามมาว่า ที่
ข้าพเจ้าว่าอย่างนั้น ข้าพเจ้าเจตนาอย่างไร เขาเลย
ไม่รู้เจตนาแท้จริงของข้าพเจ้าในตอนนั้น มารู้เอาที
ต่อเมื่อเขาอยู่ในสภาพตายทั้งเป็นแล้ว เพราะเจตนา
ที่แท้จริงของข้าพเจ้า ที่ไม่ต้องการให้เขาทำเรื่องให้
เป็นอย่างสินคำญี่ปุ่นนั้น ข้าพเจ้าต้องการให้เขา

เรียกร้อง เจ้าของ คณะพิมพ์ ให้ขึ้นค่าเรื่องของเขาให้
สูงขึ้น อย่างที่เจ้าของคณะนายอุเทนได้ให้คุณเลี้ยว
ศรีเสวก มาก่อน แต่เขาไม่สนใจ ปล่อยให้ค่าเรื่อง
ของเขาอยู่ใน 'สุดแต่เจ้าของสำนักพิมพ์จะเมตตา'
จนกระทั่งสิ้นชีวิต พระสงฆ์สวดอภิธรรมเจ็ดคืนที่วัด
มกุฏ ตั้งแต่คืนวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๑ ในฐานะ
ศพของนักประพันธ์ไส้แห้ง ไม่มีสมบัติพัสถานอะไร
เหลือเป็นมรดกให้แก่ลูกเมียเลย นอกจากชื่อเสียง
เกียรติคุณ

เมื่อเขาก้าวเข้ามาสู่วงการประพันธ์ของไทยนั้น
เขาเข้ามาในฐานะ 'นักประพันธ์เรื่องรักโศก' ตาม
ที่เรียก กันในสมัยนั้น ซึ่งก็ได้ ครองตำแหน่ง เป็นเอก
แทน 'ชาวเหนือ' ซึ่งเป็นรุ่นพี่ แล้วยังทั้ง 'ชาว
เหนือ' เสียลิบลับ เมื่อเทียบกับความนิยมของ
นักอ่าน ทำให้เจ้าของคณะพิมพ์ที่พิมพ์เรื่องเขาร่ำ
รวยจนได้ชื่อว่า นายห้าง เมื่อเขาเปลี่ยนแนวมาเป็น
เรื่องตลกที่มีชื่อว่า พล นิกร กิมหงวน ก็ทำเงิน
ให้เป็นกอบเป็นกำแก่ผู้พิมพ์จำหน่ายอีกเช่นกัน และ
เมื่อเขาจับเขียนเรื่องโลดโผน หรือที่นิยมเรียกกันว่า
'เรื่องบู๊' คือชุด เสือดำ เสือใบ เรื่องชุดนี้ข้าพเจ้า
ได้รู้จากปาก เจ้าของ สำนักพิมพ์ ที่พิมพ์ ชุดนี้ ของเขา
ชายว่า ได้กำไรสุทธิเป็นเงินรวมแล้วเกือบสามแสน
บาท แต่เขาได้ค่าเรื่องซึ่งรวมทั้งสิทธิด้วยเพียงสอง

หมื่นบาทเท่านั้นเอง (จาก ถ้อยคำ ของ ป. อินทร
ปาลิต ที่ให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์ บางกอก
ไทม์) และเมื่อเขาหันมาเขียนเรื่องอีกแนวหนึ่ง ซึ่ง
มีชื่อว่า ชุตศาลาโกหก ก็ทำเงินเป็นกอบเป็นกำให้
แก่ผู้พิมพ์จำหน่ายอีกเช่นกัน

โดยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงกล้าบอกได้ว่า เขาเป็นผู้
ประสบผลสำเร็จอย่างบรรเจิดที่สุดในวงการประพันธ์
ด้วยเรื่อง ที่หลุด ออกมา จากสมอง ดุจเครื่อง คอมพิว-
เตอร์ และมีอดุจเครื่องจักรของเขา เติบโตในความ
นิยมของนักอ่าน ทั้งวัยเด็กและวัยรุ่น ตลอดจนวัย
ผู้ใหญ่มาตลอดเวลา ๓๐ กว่าปี นับแต่อย่างเข้ามาสู่วง
การประพันธ์ จนกระทั่งอำลาโลกไป และเขาก็
เขียนเรื่อยมาจนกระทั่งจบเกมชีวิต เว้นระยะเพียง
๓ เดือน ที่ต้องไปนอนในรูกะศพที่ยังมีลมหายใจ
พอเคลื่อนไหวสังขารลุกนั่งได้บ้างแต่เดินไม่ได้ ณ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

จากงาน ของเขา ที่ปรากฏใน ตลาด หนังสือเล่ม
เล็ก ราคาเขาไม่ขาดสาย ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า
เขาคงอยู่ติดกันดีเป็นแน่ ข้าพเจ้าเองรู้จักเขาก็แต่เพียง
ชื่อเท่านั้นเอง รูปร่างหน้าตาก็ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย
ส่วนเรื่องราวส่วนตัว ก็รู้จากภริยาข้าพเจ้าที่รู้จักเขา
อย่างสนิทสนมเมื่อวัยเด็ก และคุณมาลัยน้องสาวคน
หนึ่งของเขาเท่านั้น ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงแทบไม่เชื่อ

ตนเองเมื่อคุณนรา พุฒินันท์ เจ้าของโรงพิมพ์และ
สำนักพิมพ์ 'มิตรนรา' บอกข้าพเจ้าเมื่อห้าเดือน
ล่วงมาแล้วว่าอยากจะช่วยเหลือ ป. อินทรปาลิต ซึ่ง
ป่วยหนักและจนกรอบ แต่การช่วยมีข้อแม้ว่า จะ
เป็น ไปใน ทาง ชื่อ เรื่อง มา พิมพ์ ขายโดยให้ ราคาดี
ข้าพเจ้าพอจะติดต่อให้ได้ไหม ข้าพเจ้ารับปากว่าได้
ทันที ทั้งที่ไม่รู้อาจจะไปติดต่อได้ที่ไหน คุณนราเอง
ก็ไม่รู้ที่อยู่ ข้าพเจ้าเที่ยวถามใครต่อใคร จนสิ้น
เวลาไปเกือบ สองเดือน จึงมีผู้บอกให้ไปพบคุณปรานี
ภริยา เขาซึ่ง เป็นลูกจ้าง ขายของ อยู่ที่บ้านแผง
ลอยร้านหนึ่ง ในบริเวณสถานีขนส่งสายใต้ ข้าพ-
เจ้าตรงลี้ไปที่นั่นทันที แต่ไม่พบคุณปรานี แต่ก็
ไม่เสียเที่ยว เจ้าของร้านข้างเคียงบอกว่า ขณะนี้
เขาป่วยหนักอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ดึกสิง-
หนัย ข้าพเจ้าออกจากนั้นก็ตรงไปโรงพยาบาลจุฬา-
ลงกรณ์ และพอมองปราดไปเห็นสารรูปของเขาที่
นอนอยู่บนเตียงของโรงพยาบาล ข้าพเจ้าก็บอกแก่
ตัวเองว่า เขาต้องตายแน่ และจะในไม่ช้านี้ด้วย
ข้าพเจ้าถามถึงอาการป่วยของเขาแล้ว โดยสันดาน
ที่ไม่ชอบพูดอะไรอ้อมค้อม ข้าพเจ้าบอกถึงความ
ประสงค์ที่มาพบเขาทันที ซึ่งทำให้เขาน้ำตาคลอ
และข้าพเจ้าก็ได้รู้จากปากของเขาเองว่า ในวงการ
ประพันธ์และหนังสือพิมพ์ มีผู้ที่เกลียดเขาเพียง

คุณธิดา บุณนาค คุณสนิท เอกชัย แล้วก็ข้าพเจ้า
เป็นคนที่ ๓ นี่เท่านั้น และเมื่อข้าพเจ้าถามถึงฐานะ
การเงินของเขา ก็ได้ว่า ลำพังตัวเขาเองแล้ว ไม่
มีทางมาอยู่โรงพยาบาลได้เลย ที่มาอยู่ได้ก็โดยอนุ
เคราะห์ของพวกญาติพี่น้อง กับเพื่อนฝูงที่อยู่นอกวง
การประพันธ์ ซึ่งต่างก็มีฐานะเบียดต่อไล่ด้วยกันทั้ง
นั้น คุณปรานีภรรยาของเขา ซึ่งเช่าบ้านอยู่ที่ซอย
อัปกันพนา ถนนจรัสสนิทวงศ์ ต้องทำห่อหมกไป
ขาย เมื่อไปทำงานในฐานะลูกจ้างขายของที่สถานีชน
สงสาโยได้ ข้าพเจ้าไม่รู้สึกสลดในข้อนี้ เพราะ
ข้าพเจ้าเอง บางวันก็กิน อย่างคนธรรมดาเขากินกัน
บางวันก็ต้องกินอย่างพระหรือขอทาน ตามปรกติใน
ความเป็นอยู่ บ้านที่อยู่อาศัยก็เป็นบ้านเช่าที่มีขนาด
ไม่พอแถมวัดกันตาย ข้าพเจ้าชินชาต่อความยากแค้น
เสียแล้ว ข้าพเจ้ามาร้อนใจตรงที่เขาบอกว่า จะต้อง
กลับไปอยู่บ้านตอนสิ้นเดือนนี้ เพราะไม่มีเงินค่าห้อง
ค่ายา ต้องรบกวนญาติพี่น้องมามากนักแล้ว ไป
อยู่บ้านเอเยาไปกิน มันหมดเปลืองน้อยหน้อย
แล้วก็พอจะบอกเรื่องให้หลานชายช่วยเขียนแทนเอา
ไปขายได้บ้าง ข้าพเจ้านึกอยู่ในใจว่า ไอ้ที่ตายนะ
ตายแน่ละ แต่การกลับไปอยู่บ้าน เป็นต้องช่วยเร่ง
การตายให้เร็วขึ้นแน่เท่านั้น ความรู้สึกในจิตใจของ
ข้าพเจ้านั้น ไม่ว่าใครทั้งนั้น เมื่อเป็นคนดี มีประ-

โยชน์แก่สังคมอย่างแท้จริง ข้าพเจ้าต้องการให้เขา
ตายช้าที่สุดที่จะช้าได้ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงต้องการให้
เขาได้อยู่รับการเยียวยาของแพทย์ที่ โรงพยาบาลต่อ
ไป มันจะอยู่ต่อไปได้ก็ด้วยเงิน แล้วทำอะไรเล่า
ข้าพเจ้าจึงจะ ช่วยให้เขามีเงินได้รักษาตัวอยู่ในโรง
พยาบาลต่อไป

ข้าพเจ้าลาเขามาแล้ว ก็ติดต่อกับคุณนราทนต์
ได้รับคำตอบว่าต้องรอไปอีกหน่อย เพราะขณะนี้
บังเอิญเงินขาดมือ ข้าพเจ้าจึงวิ่งไปสำนักพิมพ์หลาย
แห่งที่ข้าพเจ้ารู้จัก ค้นเคยขอให้ ช่วยรับซื้อเรื่องที่เขา
เขียนลงตีพิมพ์ในนิตยสารต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มาก มา
รวมพิมพ์เป็นเล่ม แต่ไม่ได้รับความเอื้อเฟื้อจาก
สำนักใดเลย วิ่งไปทางสมาคมหนังสือพิมพ์ และ
สมาคมนักหนังสือพิมพ์ ก็ไม่มีทางสำเร็จอีก เพราะ
เขาไม่ได้เป็นสมาชิก ข้าพเจ้าจึงขอร้องเพื่อนฝูงใน
วงการ ประพันธ์ คนหนึ่ง พอได้เงินมา ก้อนหนึ่ง
แล้วก็รีบนำไปให้เขาในทันที

นอกจากจะสละเงินส่วนตัว จำนวนซึ่งยากที่
ใครจะ สละให้กันง่าย ๆ โดยไม่ได้รับ อะไรตอบแทน
แล้ว ยังให้ข้อคิดแก่ข้าพเจ้าว่า ต่อไปสภาวะเช่นนั้น
ยังจะมีกันอีกเรื่อย ๆ เพราะอาชีพการเขียนหนังสือ
ขายกิน จะมีผู้ยึดถือกันมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แล้ว
ในที่สุดบางคนอาจจะตกอยู่ในฐานะคนยากไร้ จำ

ต้อง มี สถาบัน ให้ ความ สงเคราะห์ โดย ตรง เกิด ขึ้น
อย่าง ที่ พวก ฝรั่งเศส มี กัน ดัง ที่ คุณ สุชาติ สวัสดิ์ศรี
ได้นำ มา เขียน เล่า ไว้ ใน สังคม ศาสตร์ ปรัชญา ฉบับ
ประจำ เดือน มิถุนายน - สิงหาคม ๒๕๑๑

บัดนี้ สถาบัน ที่มี วัตถุประสงค์ สงเคราะห์ นักเขียน
ก็ ได้ เริ่ม ก่อตั้ง ขึ้น แล้ว ขณะ นี้ อยู่ ใน ฐานะ คุณ เสรี ยร
โกเศศ และ อยู่ ใน ระหว่าง ยื่น ขออนุญาต จาก ทาง
ราชการ เพื่อ เป็น มูลนิธิ โดยมี หม่อม ดุษฎี บริพัตร
ณ อยุธยา เป็น ประธาน คณะ กรรมการ ก่อตั้ง ฉะนั้น
ถ้า หาก การ เขียน ถึง ป. อินทร ปาลิต นี้ ข้าพเจ้า ได้รับ
คำ ตอบ แทน ทุกบาท ทุกสตางค์ ข้าพเจ้า ขอ มอบ สมทบ
คุณ 'เสรี ยรโกเศศ' เพื่อ เพื่อน นักประพันธ์ ที่ ต้อง
ประสบ เกราะ หักกรรม ต้อง ยาก ไร้ อัน จะมี มา ใน วัน
ข้างหน้า อีก อย่าง ไม่ ต้อง สงสัย

ยศ วัยร เสถียร

(จาก หนังสือ สังคม ศาสตร์ ปรัชญา)

แต่ ป. อินทรปาลิต

□ โลกของเมืองไทยในวันนี้ มีแต่ความเศร้า
เมื่อเราได้สูญเสีย “คนของประชาชนที่ดีที่สุด”
ไปอีกคนหนึ่ง

ป. อินทรปาลิต สิ้นลมหายใจเสียแล้ว !

คนไทย—ใครเล่าไม่รู้จักเขา ป. อินทรปา-
ลิต เขียนหนังสือบำเรออารมณ์คนไทยด้วยกันมา
กว่า ๓๐ ปี ทั้งเรื่องรัก เรื่องโศกสะอื้น เรื่อง
บู๊

และนิยายชุด “๓ เกล็ด” อันบันลือลั่นของ
เขา

พล, นิกร, กิมหงวน, คุณหญิงวาด, ลุงเซย
และเจ้าคุณบ๊องจ๊นิก กระโดดโลดเต้นอยู่ในความ
ทรงจำของคนรุ่นเรา ไปจนถึงคนรุ่นหลานของเรา
เอง!

ครั้งหนึ่ง เมื่อนวนิยายชุด “เสือใบ” ของ
ป. อินทรปาลิต กำลังฮิตอยู่ในตลาด ผู้คนทั้งหลาย
ก็สวมใส่แต่เชิ้ตดำและหมวกปีกกว้าง

ย้อนหลังไปอีก เมื่อหนุ่ม วัย ๒๕ ปี สมัยนั้นยัง
ไม่เกิด หน้าตาชาวบ้านหลังไหลไหวหวั่นไปกับเรื่อง
“หนามเตย” และอื่น ๆ ของเขา

เขียนหนังสือน่ารัก — — — ใคร ๆ ก็ว่าอย่างนั้น
เขียนหนังสือทุกวัน ในเวลา ๓๐ ปี ขาดอ่านกัน
ทั้งประเทศ

แต่ ป. อินทรปาลิต ตายไปพร้อมกับความยาก
จน ไม่มีทรัพย์สิน ที่ดิน มรดกแต่อย่างใดทิ้งเอาไว้
เลย

เขาเขียนหนังสือ จนกระทั่งวันสุดท้ายของชีวิต
ต้นฉบับ “สังเวชนิเวศน์” งานชิ้นสุดท้ายที่ ป. อินทร-
ปาลิต เขียนให้ “เดลินิวส์” มาถึงโต๊ะหัวหน้ากอง
บรรณาธิการ โดยภรรยาคุชิวิตของเขาเป็นผู้นำมาให้
ก่อนที่จะอำลาจากเธอไป เพียงไม่กี่ชั่วโมงเท่านั้น
เอง !

ป. อินทรปาลิต อยู่อย่างคนธรรมดาสามัญ
ตายไปอย่างคนจน ๆ คนหนึ่ง แต่ระหว่างที่เขายังไม่
ตาย ป. อินทรปาลิต ได้สร้างความร่ำรวยให้แก่
สำนักพิมพ์หลายแห่ง ผู้โกยเงินล้าน ไปจาก นวนิยาย
ชุด “เสือใบ” และ “พล, นิกร, กิมหงวน” ของ
เขา

เขาไม่มีสมบัติพัสถานสิ่งใดเหลืออยู่ ให้ภรรยา
คุชิวิต และบุตร แต่ ป. อินทรปาลิต ก็ยังมีผลงาน
จำนวนมหาศาลจากมันสมองของเขาทิ้งไว้ เป็นมรดก
แก่คนไทย

คนที่จะน้ำตาไหล เมื่อคิดถึงเขา

คนที่หัวเราะร่วน เมื่อคิดถึงตัวหนังสือของ

เขาที่อยู่ในนิยายชุด ๓ เกล

เราพบเขาครั้งสุดท้าย ในห้องพักคนไข้ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ — — — ฝ่ายผมชอบเขียวและอม
โรค — — ถึงกระนั้นเขาก็งี่ยมสู่มือบอกว่า

“อีกสองวันผมคงดีขึ้น — — คราวนี้ผมจะเขียน
หนังสือให้คุณ ”

“อย่าเขียนดีกว่า — — เอาหนังสือเก่า ๆ ที่พี่เคย
เขียนมาแล้วมาพิมพ์ขายอีกก็ยังได้เงินใช้ดมไป ” เรา
แนะนำ

คำตอบที่ได้รับ ยังฝังอยู่ในหัวใจของเรา — มัน
เป็นคำตอบของชายชาตรีในวงการประพันธ์ — — คนที่
ซื่อสัตย์ต่อประชาชน ยิ่งกว่า วีรบุรุษ นักการเมือง ทุก
สมัย มันกลายเป็นคำสั่งสอนของปรมาจารย์ ซึ่ง
ความจริงเป็นเพียงนักเขียนจน ๆ คนหนึ่งเท่านั้นเอง
เขาสอนให้เรามีความซื่อสัตย์ต่อผู้อ่าน — — และนี่คือ
มรดกชิ้นหนึ่งที่ ป. อินทรปาลิต หึงไว้ให้เรา!

“เรื่องที่เขียนแล้ว ขายเอาเงินเขาไปแล้ว
ก็แล้วไป จะเอามาพิมพ์ใหม่หลอกเขาว่าเป็น
เรื่องใหม่ ผมทำไม่ได้ — — ! ผมยังมีแรง ก็
จะเขียน ถ้าหมดแรง เขียนไม่ได้ ก็ไม่มีเรื่อง
ใหม่จาก ป. อินทรปาลิต ”

เขาไม่ต้องการเงินที่ได้มาจากการสร้าง
ความหลงผิดให้แก่ประชาชน ! □ □

(จาก นสพ. แนวหน้าแห่งยุค “เดลินิวส์” ๒ ต.ค. ๒๕๑๑)

ป. อินทรปาลิต

ถ้าคำบอกเล่าของ สุรัสวดี ทุกกะเวส ที่
เกี่ยวเนื่องด้วย ป. อินทรปาลิต นักเขียนผู้ซึ่ง
วายนมไม่ผิดพลาด ก็ต้องนับได้ว่า ข้าพเจ้า
พอลืมมองดูโลกได้ ๒-๓ ปี ข้าพเจ้าก็ได้ยิน
เสียงระงม, เสียงกล่าวขวัญกันถึงนักประพันธ์
ใส่แท่งคนหนึ่งมีนามว่า ป. อินทรปาลิต

แน่นอนที่เขาเขียนหนังสือมาแล้ว ไม่ต่ำกว่า
สามสิบปี เขาเติมส่วนบกพร่องให้แก่วงการประ-
พันธ์ประเภทใส่แท่ง ประเภทถืออุดมคติมากกว่า
ถืออำนาจเงินตรา เขาไม่ใช่ นักเขียนสมัยนี้แน่
นอน เขาไม่ใช่ นักเขียนที่มีช่องทางทำมาหากินได้
คล่องแคล่ว บางที่ท้องอืดแทบขาย และบางที่ข้อ
เขียนของเขาก็อาจทำเงินได้สามต่อสี่ต่อ ทั้งลง
รายตีพิมพ์ ทั้งรวมเล่ม ทั้งออกอากาศและถูก
นำไปสับขึ้นเป็นภาพยนตร์

อีกสิบปีต่อมา, หลังจากเมื่อข้าพเจ้าสัมผัสเสียง
โห่ร้องนั้นขึ้นหูดีแล้ว, ข้าพเจ้าได้อ่าน “กาในฝูง-
หงส์” ซึ่งยังคงประทับใจข้าพเจ้ามาจนกระทั่งเดี๋ยว
นี้ มันให้ความทรงจำแก่ข้าพเจ้ามากกว่าที่ข้าพเจ้า
จะจำได้นิยายซึ่งนางเอกเป็นคณิกาจนชื่อ ‘เฟลิน’

นั่น ลงติดต่อกันในหนังสือพิมพ์รายวันชื่ออะไรแน่?
ดูเหมือนจะเป็นสยามราษฎร์รายวัน แต่อันนี้ข้าพ-
เจ้าไม่แน่ใจ

เทรตมาร์ค หรือยี่ห้อประจำตัวของนักประ-
พันธ์^{๕๖} คือการเขียนนิยายที่สับเท็งชุดสามเกลอ
พล นิกร กิมหงวน ป. อินทรปาลิต—เขา ทำให้ตัว
ละครทั้งสามคน^{๕๗} โด่งดัง มีชื่อเสียงไม่ผิดอะไรกับที่
วอลท์ ดิสนีย์ ทำให้ มิกกี แม้าส์ หรือ โดแนลด์ ดัค
มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก และ ข้าพเจ้าเชื่อว่า ถ้า
พล นิกร กิมหงวน ไม่ใช่ชายไทยที่พูดไทย แต่เป็น
ชายไทยที่พูดอังกฤษภาษาสากลแล้ว สามเกลอชุดนี้^{๕๘}
ก็ต้องมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกคงเดียวกัน

คุณสมบัติที่แสดงให้เห็นว่า ป. อินทรปาลิต
เป็นนักประพันธ์ เห็นได้จากนิยายชุดนี้ ซึ่ง^{๕๙}เส้น
อยู่ได้ไม่มีวันเสื่อม แม้ผู้เขียนจะได้เขียนมาจนถึง
สมัยลูกๆ ของ พล นิกร กิมหงวนแล้ว, แต่ความบัน-
เทิงและชวนหัวก็ยัง^{๖๐}มีอยู่ในเนื้อหาเหล่านั้น หนังสือ
ชุดสามเกลอนี้ใครอ่านคนเดียว คนแลเห็นก็ต้อง
ลงความเห็น^{๖๑}ว่า คนอ่านหนังสือคนนั้นคงจะเป็นบ้า
กระมัง นั่งหรือนอนหัวร่ออยู่ได้กับหนังสือปกอ่อน

อีกครั้งหนึ่ง ป. อินทรปาลิต ทำให้ตลาดหนังสือ
รายวัน บ่น^{๖๒}บ่นกันทั้ง เมือง เมื่อเขา สร้าง แคร้เร็ก
เตอร์ ของเสือร้าย คนหนึ่งขึ้นมา เสือร้ายคนนั้น

พิมพ์พิภพ

จากนักเขียนถึงนักเขียน

เสียงพูดคุยและเสียงหัวเราะขาดหาย รถมอเตอร์ไซด์ที่ขยับไต่หน้าโรงพิมพ์นั้น ปราศจากเสียงความเยือกเย็น และวังเวง ใจจู่โจมเข้ามาแทนที่ เสียงของ เสถียร จันทิมาธร เหมื่อนลอยมาแต่ไกล... ป. อินทรปาลิต ตายเสียแล้ว

ภาพของชายชราร่างผ่ายผอม 'อมโรค' นั่งห้อยเท้าประสานมือ อยู่บนตักที่เตียงพยาบาลในจุฬาลงกรณ์พยาบาลนั้น ข้าพเจ้ายังจำได้ดี ใบหน้าอันขุบชืดอดโรยบ่งบอกถึงโรคภัยที่คุกคาม หากดวงตานั้นยังกล้าแข็ง เต็มเปี่ยมไปด้วยกำลังใจที่จะเอาชนะมัน ต่อสู้กับมันจนถึงวินาทีสุดท้ายอย่างไม่ท้อถอย

ป. อินทรปาลิต ที่ข้าพเจ้าได้เห็นครั้งแรกนั้น ประทับใจอย่างไม่มีวันลืม ร่างกายทรุดโทรม ทว่า นิ่มนวลสุภาพราบเรียบ ชีวิต ความหลัง และความหวังแผ่แผ่ อยู่เบื้องหลัง แวตอาอ่อนโยน แต่เด็ดเดี่ยว เช่นเดียวกับคนหนุ่ม ๆ ที่ยังเข้มแข็งทั้งกายและใจ

“ผมจะยังเขียนหนังสือได้อีกอย่างน้อย ๆ ก็สองปี” เสียงของนักประพันธ์ผู้สร้างพล นิกร กิมหงวน

ขึ้นมาเป็นอมตะ แหบเครือ “ตอนนี้หมอห้ามใช้
พิมพ์ดีดเด็ดขาดเพราะกระเทียมหน้าอก ผมเลยต้อง
ใช้เขียนเอาแทน เราเคยใช้พิมพ์ดีดประจำแล้วต้อง
มาเขียนนาน ๆ นี่มันเมื่อยชะมัดเลยคุณ...”

“ก็ควรจะหยุดเขียนเสียก่อนซีครับ”

นั่นอาจจะเป็น คำแนะนำของใครอื่นที่มี
ได้เขียนหนังสือหากิน ไม่มีวันรู้ว่าหน้ากระ-
ดาษที่ไม่มีตัวหนังสือ ไม่ว่าเขียนหรือพิมพ์
เป็น ความ ปวด ร้าว และ ทรมาณสำหรับ นัก-
เขียนแค่ไหน เพราะเขาจะไม่มีทางทำมาหา
ได้จากอะไรอื่น นอกจากการเขียนหนังสือ
ขายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น...

แม้จะพิมพ์ดีดไม่ได้ก็ต้องเขียนแทน เพราะ
ความทวิมันไม่เคยยินยอมให้ คนเรากินน้ำประปาได้
ต่างข้าว เท่า ๆ กับโรคร้ายสมัยนี้ไม่เคยสยบหัวให้
กับผักหญ้ามากกว่ายาฝรั่งราคาแพง

ป. อินทรปาลิต จึงต้องเขียนไปจนถึงวาระสุด
ท้ายของชีวิตอันยากแค้นและทนทุกข์ทรมาน.... ลา
ก่อน อัมพันพนา!

ด้วย ความ สงบเสงี่ยม เจียมตัว เพราะ ปาก คน
เสียดสี ว่าหนังสือของเขาเป็นเรื่องตลาด ป. อินทร-
ปาลิต ปลีกตัวจากเพื่อนพ้องนักเขียน ใช้ชีวิตอย่าง
สันโดษกับภรรยาคู่ทุกข์คู่ยากและ “ลูกเบ็ด” หลาน

ปู่ผู้เดินส่งต้นฉบับและรับค่าเรื่องแทนตัว บั้นปลาย
ของชีวิตอันเปล่าเปลี่ยวว้าเหว่ และทนทรมานด้วย
โรคร้ายเบียดเบียน ป. อินทรปาลิต ชมชื่นเพียงใด
หนอ? ข้าพเจ้าเสียวแปลบไปถึงหัวใจทุกครั้งเมื่อ
นึกถึง

ป. อินทรปาลิต เขียนหนังสือ ต่ำต้อยนัก หรือ
ใครเล่าที่เขียนหนังสือ เลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย มาตลอดเวลา
๓๐ ปี จนสิ้นลมปราณเหมือนกับเขา นักเขียนคนไหน
เล่าที่มีคนรู้จักมากกว่าเขา นักประพันธ์คนไหน
ในโลกนี้ ที่จะเขียนหนังสือได้ มากมายไม่ รู้ว่า ก็พื้นที่
หมื่นเรื่องเหมือนเขา ใครเลยที่ไม่รู้จักและไม่เคย
อ่านเรื่องของ ป. อินทรปาลิต

เมื่อ ๒๐ ปีก่อน ข้าพเจ้าอ่านเรื่องของ ป. อินทร-
ปาลิต เป็นเรื่องแรก จากนั้นข้าพเจ้าอ่านเรื่องของ ป.
อินทรปาลิต ตลอดมา ไม่ว่าชุดรักโศก เรื่องบู๊ เรื่อง
ผี โดยเฉพาะเรื่องตลกชุดสามเกลออันลือลั่น และ
เมื่อตอนค่ำของวันที่ ๒๕ กันยายนนี้ขณะที่ ป. อินทร
ปาลิต สลัดความกังวลชมชื่นของชีวิตออกไปได้อย่าง
เด็ดขาด ข้าพเจ้ากำลังอ่าน “เสียมืดคู่” ของเขา
อยู่ด้วยความรู้สึกสะเทือนใจ

วงการประพันธ์ ของเมืองไทยมิได้ถึงกับชวดเซ
หรือล้มคว่ำลงไปเมื่อสูญเสีย ป. อินทรปาลิต แต่
ข้าพเจ้ารู้สึกว้า เราสูญเสียนักเขียนอาชีพที่ม่น้อยคน
เต็มทีไปแล้วอย่างน่าเสียดาย พล นิกร กิมหงวน

กับลูกชายของเขาจะไม่ มีโอกาสออกมา ทำสิ่ง ทำค่า
ให้เราหัวเราะกันอีกแล้ว เด็กรุ่นใหม่จะไม่มีโอกาส
ได้ก้าวขึ้นสู่บันไดของการอ่านเขียนขั้นแรกอันราบรื่น
ขึ้นบานอีกแล้วเมื่อชาติเขา สำนักพิมพ์ผดุงศึกษา ผู้
ได้ลิขสิทธิ์บทประพันธ์ของ ป. อินทรปาลิต ตั้งแต่
ชุดสามเกลอส่วนมาก เสือดำ เสือใบ และเรื่อง
อื่น ๆ ควรจัดพิมพ์ ผลงาน เหล่านี้ ออกมา อีกครั้งหนึ่ง
เป็นที่ระลึก เป็นอนุสรณ์ และที่สุด เพื่อให้ผู้อ่าน
รุ่นใหม่ ได้อ่าน และตระหนักถึงความ ยิ่งใหญ่รรรย
ของ ป. อินทรปาลิต ว่ายังไม่มีใครเทียบทันในเรื่อง
เขียนหนังสือให้คนอ่านได้ทุกรุ่นทุกวัย และทุกส
นิยม (ที่ไม่แสวงหา)

ร่างกายของ ป. อินทรปาลิต แตกดับไป
แล้วตามกฎหมายของธรรมชาติ แต่ผลงานของ
เขายังอยู่ และจะมีคนกล่าวขวัญถึงตลอดไป
บางทีในยุคสมัยข้างหน้า ชื่อและผลงานของ
ป. อินทรปาลิต อาจะได้รับการยกย่องเชิด
ชูอย่าง เอิกเกริก มากกว่าในยุคสมัย ของเรา
บ้างกระมัง เพราะบำเหน็จของนักประพันธ์
เมืองไทยนั้นกว่าจะได้ รับก็ต่อเมื่อชีวิตหาไม่
แล้วเท่านั้นเอง อนิจจา!

● ณรงค์ จันทรเรือง

๒๙ กันยายน ๒๕๑๑

จาก น.ส.พ. "พิมพ์ไทย" ๘ ก.ค. ๒๕๑๑

แต่คุณ ป. ด้วยดวงใจ

เราเคยอยู่บนถนนสายเดียวกัน คือถนนแห่งการแต่งงานสี่
หากินอันยาวเหยียดและทรก้นดาร์

เราเป็นนักประพันธ์รุ่น “ห้าแผ่นดิน” ด้วยกัน หมายความว่าผู้ที่เกิด
ก่อนวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๔๕๓ ตอนปลายรัชกาลแห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธ
เจ้าหลวง พระปิยมหาราช

ถนนสายยาวเหยียดนี้มีตรอกซอยมากมาย เราจึงไม่มีโอกาสได้พบ
หน้าค่าตาและรู้จักมักคุ้นกันเลย เพราะต่างคนต่างอยู่ตามที่ของตน ทั้งๆ ที่เราต่าง
ฝ่ายต่างรู้จักชื่อเสียงเรียงนามของกันและกันเป็นอย่างดี ... จนกระทั่งเมื่อต้นปี พ.ศ.

๒๔๘๙

การได้รู้จักกับคุณ ป. อินทรปาลิต ถ้าผมไม่เล่าลำดับมาแต่ต้น ก็คงจะ
จับต้นชนปลายกันไม่ถูก เพราะฉะนั้นญาติมิตรทั้งหลายจึงจำเป็นต้องทวงผมเล่า
ว่าผมได้มีความสนิทสนมเป็นพิเศษกับเพื่อนนักประพันธ์ผู้หนึ่งในโอกาสใด ทั้งๆ เราที่
ยังไม่เคยได้พบหน้าค่าตากันเลย

ในปี ๒๔๘๓ พ.ศ. ที่มีอยู่เพียง ๙ เดือนนั้นแหละ ผมยังรับราชการอยู่
ที่จังหวัดหนองคายในระยะที่มีกรณีพิพาทกับอินโดจีนฝรั่งเศส มีการยิงต่อสู้ตาม
กันตามระเบียบ และโดยที่อำเภอเมืองหนองคายเป็นตำบลหน้าด่านทางด้านนั้น ตั้ง
อยู่ชิดริมแม่น้ำโขง จึงอยู่ในสถานะไม่ปลอดภัยจากการยิงและทิ้งระเบิดของฝ่าย
ข้าศึก ทางราชการจึงมีคำสั่งให้อพยพบุตรภรรยาของข้าราชการออกไปจากที่ตั้ง
จังหวัดทั้งหมด เหลือกันอยู่แต่ผู้ชายล้วนๆ หนองคายยามนั้นจึงกลายเป็นเมืองพ่
ม่ายไปโดยปริยาย

นอกจากถูกระเบิดจากทางเครื่องบินแล้ว สิ่งที่ก่อรำคาญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือระเบิดบิน หรือกระสุนปืนสไตรก์บันที่ข้าศึกยิงข้ามแม่น้ำโขงมาสู่ตัวเมือง ซึ่งมันยิ่งมาไม่เป็นเวลาเสียด้วย เราจึงต้องระวังตัวกันแจอยู่ตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน . . . ถ้าได้ยินเสียงดัง “บ๊อ” ลองนับหนึ่งถึงสิบอยู่ในใจแล้วได้ยินดัง “ตูม” นั้นแหละเขาละ ไม่ที่ใดที่หนึ่งต้องโดนเข้าแล้ว เราจึงเรียกมันอีกอย่างหนึ่งว่า “บ๊อตูม”

ที่พักของผมอยู่หลังจวนผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นเป้าหมายแห่งหนึ่งที่ฝ่ายตรงข้ามมุ่งโจมตีให้เสียขวัญ แต่จวนนั้นเป็นตัวตึก กำแพงหนาตั้งศอก จึงไม่ระคายเคืองเมื่อถูกกระหน่ำด้วยระเบิดบินซึ่งยิงข้ามแม่น้ำโขงที่มีความกว้างไม่ต่ำกว่า ๔๐๐ เมตรในตอนนั้นมา เพราะขาดทั้งความแม่นยำและอำนาจทะลุทะลวง . . . แต่ถ้าเมื่อใดมันกะยิงโด่ง ข้ามหลังคาจวนผู้ว่าราชการจังหวัดมา ระเบิดบินก็จะย่อยตกลงบนหลังคาบ้านที่พักของผมพอดี

เมื่อการนอนบนที่พัที่ไม่เป็นสุขและไม่ปลอดภัยดังนั้น ผมจึงต้องแปลงสภาพตนเองเป็นคนรูไป

ได้อาศัยแรงเพื่อนฝูงคือ ร.ท. สว่าง ยศยังมี ซึ่งเป็นโยธาเทศบาลจังหวัด นำคนงานมาช่วยขุดหลุมใหญ่ขึ้นที่หน้าบ้าน ปรับดินกันหลุมให้เรียบ สร้างแคร่ไม้ให้เป็นที่หลบนอน แล้วนำเอาโครงประทุนรถสองแถวที่ไม่ใช้แล้วครอบลงไป มีหลังคาพร้อมสรวพ แต่เพื่อให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น จึงนำเอาเสาไม้เหลี่ยมหนากว่าคืบมาเรียงทับปากหลุม แล้วใช้ดินที่ขุดขึ้นมาถมกลบทับไว้ข้างบนอีกชั้นหนึ่ง เขาทางเป็นชั้นบันไดลงไป ทำช่องลมดาดด้วยลวดตาข่ายกันงูเลื้อยเข้าไปนอนเป็นเพื่อน อพยพย้ายเอากระเป๋าสื่อผ้าเครื่องแต่งตัวลงไป ทั้งตะเกียงรั่วและหนังสือสำหรับอ่านใน ขณะที่หนังสือยังไม่หนัก คืบไหนไม่ถูกเวร ผมก็กลายเป็นคนรูไปด้วยประการฉะนี้แล

ญาติมิตรทั้งหลายคงจะถามว่า ในกรณีพิพาทครั้งนั้น ฝ่ายเรามีได้มีปฏิริยาตอบโต้ ปล່อยให้เขายังตูมๆ เอาข้างเดียวกระนั้น? ขอดตอบว่า—มีสิครับ เรา

ก็ยังตอบมันไปเหมือนกัน แต่โดยที่อยู่กันคนละฟากแม่น้ำโขง และเราก็ไม่มีราดาร์จับทิศทางว่ามันซุ่มยิงมาจากตรงไหน มันยิงสุมมาเราก็สุมไป... เรามีปืนใหญ่ตั้งอยู่ที่ท่าหน้าตลาด ตรงกับท่าเรือฝั่งตรงข้าม ยิ่งข้ามไปดูกร้านรวงที่นั่นเปิดเบิ่งไปเหมือนกัน แต่ฝ่ายเราก่อนข้างเสียเปรียบ เพราะเป็นที่ตั้งตัวเมือง มีบ้านเรือนราษฎรและสถานที่ราชการหนาแน่น ในขณะที่ฝั่งตรงข้ามเป็นแต่เพียงตำบลเล็ก ๆ เท่านั้น... อีกแนวหนึ่งมี ปตอ. ขนาด ๗๕ มม. อยู่กระบอกหนึ่ง แต่ไม่มีโอกาสได้ยิงเครื่องบินของมันสักที ใช้อย่างเดียวที่ราบไปยังฝั่งตรงกันข้าม ผู้บังคับกองร้อยเป็นร้อยเอกหนุ่มแน่นชื่อตุ้ ได้ข่าวเล่าลือกันว่าปัจจุบันนี้เป็นเจ้าสัวใหญ่ ทำการค้าขายรวยเป็นบ้าเป็นหลังไปแล้ว นี่เหตุการณ์ก็ล่วงมารวม ๒๔ ปี เห็นหน้ากันเข้ากองกลับคล้ายคลึงคลาเต็มที ถ้าเผื่อคุณตุ้ที่ผมเคยรู้จักคนนั้นบุตรโอรสให้ภูมิฐานและอ้วนลงพุงตามแบบเจ้าสัวเข้าด้วยละก็ ผมเห็นจะจำไม่ได้เอาแน่ ๆ ที่เดียว

ส่วนรองผู้บังคับกองร้อยนั้นเป็นร้อยโท ชื่อ ประยูร นามสกุลก็จำได้แม่นยำ คือ “ หนูนกคี่ ” เพราะเป็นนามสกุลเดียวกับนายพันตำรวจเอก พระชจิตทหารคุณกรม ผู้บังคับบัญชาคนหลังที่สุดของผมที่จังหวัดอุบลราชธานี และที่จำได้แม่นยำเป็นพิเศษก็คือ คุณประยูรชอบเต้นแท็ปด้วยท่อนบู๊หนัก ถ้าได้ยอมใจเข้าไปแล้วสักกึ่งสองกึ่ง ขนาดนักเต้นแท็ปอาชีพได้อายไปทีเดียวละ

มาพูดถึงคุณ ป. อินทรปาลิต ของเรต่อไปดีกว่า

ตอนนั้นผมไม่เป็นอันจะได้แต่งหนังสือหนังสือ และหนังสือเล่มที่มีให้อ่านอยู่ก็น่าเบื่อเต็มที โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่เป็นพ่อม่ายจำเป็นแบบนั้น ผมก็ได้ซัดสามเกลอของคุณ ป. นี่แล้วเป็นเพื่อนในยามยากและเปล่าเปลี่ยว พอให้หัวเราะเอิ๊กอ๊ากไปได้ มีไปให้อ่านไม่ขาดสายเสียด้วยซี ราคาเล่มละ ๓๐ หรือ ๓๕ สตางค์ก็จำไม่ได้เสียแล้ว ผมจึงถือว่าผมได้สนิทสนมกับคุณ ป. เป็นพิเศษแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ต้องสั่งให้ร้านที่รับไปจำหน่ายส่งให้เป็นประจำทีเดียว... และผมก็นอนอยู่กับคุณ ป. ทุกคืนในหลุมนี้

คราวนี้มาพูดถึงเมื่อได้รู้จักตัวจริงกันเสียที

พอกรณีพิพาทกับอินโดจีนสงบลงไม่นาน รับลูกเมียกลับมาหนองคาย และซ่อมหลังคาที่พักเสร็จ ผมก็ถูกทางราชการส่งตัวไปช่วยราชการที่จังหวัดพระตะบอง ไปได้ ๓ วัน หายใจยังไม่ทั่วท้อง ทางกลาโหมก็ขอตัวไปเป็นล่ามใน กองบกปืนเขตแดนด้านพระตะบอง—โพธิสัตว์ ต้องเข้าป่าเข้ารกระหกระเหินขึ้นเขา ลงห้วยอยู่สองเดือนเต็ม จนเมื่อกองทัพญี่ปุ่นยatraเข้าประเทศไทยทางด่านสวาย ดอนแก้ว เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๓ คือในปลายปีเดียวกันนั้น จึงได้กลับไป ประจำทำงานอยู่ที่จังหวัด จนกระทั่งสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง

ตอนต้น พ.ศ. ๒๔๘๔ ผมลาออกจากราชการกลับมากรุงเทพฯ ทำงาน อยู่กับคุณอุดม ชาทบุตร และเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายบักษ์ “โบว์แดง”

ตอนนี้แหละที่ผมมีโอกาสได้พบและรู้จักกับคุณ ป. อินทรปาลิต

ผมไปอยู่ไกลปืนเที่ยงเสียร่วม ๑๓ ปี ถึงแม้จะมีได้ทอดทิ้งการแต่งหนังสือ แต่ก็ได้ห่างเหินเพื่อนนักประพันธ์กันไปเป็นอันมาก ครั้นได้กลับมาสู่ถนนสายเดิม อีกครา จึงรู้สึกคลั่งคลี้พอใช้ นอกจากเพื่อนนักประพันธ์รุ่นเดียวกันแล้ว ยังมี โอกาสได้รู้จักมักคุ้นกับเพื่อนนักประพันธ์รุ่นใหม่อีกมากหน้าหลายตา ปก “โบว์แดง” นั้นพิมพ์สวดสี่ที่โรงพิมพ์ของคุณประยูร หอมวิไล ที่ถนนบำรุงเมืองตอน ใกล้สี่กั๊กเสาชิงช้า ที่นั่นเป็นชมรมนักประพันธ์อันคับคั่ง... เบื้องแรกที่เดียวเป็นที่พิมพ์ หนังสือพิมพ์มิตรรายสัปดาห์ด้วย แล้วยังมีเพื่อนนักประพันธ์ที่เรียกตนเองว่า “กลุ่มหนุ่มก้าวหน้า” ไปทำหนังสือพิมพ์เอกราชอยู่ เบื้องท้ายที่เดียวก็ หนังสือพิมพ์รายบักษ์ “แถบทอง” ในอำนวยการของ พ.ท. สมจิต ศิกษมัต นายทหารนักกวีผู้นำรักของเรา

ผมมักหาโอกาสไปดูการพิมพ์ปกที่โรงพิมพ์ของคุณประยูรเป็นอาจณหลัง จากเลิกงานที่สำนักงานของผมแล้ว และเมื่อไปถึงที่นั่นยามแดดร่มลมตก ก็ได้

เวลาเปิดขวดกันพอดี คุณประยูรเป็นคนใจใหญ่ ลงว่าได้เปิดขวดแล้ว ถ้าไม่ดื่มให้หมดขนาดบิวดกันขวดให้เหล้าหมดสุดท้ายสะอาดแล้ว ก็ถือว่าเป็นการเสียมศักดิ์เสียศรีอย่างยิ่ง ไม่นับถือกันทีเดียว ผมก็จำต้องผสมโรงกับเขาไปด้วยพอเหม็นปากเหม็นคอ....แล้วก็มักถูกเคี่ยวเชียวให้อยู่จนดึก รอกินข้าวต้มด้วยกันเสียก่อนถึงจะปล่อยให้กลับไปบ้านได้ โอ้ผมมันก็เป็นคนขี้เกรงใจเพื่อน เลยไม่ค่อยได้กินข้าวเมื่อเย็นที่บ้านเท่าไรนัก

คุณ ป. ไม่ยักลงมาดื่มร่วมกับเรา เขาลงมาจากชั้นบนในตอนค่ำ ทักทายคนโน้นนิตคนนั้นหน่อยแล้วก็ขอตัวชวน “แม่เป้า” ขึ้นรถกลับไปบ้าน

ผมกระซิบถามคุณประยูรว่า ทำไม ป. เขาไม่มาร่วมวงกับเราเล่า กลัวบ้านจะหายหรือยังงั้น

“เขาเป็นยังงั้นแหละ” คุณประยูรตอบ “นาย ป. เขาเป็นคนเจียมตัว ถือว่าตัวเป็นนักประพันธ์สำนวนตลาด เป็นชั้นต่ำต้อย จึงไม่อยากเข้ากลุ่มกับพวกนายที่เขียนกันชั้นคลาสสิกทั้งนั้น”

“คลาสสิกท่าเหวอะไรเล่า” ขอประทานโทษ—ตอนนั้นผมถูกเคี่ยวเชียวให้ดื่มเข้าไปหลายก๊งแล้วนี่ “มีแฟนอยู่หีบมือเดียวเท่านั้นเอง ส่วนคุณ ป. เขามีแฟนเต็มบ้านเต็มเมือง เด็กอ่านได้ผู้ใหญ่อ่านดี มีนักประพันธ์คนไหนทำอย่างเขาได้บ้างเล่า ผมยังเป็นแฟนของเขาเลย...”

ชะรอยคำพูดประโยคนี้อาจสะท้อนเข้าสู่คุณ ป. โดยคำบอกเล่าของคุณประยูรก็ได้ ฉะนั้นในวันรุ่งขึ้น พอเขาลงมาจากชั้นบน เห็นผมเดินเกะกะดูเขาพิมพ์ปกอยู่ ก็กรากเข้ามาจับมือผมรวบเข้าไว้ทั้งสองข้างทันที

“ผมรักคุณสันต์จัง ให้ตายซี—เอ้า”

ผมชักงง ๆ รักกัน ยังไง จนจะเป็น จะตาย จึงย้อนถามไปว่า “เพราะอะไรกันครับ—คุณ ป. ?”

“ก็เพราะคุณสันต์ไม่ดูถูกผมนะซีเล่า”

เท่านั้นผมเองก็เข้าใจ และเย็นวันนั้นเขายอมมาดื่มเหล้ากับเราแก้วหนึ่ง แล้วก็รีบขอตัวกลับไป

เราจึงรักกันและรู้จักกันจริงๆ แต่นั้นมา...เมื่อสัก ๒๐ ปีที่ผ่านมา...
แต่นั้นแหละ บนเส้นทางทुरुกันดารของถนนหนังสือ มันไม่มีความ
ยั่งยืนและแน่นอนอะไรสักอย่างเดียว อีกไม่กี่ปีต่อมา หนังสือพิมพ์ทั้งหมดที่ออก
นามมาข้างต้นนี้ก็อันลัมพับฐานไปตาม ๆ กัน พวกเราเหล่านักเขียนนักประพันธ์
ก็แตกฉานชานเชินกันไปในสารทิศต่าง ๆ...คุณ ป. กับผมจึง ไม่มีโอกาส ได้พบ
หน้าค่าตากันบ่อย ๆ อีก แต่เราก็ระลึกถึงกันอยู่เสมอ เวลาผมเขียนเรื่องถึงตอนที่
หันเข้าหาจุดจบชน ก็อ้างถึงตัวละครในชุดสามเกลอของ ป. อินทรปาลิต ประกอบ
ฝ่ายคุณ ป. ก็เอาผมไปเป็นตัวละครในเรื่องของเขาอยู่เหมือนกันแบบด้อยที่ด้อยอา
ศัย อันเป็นเครื่องแสดงความผูกพันทางใจและความยกย่องในกันและกันอยู่เป็น
นิจ โดยไม่ต้องพบปะวิสาสะกันแม้แต่คำเดียว...นาน ๆ จะได้พบ “แม่เบา” ของ
คุณ ป. สักครั้ง ขณะที่ตระเวนไปส่งต้นฉบับตามสำนักพิมพ์ก็ได้แต่บอกฝากความ
ระลึกถึงไปด้วยเท่านั้น

คุณ ป. เจียมตัวว่าเป็นนักประพันธ์สำนวนตลาด จึงเก็บเนื้อเก็บตัว
ไม่ค่อยเข้าสังคมกับเพื่อนประพันธ์ด้วยกันนัก แต่ผมกลับเห็นว่าเขาเป็นคนที่มีข้อ
เสียเกรียงไกรสำคัญทีเดียว...เรานับกันว่าท่านสุนทรภู่เป็นราชากวีสำนวนกลอน
ตลาด เราก็อาจนับคุณ ป. เป็นราชานักประพันธ์ร้อยแก้วสำนวนตลาดได้เหมือน
กัน เช่นเดียวกับที่ “ไม้เมืองเดิม” เป็นราชาสำนวนลูกทุ่ง และคุณ ป. มีผลงาน
มากมายเหลือคณานับ จะว่าเป็นเป็นนักประพันธ์ที่เขียนหนังสือมากที่สุดในโลกก็ดู
เหมือนจะไม่ผิด ใครไปดูถูกเขาก็ไร้สติเต็มที

มีเรื่องคิดบ้า ๆ ในใจจะเล่าแทรกให้ฟัง.....สมัยที่ ผมทำงาน อยู่กับคุณ
อุดมที่สำนักงานแถววัดเล่งเน่ยยี่นั้น ตามปรกติถ้ามีเวลาว่างผมก็มักออกไปเดิน

เหยียดขาเล่นข้างนอก หรือเมื่อออกไปหาอาหาร มื้อกลางวัน ก็เดินแถว
เยาวราชราชวงศ์เสียปรุ เปลี่ยนร้านเรื่อยไปเพื่อมิให้เบื่ออาหาร ส่วนสายเจริญ
กรุงนั้นก็มักจะไปจนถึงสามแยก และอีกด้านหนึ่งก็สี่แยก เอส. เอ. บี. ระ-
หว่างนั้นวิกเฉลิมนครยังคึกคักอยู่ ผมเคยเมียงไป บ่อย ๆ เมื่อผ่านปากตรอก
เห็นป้ายโฆษณาแผ่นใหญ่ก็ให้นึกขำอยู่ในใจว่าเดี๋ยวนี้เมืองไทยเรามีบุคคล-
สำคัญชื่อ ป. ที่มีชื่อเสียงโด่งดังถึง ๓ คนแล้วหนอ คือ

๑. จอมพล ป. [พิบูลสงคราม] นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น

๒. นาย ป. [อินทราปาลิต] ผู้สร้างหัตถนิยายชุดสามเกลออันลือลั่น
และ

๓. นาย ปอ [นมสด] ที่ร้านหลังวิกเฉลิมนครนั้นแล

ชีวิตนักประพันธ์เรานั้นลุ่ม ๆ ดอน ๆ บางทีดวงชะตาก็ตกต่ำเข้าตำรา
“ไม่เอาไหนเลย” และไล่แห่งถึงที่สุดอย่างไม่น่าจะเป็นได้ — — — เคยมีผู้มากระ-
ซิบเข้าหูผมว่า นาย ป. ไปขับรถแท็กซี่แล้วชิตอนคำ ๆ เขาได้เห็นมากับตาทีเดียว
ผมงงไปนิด ๆ แต่ก็ว่า “อาจเป็นไปได้ — — แต่มันก็เป็นอาชีพที่สุจริตดีนี่”

เมื่อเขาเข้าตาจน เขาก็ไม่รบกวนใครให้เดือดร้อน สู้ลงทุนขับแท็กซี่
หาลำไยเป็นค่ากับข้าวได้ก็ดีเหมือนกัน ดีกว่าไปแบมือขอทานใคร ๆ หรือหยิบยืม
เขาตั้งเป็นกอง — — ความจนนั้นมันเป็นความผิดของมนุษย์เสียเมื่อไหร่เล่า และ
ก็ไม่ใช้ความชั่วบาปด้วย

เกี่ยวกับเรื่องความจน คุณ ป. เล่าของเขาได้อย่างไม่อับอาย ผมได้
อ่านในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์เมื่อก่อนที่เขาจะจากเราไป อย่างไม่มีวันกลับ เพียงไม่กี่
สัปดาห์—วันนั้น “แม่เห่า” ของคุณ ป. เจียดเงินทิ้งไว้ให้ใช้เพียงบาทเดียวแล้ว
ก็ออกไปทำงานนอกบ้าน บางทีเธออาจมีอยู่เพียงเท่านั้นทั้งเนื้อทั้งตัวก็เป็นได้
ส่วนทางบ้าน ชาวสุกกันหม่อมมีแล้วกับน้ำพริกกันด้วยอีกหน่อย ยอดกระดิ่งก็

ตะเกียกตะกายไปเด็ดเอามาจากข้างรั้ว คราวนี้อยากได้ปลาหนึ่งมาประกอบให้
ครบชบวน วานให้เด็กช่วยไปซื้อให้ เด็กบอกว่าปลาที่เขาขายแข่งละห้าสลึง บาท
เดียวซื้อไม่ได้ สุดท้ายจึงลดระดับลงมาเหลือแค่กึ่งแท่ง เป็นอันได้หนักท้องด้วย
น้ำพริกกันด้วยไปมือหนึ่งอย่างอนาดาเป็นที่สุด แล้วยังจะมีมือต่อไปอีกเล่า ?

เรื่องพรรณนั้ผมเองก็เคยเจอมากับตัว ยามที่ดวงมันตกถึงขนาด ยังมี
ปัญญาแต่งหนังสือได้ แต่ไม่มีสำนักพิมพ์แห่งไหนมาติดต่อ ผมเองก็จ้องหองเกิน
ไปที่จะหอบต้นฉบับตระเวนไปเที่ยวขอให้ใครเขาซื้อ นักเข้าก็ต้องขายของเก่า
และจำนำกินไป กล้องถ่ายรูป, เครื่องบันทึกเสียง, นาฬิกาข้อมือ และที่สุด
เครื่องพิมพ์ดีดอันเป็นเครื่องมือหากินแท้ๆ ก็ต้องเอาไปฝากอาหมด ทนเสียดอก
เบี้ยไป ต้องกินต้องจ่ายอยู่ทุกวัน มันก็ร่อยหรอลงไปจนที่สุดไม่มีเงินติดตัวสัก
บาทเดียว จะไปข้างไหนก็ไม่ได้ ต้องขาดสังคมนกับเพื่อนฝูงไปพักใหญ่ ลูก
เมียก็พลอยเที่ยวแหงหัวโตไปตาม ๆ กัน

วันนั้นผมยังจำได้ — “แม่เบา” ของผมเขาไปทำงาน อดส่ำห์เบียด
บ้ายทั้งไว้ให้ใช้ ๕ บาท เพื่อเป็นค่าอาหารมื้อกลางวัน ซึ่งความจริงก็พอเหลือ
แหล่ ข้าวราดแกงจานละ ๒ บาท น้ำแข็งเปล่าสักถ้วยก็ยังมีเงินเหลือ — แต่ผมมี
นิสัยชั่วกว่าคุณป. มากมาย คือสุบบุรีจัด ถ้าไม่ได้สุบบุรีเป็นคิดอะไรไม่
ออกเอาทีเดียว ครั้นได้เวลาหิวแสบท้องขึ้นมา บุหรีมวนสุดท้ายก็หมดไปแล้ว
ก็บังเกิดความลังเลระหว่างข้าวกับบุหรีว่าจะเลือกเอาข้างไหน — — — สุนทรภู์ท่านว่า
“อดข้าวดอกเจ้าชีวิตวาย —” แต่ผมมันมีนิสัยชั่วดังกล่าวแล้ว กลายเป็นศิษย์
นอกครูไปเสียนี้ เห็นไปว่า “อดบุหรีดอกเจ้าลงแดงตาย —” จึงตัดสินใจใช้
เงิน ๕ บาทนั้นไปซื้อบุหรีมาทั้งซอง ยอมอดข้าวมื้อกลางวัน เพราะคิดสระตะ
ดกว่า ข้าวนั้นยกยอดไปกินเอามือเย็นก็ได้ ตอนนั้นเอน้ำลือบท้องไปก่อนก็แล้ว

กัน แต่บุหรี ๒๐ มวนนั้นถ้าสูบอย่างอด ๆ ออม ๆ คอยเก็บกันมันมามวนใหม่สม
ทบเข้าด้วยกันแล้ว อาจข้ามวันข้ามคืนไปจนถึงวันพรุ่งนี้มะรืนนี้ก็ได้อีก – – คุณิสัยเลว
ของผมบ้างซีครับ

นั่นมันเกิดขึ้น แก่ตัวผมเองก่อนที่จะได้อ่าน “น้ำพริกกันด้วย” ของคุณ ป.
เสียอีก เพราะฉะนั้นจึงเคยนึกเตือนตัวเองอยู่เสมอว่า อย่ากำหนดไป คำว่า
“นักประพันธ์ไส้แห้ง” นั้นเป็นของมีจริง และอาจเกิดขึ้นแก่ใครๆ ก็ได้ถ้า “ดวง”
ตกต่ำถึงขนาด ลงได้โอดเข้ามาในวงการประพันธ์ทั้งสองขาแล้ว จะต้องได้พบ...
ผู้มีอาชีพเป็นนักประพันธ์อย่างเดียว จะต้องใช้สมองบนตัวหนังสือออกมาอยู่ตลอด
เวลา หยุดไม่ได้ พักไม่ได้มิฉะนั้นจะไม่มีयाได้ เพราะไม่ใช่บุคคลประเภทมีเบี่ย
บำนาญไว้นอนกินเมื่อยามแก่เฒ่า... นักประพันธ์ไม่มีเกษียณอายุการทำงาน ว่า
ถึงเท่านั้นเท่านั้นแล้วก็พักได้ นอนกินบำนาญหรือเสวยผลจากงานที่แล้วๆ มาของตน
ต่อไป แต่จะต้องก้มหน้าก้มตาแต่งหนังสือต่อไปไม่หยุดยั้ง ไม่ว่าจะแก่หง่อมสัก
เพียงไหน สังหารจะชำรุดสุขภาพจะทรุดโทรมอย่างไร ก็ต้องทำไปจนกว่าจะตาย
และเมื่อตายแล้วก็แทบไม่มีสมบัติเหลือไว้ให้คนข้างหลัง แม้ว่าในขณะที่มีชีวิตอยู่
นั้นจะมีชื่อเสียงค่าพา... เรื่องนี้ “แม่เป่า” สงวนของคุณมาลัย ชูพินิจ “แม่เป่า”
อ้อมของคุณมนัส จรรย์ศักดิ์ “แม่เป่า” ประกายศรีของคุณโชติ แพร่พันธุ์ และ
“แม่เป่า” ทั้งหลายรูดี้ รวมทั้ง “แม่เป่า” ปราณี่ของคุณ ป. ด้วยอีกคน

ราชสำนักวรรณตลาดของเราคนนั้น ความจริงแต่งหนังสือให้หลายแบบ แต่ที่
ขึ้นชื่อลือชาที่สุดก็คือที่สนิยายชุดสามเกลอของเขา ซึ่งมีผู้อ่านกันทั่วบ้านทั่วเมือง
ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ มีส่วนช่วยกระตุ้นให้พวกเด็กๆ ที่อยากรู้อะไรก็มาอ่านหนังสือ
“แตก” เป็นอันมาก นับว่าเป็นการช่วยเหลือการศึกษาชั้นประถมได้มากที่สุดทีเดียว
ตัวละครสำคัญของเขาตัวหนึ่งที่คุณคนติดกันมากคือ “ลุงเซย” ซึ่งมีพฤติกรรมป่าๆ
เปื้อนๆ กระแรวกระรามาแสดงให้เราหัวเราะกันท้องคึดท้องแข็งอยู่เนืองนิจ คือทำ
อะไรไม่ค่อยจะเข้าท่า รู้เท่าไม่ถึงการณ์ มักจะถูกหลานชายนายกระดิ่งทองหลอก

ต้นเอาเสียเปื่อยอยู่มิได้ขาด จนคำว่า “เซย์” กลายมาเป็นคำภาษาไทยที่ใช้กันติดปากในหมู่ประชาชนคนทั่วไป แม้แต่นักภาษาและหนังสือชั้นปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิตหรือดุษฎีบัณฑิตก็นำเอาไปใช้พูดได้อย่างหน้าเฉยตาเฉย มีความหมายไปในทำนองว่า ทำอะไรไม่เข้าท่า เป็น ฯลฯ เป็นที่เข้าใจกันอย่างแพร่หลาย ไม่มีความหมายในทำนองหยาบคาย ใช้เป็นคำพูดติดปากได้โดยไม่น่ารังเกียจ แม้จะไม่มีนิยามไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานก็ตาม แต่ก็เห็นใช้กันให้เกร่อไปในภาษาพูด และยังระบาดเข้าไปในภาษาเขียนแล้วอีกด้วย

คุณ ป. อินทรปาลิตตายแล้วหรือ?

ผมว่าเขายังไม่ตาย เป็นแต่สังขารอันบอบช้ำด้วยวัยและโรคภัยอาธินั้นแล้วที่ล่วงลับไปตามกฎแห่งสังขธรรม มีการเกิด แก่ เจ็บและตายเป็นธรรมดา วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๑ เป็นแต่เพียงวันหยุดพักผ่อนไปช่วนิรันดร์ของเขาเท่านั้น ไม่ต้องมานั่งก้มหน้าก้มตา แต่งหนังสือหาสตางค์ ยาสีอย่างพวกเราๆ อีก เขามีความสุขไปแล้ว ไม่หนาวไม่ร้อน ไม่มีวันที่จะเจ็บไข้ได้ป่วยอีกต่อไป พ้นแล้วจากความทรมานทรมานทั้งมวลในโลกนี้ ... แต่ ป. อินทรปาลิตก็ยังไม่ตาย トラบไตทำงานของเขายังมีชีวิตไหวเด่นอยู่ในความทรงจำของเรา และอนุชนรุ่นต่อๆ ไป

ถ้าจะมีวัน ป. อินทรปาลิตเพื่อระลึกถึงกันสักวัน ก็น่าจะเป็นวันที่ฟ้าดินส่งเขามาเกิดเป็นตัวตนจนที่ลุดมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั้งหลายทั่วทุกมุมเมือง ... ผมหมายถึงชื่อเสียงในทางที่ดี, ที่เป็นมงคล, ที่เป็นเกียรติซึ่งเราจะน้อมระลึกถึงเขาได้ด้วยศรัทธาและภาคภูมิใจ

ผมเขียนมายืดยาวเต็มที่ สมใจกับที่อยากเขียนถึงเขา เพื่อนนักประพันธ์คนอื่น ๆ คงจะมีเรื่องกล่าวถึง ป. อินทรปาลิตในหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้อีกเป็นอันมาก ด้วยพรรณานันต์แตกต่างกันออกไป ผมจึงขอฝากไว้เพียงนี้

แต่คุณ ป. ด้วยดวงใจ

สันต์ เทวรักษ์

อาลัยในเพื่อนร่วมงานรุ่นเดียวกัน

เพื่อนร่วมงานกันมาแต่ยังเป็นหนุ่มแน่น เพื่อสร้างตนเองให้
ตั้งอยู่บนขาทั้งสองของตนเอง คือ คุณ ป. อินทรปาลิต และผมผู้เขียน ซึ่ง
ก็เป็นธรรมดาของโลกมนุษย์ที่เกิดมา จะต้องพึ่งตนเอง ตามหลัก ที่ถูกต้อง
และการพึ่งตัวเองนี้ทำให้ คุณ ป. อินทรปาลิต กับผมได้มาพบ และร่วมงาน
กันในสมัยที่ผ่านมาแล้วเกือบ ๔๐ ปี ผมกับคุณเวช กระจุกฤกษ์ เจ้าของ
สำนักพิมพ์เพลินจิตต์ ได้พยายามก่อตั้งสำนักพิมพ์กันขึ้นในครั้งแรกในฐา-
นะง่อนแง่น คือยังมองทางข้างหน้าไม่ออกว่าจะไปกันรอดหรือไม่รอด โดย
มีพวกร่วมงานครั้งแรก คือ ส. บุญเสนอ, หนู ยืนยง, คุณเวช กระจุกฤกษ์
และผม เหม เวชกร เราจึงมีข้อหารือกันในปัญหาการหาเรื่องมาตีพิมพ์ที่
จะไปรอดไม่ล้มลง จำจะต้องพิมพ์หนังสือระดับกลาง ที่ระดับที่ทุกคน
อ่านมาก ซื้อง่ายขายคล่อง จึงจะนำสำนักพิมพ์ของเราไปรอดพ้นการล้ม
ได้ ที่สำนักเราต้องเลือกเอาอย่างนี้ก็โดยที่เราทั้งหมดไม่มีวาสนาใดที่จะมี
กำลังช่วย ทุกคนมีแต่ตัวที่ตั้งอยู่บนขาทั้งสองเท่านั้น

สำนักของเราเดินไปได้บ้างแล้ว โดยซื้อง่ายขายคล่องตามระดับ ก็มีผู้
ที่เข้ามาร่วมช่วยในสำนักงานอีกก็คือ จ่านง วงศ์ข้าหลวง, มนัส จรรยงค์ ก็พอ
มีผู้นำเรื่องของคุณ ป. อินทรปาลิตมามอบให้เราพิจารณา โดยคุณ ป. ยังไม่มา
พบเรา ยังปิดตัวอยู่ เรื่องแรกก็คือ “นักเรียนนายร้อย” พวกเราทั้งหมดได้ตรวจ
เรื่องของคุณ ป. และรู้สึกว่าเรื่องของคุณ ป. จะนำในระดับนี้ได้ดี ก็จัดส่งช่างเรียง

ผมเป็นผู้สังเกตการณ์ ก็ได้ยินช่างเรียงที่กำลังพูดนิยมชมชอบกันว่าวาง

เรื่องและใช้สำนวนได้เศร้าโศกถึงใจดี และยิ่งกว่านั้น เมื่อพิมพ์แล้วส่งเข้าช่างพิมพ์
ผู้หญิงมากคน ผมได้พบว่าผู้หญิงช่างพิมพ์ร้องไห้ระงอแง เมื่ออ่านไปพิมพ์ไปจะ
เข้าเล่ม ผมจึงพบว่า ลางของการสร้างตัวของคุณ ป. ได้เกิดแล้วตามความมุ่งหมาย
ของเขา

พอออกสู่ตลาด ก็กึกก้องทีเดียว นาม ป. อินทรปาลิตก็เกิดขึ้นในตลาด
หนังสือ และนามของคุณ ป. ก็ดังนานอยู่ ก็มีได้เปลี่ยนระดับเก่า ที่พูดดังนี้มีได้
หมายความว่า คุณ ป. จะไม่สามารถเปลี่ยนระดับได้ หาเป็นดังนั้นไม่ ผมขอรับ
รองว่า คุณ ป. สมัครงใจเขียนระดับนั้น โดยถือว่าระดับที่ทำให้คุณ ป. โผล่ขึ้นมา
ในวงการหนังสือ คุณ ป. ก็ชื่นชมและซื่อสัตย์ในงานของตนที่ตั้งใจมาแต่เดิม แม้
แต่เพื่อนร่วมงานรุ่นเดียวกันสำนักเดียวกัน นานเข้าจะเปลี่ยนระดับไป แต่คุณ ป.
คงยึดรากฐานเดิมอย่างชันบาน ครั้นนาน ๆ เข้าตลาดหนังสือของเมืองไทยก็มีปฏิ
กิริยาไปบ้าง คือ รุ่งเรืองบ้าง ยืนพื้นบ้าง ตกต่ำบ้าง ไม่เหมือนประเทศอื่นเขา
เกิดจากคนอ่านประเทศเราเพิ่มจำนวนช้ามาก กล่าวคือไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือกัน
พวกนักพิมพ์ทุกสำนักก็รู้กันดี และต่างก็เบี่ยงบ่ายยักย้ายกันไปตามเหตุการณ์เพื่อต่อ
สู่ทางการพิมพ์

ในยุคหลังที่ตลาดหนังสือเมืองไทยไม่ยืนยงคงที่นี้เอง คุณ ป. ได้เปลี่ยน
การประพันธ์ไปในแนวใหม่ แต่ไม่ใช่เปลี่ยนระดับ แนวนั้น คือ ชุดสามเกลอ
“พล นิกร กิมหงวน” น่าแปลกใจและตื่นตื้นนัก ผู้อ่านต่างรับรองกันอย่างกึก
ก้อง แนวนั้นจะเป็นระดับใดก็ตาม แต่ไม่มีใครจะตัดเทียมเขาไปได้เลย พอเอ่ย
ถึง พล นิกร กิมหงวน คนไทยที่อ่านหนังสือไทยออกจะรู้จักทั้งนั้น แม้แต่คุณ ป.
จะแก่เฒ่าลงไป แต่ก็คงรักษาระดับไว้เป็นอย่างดี ทรนงในตัวเองอย่างน่าเคารพ
รัก ทั้งไม่เป็นผู้เห่อเหิมตัวเอง ทั้งไม่น้อยเนื้อต่ำใจในความเป็นอยู่แห่งตัวเอง เป็น
ผู้รู้จักตัวเองเป็นอย่างดีเลิศ

จนชั้นสุดท้าย คุณ ป. มาสนั่นลมไปก็ยังอยู่ในระหว่างจับปากกาสนั่นลม ไม่
เคยหน่ายหนึ่งทั้งงานประพันธ์ไป รักษาใจได้มั่นคงอย่างหาตัวจับยาก คุณ ป.
มาจากไป สุดท้ายที่เพื่อนรุ่นเดียวกันจะจุดไว้ได้ ต่างอาลัยอาวรณ์กันเป็นอย่างยิ่งนัก นับ
ว่าสนั่นคนทีระบายนโลกให้สดชื่นแจ่มใสไปเสียแล้ว ผู้ที่เคยร่วมรุ่นร่วมสำนักได้ยึด
เอาเป็นที่ระลึกว่า สิ้นไปแล้วคนหนึ่งที่ยพยายามก่อร่างสร้างตัวเองมา โดยที่ยืนอยู่
บนขาทั้งสองข้างของตัวเองได้ ไม่ต้องมีใครช่วยประกอบคุณ ป. โดยทางหนึ่ง
ทางใด จนลาโลกไปอย่างไวซื่อ

พวกรุ่นเดียวกันก็ได้แต่ถอนใจเสียดายอาลัยยิ่งนัก ที่มาขาดคนที่ม
จิตใจแกร่งทรนงในตนเองเสียแล้ว เช่นเดียวกับมนัส จรรยาพงศ์ และจำนง
วงศ์ข้าหลวง เพื่อนผู้ร่วมยุคกับคุณ ป. จะเป็นใครก็ตาม ที่รักก่อตัวเองตาม
โบราณที่ว่า มีพร้าขัดหลังเล่มเดียวก็ต่อสู้ชีวิตได้จนแก่จนเฒ่า จงเป็นดังนี้
ทุกคน วิญญาณคุณ ป. อินทรปาลิต จะอยู่ที่ใดก็ตาม จงทราบด้วยว่า เพื่อน
รุ่นเดียวกันยังอาลัยนัก และขอให้ไปสู่ที่สุขสุดแต่คุณ ป. จะใช้ปากกาของ
คุณขีดเขียนเอาตามประสงค์เถิด พวกเรามีปากกาจะนำไปได้ทุกแห่งตาม
ความต้องการ

เหม เวชกร

ก่อนจะถึง...พล, นิก, กิมหงวน

ผมรู้จัก ป. อินทรปาลิต ที่สำนักงาน “เพลนิจิตต์” ในราวกลาง
ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จะเป็นเดือนอะไร, และวันที่เท่าไร ผมจำไม่ได้

แต่ผมรู้จักนาม ป. อินทรปาลิตก่อนหน้านั้นมานาน จากบทประพันธ์
เรื่อง ‘ใจนักรบ’ ของเขาที่ลงพิมพ์ในหนังสือภาพยนตร์ชุดของนาย ต. เจ็กชวน

“เพลนิจิตต์” เป็นชื่อของสำนักพิมพ์หนังสืออ่านเล่นราคาถูก จะว่า
“ป๊อตกะต๊อ” ก็ไม่เชิง เพราะเล่มใหญ่กว่า แต่เนื้อหนังสือบางกว่า เป็นที่รู้จัก
กันดีว่า “หนังสืออ่านเล่นเล่มละ ๑๐ สตางค์” เขาก็นับยังนึกได้ว่า

กำเนิดของ “เพลนิจิตต์” เริ่มด้วยกำลัง ๓ ฝ่ายด้วยกัน คือ คุณเวช
กระตุกซ์ เป็นฝ่ายนายทุน ผมเป็นฝ่ายหาเรื่องมาลงพิมพ์ คุณเหม เวชกร
เป็นฝ่ายจิตรกร รับเหมาหมดตั้งแต่หน้าปกตลอดจนภาพแทรกในเล่ม ลงที่แถบ
การตูนท้ายเล่มอีกด้วย

“เพลนิจิตต์” เล่มแรกออกจำหน่ายเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๔๗๕ จำได้ว่าพิมพ์ครั้งแรก ๓,๐๐๐ เล่ม จำหน่ายได้หมดใน ๒ วัน จึงได้
พิมพ์เพิ่มอีก ๒,๐๐๐ เล่มก็หมดอีก เป็นอันว่ายังตลาดรู้แล้ว เรื่องที่ ๒ พิมพ์
๖,๐๐๐ เล่มเลยทีเดียว และก็จำหน่ายหมดภายใน ๒-๓ วัน เรื่องต่อไปจึง
พิมพ์เพิ่มขึ้นทีละ ๒,๐๐๐ เล่มบ้าง ๓,๐๐๐ เล่มบ้าง สุดท้ายแต่นามปากกาผู้แต่ง
บางเรื่องก็ต้องพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ จำนวนพิมพ์สูงขึ้นถึง ๓๐,๐๐๐ เล่มก็ถึงจุดอิ่มตัว
ต่อจากนั้นมาก็ค่อยๆ ลดลงมาแต่ไม่שובซาบ จนกระทั่งต้องหาวิธีเปลี่ยนแนวใหม่
ส่วนกำหนดการออกก็เหมือนกัน แรกๆ กะว่าจะออกจำหน่ายเดือนละ ๒-๓ เล่ม
เมื่อหนังสือขายดีก็รันมา ๗ วันต่อเล่ม แล้ว ๕ วันต่อเล่ม และ ๓ วันต่อเล่ม

ลองหลับตานึกดูก็แล้วกัน ถ้าผู้อ่านซื้อไว้ทุก ๆ เล่ม ตั้งหนังสือจะกองโตแค่ไหน
แล้วนักอ่านผู้ใดจะทนซื้อได้ตลอดไป

ยุคชายดี, สำนักพิมพ์หนังสือประเภทเดียวกันเกิดขึ้นอีกหลายคณะ ที่
เป็นปีกแผ่นมี คณะอุเทน ของทองใบ พูลโกคา, คณะวัฒนานุกูล ของผล วัณนะ,
คณะหลักเมือง ของนาย ต. บุญเทียม แต่น่าจะเรียกเป็นค่ายมากกว่า เพราะ
ต่างมีนักเขียนประจำค่ายของตนโดยเฉพาะ

ค่าย “เพลินจิตต์” ยุคแรกนั้นมีผมเป็นตัวยืนโรง แล้วก็ยืนอยู่ไม่ไหว
เพราะเขียนให้เขาพิมพ์ไม่ทัน นักเขียนที่ร่วมงานกันในครั้งนั้นมี “รักร้อย”,
“พราณบุรุษ”, “เฉลิมวุฒิ” “สุพัตรา” สมุท ศิริไช, ส. เทพกฤษร, ส.
เทพโยธิน, บุญส่ง กุศลสนอง, โสภา เสาวลักษณ์, ส. เนาว์สาย, ดุสิต วาสกรี,
“อาษา”, วร กระแสร์สินธุ์, ป. อินทรปาลิต, จำนง วงศ์ข้าหลวง, ปอง
เผ่าพัลลภ, มนัส จรรยงค์, อ. มนัสวีร์, ฤดี จรรยงค์, อ. อรรถจินดา, ป.
หุวนนท์, “ศรีอิสรา” ป.ส อรรถยุกติ, ไม้ เมืองเดิม, “พาณี”, รัตนา
อมิตร์ตัน, ดวงเดือน รัตนาวิน, อ. บุษปะเกษตร, สมหวัง พงศ์เลนา และอีก
หลายท่านที่ผมจำไม่ได้หมด และหลายท่านที่ออกนามมานี้ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว

ส่วนค่าย “อุเทน” ของทองใบ พูลโกคา มีเลี้ยว ศรีเสวก กับกลุ่ม
นามปากกาของเขาเป็นตัวยืนโรง ค่าย “วัฒนานุกูล” ก็มีนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่ง
เป็นใครบ้างผมจำได้ไม่ถนัด, ฝ่ายค่าย “หลักเมือง” ของนาย ต. บุญเทียม มี
นักเขียนที่สังกัดอยู่ในเครือหนังสือพิมพ์ ที่นาย ต. บุญเทียมเป็นเจ้าของอยู่หลาย
ฉบับ แต่ในระยะต่อมา นักเขียนเหล่านี้ได้ย้ายค่ายสับสนปนกันไปอยู่

นอกจากค่ายใหญ่ ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีติดตามมาอีกหลายค่าย แต่เมื่อ
ถึงคราวยุคเสื่อม แต่ละค่ายค่อย ๆ ยุบตัวเองเป็นลำดับจากท้ายไปก่อน จนปัจจุบัน
ยังคงเหลืออยู่แต่ “เพลินจิตต์” แห่งเดียว

วันนั้น, ป. อินทรปาลิต มาหาผมพร้อมด้วยต้นฉบับเรื่อง “นักเรียนนายร้อย”

เราออก “เฟลนิจิตต์” ไปได้มากเล่มจนจับตลาดไว้แล้ว

ขณะนั้น นาม ป. อินทรปาลิต ยังใหม่ นายทุนซึ่งกลายเป็นนายห้างไปแล้ว ไม่แน่ใจว่าผู้อ่านจะต้อนรับนักเขียนหน้าใหม่ผู้กระโดดมาจากสนามสมัครเล่น

แต่ผมเห็นว่าควรสนับสนุนและทดลอง และผมเองก็มั่นใจ ต้นฉบับเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” จึงผ่านไปถึงมือหัวหน้าช่างเรียง

ป. อินทรปาลิต เริ่มต้นเป็นนักเขียนอาชีพด้วยเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” ที่ “เฟลนิจิตต์”

ผลที่ปรากฏ, “นักเรียนนายร้อย” ขายดี, จดหมายจากผู้อ่านมาถึงสำนักงานในทางชมเชย แสดงว่าผู้อ่านต้อนรับ

นายห้างหัวเราะ, ป. อินทรปาลิต ได้รับคำสั่งให้เขียนมาอีก

เรื่อง “ยอดสงสาร”, “เมียขวัญ”, “เรียมจำ”, “ผู้รับบาป”, “หนามเตย” และ ฯลฯ ทอยยกันติดตามมา

ยุคนั้น นิยายประเภทรักโศกมีผู้นิยมเขียนกันมาก สำนักพิมพ์แห่งอื่นก็นำหน้าด้วยเรื่องประเภทนี้ น่าตาผู้อ่านซักจะออกมากเกินไป

ความนิยมของผู้อ่านเรื่องประเภทนี้ลดลง นั่นคือ, การจำหน่ายหนังสือตก, นายห้างก็วิตก

มณัส จรรยงค์ แนะนำให้ ป. อินทรปาลิต ลองเขียนเรื่องประเภทตื่นเต้นผจญภัยบ้าง

ป. อินทรปาลิต เชื่อและทดลอง เรื่อง “ตำรวจสันติบาล” จึงพิมพ์เป็นเล่มที่สำนัก “เฟลนิจิตต์”

หนังสือขายดีอีก, ทั้งนายห้างและ ป. อินทรปาลิต ต่างยิ้มย่องเข้าหา
กันได้

ต่อมา, ผมกับ ป. อินทรปาลิตแยกทางกันไปตามจังหวะของชีวิต ผม
แยกไปสู่งานหนังสือพิมพ์ ป. อินทรปาลิต หันไปสู่เวทีละครเสียพักหนึ่ง ในฐานะ
ผู้ประพันธ์เรื่องและกำกับการแสดง งานละครทรุดเซจึงกลับมาเขียนประจำที่สำนัก
“เพลนิจิตต์” อีก แล้วก็ย้ายไปครองงานที่สำนักพิมพ์ “ปิยมิตร”

ป. อินทรปาลิต เริ่มการเขียนอีกแบบหนึ่ง คือเรื่อง “เสือใบ” และ
“เสือดำ” ซึ่งทำเงินและทำชื่อให้ ป. อินทรปาลิต มากพอๆ

ผมจำไม่ได้ถนัดว่าอะไรทำให้ ป. อินทรปาลิต หันไปเขียนแนวตลก
นิยายชุดสามเกลอ ดูเหมือนว่าเพื่อนคนหนึ่งประมาทว่าเขาเขียนเรื่องตลกไม่ได้
แต่ ป. อินทรปาลิต เชื่อว่าเขาทำได้ จึงได้ลองทำ

พล, นิกร, กิมหงวน ถือกำเนิดขึ้นมาในเรื่องที่ชื่อว่า “อายุผู้หญิง”
ที่สำนัก “เพลนิจิตต์”

แล้ว พล, นิกร, กิมหงวน ก็ติดตามมาอีกจนนับไม่ถ้วนและไม่สิ้นสุด
แม้ผู้เขียนสิ้นสุดไปแล้ว

สำนักพิมพ์ที่ซอลิซสิทธิ์ไว้ คงจะต้องพิมพ์ต่อไปซ้ำๆ อีกไม่สิ้นสุด

ป. อินทรปาลิต ตายไปแล้ว, แต่ พล, นิกร, กิมหงวน ยังมีชีวิต.

ส. บุญเสนอ

อนิจจังไม่เที่ยง !

‘สังเวชนชาด’ ภายใต้ชื่อเรื่อง ‘หล่อนมากับสายฝน’ ของ
ป. อินทรปาลิต ใน ‘เดลินิวส์’ ฉบับวันอาทิตย์ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๑๑
เล่าถึงเรื่องเด็กสาวจากต่างจังหวัดผู้มาพึ่งโบญอาศัยอยู่ด้วย ได้หายตัว
ไปพร้อมกับเครื่องพิมพ์ดีดและข้าวของอันมีค่าอย่างอื่น จบลงด้วยประ-
โยคอันคมคายและเต็มไปด้วยความหวังของผู้เขียนที่ว่า “คุณสนิท เอกชัย
อาจจะช่วยฉันอีกก็ได้ ถ้าท่านรู้ความจริงในเรื่องนี้”

เป็นการจบที่ข้าพเจ้าเองเห็นใจเป็นอย่างมาก ถึงกับเชื่อล่วงหน้าว่า
อย่างไรเสียคุณสนิท เอกชัย คงไม่ทิ้งดูดา และคงจะยื่นมือเข้าช่วยเหลืออีกสัก
ครั้ง

“เพราะเครื่องพิมพ์ดีดเป็นเครื่องมือหาเงินสิ่งเดียวเท่านั้นที่ผมได้พึ่งมัน”
นี่คือถ้อยคำที่ ป. อินทรปาลิต ระบายออกมาจากหัวใจในบทความชิ้นนั้น

มีทันที่จะได้ทราบผลในเรื่องนี้ ชาวล้อมกรอบเล็ก ๆ ในหน้าหลังของ
‘เดลินิวส์’ ฉบับวันพฤหัสบดีที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๑๑ คืออีก ๔ วันต่อมา แจ้ง
ข่าวมรณกรรมของ ป. อินทรปาลิต ก็ทำให้ข้าพเจ้าตกตะลึงงันไปพักใหญ่

แทบจะเชื่อไม่ลงเหมือนกัน เพราะยังสด ๆ ร้อน ๆ อยู่แท้ ๆ

แต่ก็นั่นแหละ คนเราอาจจะหนีอะไร ๆ ได้หลายอย่างพ้น แต่สิ่งหนึ่งที่
แน่นอนที่สุดที่จะหนีไม่พ้นคือ ‘ความตาย’

วัย ๕๔ ยังไม่สุกงอมเกินไป ป. อินทรปาลิต ควรจะต่อสู้ไปได้อีกไกล
นัก ถ้าโรคร้ายไม่เบียดเบียนรุมรังเอาอย่างรุนแรง

ป. อินทรปาลิต ได้ต่อสู้ตลอดมาในวิธีทางนี้จนเป็นที่รู้จัก มัก คำนึงของ
ประชาชนคนอ่านอย่างแพร่หลาย เขาต้องปราศัยพ่ายแพ้อย่างย่อยยับคำสั่งเวียน
ทั้ง ๆ ที่ปากกายังอยู่ในมือ

สมัยเด็ก ป. อินทรปาลิต เคยเป็นนักเรียนนายร้อย บิดาของเขาซึ่งเป็น
นายทหารชั้นผู้ใหญ่ขนาดครูบาอาจารย์ และเป็นที่เคารพรักของข้าพเจ้าด้วย ต้อง
การให้เขาสืบเลือดเนื้อเชื้อไขของท่าน โดยหวังว่าเขาจะเป็นลูกของกองทัพบกคน
หนึ่งในอนาคต แต่เส้นทางชีวิตของ ป. อินทรปาลิต เบนไปอีกทางหนึ่ง—จะว่า
เป็นเคราะห์ร้ายหรือโชคดียิ่งก็พูดยาก— จึงพลาดโอกาสที่จะได้เป็นนายทหารสม
ความปรารถนาของท่านบิดา แทนที่จะได้ถือดาบ กลับมาถือปากกาแทน!

ถ้า ป. อินทรปาลิต ได้เป็นทหาร เขาอาจจะได้เป็นนายพลเหมือนกับ
เพื่อนบางคนรุ่นราวคราวเดียวกัน

และถ้าหากเขาเป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงด้วย เขาก็อาจจะได้รับสมญา
นามว่าเป็น ‘นายพลนักประพันธ์’ ต่างกว่านายพลธรรมดาสามัญคนอื่น ๆ ซึ่งไม่มี
อะไรพิเศษนอกจาก ‘ความเป็นนายพล’

แต่ก็นั่นแหละ ถ้าชะตาชีวิตของ ป. อินทรปาลิต รุ่งเรืองเฟื่องฟู และ
ก้าวหน้าไปถึงขั้นนายพลจริง นิยายชุดสามเกลอ หรือเสือใบเสือดำอะไรเทือกนี้
อาจไม่เกิดขึ้นก็ได้ ใครจะรู้?

ครั้งหนึ่ง ป. อินทรปาลิต เคยโอ้อำภูมิจานปานเศรษฐี สมอของเข
ชักโยออกมาเป็นเงินทุกกลมหายใจ ปากกาที่ลากไปบนกระดาษ คือเงินที่ไหลต่อ
เนื่องกันไม่ขาดสาย เขาปั้นเงินได้อย่างชนิดที่เกือบไม่มีใครเทียบเท่า และอย่าง
ชนิดที่เรียกว่า ‘เงินทองไหลมาเทมา’ อยากกินอะไรได้กิน อยากไปไหนได้ไป
ชีวิตของเขาโอ้อโงงสมบูรณ์มิใช่น้อย ลำหน้าบรรดาเพื่อนนักประพันธ์อีกหลายคน

ฐานะและสภาพของเขาในยุคนั้น ทำลายล้างคำพูดที่ว่า ‘นักประพันธ์ไส้แห้ง’ ลงได้อย่างน่าอัศจรรย์

แต่ . . . ใครจะนึกฝันว่า ในบั้นปลายของชีวิต ป. อินทรปาลิตต้องจำใจย้ายบ้านที่เคยอยู่ อู่ที่เคยนอน ไปอาศัยผู้อื่นอยู่ ต้องหอบสังฆารอันทรุดโทรมขึ้นรถเมล์ไปส่งต้นฉบับถึงสำนักพิมพ์ ดูนั่นออกจะเหลือเชื่อและโหดร้ายทารุณเอาการ ‘สังเวียนชีวิต’ ของ ป. อินทรปาลิต ๒ - ๓ บท ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกหดหู่และเหี่ยวแห้งอย่างลึกลับ

ในที่สุด ป. อินทรปาลิต ก็ต้องจบชีวิตอันน่าสงสารลงบนเวทีแห่งการต่อสู้เพียงยกที่ ๕๘ ทั้ง ๆ ที่มื่อยังสวมนวมอยู่ แม้จะเป็นการจบชีวิตที่ยังไม่สุกงอมลงในท่ามกลางความยากแค้นขัดสน แต่ก็เป็น การจบที่สะอาด บริสุทธิ์ ได้รับความเห็นอกเห็นใจอย่างน่าภาคภูมิใจ

“อนิจจังไม่เที่ยง!” ย่อมอุบัติขึ้นแก่มนุษย์ทุกชีวิตไม่เลือกหน้า ผู้ยิ่งใหญ่บางคนที่เคยมีอำนาจวาสนากระเดื่องเฟื่องฟู เป็นที่เคารพยกย่องของคนทั้งหลายยังจบชีวิตอันเคยแสนบรมสุขในคุกได้โดยแทบจะไม่มีคนเห็นอกเห็นใจ มิร้ายยิ่งกว่า ป. อินทรปาลิต หลายเท่าหรือ?

ทุกคนต้องตาย นี่เป็นของแน่! ตายแล้วจะไปเป็นอะไร อยู่ที่ไหน? รู้กันได้ยาก ต้องสุดแต่บุญกรรมที่ได้สร้างสมไว้ ก็จะได้รู้อย่างไรเล่าในเมื่อคนเรายังมีชีวิตอยู่แท้ ๆ ยังไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่า ขณะนี้ตัวเองเป็นอะไร อยู่ที่ไหน?

“ชาญห์ตลกจิ”

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

เกิดมาเขียน

□ คุณปรีชา อินทรปาลิต ผู้สร้าง “ป. อินทรปาลิต” เกิดมาเขียนหนังสือ

คุณปรีชา อินทรปาลิต เป็นนักเขียน ด้วยชีวิตจิตใจ เขียนเพื่ออาชีพเต็มเกียรติอันโลกได้ยกย่องแล้ว ในเมืองไทยมีนักเขียนที่เขียนจริงๆ อย่างคุณปรีชาไม่มากนัก ถ้าจะถามว่าทำไมก็คงจะมีคำตอบว่า เพราะการเขียนหนังสือให้คนติดกันทั่วเมือง เป็นเรื่องที่ทำได้ยากประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง การเขียนหนังสือไม่ทำรายได้ให้มากนัก เมื่อเปรียบกับนักเขียนที่เขียนด้วยตัวหนังสือที่แพร่หลายทั่วโลก

แต่คุณปรีชา อินทรปาลิต เป็นนักเขียนคนแรกคนหนึ่งในเมืองไทย ที่สามารถเขียนหนังสือให้คนทั่วเมืองติดได้โดยไม่จำกัดเพศและวัย หนังสือของคุณปรีชามีคนอ่านอย่างกว้างขวางที่สุด, พิมพ์จำนวนมากที่สุด, จำนวนเรื่องที่เขียนก็มากที่สุดจนแทบจะจำกันไม่ไหว

ในเรื่องรายได้ คุณปรีชาก็เป็นนักเขียนของเมืองไทยคนแรกคนหนึ่ง ที่สามารถยืนอยู่ได้ด้วยลำแข้งของตนเองอย่างเต็มภาคภูมิ คุณปรีชาเคยมีชีวิตอย่างรุ่งเรืองที่สุดหน้าหน้านักเขียน ของเมืองไทยเกือบทุกคนในเรื่องรายได้ คุณปรีชาสร้างชีวิตของตนเองและครอบครัวด้วยปากกา เป็นนักเขียนตัวอย่าง ที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อเกิดมาเขียน, ตัวหนังสือที่เขียนก็เลี้ยงตัวได้, และมีเกียรติได้เช่นเดียวกับนักเขียนที่มีชื่อเสียงของโลก

จากเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” มาจนถึงเรื่องสุดท้ายคือ เรื่อง “กรรมเก่า” ซึ่งคุณปรีชาทั้งต้นฉบับไว้ที่ “เดลินิวส์” และ “เดลินิวส์” ได้นำออกตีพิมพ์ฉบับวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๑ หลังมรณกรรมของผู้แต่ง, คุณปรีชาได้ใช้เวลาตั้งแต่หนุ่มจนแก่ เขียนหนังสือได้ทุกรส โดยเริ่ม ความรักโศก เป็น รสเอก, แล้วก็เปลี่ยนเป็นรสดุเดือดผจญภัย จนกระทั่งถึงรสตลกขบขัน และ มาจบลงที่รส

ปรัชญา ชีวิตในเรื่อง “กรรมเก่า” ซึ่งดูเหมือน จะเป็นการสรุป ชีวิตจาก สุดท้าย
ก่อนที่ละครชีวิตจะปิดม่าน

มรดกกรรมของคุณปรีชา เป็นการปิดม่าน ของละครชีวิตเรื่องหนึ่งในวง
วรรณกรรมไทย ซึ่งเป็นวงแคบๆ เพราะภาษาไทยไม่ได้แพร่หลาย ออกไปทั่ว
โลกอย่างภาษาบางภาษา เมื่อวรรณกรรมไทยต้องอยู่ในวงแคบ ชีวิตของนักเขียน
อาชีพส่วนมาก จึงเป็นละครเรื่องรักโศกที่ มักจะจบลงด้วยการฉกฉวย อย่างคนใจแข็ง
แต่แม้เราจะต้องฉกฉวย, เราก็มีความพอใจกับชีวิตของเราซึ่งเป็นชีวิตอิสระ, เป็น
ใหญ่อยู่ในแผ่นดิน แห่งความฝันตามลำพัง, โดดเดี่ยว แต่กว้างขวาง, ทุกข์เพียง
กายแต่ใจสุขสันต์หรรษา ในแผ่นดินของเราที่ไม่มีใครจะใหญ่กว่าเรา, เราฉก
เยาะชีวิตทั้งหลายที่เป็นหุ่นให้เราเอามาเขียน เราผู้ขายตัวหนังสือ เพื่อความรอดอยู่,
บงการชีวิตทุกชีวิตที่เราเนรมิตขึ้น เราสามารถปูนบำเหน็จรางวัลตัวละครที่เป็นคน
ดีมีประโยชน์ได้ด้วยปากกา, และในขณะเดียวกัน เขาก็สามารถประหารชีวิตตัว
ละครที่เป็นผู้สร้างทุกข์ให้แก่สังคมมนุษย์ได้ด้วยปากกาเหมือนกัน ในแผ่นดินที่เรา
ฝัน, เราจะทำอะไรก็ได้อย่างที่ศิลปินผู้ใฝ่สูงจะพึงทำ เราเป็นตัวของเราเอง, เป็น
เจ้าของชีวิตของตัวละคร, เป็นผู้เสวยสุขด้วยศิลปะซึ่งเป็นอารมณ์ของศิลปิน

คุณปรีชา อินทรปาลิต — ไม่ต้องสงสัยเลย — เป็นผู้ที่ยกหลัก มั่นอยู่ในแผ่น
ดินแห่งความฝันของเขาเป็นเวลาหลายสิบปี ตราบจนละครชีวิตต้องปิดม่านลงเพราะ
ลิขิตของกรรม คุณปรีชารักษาคำมั่นใหญ่ในแผ่นดินของเขาไว้ ได้จนนาทีสุด
ท้าย เขาเป็นตัวของเขา เป็นเจ้าของชีวิตของตัวละครที่เขาเนรมิตขึ้นนับร้อยนับพัน,
เป็นผู้เสวยสุขด้วยศิลปะซึ่งเป็นอารมณ์ของศิลปิน คุณปรีชาผู้สร้าง “ป. อินทร-
ปาลิต” ได้ถึงแล้วซึ่งความอึดเฝือกของชีวิตนักเขียน เขาเกิดมาเขียนแล้วเขาก็ไป
อย่างนักเขียนที่เป็นยอดนิยมของคนอ่านทุกเพศทุกวัย ไม่มีใครล้มคุณปรีชา ผู้
สร้าง “ป. อินทรปาลิต” ในสมุดประวัติวรรณคดีไทยแห่งยุคของเรา, ประชาชน
ได้จารึกชื่อ “ป. อินทรปาลิต” ไว้แล้ว ชื่อนี้จะอยู่ตราบนานเท่าที่ฟ้าเมืองไทยยังอยู่.

สด คุรุมะโรหิต

ไร่แผ่นดินไทย

๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๑

จาก “สามเกลอ” ถึง “สังเวียนชีวิต”

เมื่อครั้งผมยังเป็นเด็กนักเรียน เคยอ่านเรื่องของพี่ ป. อินทรปาลิต หลายต่อหลายเรื่อง มีเรื่องรักโศก, เรื่องตลก และสนุกตื่นเต้น ซึ่งอยู่ในรูปเล่มซึ่งเรียกกันในสมัยนั้นว่า ‘หนังสืออ่านเล่น’ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เพลินจิตต์ สะพานดำ

เรื่องรักระคนโศกละก็ ผมอ่านด้วยความรู้สึกสะอื้นตันตันในอก บางคราวก็ถึงกับน้ำตาคลอ แสนสงสาร และเศร้าซึมไปกับเรื่องราวและบทบาทของตัวละครในเรื่อง ซึ่งพี่ ป. แต่งอย่างมหัศจรรย์ ก็ผมเป็นนักศิลปะ มีอารมณ์อ่อนแอจะตายไป (แต่ไม่มีวันบุญญาอ่อนหрокจะบอกให้) ดังนั้น ผมจึงรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในบทประพันธ์ของพี่ ป. ดังกล่าวแล้ว

ถึงเรื่องตลกชุดสามเกลอ (พล, นิกร, กิมหงวน) ก็เถอะ, ผมอ่านแล้วหัวเราะอยู่ในลำคอบ้าง บางทีก็ปล่อยออกมา ก๊ก . . . ก๊ก . . . อย่างลืมตัวอ่านพลางหัวเราะพลาง น้ำตุน้ำตาไหล (ความจริงน้ำตาไหลอย่างเดียว) แทบจะเป็นบ้าเสียให้ได้ พับผ้า, แทบทุกครั้งผมมักจะแอบอ่านอยู่คนเดียวในที่เงียบ ๆ และปลอดภัย เพื่อว่าจะได้มีโอกาสปล่อยอารมณ์ให้สนุก อ่านไปหัวเราะไปจนจอกหาย (อะไรงออะไรหายช่างผมเถอะครับ)

ตอนเป็นนักเรียน, คราวหนึ่งผมอ่านเรื่องสามเกลอตลกโปกฮานี้แหละ ผมอ่านแล้วหัวเราะจนน้ำลายไหล เอ๊ยไม่ใช่ครับ, มันกลับเป็นน้ำตาไหลซึมด้วยความเสียใจไปที่เดียว แปลกใหม่ล่ะครับ หัวเราะแล้วกลับกลายเป็นร้องไห้ไปได้

เรื่องมันมีอยู่ว่า ผมอุทริเอาหนังสือชุดสามเกลอเข้าไปแอบอ่านในเวลาเรียนหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ซึ่งวิชา^{๕๕}ทั้งผมและเพื่อน ๆ บางคน แสนจะเบื่อเสียเหลือเกิน ครูสอนที่ไรรู้สึกง่วงเหงาหาวนอนอยากจะหลับเสียให้ได้

วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมที่ครูท่านพร่ำบรรยายให้ฟัง ก็เป็นเรื่อง
ที่มีคุณประโยชน์น่าจะใส่ใจและจดจำ แต่ทำไมจึงกลับเป็นวิชาที่ทำให้ขบขันมีเสียง
หัวเราะที ๆ หะ ๆ เบา ๆ ที่โต๊ะแถวหน้าตรงมุม ซึ่งที่นั่นก็คือโต๊ะของผม และผม
เองแหละเป็นคนหัวเราะอยู่คนเดียว

ครูท่านจึงหยุดบรรยายวิชาทันที ก้มหน้าลอดแว่นพุงมองตรงมายังผม
แล้วกรมยีนต่อน้ำผมซึ่งซัด แต่หน้าครูท่านบึ้งตึง!

“หัวเราะอะไร? ไหนอะไรอยู่ในมือ?”

ผมตกใจ, ไอ้ที่กำลังเพลินขำขันอยู่คนเดียวเมื่อสักครู่บินปร๋อหายวับไป
เหลือแต่ใจหายวูบกลั้วจนตัวสั่นไปหมด ค่อย ๆ ดึงมือทั้งสองที่ถือหนังสืออ่านเล่น
ชุดสามเกลอซุกไว้หน้าตัก ประคองส่งให้ครูท่านด้วยหัวใจสั่นระริก

“ยีนขึ้น” ครูกระแทกเสียงดัง พลาจกระซากหนังสือเล่มนั้นไป

“อะไร เธอไม่เอาใจใส่ในการเรียน เอาหนังสืออ่านเล่นมาอ่าน เลว
มาก ยกมือขึ้น! แบมือ!”

ผมยืนตัวสั่น หน้าชาอายเพื่อนฝูงในชั้นเป็นที่สุด ยกมือขวาขึ้นแล้วแบ
ออกเพื่อจะรับหนังสือเล่มนั้นกลับคืน แต่ไม่ใช่หรอกครับ สิ่งที่ครูท่านคืนมายังมือ
อันแบบบางของผมก็คือไม้บรรทัดอันหนาปีกพร้อมกับเสียงเพียะ! ดังสนั่น

แล้วครูท่านก็รับเอาหนังสือนั้นไปใส่ในลิ้นชักโต๊ะของท่าน ผมร้องไห้
ไม่ใช่เพราะเจ็บปวดที่หวดด้วยไม้บรรทัดนั้นหรอก ทว่า ผมเสียใจ และเสียตาย
หนังสือชุดสามเกลอนั้นต่างหาก เสียตายเพราะว่าผมขอยืมเพื่อนข้างบ้านมา แล้ว
จะต้องรีบคืนเขาตอนเย็น ถ้าครูรีบไว้เลยไม่คืนให้ผม ผมจะต้องควักกระเป๋าใช้
สตางค์เพื่อนเจ้าของหนังสือ ไ้อ้ผมก็ไม่ค่อยจะมีสตางค์เสียด้วย ได้จากผู้ปกครอง
ไปกินขนมที่โรงเรียนไม่ค่อยจะอึดอยู่แล้ว จะหาเงินที่ไหนมาชดใช้ค่าหนังสือให้
เพื่อนเขาล่ะ เสร้า

นี่แหละครับ เขาเรียกว่าหัวเราะแล้วร้องไห้ คือหัวเราะตอนอ่านขณะที่
ครูสอน แล้วร้องไห้เมื่อครูจับได้และฟาดด้วยไม้บรรทัดเสียจนมือแดงแจ๋

แต่ครูท่านก็ใจดีมีเมตตาอยู่หรอก พอเลิกเรียนแล้วท่านก็คืนหนังสือแก่ผม

“คราวหลังอย่าเอามาอ่านในห้องเรียนอีกนะ หนังสืออ่านเล่นอย่างนี้
ควรอ่านเวลาว่างที่บ้านหรือที่อื่นไม่ใช่ในห้องเรียน เวลาเรียน ควรเอาใจใส่เล่า
เรียนแต่อย่างเดียว จำไว้” ครูพูดพลางยื่นหนังสือชุดสามเกลอให้ผม พูดเสียง
ค่อย ๆ ผมพอได้ยินว่า “เออ ไ้สามเกลอนี้อ่านแล้วซ้ำดี”

ผมหัวเราะหะ ๆ และครูท่านก็หัวเราะหึ ๆ อยู่ในลำคอ พอดีกันทั้งคู่
ครูกับนักเรียน

นี่เป็นตอนหนึ่งในอดีต เป็นช่วงเวลาอันหนึ่งซึ่งผมกับ พี่ ป. มีส่วน
สัมพันธ์เชื่อมโยงกันในฐานะที่ พี่ ป. แต่งเรื่องให้ประชาชน (ซึ่งรวมทั้งผมด้วย) ได้
อ่านกันอย่างสนุกเพลิดเพลินมานานทีเดียว ผมไม่ได้คิดฝันเลยว่าจะได้มาร่วม
งานกับ พี่ ป. เข้าจนได้ นั่นคือ ผมมีโอกาสดำเนินการภาพปกชุดสามเกลอ (พล,
นิกร, กิมหงวน) ซึ่ง พี่ ป. แต่งหลายต่อหลายเล่ม จำได้ว่าเมื่อตอนเป็นนักเรียน
นั้น “เสนห์” จิตรกรรุ่นพี่ผู้วายชนม์ไปนานแล้วเป็นผู้เขียนหน้าปกมาก่อน

ครั้นมาถึงตอนผมเขียนปกชุดนี้ต่อ โดยมีคุณทรง เตชะธาดา แห่ง
สำนักพิมพ์ดวงศึกษาเป็นผู้กำหนดให้ผมเป็นคนเขียน ผมจึงได้พยายามเขียนให้
อย่างสุดฝีมือ เพราะศรัทธาปากกาของ พี่ ป. มาช้านาน คราวนี้สนใจที่ได้มีโอกาส
ร่วมงานกัน ซึ่งไม่ได้คิดฝันมาก่อนเลย และเหนืออื่นใด ผมปลื้มที่ได้รู้จักและ
ไหว พี่ ป. ที่นับถือตั้งแต่นั้นมา

ชุดสามเกลอของ พี่ ป. ยังคงดำรงอยู่ในตลาดหนังสือหลายตอน ใน
ระยะหลังผมมีงานล้นมือ คุณ “อาภรณ์” ซึ่งเป็นน้องแท้ ๆ ของ พี่ ป. ซึ่งมีฝีมือ
ในการวาดรูปดีคนหนึ่ง เป็นผู้รับช่วงเขียนต่อจากผมอีกที

พี่ป. ซึ่งมีฝีมือในการวาดรูปดีคนหนึ่งเป็นผู้รับช่วยเขียนต่อจากผมอีกที

ผมไม่ได้เขียนปกสามเกลอมาเป็นเวลาหลายปี, จนกระทั่งได้มาเขียนภาพประกอบเรื่องของ พี่ป. อีกในคอลัมน์ 'สังเวียนชีวิต' ซึ่งลงประจำใน "เดลิเมล์ฉบับพิเศษวันอาทิตย์" นี่แหละครับ ที่ผมกับ พี่ป. ได้ร่วมงานกันอีกครั้งหรือจะเรียกว่า "จากสามเกลอถึงสังเวียนชีวิต" ก็ไม่ผิดแหละผมก็ได้เขียนภาพประกอบของ พี่ป. เรื่อยมาทุกเรื่อง จวบจน....

๒๖ กันยายน ๒๕๑๑

ตรงกับวันคล้ายวันเกิดของผมพอดี (คือมีอายุเต็ม ๔๗ ปี แก่ทั้งตัวและทั้งวัย) นับถอยหลังไปเพียงวันเดียว ก็เป็นวันที่ พี่ป. เหลือแต่ชื่อเสียง ผมจึงได้แต่เพียงทำบุญใส่บาตร และงดการเลี้ยงเพื่อนฝูงไว้อาลัยแด่ พี่ป. ที่ล่วงลับไปแล้ว

๑๑.๔๕ น. ของวันนั้นเอง ภายในห้องทำงาน 'เดลิเมล์วันจันทร์' ยุคเสริมสร้าง ขณะที่ผมกำลังนั่งเขียนภาพประกอบเรื่องสุดท้ายของ พี่ป. "ลาก่อนอัถกัณพนา" ในคอลัมน์ 'สังเวียนชีวิต' อีกราว ๕ นาทีก็จะถึงเที่ยงวัน 'สุวัฒน์ วรดิลก' ก็ลุกจากโต๊ะพาร์วอันสูงใหญ่และสง่างมเอ๋ย สง่างาม เดินตรงมายังโต๊ะผมซึ่งตั้งอยู่ใกล้ประตูห้อง

"คุณนม, ไปกินข้าวกันเถอะ" เขาเอ่ยขึ้น "คุณประกาศด้วย" เขาหันไปชวน ประกาศ วัชรภรณ์ ซึ่งนั่งทำงานง่วนอยู่ข้างหลังเขา

"ขออีก ๒ นาทีได้ไหม กำลังไม่รูปประกอบของ พี่ป. จวนจะเสร็จแล้ว" ผมบอกเขา แต่เขาก็ตัดสินใจ "เอา กินก็กินซักหิวเหล่า เอ๊ยข้าวเดียวมาต่ออีกนิดเดียวก็เสร็จ" ครั้นแล้วผมก็เดินตามสุวัฒน์ไปพร้อมกับคุณประกาศ

ที่ "แปซิฟิคโฮเต็ล" ซึ่งข้างล่างเป็นร้านขายอาหารของญี่ปุ่นเรายืดเอาโต๊ะกลมใหญ่กลางห้อง ความจริงกลางวันวันนั้นสุวัฒน์เขานัดพรรคพวกมาร่วมกินกันหลายคน มีเขาหนึ่งละ, แล้วก็ "ระพีพร" คุณประกาศ "เรือหงส์"

สนิท เอกชัย “เรือใบ” D.D.T. 100%

ทวีป วรดิolk “นายหมึก” “ทวีปวร” “กฤษณ์ วรางกูร”
เชลง กัทลิตะพันธ์, ‘เรือไอ’ ‘เสถียร เกตุสัมพันธ์’ “ตุ๊ดตุ๋” และ
ผม โสัย เยอะแยะเต็มโต๊ะไปหมด ผมแอบกระซิบบอຍที่เสิร์ฟอาหารแบบคย
เชองคล้ายกับว่าผมเป็นเจ้ามือมอ (แต่ความจริงสวัณน์เขาเป็นนะครั้บ) ว่า วัน
นี้เราประชุมกัน หลายข้อ สักหน่อยเรื่องสำคัญเสียด้วย แต่ล้อย่ารู้ดีกว่า บอຍ
ทำตาโต งง ๆ มองดูโต๊ะกลมที่เราងห้อมล้อมอยู่ เห็นทำมือทำไม้ัน้บไปนับมาแล้ว
บอกผมว่า ‘เห็นมี ๖-๗ คนเท่านั้นนี่คุณ’ แล้วก็เดินอมยิ้มไปหลังร้าน

กลางวันนั้นเอง เราต่างกินเหล้าและอาหารไปพลาง ปรีกษาหาเรือเรื่อง
หาทางช่วยเหลืองานศพ พี่ป. ผู้ตายอย่างนักประพันธ์ผู้ยากจนคั่นแค้น ซึ่ง ‘สวัณน์’
และ ‘คุณสนิท เอกชัย’ เป็นตัวต่งตัวดี หรือหัวเรือใหญ่นั้นเอง

เป็นอันว่าเย็นวันเสาร์ที่ ๒๔ นัดพวกนักประพันธ์ (ชมรมนักเขียน
๕ พ.ค.) มาเลี้ยงสังสรรค์และหาเรือกันอีกครั้งหนึ่งที่บาร์ฮาวายริมคลองประปา
สามเสน

เสร็จจากงานที่เคลินิวส์ เย็นวันนั้นแล้ว ผมบิงมาที่วัดมกุฏ-
กษัตริยาราม เกือบ ๕ โมงเย็น ซึ่งเป็นเวลากำหนดรดน้ำศพ พี่ป. พอดี

มันเป็นเวลาที่พักพิงด้วยเมฆฝน และบรรยากาศเศร้าซึ้งอะไรเช่น
นั้น พักกำลังจะหล่นน้ำตาให้แด่ พี่ป. นักประพันธ์คนยากซึ่งจากโลกนี้ไปแล้ว

ที่หน้าประตูวัด ศรีภรรยาผู้ชีวิตคนสวยของชูชก เอ้ย “ชูชัย พระ
ขรรค์ชัย” (ชูชัยครั้บ ขออภัย อย่าต้อยผมนะ) อดีตนักมวยเอกรูปหล่อได้
เชิญผมเข้าไปในวัด

“ผมเสียใจด้วยครั้บ เคารพและคิดถึง พี่ป. เหลือเกิน” ผมกล่าว
กับคุณ ‘ปราณ’ ภรรยาผู้ทุกข์คู้ยากของ พี่ป. ในศาลาที่ตั้งศพ แล้วก็เลยเข้าไป

ไหว้ และรดน้ำศพด้วยความอาลัยและตื่นตันใจเป็นที่สุด

คุณ สมาน ศิลกวิลาส นักมวยเอกของสยามในอดีตกระหืดกระหอบ
มารดน้ำศพเป็นคนต่อจากผมไป

“โธ่.....ปรีชาเอ๋ย...” เขาค่ำครวญเบา ๆ กับร่างที่นอนสงบนิ่งพลาญ
ยกมือขึ้นไหว้คารวะศพเพื่อนรักของเขา

ฟ้ามีดมัวลงทุกที, แสงเหนือและญาติมิตรที่ไปวันนั้นมากพอสมควร ใน
จำนวนนั้นมี นักประพันธ์รุ่นเดียวกับ พี่ ป/. และรุ่นน้องไปกันมาก เท่าที่จำได้ก็มี
สันต์ เทวรักษ์, สุภา ศิริमानนท์, สุวัฒน์ วรดิลก, สนิท เอกชัย, ศักดิ์-
เกษม หุตาคม, ประยูร จรรยาวงศ์, แดมสิน รัตนพันธ์, สุธรรม นาวานุ-
เคราะห์, ทวี เกตะวันดี, ทรวงและสุรพล เตชะธาดา ฯลฯ, ชูชัย พระขรรค์
ชัย, ซึ่งเป็นน้องเขยของภรรยา พี่ ป/. และที่บ้านของเขา ณ ชอยโชคชัยร่วมมิตร
๑๒๑ หมู่ ๓ สามเสนนอกบางกะปิ เป็นที่ซึ่ง พี่ ป/. นอนเจ็บและมีโอกาสหายใจ
เป็นครั้งสุดท้าย

“ผมจากอัมภักพนาในเวลา ๑๐ น.เศษ เพื่อนบ้านทุกคนได้ออกมา
ส่งผมและแสดงความอาลัยรักผม เด็กหนุ่มสาวบางคนถึงกับร้องไห้ ผมนึกถึงตัว
ของผมเองก็อดภาควมใจไม่ได้ ถึงผมยากจนผมก็ทำตัวผมถูกแล้วในคำกล่าวที่ว่า

“เมื่ออยู่ก็ให้เขาพอใจ เมื่อจากไปก็ให้เขาคิดถึง”

นี่คือทั้งท้าย จากบทประพันธ์ชิ้นสุดท้ายของ พี่ ป/. ซึ่งเขียนให้ เติลนิวิส
แห่งเดียว และพร้อมกับจดหมายฉบับหนึ่งถึง คุณสนิท เอกชัย โดยเฉพาะพี่ ป/.
ล่วงลับไปแล้ว ขอให้วิญญาณจงสงบสุขในสรวงสวรรค์นั้นเถิด หากชาติหน้ามีจริง
ขอให้ พี่ป. เกิดมาเพื่อเขียนหนังสือให้ประชาชนคนอ่านได้รับความบันเทิงได้หัว
เราะ และร้องไห้ต่อไป. ●

พนม สุวรรณบุญ

ดิฉันมักจะซ้ำเกินไปเสมอสำหรับ ป. อินทรปาลิต

ดิฉันไม่เคยรู้จัก ป. อินทรปาลิต เป็นการส่วนตัว แต่ --

ดิฉันตั้งใจเอาไว้ว่าจะไปเยี่ยม ป. อินทรปาลิต ที่โรงพยาบาล
เมื่อได้ข่าวว่าเจ็บมาก แต่แล้วก็ไม่ได้ไป จนกระทั่งได้ข่าวว่าหายแล้ว
--- ดิฉันซ้ำเกินไป

พอได้ข่าวว่าป่วยลงอีกครั้ง ดิฉันตั้งใจอีกครั้ง ดิฉันตั้งใจอีกว่าจะไป
เยี่ยมที่บ้านพัก แต่ยังไม่ทันได้ไปเยี่ยมก็ได้ข่าวว่า สิ้นชีวิตเสียแล้ว --- ดิฉันซ้ำ
เกินไป

ดิฉันให้สัมภาษณ์คุณสุวัฒน์ วรดิลก เมื่อคุณสุวัฒน์ต้องการประวัติย่อๆ
ลงเกริ่นเรื่อง 'เมืองแก้ว' ในเดลิเมล์ว่า ดิฉันชอบอ่านเรื่อง พล นิกร กิมหงวน
ของ ป. อินทรปาลิต นอกจากเรื่องของดอกไม้สด และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
ดิฉันหวังจะให้ ป. อินทรปาลิต ผู้ด้อมตัวที่สุดในวงการของคนเขียนหนังสือได้
รับรู้ 'แฟน' เรื่องตลกของ ป. อินทรปาลิต ตั้งแต่มัธยมต้น บัดนี้ได้กลายเป็น
เป็นนักเขียนเหมือน ป. อินทรปาลิต และก็ยังเป็น 'แฟน' อยู่ ชื่อ พล นิกร กิม
หงวน อ่านทุกเล่มจนกระทั่งที่บ้านมีเป็นตงสูง แต่หนังสือเดลิเมล์ฉบับนั้นยังไม่ทัน
จะออกสู่ตลาด ป. อินทรปาลิตก็เสียชีวิตเสียแล้ว -- ถ้าดิฉันซ้ำเกินไป

ดิฉันตั้งใจว่าจะเขียนเรื่องเป็นอนุสรณ์ถึง ป. อินทรปาลิต คราวนี้ดิฉัน
คงจะไม่อภัยให้ตัวเองแน่ ๆ -- ถ้าดิฉันซ้ำเกินไปอีก

ดิฉันนับถือสำนวนภาษาไทยที่ขัดเกลาร่างอย่างงดงามของดอกไม้สด นับถือ
สำนวนเรียบๆ ง่าย ๆ อย่างชาวบ้านพูดของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช แต่สำหรับ
ป. อินทรปาลิต คนละอย่าง ดิฉันยกย่อง ป. อินทรปาลิต ที่สามารถสร้างตัวละคร

ให้มีชีวิตจิตใจยืนยงอยู่ได้นับเป็นสิบ ๆ ปี และจากเรื่องตลกชุดนี้ ถึงท่านปรมาจารย์ผู้ใดจะวิจารณ์ว่า ทำให้ภาษาไทยเสีย สำหรับดิฉันขอยืนยันความคิดว่าทำให้ภาษาไทยมีศัพท์นอกชั้นอีกด้วยซ้ำไป อย่างคำว่า 'เซย' คำว่า 'เห่งเห่ง' ฯลฯ มีศัพท์ของนักเขียนคนใดบ้างเล่า ที่ไม่ตายเหมือนคำว่า 'เซย' ?

เมื่อเด็ก ๆ ดิฉันอยู่กับคุณย่า คุณย่าห้ามอ่านหนังสือ 'ประโลมโลก' เล่มละสิบสตางค์ อ่านได้แต่หนังสือประโลมโลกสมัยเก่า เช่น พระอภัยมณี ชุนช้างชนแผน อีเหนา เรื่องจีนตลอดจนชาดกต่าง ๆ คุณย่ามีตู้หนังสือหลายตู้เต็มไปด้วยเรื่องเหล่านี้ ตลอดจนโบราณคดี พงศาวดาร ฯลฯ ดิฉันอ่านหมดรวมทั้งอ่านให้คุณย่าฟังด้วย แต่ก็อยากอ่านหนังสือเล่มละสิบสตางค์ไม่ได้ ที่นี้พี่ชายอายุสิบขวบมีอิสระมากกว่า แอบไปเช่าเอามาแล้วก็มาให้เช่าต่อ ดิฉันติดเรื่อง พล นิกร กิมหงวน อ่านแล้วหัวเราะงอไปงอมา คุณย่ามาเห็นเข้าดุว่าอ่านหนังสือประโลมโลก แต่ว่า— “โหงถึงหัวเราะเป็นบ้าเป็นหลังยังงั้น ลองอ่านให้ฟังหน่อยสิ”

ดิฉันอ่าน คุณย่าหัวเราะหึ ๆ แล้วก็เลยติดใจ ‘โหงหงวน’ กับ ‘ไอเจ้าคุณหัวล้าน’ ตั้งแต่นั้นมาเห็นหลานอ่าน ถ้าอารมณ์ดี ๆ ก็บอกให้อ่านดัง ๆ แม้หลานสาวก็อ่านไปหยุดหัวเราะไป พ่อมาเห็นเข้าขออ่านบ้าง อ่านแล้วก็หัวเราะหึ ๆ แต่ยังไม่หนักเท่าคุณลุงใหญ่ เธออ่าน พล นิกร กิมหงวนที่ใดชาวบ้านตกใจ เพราะเธอลงนอนหัวเราะเอิกอ้าก กระตืบเท้าโครม ๆ เมื่อตลกถูกใจมาก ๆ !

เป็นอันว่าหนังสือ พล นิกร กิมหงวน ได้รับอนุญาตให้อ่านได้ คุณย่าว่าฉันมีแต่ตลก ไม่มีเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ให้ใจแตกเหมือนเล่มละสิบสตางค์อื่น ๆ

พ่อของดิฉันสรรเสริญ ป. อินทรปาลิต เสมอว่า มีความสามารถสร้างตัวละครให้มีชีวิตขึ้นมาได้ ครั้งหนึ่ง ป. อินทรปาลิตสร้างเรื่องตลกขึ้นมาใหม่ ดูเหมือนจะชื่อชุด เทพ เทวฤทธิ์ และ วิทย์ เทวราช เป็นเรื่องตลกทำนองเดียวกับ พล นิกร กิมหงวน แต่นายเทพกับนายวิทย์เป็นคนจน พ่อของดิฉันว่า นายป. แกบบ้า พล นิกร กิมหงวนนั้นเกือบจะเป็นคนจริง ๆ อยู่แล้ว ถ้าเป็นพ่อ พ่อจะ

บ้รปูพวกล่่านซึนเป็นนุสรณ์เสีด้วยซ้ไป ชุตเทพ เทวฤทธิ์ วิทย์ เทวราช
ไม่ได้รับความนิยมน้ท่พล นิกร กิมหงวน ดิเรก เจ้าคุณบ้จจนิกร หรือแม่แต่อ้าย
แห้วกลายเป็เพื่อนสนิทมิตรญาติผู้อ่านไปเสีแล้ว

เดี๋ยวน้ดิฉันก็ยังอ่านพล นิกร กิมหงวน อยู่ ยิ่งเวลาไม่สบายใจ ดิฉัน
จะวางงานทุกอย่าง และหันเข้าหาพล นิกร กิมหงวน อ่านท้ง ๆ ที่จำสำนวนได้
ท่ายเร่องดก แต่ก้อ่านด้วยความสนุกท้งครั้ง มีความรู้สึกเหมือนก้กับได้เสวนากับ
คนท่ตัวเคยรู้จักมาแต่เด็ก ๆ และเติบโตซึนมาพร้อมก้กับบุคคลเหล่าน้ เมื่อทราบว้
ป. อินทรปาลิตสิ้นชีวิต ดิฉันใจท่าย เพราะ ป. อินทรปาลิตเคยเขียนเอาไว้อ้อย
เมื่อมีคนถามไปว้ เมื่อไหร่เจ้าพวกน้จะตาย — ตราบใดที่ผมน้ยังอยู่ เจ้าสาม
เกลอสี้เกลอน้ก็ยังไม่ตาย — ดิฉันจำได้ว้ ป. อินทรปาลิต บอกผู้ถามไว้อย่างน้

ชีวิตของ ป. อินทรปาลิต ทำให้ดิฉันนึกถึงนักเขียนอีกหลายต่อหลายคน
นักเขียนผู้หญิงน้ซ้างเกิด ถึงแม้วดวงชะตาในการเขียนหนังสือจะตก ก็ยังมีครอบ
คร้ว และผู้หญิงส่วนมากไม่ใช้หัวหน้าครอบคร้ว แต่น้เขียนผู้ชายท่มีอาชีพเขียน
หนังสืออย่างเดี๋ยวน้สิ อาชีพเขียนหนังสือในเมืองไทยแคบและมักจะไม้ยืนยง มี
ซึนมีตกเสมอ ทว่าเมื่อม้งมาทางน้แล้ว ก็ยากที่จะหันไปทางอื่น ในฐานะนัก
เขียนคนหนึ่ง ดิฉันปรารถนาเหลือเกิน ปรารถนาที่จะเห็นสมาคมของนักเขียนซึง
เป็นทางนำไปสู่สวัสดิการของนักเขียนช่วยอ้อมซึกัน ผลักดันกันในวาระท่ชะตาตก
โดยไม่ต้องเลือกที่รักมักที่ชัง — — —

ดิฉันขอการวะ ป. อินทรปาลิต ด้วยความนับถือในความสามารถประ
การหนึ่ง ด้วยความรู้จัก พล นิกร กิมหงวน ช่วยให้ดิฉันสบายใจ เห็นโลก
รื่นรมย์ และบ้ ๆ บอ ๆ พอที่จะไม่เอาจริงเอาจ้งกับมันเกินไป เป็นประการท่สอง
— และ — ดิฉันจะเก็บ พล นิกร กิมหงวน เอาไว้อ่านต่อไป ถึงแม้ว่าจะไม่มี ป.
อินทรปาลิต แล้ว วิญญาณ ป. อินทรปาลิตคงเป็นสข ถ้าทราบว่าบุคคลเหล่าน้ไม่
ตาย เหมือนก้กับท่บูเรงนองไม่ตาย เฒ่าแหยม เฒ่าโปล้ง ไม่ตาย — — แม้ว่าเมื่อมี
ชีวิตอยู่ ป. อินทรปาลิต จะด้อมตัวไม่ยอมเทียบ ‘ฝีมือ’ กับท่านเหล่าน้ก็ตาม □

‘สัฟ้า’

พี. ป. ยังไม่ตาย ...

□ พี. ป. ที่ผมเคารพเสมอญาติสนิท

โดยข้อความทั้งหมดที่ผมจะเขียนต่อไปนี้ หากวิญญาณคือ
อรุปซึ่งสามารถรับรู้ได้ วิญญาณของพี. ป. ก็คงรู้อยู่แล้วว่า ผมเขียนขึ้นจาก
ความรู้สึกเคารพต่อพี. ป. โดยบริสุทธิ์ใจที่สุด

พี. ป. ครับ กฎธรรมชาติมาพรากพี. ป. ไปจากผมด้วยความตาย แต่พี. ป.
หาได้ตายจากความรู้สึกของผม และจะไม่มีวันตายจากผมตลอดกาล...

ใช้ผมเพียงคนเดียว รักและบูชาพี. ป. แต่อีกหลายหมื่นหลายแสนที่มี
ความรู้สึกเช่นเดียวกับผม นั่นคือเศร้า-อาลัย ต่อการจบเกมต่อสู้แห่งชีวิตของพี. ป.

ต่อไปนี้ นามของ ป. อินทรปาลิต จะไม่มีโอกาสรำยมนต์ให้คนอ่าน
หรรษาอีกแล้ว แต่ชื่อ ป. อินทรปาลิต จะไม่มีวันเลือนจากความทรงจำของนักเลง
หนังสือ

อะไรเล่าคือสิ่งที่มนุษย์ปรารถนาทั้งไว้เป็นอนุสรณ์ เมื่อสิ้นสุดท้ายลม
หายใจ

คุณงามความดีและชื่อเสียงหรือมิใช่?

ก็แหละ ป. อินทรปาลิต สมปรารถนาแล้วซึ่งสิ่งนั้น

ผมมีโอกาสรู้จักกับพี. ป. เมื่อราวยี่สิบปีก่อน สมัยผมเริ่มรืออยากเป็นนัก
เขียนเรื่องอ่านเล่นใหม่ๆ ผมขอสารภาพตรงๆว่า ผมเริ่มสนใจอยากเขียนนวนิยาย
เพราะสิ่งคล้อยใจจากการอ่านนวนิยายของพี. ป. โดยเฉพาะจำได้ว่า คือ เรื่อง “นัก
เรียนนายร้อย” และ “หนามเตย” ต่อมาเมื่อผมโดดเข้ามาสู่วงการหนังสือพิมพ์

ได้เขียนนวนิยายส่งไปขายที่ “ปิยะมิตร” ซึ่งพี่ ป. เป็นบรรณาธิการและผมต้อง
ตัวชาเพราะความตื่นเต้น เมื่อพี่ ป. จ่ายค่าน้ำหมึกให้ผมตั้งแปดสิบบาท!! ซึ่งนับ
ว่าสูงที่สุด สำหรับนักเขียนมือใหม่ยุคนั้น

“เขียนมาอีกนะน้องชาย...” พี่ ป. บอกผม “...แต่ผมใครให้ข้อ
คิดสักนิดว่า นักเขียนแท้จริงย่อมจะไม่เขียนสิ่งอันเสมือนยาพิษให้อ่าน จงเขียน
เพื่อความรื่นรมย์...”

และอีกประโยคหนึ่งพี่ ป. บอกผมว่า “...มีนักเขียนด้วยกันบางคนว่า
ผมเป็นนักเขียนชั้นสวะหรือนักเขียนตลาด เหมือนนักมวยไม่มีอันดับ เขียนได้แต่
เรื่องเธอจะเธอจำไว้สาระ ความจริงเรื่องประเภทอุดมการ ซึ่งนักเขียนกลุ่มก้าว
หน้านิยมเขียน ผมก็เขียนได้เหมือนกัน แต่เขียนแล้วมักจะไถ่ล้างเต ผมจึงไม่
เขียน ผมเขียนหากินของผมแบบนี้แหละคุณ ใครจะว่ายังไงก็ช่าง”

นี่คือทรรศนะการเขียนนวนิยายของพี่ ป. อินทรปาลิต

ข้อเขียนของผมอาจจะสั้นเหลือเกิน สำหรับที่ผมจะแสดงออกซึ่งความ
เคารพต่อพี่ ป. ในโอกาสนี้ แต่วิญญานพี่ ป. โปรดทราบเถิดว่า ทั้งหมดหลังออก
มาจากหัวใจของผม

และพี่ ป. อินทรปาลิต จะไม่มีวันตายสำหรับผม...

ราเชนทร์ วัฒนปรีชากุล

๑๑ ก.พ. ๒๕๑๑

นักประพันธ์แท้ๆ

ไทยเป็นประเทศเล็ก พลเมืองน้อย บุคคลแต่ละอาชีพ เมื่อเทียบกับชาติอื่น ของเราน้อยกว่าเขามาก อาชีพนักประพันธ์ยังน้อยที่สุด โดยเฉพาะ “นักประพันธ์แท้ๆ” หาไม่ค่อยพบ ดูเหมือนอาชีพทخنหน้า ขนตาเป็นที่ปรารถนาใฝ่ฝันกันมากที่สุด มีเพียง ๒ อาชีพเท่านั้น คือ นักการทหารกับนักการเมือง และบ่อยครั้งที่ ๒ อาชีพดังกล่าวมารวมอยู่ในคนคนเดียวกัน ยังผลให้ประเทศไทยเรา เจริญด้วยระบบ “คอร์รัปชั่นพัฒนา” มาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อเริ่มเป็นนักเขียนกับเขา ข้าพเจ้ารวมอยู่ในกลุ่มนักเขียน “อุดมคติ” อุดมอกินมือไม่ยี่หระ ขอแต่ให้ได้สร้างสรรคงานตามที่ใฝ่ฝัน ดูแคลนพวกนักประพันธ์อาชีพ ซึ่งสมัยนั้นเรียกกันว่า “นักประพันธ์ ๑๐ สตางค์” ข้าพเจ้าใฝ่ฝันจะเป็นนักประพันธ์หนังสือปกแข็งเดินทองราคา ๑ บาท ซึ่งมีนักประพันธ์อยู่กลุ่มเดียวที่ครอบครองตลาดหนังสือราคาสูงเอาไว้ ข้าพเจ้าใฝ่ฝันเช่นนั้นจริงๆ ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าก็ขาดไม่ได้ ที่จะแอบอ่าน หนังสือ ราคา ๑๐ สตางค์ จนเป็นเหมือนยาเสพติด ข้าพเจ้าชอบ นิยม หลงใหล แต่ข้าพเจ้าก็ดูแคลนนักประพันธ์เจ้าของงานหนังสือ ๑๐ สตางค์เหล่านั้นทุกคน

บนถนนหนังสืออันไร้ขอบเขต เราต่างสู้มาด้วยกัน พร้อมกันหลายคน บางคนล้มลงไปไม่ยอมลุก บางคนลุกขึ้นได้แต่ด้วยบาดแผลยับเยิน เรายังก้าวเดินกันต่อไป ด้วยความอภิมรณย์ซมซานกับอาชีพของเรา กระทั่งเราสามารถแยกแยะความสำคัญของการว่า “นักประพันธ์” กับ “นักประพันธ์แท้ๆ” ออกจากกันได้

ข้าพเจ้าไม่เคยอดทนว่าเป็นนักประพันธ์แท้ๆ อย่าง ป. อินทรปาลิต แต่

ก็ยังภูมิใจที่ข้าพเจ้าเข้าใจคำคำนั้นเข้ามาแล้ว เพราะตลอดเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา
ข้าพเจ้าดำรงชีวิตอยู่ได้ก็ด้วยปากกาในมือ

ป. อินทรปาลิต เป็น “นักประพันธ์แท้ๆ” ยิ่งกว่าใครๆ เพราะท่าน
“เข้าถึง” “ยืนยง” และ “อยู่กับประชาชนคนอ่าน” จนถึงวาระสุดท้ายของ
ชีวิต

ข้าพเจ้าเคยไตร่ตรองด้วยใจเป็นธรรม อะไรทำให้งานของ ป. อินทร-
ปาลิต ได้รับการคหุหมื่นดูแคลน นอกเสียจากราคาหนังสือเพียง ๑๐ สตางค์แล้ว
ข้าพเจ้าค้นไม่พบ ชำยิ่งไตร่ตรอง ยิ่งพิจารณา ข้าพเจ้ายิ่งพบว่า งานของ ป.
อินทรปาลิต มีคุณค่ากว่างานของนักประพันธ์หลายท่านที่สำคัญตนว่า “ชั้นสูง”
(เพราะราคาแพง) หลายท่านนัก

ป. อินทรปาลิต ไม่ได้ต้องการให้ พล, นิกร, กิมหงวน จี้เส้นให้ผู้อ่าน
หัวเราะต่อกระซิกอย่างเดียว ท่านสอนคติธรรมให้ด้วย สอนความรักชาติ (ชุด
สามเกลอรบอินโดจีนและสงครามโลกครั้งที่สอง) สอนให้มนุษย์มีความเห็นอก
เห็นใจกัน เมตตาปรานีต่อกัน ต่อต้านการแบ่งชั้นวรรณะในสังคม (สามเกลอ
เจotarshan “ลุงเซยเข้ากรุง” และ ฯลฯ)

แม้แต่งานเขียนประเภทรักโศก ป. อินทรปาลิต ไม่เคยส่งเสริมให้พระ-
เอกนางเอกประพาศิติดีศีลธรรมจรรยา ไม่เคยบรรยายบทรักบนเตียงนอนอย่าง
โจ่งแจ้งโจ่งครึ้มเหมือนนักประพันธ์อื่น ๆ นางเอกของ ป. อินทรปาลิต คือ แบบ
ฉบับกุลสตรีไทยแท้ๆ ซึ่งสื่อตรงต่อความรักภักดีต่อผัว และเป็นมารดาแก้วของลูก
แม้ว่าพระเอกของท่านบางเรื่อง จะพิมพ์เอาแบบของผู้ชายไทยแท้ๆ ซึ่งเจ้าชู้ เห็น
แก่ตัว ผันจะเป็นสุลต่านฮาเร็ม ลงท้ายปลายเรื่อง ผู้ชายที่เป็นพระเอกของท่าน
ก็สำนึกชอบ พ่ายแพ้คุณงามความดีของนางเอก (“ยอดสงสาร”, “หนามเตย”,
“เรียมจำ” และ ฯลฯ)

ในด้านชีวิตส่วนตัวของ ป. อินทรปาลิต ข้าพเจ้าไม่เคยพบนักประพันธ์
ท่านใดที่ถ่อมตัว ซื่อาย และสุภาพเช่นท่าน ป. อินทรปาลิตไม่ดื่มเหล้า แต่
ปากกาในมือของท่านก็ทำให้วิสกัตราชาวเป็นเหล่าที่โด่งดังในเมืองไทย ทั้ง ๆ ระดับ
ของ “ตราขาว” ต่ำกว่าวิสกัสกัฏอตประเภทอื่น อาทิ “โอดัฟาร์” “แอนเชส-
เตอร์” “คิมเบิ้ลเฮค” หรือ “ตราดำ” เพราะ พล, นิกร, กิมหงวน รู้จัก
วิสกัตราเดียวคือ “ตราขาว” คนไทยนักดื่มส่วนใหญ่จึงพลอยรู้จักและเห่อตาม
ไปด้วย

ป. อินทรปาลิต ไม่สูบบุหรี่ ซ้ายยังไม่ค่อยชอบเสียด้วย ที่เกลียดนัก
ก็คือ กล้อง ท่านเคยบอกข้าพเจ้าว่า “ฝรั่งเขาสูบกกล้องเฉพาะในที่รโหฐาน ใน
บ้านของเขา เวลาออกสังคม หรืออยู่ในที่สาธารณะเขาไม่สูบกกัน แต่คนไทย
โดยเฉพาะนักเรียนนอก ชอบคาบกล้องขั้บรุดรหาไปตามถนน” ดังนั้น
เพลงยี่เกบทหนึ่งของ “นิกร” จึงสวดพวกลองขั้บรุดรว่า “คาบกล้อง
ปากจู้เหมือนไอ้หมูโหดล่า”

ข้าพเจ้ารู้จักกับ ป. อินทรปาลิต ครั้งแรกเมื่อ ๒๑ ปีที่แล้ว ขณะนั้น
ป. อินทรปาลิต เป็น “กัปตันใหญ่” ของสำนักพิมพ์ “ปิยะมิตร” สีกกเสา
ชิงช้า พิมพ์จำหน่ายทั้งรายวันและรายสัปดาห์ นิยายชุด “เสือใบ” ครอบตลาค
หนังสือพิมพ์บันเทิงรายวันอยู่ในขณะนั้น เช่นเดียวกับนิยายชุดสามเกลอ ครอบ
ความยิ่งใหญ่อยู่ใน “ปิยะมิตร” รายสัปดาห์ วันหนึ่ง ป. อินทรปาลิต ชวนให้
ข้าพเจ้าเขียนเรื่องสั้นลงพิมพ์ในรายสัปดาห์ของท่าน จำได้ว่าเรื่องแรกที่ข้าพเจ้า
เขียนให้ คือ “น้ำฝนบนฝ่ามือ”

“คุณน่าจะเขียนเรื่องรักโศกได้ดี” ป. บอกข้าพเจ้าในวันหนึ่ง “พยายาม
ต่อไปเถอะ เขียนในแบบของคุณ อย่าเขียนอย่างผม เพราะผมชอบเขียนให้คน
จนอ่าน ภาษาจึงต้องง่าย ๆ รวดเร็ว ทันใจเขา คนจนไม่มีเวลาอ่านหนังสือทั้งวัน
เขาอ่านไป ทำงานของเขาไป ใครจะดูถูกผมก็ช่าง แต่คนจนมีมากกว่าคนรวย

ผมจึงหากินได้เรื่อยไป . . .”

ข้าพเจ้าไม่เคยลืมคำพูดของ ป. อินทรปาลิต และเชื่อมั่นว่า ท่านคิดถูกและพูดถูกจริง ๆ ปัจจุบันนี้ตลาดหนังสือของเรากว้างขวางกว่าก่อน คนส่วนใหญ่หันมาอ่านหนังสือ เขาต้องการอ่านเรื่องที่เขียนด้วยภาษาง่าย ๆ เข้าใจเรื่องง่าย ๆ ใกล้ชิดกับชีวิตของเขา หรือที่ชีวิตเขาสามารถจะมองเห็นได้ ผู้ต้องการเป็นนักประพันธ์อาชีพ หรือนักประพันธ์แท้ ๆ อย่าง ป. อินทรปาลิต จำต้องศึกษาความต้องการของคนอ่านส่วนใหญ่ไว้เสมอเพื่อจะ “เข้าถึง” และ “ยืนยงคงอยู่” กับเขาให้นานแสนนาน ปัจจุบันนี้ข้าพเจ้าชื่นใจที่ได้พบ “นักประพันธ์แท้ ๆ” เช่น ป. อินทรปาลิต เพิ่มจำนวนขึ้นบ้าง แม้ไม่มากนัก แต่ก็พอจะให้คำว่า “นักประพันธ์ ๑๐ สตางค์” พ้นการดูถูกดูแคลนลงได้บ้าง

นักประพันธ์ “อุดมคติ” ตายลง ก็ได้้นำเอา “อุดมคติ” ของเขาจากเราไปด้วย แต่ “นักประพันธ์แท้ ๆ” อย่าง ป. อินทรปาลิต ตายลง ท่านไม่ได้ทำอะไรไปด้วยเลย แต่ท่านได้ละทิ้งเอาไว้ซึ่งสมบัติอารมณ์ของประชาชนคนอ่าน เพื่อทุกคนจะรำลึกถึงท่าน ทุกครั้งที่หยิบนิยายชุดสามเกลอขึ้นมาอ่าน

ประตุมรณะเปิดอ้ารอเราอยู่ตลอดเวลา สุดแต่มีจัญราชจะกวักหัตถ์เรียกใครไปก่อนไปหลัง แต่เราก็ต้องเดินทางไปสู่จุดหมายอันเดียวกันทุกคน ดังนั้นข้าพเจ้าขอวอนเพื่อนนักประพันธ์ทั้งหมด ไม่ว่าจะสำนักตัวท่านเองว่าเป็นนักประพันธ์ประเภทหรือ “ชั้น” ไหนก็ตาม ขอจงมีไมตรีจิตและสามัคคีต่อเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกับท่านเกิด และขอให้ “อยู่” อย่าง “สะอาด” ทั้งงานและส่วนตัว และ “จากไปอย่างสะอาด” เยี่ยงนักประพันธ์แท้ ๆ คนหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเป็นอมตะว่า ป. อินทรปาลิต.

รพีพร

๘ ธ.ค. ๒๕๑๑

แต่ -- ผู้ให้เสียงหัวเราะแก่ประชาชนคนอ่าน

□ ไม่เคยรู้จักตัวคุณ ป. อินทรปาลิต มาก่อน แต่นั่นไม่สำคัญ เพราะเคยรู้จักผลงานของท่านมาแต่สมัยที่ยังอยู่ในวัยรุ่น ได้อ่าน “นักเรียนนายร้อย” ด้วยความซาบซึ้งประทับใจพอ ๆ กับเรื่อง “ขวัญใจนายร้อยตรี” ของคุณ ส. บุณยเสนอ ซึ่งรู้สึกว่าจะเป็นนักประพันธ์คนแรกที่รู้จักและติดต่อทางจดหมาย ไม่ใช่สมัยที่ท่านทำอยู่ที่เพลินจิตต์ แต่เป็นสมัยที่คุณ ส. บุณยเสนอ ไปทำอยู่ที่ “ประมวณสาร” และ “ประมวณวัน” และดูเหมือนนั้นจะเป็นการเปิดฉากเขียนหนังสือเป็นครั้งที่สองสมัยที่สอง (ครั้งแรกสมัยที่เดลีเมลวันจันทร์ฉบับปกเหลือง) ต่อมา -- และต่อมา ก็ได้รัก พล, นิกร, กิมหงวน ฯลฯ จนรู้สึกคุ้นเคยกับตัวละครเหล่านี้ ที่ให้ความหรรษาแก่ทั้งประเทศ นาม ป. อินทรปาลิต กำลังจะไปในหมู่ผู้อ่านอย่างกว้างขวาง ทุกเพศทุกวัย และทุกฐานะ ใครไม่รู้จัก ป. อินทรปาลิต แล้วต้องนับว่า “เซย” มาก

เมื่อได้ทราบข่าวมรณกรรมของคุณ ป. อินทรปาลิต ทางหนังสือพิมพ์แม้จะไม่เคยรู้จักก็ใจหาย เช่นเดียวกับที่ได้รับฟังข่าวการสูญเสียคุณมาลัย ชูพินิจ คุณถนอม มหาเปารยะ ฯลฯ และคนอื่น ๆ รู้สึกเหมือนดังได้เสียสิ่งสำคัญอันเป็นส่วนรวมไปอีกสิ่งหนึ่งผู้มีโชติคติเหมือนญาติ ยิ่งได้ไปพบกับทายาทชายหญิงของคุณ ป. ก็ยิ่งรู้สึกเสียดาย เสียดายที่ไม่ได้ไปเยี่ยมเยียนเมื่อตอนที่คุณ ป. ยังมีชีวิตอยู่ คุณ ป. เลี้ยงลูกได้น่ารักนักหนา และลูกทั้งสองของคุณ ป. ก็มีสิทธิ์ที่จะภาคภูมิใจในคุณพ่อของเธอได้ ไม่ว่าปัจจุบันหรืออนาคต

คุณ ป. ได้ให้ความหฤหรรษ์บันเทิงแก่คนอ่านเป็นจำนวนมากดังกล่าวแล้ว บางคนอาจจะหัวเราะทั้งน้ำตา และบางคนอาจจะมึนทึบหัวมึนทันในอก แต่เมื่อได้

อ่านเรื่องของ ป. แล้ว เขาอาจจะยั้มสู้โลกได้ แม้เรื่องที่คุณ ป. เขียนจะไม่ใช้บทความหรือสารคดีอันว่าด้วยการเสริมสร้างกำลังใจ แต่เพียงบทบาทของตัวละครในเรื่องที่คุณ ป. เป็นผู้บงการ คนผู้นั้นอาจจะยั้มออก และหันเข้าสู่กับโลก สู้กับความคับขันต่อไปก็ไม่ได้ และก็ใครเล่าจะเป็นคนบันทึกข้อเท็จจริงเหล่านั้น แต่ดิฉันเชื่อว่าต้องมีอยู่แน่ ๆ แลมากกว่าหนึ่งคน

นอกจากทำให้คนหัวเราะ คุณ ป. ยังทำให้คนร้องไห้ก็ได้ อย่างเรื่อง “ยอดสงสาร” และ “เมียขวัญ” เป็นต้น ชีวิตธรรมดาสามัญที่คุณ ป. สะท้อนออกมา เป็นที่ถูกอกถูกใจของชาวบ้านชาวเมืองไม่เลือกหน้า คล้าย ๆ กับเรื่องชาดกซึ่งมักจะตันร้ายปลายดี แต่ก็ไม่มีพิษมีภัย เพราะเมื่อคุณ ป. ทำให้คนอ่านต้องเสียน้ำตาพอสมควรแล้ว ก็ได้ให้ความอ่อนหวานละมุนละไมของอารมณ์รัก เพื่อผู้อ่านจะได้พลอยรื่นรมย์ไปด้วย

การจากไปของคุณ ป. อินทรปาลิต เป็นไปตามธรรมชาติวิถี เช่นเดียวกับนักเขียนรุ่นพ่อ รุ่นพี่ของเราที่จากไปแล้ว แต่ความจริงที่เราต้องยอมรับด้วยความภาคภูมิใจในฐานะที่เป็นคนหนึ่งที่ได้เดินตามหลังมาบนถนนสายเดียวกันก็คือ “งานของท่านเหล่านั้น ไม่มีวันตาย”

คุณ ป. ปรานี อินทรปาลิต และ บุตร ชาย หญิง ทั้งสอง ของ คุณ ป. อินทรปาลิต ก็คงจะรู้เช่นเดียวกับที่ดิฉันรู้สึก คือ “งานของคุณ ป. อินทรปาลิต ไม่มีวันตาย” ขอวิญญูญาณของคุณ ป. อินทรปาลิต จงได้รับเคารพจากนักเขียนรุ่นน้องคนหนึ่ง คือ—

อ. ไชยวรศิลป์

๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๑

ปรีชา ยังไม่ตาย

ถ้าใครในหมู่เพื่อนนักเขียนพูดว่า รู้จัก ป. อินทรปาลิต ดี
ข้าพเจ้าเห็นจะต้องค้านและตอบออกมาเลยว่า

“ข้าพเจ้ารู้จัก ป. อินทรปาลิต ดีกว่า”

เพราะอะไร? เหตุผลฟังกันง่าย ๆ ก็คือ ป. อินทรปาลิต เป็น นร.
นายร้อย จปร. รุ่นน้อง และข้าพเจ้าเป็นรุ่นพี่ บิดาของ ป. อินทรปาลิต ก็เป็น
อาจารย์ภาษาไทย แม้ว่าท่านจะไม่เคยฝึกให้ข้าพเจ้าเป็น นักเขียน อย่าง พ.อ.
หลวงสารานุประพันธ์ (“แม่สะอาด”) แต่ก็สอนให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ถึงหลักใหญ่ ๆ
ในการเรียนภาษาไทยไว้มาก ข้าพเจ้าเขียน นิราศลาไปรบ เป็นโคลงสี่สุภาพลง
ในหนังสือพิมพ์เสนาศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ เป็นเรื่องแรกของชีวิตที่ตัดจิตอยาก
เป็นนักเขียนของข้าพเจ้าสำเร็จจากความรู้ที่ได้มาจาก “ครูอ่อน” บิดาของ ป. อินทร
ปาลิต ทั้งหมด ไม่ใช่จาก “แม่สะอาด” ผู้เป็นอาจารย์ฝึกให้ข้าพเจ้าเป็น เจ้าหน้าตา
และอีกอย่างหนึ่งคือ ป. อินทรปาลิต นับถือแถมเรียกข้าพเจ้าว่า “พี่สินธุ์” ตลอด
ในสมัยหนึ่งที่ ป. อินทรปาลิต มีชื่อดีอยู่กับหัวใจของนักอ่าน ป. อินทรปาลิต
กำลังเขียนเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” มันตรงกันที่ขณะเดียวกับข้าพเจ้าก็กำลัง
เขียน “นักเรียนนายร้อย” เกือบจะจบ และประมาณกว่า ๒ ยกส่งไปโรงพิมพ์
ชีวชนแล้ว ข้าพเจ้าได้อ่านแนวเขียน นักเรียนนายร้อย ของ ป. อินทรปาลิต
เกือบจะเรียกว่าเป็นคนแรก มันเป็นเรื่องรักโศกเช่นเดียวกัน แทนที่ข้าพเจ้าจะ
ขอร้อง ป. อินทรปาลิต ให้เปลี่ยนชื่อเรื่อง ข้าพเจ้ากลับเป็นผู้ขออนุญาตเปลี่ยน
ชื่อเดิมของข้าพเจ้าเป็น นักรบบนเวหา และพิมพ์ออกจำหน่ายในระยะใกล้ ๆ กัน

มันอีกสมัยหนึ่งเมื่อ ป. อินทรปาลิต ไปคุมงานปี่ยมิตรรายสัปดาห์ อยู่ที่
สี่กั๊กเสาชิงช้า ถนนบำรุงเมือง ข้าพเจ้ามาจากหัวเมืองเพื่อเยี่ยมญาติพี่น้องทางกรุง
เทพฯ การมาครั้งนี้บังเอิญเหลือเกินที่สิ่งแวดล้อมบังคับให้ข้าพเจ้าใช้เงินที่ติดตัวมา
อย่างลืมนึกถึงการเดินทางกลับ และมันก็บังเอิญเหลือเกินที่ ข้าพเจ้าได้พบ ป.
อินทรปาลิต ที่ร้านขายอาหารที่สี่กั๊กเสาชิงช้าใกล้สำนักงานนั่นเอง

“พี่ต้องการเงินสักเท่าไร?” ป. อินทรปาลิต เอ่ยถามเมื่อทราบเรื่อง
ราวจากการปรับทุกข์ของข้าพเจ้าแล้ว “ถ้าไม่รังเกียจพี่ไปกับผมที่สำนักงาน กระ
ดาษดินสอมีพร้อม เข้าใจว่าสักชั่วโมงเดียวหรือกว่าสักเล็กน้อย พี่คงจะได้เงินไป
ตีตัวรถไฟเดินทางกลับได้เย็นนี้แน่”

จริงซี, นึกออกแล้ว และข้าพเจ้าก็ไปทำงานตามคำแนะนำของนักเขียน
ผู้เป็นเสมือนน้อง เรื่อง นางพิงกระจิงหัก ยังไงละครับที่ผมไปนั่งขีด ๆ เขียน ๆ
อยู่ราว ๒ ชั่วโมง แล้วเย็นวันนั้นข้าพเจ้าก็ได้เงินค่าเขียนเรื่องเดินทางกลับ-กิน
บนรถไฟ-นอนบนรถไฟ รวมทั้งอาหารพิเศษจำพวกน้ำ ๆ แล้ว ยังแถมมีเงินติด
กระเป๋าไปอุดครอบครัวยีกด้วย ท่านคันดูเรื่องที่ข้าพเจ้าจากปี่ยมิตรเอาเองเถอะ
ครับว่า ป. อินทรปาลิต เขาเขียนบทนายกลยอปอขึ้นไว้อย่างไร อย่าให้ข้าพเจ้า
เขียนเลย และรับรองได้อย่างเดียวว่าข้อความนั้น ๆ แหละมันจะยืนยันว่า ข้าพ
เจ้ารู้จัก ป. อินทรปาลิต ดีกว่า

ได้พบ ป. อินทรปาลิต อีกครั้งหนึ่งเมื่อข้าพเจ้าเดินทางกลับมาอยู่กรุง
เทพฯ อันเป็นภูมิลำเนาเดิมที่บ้านซอยสี่ฟ้า ถนนพหลโยธิน ขณะนั้นทราบว่า ป.
อินทรปาลิต เป็นโรคเบาหวานและกำลังรักษาตัวแบบกินน้อยตามคำแนะนำของนาย
แพทย์ ร่างกายดูออกจะอ้วนลงพุง หน้าตาค่อนข้างจะซูบซีดหน่อย ไม่ค่อยพูดจา
มากอย่างก่อน ๆ ระยะนั้นข้าพเจ้ายังคงคิดและนึกว่า ป. อินทรปาลิต คงจะสบาย
ตามเดิมในเวลาไม่ช้านัก

ข้าพเจ้าได้รับคำสั่งรวเรวณันน่องพุดกับพีครั้งหนึ่ง และครั้งนั้นทำให้
ข้าพเจ้าชนลกเกรียว ป. อินทรปาลิตกล่าวว่า

“ผมอ่านดอกอัญชันขาวของพีแล้วใจหาย สงสารพระเอกประจำของพี
(ชีวา กิตานนท์) เหลือเกิน พีย่าเป็นเสียเองนะครับ”

ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ป. อินทรปาลิต ขอร้องข้าพเจ้าอย่าต้องตายเพราะ
เหล่าเป็นเหตุมันเอง — — —

“ปรีชาน้องชาย รู้ไว้เถอะว่าพีขณะนั้นรู้ตัวดีแล้วและมันก็เป็นกรรรู้ตัวที่
วิญญานของเธอควรจะรับทราบไว้ด้วย เราจะได้พบกันในระยะที่ไม่นานนัก เรา
มาจากสถาบันเดียวกัน มันเหมือนพี่กับน้องที่อยู่กันคนละบ้าน ขอให้เธอเตรียม
กูก้องบอกวิญญานคนอื่นไว้เถอะว่า วันหนึ่งในเวลาไม่นานจะได้พบกันอีก ขอให้
เธอจงสุขภาพสบายใจ คอยวิญญาน ของพี อยู่ในพิภพอัน แสนสำราญ ของเธอ นั้น
เถอะ — — — สุขอื่นนอกจากความสงบนั้นไม่มี”

จิตใจของปรีชาดีต่อเพื่อนฝูงอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ข้าพเจ้าเชื่อเหลือ
เกินว่าไม่เพียงแต่นักอ่านเท่านั้นที่เสียตายนจากโลกเรีงรมย์ของเขา แม้แต่
เพื่อน ๆ นักเขียนทุกคนก็คงจะเสียตายนและอาลัยถึงความดีของ ป. อินทรปาลิต อยู่
มิวาย ถูกแล้ว ปรีชา อินทรปาลิต ตายไปแล้ว แต่ ป. อินทรปาลิต ยังอยู่ใน
ประวัติศาสตร์ของนักประพันธ์เมืองไทยอย่างแน่นอน

ป. อินทรปาลิต ยังอยู่ — — —

“ชาวเหนือ”

ป. อินทรปาลิต จงเป็นสุข

ได้ทราบข่าวการไปนอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลของ ป. อินทรปาลิต จากคุณสนิท เอกชัย ผมบอกคุณสนิทว่า สัปดาห์หน้า ผมพอจะว่างไปเยี่ยมเยียนเพื่อนเก่าคนนี้ด้วย

ผมไม่เคยรู้จักกับคุณปรีชา อินทรปาลิต มาก่อนเลย ได้แต่เห็นนามปากกา ‘ป. อินทรปาลิต’ กระจ่อนอยู่ในตลาดหนังสือ

ป. อินทรปาลิต นามโด่งดังขึ้นด้วยตัวละครชุด พล-นิกร-กิมหงวน “สามเกลอ” ที่เขาสร้างขึ้นมาในระยะสงครามเริ่มแรกหลบหนีลูกกระเบิดกันอยู่สำนักพิมพ์ “อุดม” ของผมไม่ได้หลบลูกกระเบิดไปไหน ยังคงอยู่ที่ข้างวัดเล่งเน่ยยี่ ซึ่งคนไทยเรียกกันว่า วัดมังกรกมลาวาส

เวลาเย็น หลังเลิกงานแล้ว เพื่อนอาวุโสที่เคารพรักของผมคนหนึ่ง ชน เศรษฐบุตร (แซ่) บิดาของท่านอธิบดีกรมทรัพย์สินปัจจุบันนี้จะมาเยือนผมเป็นประจำ ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละสองสามครั้ง วัยเราสองคนผัดกันมาก แต่ท่านไม่ถือตัวว่าเป็นผู้มีอาวุโส เราจึงสนิทสนมและ “ฮาเฮ” กันสม่ำเสมอ

นอกจากท่านจะเป็นดึกชนนารีของผมในด้านภาษาไทย และวรรณกรรม ที่ผมถ่ายทอดไว้ได้พอๆ ท่านยังเป็นที่ปรึกษาของผม โดยเฉพาะเรื่องของ “ป. อินทรปาลิต”

ผมปรารภกับท่านชนว่า ถ้าสำนักพิมพ์ “อุดม” จะพิมพ์หนังสืออ่านตลก ๆ แต่จำหน่ายในราคาเยาบ้าง มีความเห็นอย่างไร

ท่านสงสัยว่า ผมจะตัดทอนเรื่องยาวของฮิวเมอริสต์ หรือ ออบ ไชยวงศ์ที่เคยเป็นครู ประจำชั้น มัธยมปีที่ ๑ ของผม หรือของ อ.ร.ด. พิมพ์ออกขายหลายเล่มจบ ท่านไม่เห็นด้วย

แต่เมื่อท่านทราบว่า ผมคำรที่เจาะเบาะไว้ให้ “พล-นิกร-กิมหงวน” มาแสดงที่สำนักพิมพ์ “อุดม” บ้าง ท่านกระตักแก้วร้องว่า “ทีแน่-ทีแน่” เพราะสมาชิกของสำนักพิมพ์ “อุดม” ส่วนใหญ่คงจะไม่ใช้ “แฟน” ของ ป. อินทรปาลิต ส่วนมากคงจะเคยแต่ไถยินไถ่ฟัง “พล-นิกร-กิมหงวน” แต่ไม่ได้อ่าน

ผมได้ขอร้องให้คุณเหม เวชกร—ถ้าจำไม่ผิดเพราะ ๒๐ กว่าปีมาแล้ว
เชิญคุณปริษา อินทรปาลิต มาพบเพื่อคุยกัน

คุณเหมพา คุณปริษา มาคุยกับผมเย็นวันหนึ่ง วันนั้นเป็นวันที่ผม และ
คุณปริษาเริ่มเป็นเพื่อนกัน

เมื่อ คุณปริษาได้ทราบความประสงค์ของผม คุณปริษาสอนความขอ
ร้องของผมทันที ผมขอให้พา “พล-นิกร-กิมหงวน” มาสู่เวทีของผมในขนาด
๑๒-๑๕ ยก สักสองเรื่อง โดยให้ “พล-นิกร-กิมหงวน” วาดลวดลายตาม
สบายของเวทีสำนักพิมพ์ “อุดม”

คุณปริษา ไม่ถามถึง “คำเรื่อง” ว่าจะได้ยกอะไร หรือเรื่องอะไร
ไร บอกแต่ที่ผมขอเวลาสองอาทิตย์จะนำต้นฉบับมาส่ง ถ้าคุณอ่านแล้วเห็นว่า
เหมาะสมกับเวทีของคุณก็กรุณารับไว้ หากจะต้องแก้ไขอะไร ผมยินดีรับกลับไป
แก้ไขขัดเกลาก็ถูกใจ ผมจะได้เขียนเรื่องใหม่ให้ถูกใจ

ยี่สิบกว่าปีมาแล้ว ผมจำไม่ได้ว่าหนังสือ “พล-นิกร-กิมหงวน” สองเล่ม
ที่ผมรับต้นฉบับไว้โดยไม่ลืมจ่าย “คำเรื่อง” ให้ไปทันทีนั้น ชื่อเรื่องอะไร จำได้แต่ว่า
เป็นเรื่องที่สามเกลอออกกล่าสัจตัว ผจญภัยในป่าเรื่องหนึ่ง อีกเรื่องหนึ่งจำไม่ได้เอาเลย

ปฐมเหตุที่ผมได้เป็นมิตรกับ คุณปริษา อินทรปาลิต มีอย่างที่ว่ามา ผม
ได้พบกันไม่บ่อยนัก นาน ๆ เมื่อคิดถึงคุณปริษา ก็เขียนจดหมายมาชวนนั่งดื่มกัน
ในยามเย็น คุณปริษาไม่ใช่นักดื่มเป็นคนสงบเสงี่ยม พูดน้อย ไม่ช่างคิด เห็นเพื่อน
ทุกคนเป็นมิตรดีถ้วนหน้า ไม่ขัดคอ ไม่ขัดใจคน

อยู่มาไม่นาน ผมยังไม่ทันจะได้ไปเยี่ยมเพื่อนเก่า ซึ่งระยะหลังนี้ ไม่ได้
พบปะกันเลยนับเป็นเวลาสิบปี ก็ได้ข่าวมรณกรรมของคุณปริษา อินทรปาลิต

คุณปริษาจากบรรณโลกไปอย่างรวดเร็วเกินความคาดหมายของผม แต่
การจากไปของเพื่อนรักผู้นี้ จากไปแต่ร่างและสังขาร คุณงามความดีที่ได้ประกอบ
ไว้ในวงการประพันธ์และมิตรสหาย คงสถิตสถาพรอยู่ตลอดไปไม่มีวันดับ

ขอเพื่อนรักจงเป็นสุขอยู่ในสัมปรายภพนั้นเถิด

อุดม ชาติบุตร

พี. ป. ที่ผมรู้จัก

ผมรู้จักกับพี. ป. ในลักษณะที่จะเรียกได้ว่าได้ “บันได ๓ ขั้น”
เห็นจะไม่ผิดนัก

บันไดขั้นแรก เริ่มแต่สมัยผมยังเป็นเด็กนุ่งกางเกงขาสั้น ใส่เสื้อ
นอกกระดุมห้าเม็ด แม่ให้สตางค์มาเป็นค่าอาหารกลางวันโรงเรียนวันละ
๑๐ สตางค์ ตัวเลขนี้ตรงกับราคาหนังสืออ่านเล่นชนิดหนึ่งที่ผมหลงใหลแทบ
โงหัวไม่ขึ้นในยุคนั้นพอดีพอดีทีเดียว วันไหนผมใจกล้าซื้อหนังสือเล่มละ
๑๐ สตางค์ มันก็หมายความว่า วันนั้นตอนเที่ยงต้องอดมื้อกลางวัน หันไป
อาศัยน้ำประปาของโรงเรียนชโลมใส่ไปตามมีตามเกิด แต่น้ำประปานั้นไม่
เคยอยู่ท้องเหมือนข้าวแกงหรือก๋วยเตี๋ยว พอเข้าเรียนภาคบ่ายไม่เท่าไร ผม
จึงมักเกิดอาการสวิงสวายพาลจะลมจับกลางชั้นด้วยความหิวอยู่เนือง ๆ

หนังสือเล่มละ ๑๐ สตางค์ทำให้ผมยอมอดมื้อกลางวันบ่อย ๆ นี้ ใน
ครั้งนั้นมีพิมพ์แข่งกันออกจำหน่ายล่อใจกุมารอยู่สองสำนัก สำนักนายอุเทนมี
พี่เลี้ยง ศรีเสวก ของเรานี้แหละเป็นแม่เหล็กใหญ่ ใช้นามปากกาหลาย แต่
ไม่ว่านามปากกาอะไรคนอ่านติดกันเกรียวทั้งเมือง ยุคนั้นพี่เลี้ยงซื้อเฟื่องด้วย
“เรื่องฤทธิ์” “เรื่องเดช” “เรื่องยศ” “เรื่องศักดิ์” “สี่เรื่อง” “ซอลลล” “พร้อม
เพรา” และ “อรรณ”

อีกสำนักหนึ่ง มีนักเขียนชื่อดัง ๆ คับคั่งกว่านายอุเทน ชื่อสำนักพิมพ์
เพลินจิตต์ ดาราที่หนอนหนังสืออย่างผมคลั่งไคล้ก็มี “ส. บุญเสนอ” (วันดีคืนดีพี่
เสาร์ก็ใช้ “บุญส่ง กุศลสนอง”) “พาณี” “มนัส จรรยงค์” “ส. เทพโยธิน”
“จ้านง วงศ์ข้าหลวง” (บางทีก็ใช้ “ปอง เผ่าพัลลภ”) “อ. อรรณจินดา” และ
 ฯลฯ สำนักพิมพ์เพลินจิตต์นี่เองที่เป็นผู้นำ ป. อินทรปาลิต ให้ก้าวมาพบกับนัก

อ่านอย่างอาจอง เรื่องแรกของ ป. ถ้าผมจำไม่ผิด ชื่อว่า “นักเรียนนายร้อย” สมัยนั้นผมอ่านแล้วบอกไม่อายว่าน้ำตาไหลพรากด้วยความสะเทือนใจเอาทีเดียว

ผมทุ่มตัวลงไป ในความหลงใหลหนังสืออ่านเล่น ประเภทนี้ อย่างบ้าคลั่ง เวลาอ่านได้ฉ่ำเพื่อเจอไปกับเนื้อเรื่องอย่างลึมตัวจนไม่คิดอะไรทั้งสิ้น ขนาดคุณครู เชิญ อภิบาลศรี เอาไม้บรรทัดเคาะข้อศอกแรง ๆ ๓ ครั้งยังไม่รู้สึกตัวก็มี อาจารย์ ภาษาไทยคืออาจารย์กำชัย ทองหล่อ พยายามยัดเยียด ภาษาไทย ให้ผมอย่าง ปาก เปียกปากและ แต่ผมกลับรับเอาจากท่านน้อยเหลือเกิน ดันมากอบมาโดยความรู้ ภาษาไทยจากหนังสือผีเสื้อนาง ฟีนัสบ้าง ฟีสาร์บ้าง ฟี ป. บ้างอย่างหิวโหย

ผมคงจะขาดใจตายด้วยความ หิวแสบไส้กลาง ชั้นเรียนเพราะขาด อาหาร กลางวันเข้าสักวันหนึ่งเป็นแน่ ถ้าหากวันหนึ่งไม่เผอิญซึ่งจักรยานเหี่ยวเปะปะไปจน ล้าเข้าสู่เวียงนาครเซสม แล้วได้พบกับความระทึกตื่นเต้นอย่างสูงสุดว่า ที่นั้นมีร้าน หนังสือเก่าอยู่เยอะแยะ แต่ละร้านขายหนังสือเล่มละ ๑๐ สตางค์ที่เป็นมือสองแล้ว ในราคาเล่มละ ๒ หรือ ๓ สตางค์เป็นอย่างแพง ถ้าต่อรองดี ๆ บางที ๓ เล่ม ๕ สตางค์ก็ยังไหว

ตั้งแต่ได้พบขุมสมบัตินี้เข้า ปัญหาอดมื้อกลางวันของผมก็หมดไป นึก คำตัวเองว่าเซยมานาน จนตัวผอมกะหร่อง สมน้ำหน้า

บันไดชั้นสอง เริ่มเมื่อผมเข้าทำงานหนังสือพิมพ์กะเขาเข้าให้แล้ว ตอน นั้นติดมวยราชดำเนินต้องดูแทบทุกนัด แก๊งนักนิยมกีฬาชนคนของเราที่มักยก ขบวนไปดูพร้อม ๆ กันก็มี เสนีย์ กฤษณเสรณี, ชัน แสงเพ็ญ, ถนอม อัครเสรณี, สนิท วงศาโรจน์, รัตน์ ศรีเพ็ญ ที่สนามมวยนี้เอง มีคนชี้ให้ผมดู

“นั่นไง ป. อินทรปาลิต”

ผมเหลียวขวับตามมือชี้คอแทบเคล็ด โอโฮ! นี่หรือยอดนักเขียนที่ผม หลงมาแต่สมัยนักเรียน หน้าตาเรียบ ๆ ผมหัวเป่ ท่าทางเฉื่อย ๆ เรื่อย ๆ ยุคนั้น

ชุด “สามเกลอ” ของพี่ ป. กำลังดียิ่งกว่าพลุ หน้าตาเรียบร้อยอย่างนี้ ไม่น่า
จะสร้างสามเกลอจอมหมั่นขี้มาเขย่าท้องคนอ่านทั่วประเทศได้เลย

บันไดชั้นสาม เริ่มเมื่อพรรคพวกมาถึงผมซึ่งกำลังเตะฝุ่นเล่นให้ไปออก
หนังสือพิมพ์รายวันด้วยกัน คนที่อุตรดิตถ์เป็นนายทุนเพราะมีอิทธิพลใช้มาก
หน่อย และมีที่ดินแถวฝั่งธนฯ แยะก็คือ บุญยง นิยมสมบูรณ์ คนเป็นหัวเรี่ยว
หัวแรงวังเต็นคือ ราพรรณ ทุกกะเจียม เราหารือกันแล้วลงมติว่าจะใช้ชื่อ
“เอกราช”

การออกหนังสือพิมพ์รายวัน สมัยนั้น ว่าง่าย เหมือน ตั้ง
ร้านเครื่องสำอางอะไรขึ้นมาสักร้าน กะทุนค่ากระดาษค่าเงินเดือนกองบรรณาธิการ
ค่าการจรให้ตี ส่วนข้างเรียงกับแท่นไปจ้างเขาก็ได้ โรงพิมพ์ที่เราไปว่าจ้างให้
เรียงพิมพ์ คือโรงพิมพ์บิรมิตรของคุณประยูร หอมวิไล ตั้งอยู่ถนนบำรุงเมือง
พอตกลงสนนราคากันเสร็จ อีกห้าวัน “เอกราช” ก็ออกตลาดเหมือนว่าเล่น

คุณประยูร อุทิศเศษ แห่งเนื้อที่ ชั้นล่างของ โรงพิมพ์แก่ ให้เป็นที่ตั้ง กอง
บรรณาธิการของเรา มันกว้างขวางพอที่จะบรรจุโต๊ะได้ ๓ ตัวเท่านั้น ตัวหนึ่ง
ครอบครองโดยบุญยง ซึ่งเป็นเจ้าของ ผู้จัดการ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์โฆษณา ผู้
ติดต่องานเสร็จ อีกตัวเป็นของพี่พรรณ อีกตัวผมนั่ง นักข่าวของเราจึงต้องยัดร้าน
กาแฟตรงข้ามโรงพิมพ์เป็นที่ทำงาน เขี้ยวข่าวตอนนั้น มีแหลม ปาณัฏฐ์เรียม,
อาคม คเชนทร์, สมบูรณ์ วิริยศิริ, อร่าม ขาวสะอาด, ประมวล เอี่ยมวิวัฒน์
เป็นอาทิ

เราออก “เอกราช” ไปได้พักหนึ่ง ก็ได้ข่าวว่าคุณประยูร หอมวิไล
จะออกรายวันอีกฉบับ แต่ไม่ใช่หนังสือข่าว เป็นหนังสือบันเทิงล้วนๆ ทั้งนี้โดย
เชิญ ป. อินทรปาลิต มาเป็นผู้อำนวยการ หนังสือบันเทิงรายวันนี้ ให้ชื่อว่า
“บิรมิตรรายวัน” เจตนาก็เพื่อแข่งตลาดกับ “เพลินจิตต์รายวัน” ซึ่ง “นาง
แมวป่า” ของพี่เสียวกำลังดังไปทั่วสืบทกทิศ

ใกล้ “ปิยมิตรรายวัน” จะคลอด ผมเห็นพี่ ป. ขับรถยนต์มาจอดหน้าโรงพิมพ์ตอนเช้า แล้วหัวพิมพ์ตีตกระเป่าเดินจุด ๆ ขึ้นบันไดตรงไปชั้นสองเลย พอห้าโมงเย็น พี่ ป. ก็หัวพิมพ์ตีตเดินก้มหน้าจุด ๆ ไม่มองใครออกจากโรงพิมพ์ขึ้นรถยนต์ขับปร้อออกไป

จนกระทั่งวันที่ “ปิยมิตรรายวัน” คลอดฉบับแรก ประมาณห้าโมงเย็น คุณประยูรก็มาสะกิดผม “ขึ้นไปชดอะไรเย็น ๆ กันข้างบนเถอะ งานเสร็จแล้วไม่ใช่หรอ ?”

ผมเดินตามความเจ้าเนื้อของคุณประยูรขึ้นไปชั้นสอง ผ่านานไม้ไผ่ที่ซึ่งไว้เป็นบังตาเข้าไปในห้องทำงานของคุณ “ปิยมิตร” ที่นั่นผมเห็นพี่ ป. กำลังโขกพิมพ์ตีตเสียงป๊อกแป๊ก

ผมยกมือวันทาก่อน พี่ ป. รับแล้ว ลุกจากพิมพ์ตีต เดินไปหยิบแก้วรินแม่โขงผสมโซดาเอามาส่งให้ผม “ได้ยินชื่อคุณมานานแล้ว เพิ่งรู้จักตัวจริงวันนี้เอง”

“ผิดกับผมซะ” ผมว่า “ผมรู้จักตัวจริงพี่ ป. มาตั้งสอง-สามปีแล้ว เห็นในสนามมวยแทบทุกนัด ผมติดเรื่องพี่ ป. มาตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนนั่นแหละ”

ป. อินทรปาลิต หัวเราะหึ ๆ ในลำคอ “ผมเป็นนักประพันธ์ที่ไม่อยากเรียกตัวเองว่านักประพันธ์เลย อย่างมากเป็นกะเขาได้แก่นักประพันธ์สำนวนสิบสตางค์” หยิบเหล้าจิบนิดหนึ่ง “แต่นั้นแหละนะ น้องชาย เรามันเกิดมาสำหรับเขียนหนังสือ ใครเขาจะเรียกเรายังไงก็ตามที่ เราก็นึกหน้าทีเขียนหนังสือขายไปไม่พ้น พวกเรานี้มันคล้ายถูกสาป เขียน-เขียน-เขียน-เขียนกันทุกวี่ทุกวัน ไปจนตายถึงจะหมดหน้าที”

พี่ ป. จะมีความรู้สึกในอาชีพ การประพันธ์ ของตัวเอง อย่างไรก็ตามที่สำหรับผมเชื่อว่าคุณค่าการเขียนหนังสือของพี่ ป. สูงส่งยิ่งกว่า “สำนวนสิบสตางค์” มากนัก ชีวิตพี่ ป. อาจไม่เคยผลิตนวนิยายปกแข็งเดินทองหุหุราเล่มหนา ๆ ราคา

๕๐-๕๐ บาทออกวางขายในตลาด แต่ใครกล้าเถียงบ้างว่าเล่มละ ๑๐ สตางค์ของ
พี่ ป. ในสมัยหนึ่งนั้น ได้เป็นพลังอันรุนแรงขับเคลื่อนตลาดหนังสือเมืองไทยให้ไหวตัว
ไปในทางเสริมส่งรายได้นักเขียน และปลุกเด็กรุ่นหลังให้ตื่นขึ้นในความสนใจที่จะ
อ่านหนังสือ รักหนังสือกว้างขวางยิ่งกว่ายุคก่อน ๆ พุดก็พูดเถอะ ชด “สามเกลอ”
ของพี่ ป. ทำให้คนที่ไม่เคยแยแสหนังสือเลย ต้องหันมาติดหนังสืออย่างงอมแงมไม่
รู้กร่อยก็พันคน

ผมทราบข่าวพี่ ป. สันบุญ ขณะตัวผมนอนป่วยอยู่ที่ตึกจงกลนี โรง
พยาบาลจุฬาลงกรณ์ ไม่มีโอกาสโดยสันเชิงที่จะไปจุกจิกปรามศพนักเขียนอาวุโส
ที่ผมเคารพ แม้ขณะผมกำลังเขียนข้อความเหล่านี้ก็เหมือนกัน ตัวผมยังแช่
อยู่กับเตียงคนไข้ที่โรงพยาบาลจุฬาฯ อีกนั่นแหละ เป็นการป่วยมารารอนที่ผมกับ
มัจจุราชเล่นมวยปล้ำกันไปมาอย่างสนุก นี่เพิ่งได้ทราบข่าวว่าวันเผาศพพี่ ป. ใกล้จะ
มาถึงรอมร่ออยู่แล้ว ผมจะมีโอกาสหลุดจากเตียงลากโครงกระดูกตัวเองกระรอกกระแร้ง
ไปร่วมพิธีฌาปนกิจศพพี่ ป. แม้สักสิบห้านาทีได้หรือไม่ก็ยังไม่รู้

วันก่อนคุณสนธิ เอกชัย ซึ่งพยายามทุก ๆ อย่างที่จะช่วยพี่ ป. ในการ
เจ็บป่วยครั้งสุดท้าย ตลอดจนแม้ในการเขียนหนังสือต่อไปเมื่อพี่ ป. หายแล้ว ได้
แวะมาเล่าให้ฟังว่า ทั้ง ๆ ใกล้จะตายเต็มทีพี่ ป. ก็ยังคงกัดฟันตั้งหน้าตั้งตาผลิตตัว
หนังสือออกมาอย่างไม่ย่อท้อและหยุดยั้ง พี่ ป. ในสังขารที่โทรมอย่างน่าสมเพชยัง
เป็นพี่ ป. ที่ซู่ปะที่ปะแห่งอุดมคติของคนเกิดมาเขียนหนังสือเอาไว้อย่างทรนง คำ
เล่าของคุณสนธิทำให้ผมหวนนึกไปถึงคำพูดที่พี่ ป. เคยประทับใจผม

“พวกเราเนี่ยมันคล้ายถูกสาป”

ตัวหนังสือของพี่ ป. - หรือพูดอีกที - มันสมองของพี่ ป. ... ได้เป็นเครื่อง
จักรผลิตเงินผลิตทองออกมามากมาย ถูกละ เงินเหล่านี้ ส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งตก
เป็นของพี่ ป. แต่ใคร ๆ ก็รู้กันทั่วเมืองว่าส่วนใหญ่ของเงินที่ได้จากการขายหนังสือ
ในนามปากกา ป. อินทรปาลิต กลับไหลพรั่งพรูเข้ากระเป๋าเจ้าของสำนักพิมพ์ และ

ประดาผู้ประกอบธุรกิจ เกี่ยวกับการค้าหนังสือ อย่างสุขเกษมเปรมปรีดิ์ ไปตาม ๆ กัน
เขาเหล่านี้กลายเป็นนายห้างและเจ้าส่วนนี้ตึงด้วยความสำราญ ขณะที่ ป. อินทร-
ปาลิต กลายเป็นสุนัขไล่เนื้อ ซึ่งพ่นฟางและเขี้ยวเล็บโยกคลอน เนื้อหนังเหี่ยวเหี่ยว
ผอมโซลงทุก ๆ วัน ครึ่งหนึ่งผมเคยมีโอกาสร่วมคณะไปเที่ยวกับเจ้าของสำนักพิมพ์
และเจ้าของร้านรวมท่อ เขาขับรถยนต์ราคาแสนไปเช่าบังกาโลชายหาดทะเลเล่นโปค
เกอร์เล่นเผกกัน ตลอดเวลามีเหล้าฝรั่งและอาหารจีนชั้นเลิศและนารีคอยเปโรปรน
ความสุข ผมเห็นเขาได้เสียกันที่ละหมื่นสองหมื่นอย่างหน้าตาเฉย ดูเหมือนเงิน
หมื่นไม่มีความหมายอะไรสำหรับชนชั้นเจ้าสัวอาเสียกลุ่มนั้นเลย แต่ชนชั้นเจ้าสัว
อาเสียกลุ่มนี้แหละ ผมเคยเห็นโยนเงินค่าเรื่องให้นักประพันธ์มีชื่อคนหนึ่งในอัตรา
หนึ่งพันบาท ต่อลิขสิทธิ์หนังสือหนา ๔๐ ยก! โยนให้แล้วยังพูดให้เสียดกระดอง
ใจเสียอีกว่า “ผมซื้อไว้อย่างนี้เอง จะพิมพ์หรือไม่ก็ยังไม่รู้ ซื้อเพราะสงสารคุณ
เท่านั้น”

นักเขียน “ผู้ถูกสาป” อย่างพี่ ป. ได้สร้างมนุษย์หลายมนุษย์ให้
เปลี่ยนฐานะจากนักแสงโชคนกกองกระดาษ กลายเป็นเจ้าสัวและนายห้าง และ
อาเสียใส่แหวนเพชรพราวินวมาแล้วแยะต่อแยะ ปราบฎการณเช่นนี้ จะเป็นเรื่อง
น่าขันหรือน่าเศร้าก็ตามแต่ แต่ความจริงข้อหนึ่งมีอยู่นานเต็มที่แล้วว่า หยดหมึก
จากปากกานักเขียน มักจะกลายเป็นวิตามิน และโปรตีน ถูกสูบไปหล่อเลี้ยงเลือดเนื้อ
ของนายทุนผู้เกาะอยู่บนหลังนักเขียนให้อ้วนพีไปตาม ๆ กันเสมอ!

อิศรา อมันตกุล

“ป. อินทรปาลิต” ที่ข้าพเจ้ารู้จัก!

ครั้งแรกที่ได้ทราบข่าวตาย ของ คุณ ป. อินทรปาลิต เมื่อปลายเดือนกันยายน ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกหลายประการ ใจคอหดหู่ เศร้า และอาลัย จึงเมื่อได้รับแจ้งจากคณะผู้จัดทำหนังสืออนุสรณ์คุณ ป. ขอให้เขียนเรื่องเพื่อเป็นระลึกถึงสหายร่วมอาชีพผู้จากไปไม่มีวันกลับ ข้าพเจ้าจึงยินดีด้วยความเต็มใจ แม้คราจะมีชีวิต ข้าพเจ้ากับคุณ ป. จะมีความใกล้ชิดกันน้อย

ข้าพเจ้าเริ่มรู้จักนามปากกา “ป. อินทรปาลิต” เป็นครั้งแรก เมื่อราว พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๗๘ ตอนสำนักพิมพ์เพลินจิตต์จัดพิมพ์ปกเกิดบุ๊คราคาเยา (๑๐ สตางค์) ซึ่งข้าพเจ้าได้เป็นนักเขียนส่งเรื่องด้วยคนหนึ่ง จำได้ว่าหลังจากส่งเรื่อง “ชาติเสือ” ให้แก่คุณ ส. บุญเสนอ ผู้จัดทำในนามของเพลินจิตต์ วันหนึ่งข้าพเจ้าได้ไปที่สำนักงานที่สี่แยกแมนศรี เพื่อถามข่าวกำหนดออกของ “ชาติเสือ” ก็บังเอิญได้พบกับคุณเหม เวชกร ซึ่งตอนนั้นรับเป็นผู้สร้างภาพแทรกประจำของหนังสือเพลินจิตต์ ๑๐ สตางค์ทุกเล่ม นับเป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้พบและรู้จักกับท่านจิตรกรเอกผู้ พอคณเหมรู้ว่าข้าพเจ้าเป็นเจ้าของเรื่อง “ชาติเสือ” ซึ่งคุณเหมได้เขียนภาพแทรกแล้ว ก็แสดงความชื่นชมว่า เขียนได้เข้าถึงใจดี พร้อมทั้งเสริมว่าจัดเป็นเรื่องตลกเรื่องหนึ่งถัดจาก “นักเรียนนายร้อย” ที่กำลังจะออกสู่ตลาด เพราะความอยากรู้ ข้าพเจ้าจึงย้อนถามว่า เรื่องนี้เรื่องใครเป็นคนเขียน ก็ได้รับคำตอบว่า ป. อินทรปาลิต

เป็นธรรมดาที่ข้าพเจ้าจะต้องสงสัยต่อไปว่า ใครคือ เจ้าของนามปากกา นี้ เพราะแม้ข้าพเจ้าจะอยู่ในวงการประพันธ์และหนังสือพิมพ์มา ๒ - ๓ ปีแล้ว ข้าพเจ้ายังไม่เคยพบสายตามาก่อน จากคุณเสาร์ บุญเสนอ ข้าพเจ้าได้ทราบว่า “ป. อินทรปาลิต” คือคุณปรีชา อินทรปาลิต อดีตนักเรียนนายร้อยผู้เริ่มจับปาก

กา และเพื่อง่ายเข้าสู่วงการประพันธ์ด้วย “นักเรียนนายร้อย” เป็นเรื่องแรก
ปรากฏว่าเมื่อ “นักเรียนนายร้อย” ออกสู่ประชาชนคนอ่านผู้กำลังแตกตื่นหนังสือ
เล่มราคาถูก ๑๐ สตางค์ จำนวนพิมพ์ก็สูงลิ่วถึง ๒๒,๐๐๐ เล่ม อันเป็นจำนวน
จำหน่ายสูงสุดในยุคนั้น ไม่ว่าหนังสือนิยายสาร, หนังสือพิมพ์, หนังสือเล่มราคา
แพง, ราคาถูกทั้งหลายหมด

แน่นอน, ข้าพเจ้าจะต้องรู้สึกชื่นชมต่อความ “เก่งสามารถ” ของนัก
เขียนหน้าใหม่ผู้นี้ด้วยใจจริง เพียงเรื่องแรกก็มีชื่อและได้ค่าเขียนแล้ว ต่อไปเขา
จะเด่นสักเพียงใด เพราะข้าพเจ้าเองกว่าจะมีชื่อขึ้นมาได้ ต้องลงทุนเขียนเปล่าๆ
ไม่ได้ทั้งค่าเขียน และไม่ได้ทั้งโอกาสลงเรื่องอยู่ตั้งนาน

แต่ทั้งๆ ที่อยากพบและรู้จักตัว ข้าพเจ้าก็มิได้มีโอกาสดพบคุณ ป. สักครั้ง
เดียว แม้ข้าพเจ้าจะไปเพลินจิตต์เสมอ ทั้งนี้ก็เพราะเราไปกันคนละเวลา คนละ
วันเสียทุกที

จาก พ.ศ. ๒๔๗๔ กาลเวลาผ่านไปอีกหลายปี จนกระทั่งเกิดสงคราม
โลกครั้งที่สองใน พ.ศ. ๒๔๘๔ ข้าพเจ้าก็ยังไม่มีโอกาสพบและรู้จักกับคุณ ป. อยู่
นั่นเอง เป็นตอนเกิดสงครามนี้แหละ อวสานของหนังสือ ๑๐ สตางค์ก็มาถึง
เพราะกระดาษขึ้นราคาแพงลิบ สำนักพิมพ์ใหญ่และย่อยบางแห่งพับฐานไป แต่
เพลินจิตต์ยังคงอยู่ แต่ราคาของหนังสือที่พยายามพิมพ์ออก คงสูงขึ้นตามราคา
กระดาษ พอเข้าปีที่ ๒-๓ ของสงคราม หนังสือประเภทนวนิยายก็มีการ
เหมือนคนไข้หนัก-ใกล้ตายเต็มที ตอนนั้น, เพราะนามปากกา “ป. อินทรปาลิต”
ดังแล้ว คุณ ป. ยังเขียนหนังสืออยู่ เรื่องของป. อินทรปาลิตยังพิมพ์ขายได้

ข้าพเจ้าจำไม่ถนัด แต่ดูเหมือนว่าคุณ ป. ได้สร้างนวนิยายชุดสามเกลอ
ที่เลื่องลือขึ้นในตอนนั้น และเมื่อเรื่องราวของ ๓ เกลอ “พล, นิกร, กิมหงวน”
ออกตลาดถึงมือประชาชนเป็นเรื่องแรก ก็ได้รับการต้อนรับจากคนอ่านอย่างเกรียว
กราว ผลก็คือ ชุด ๓ เกลอของป. อินทรปาลิต เป็นนวนิยายติดปากชาวบ้านร้าน
ตลาด เด็กผู้ใหญ่มาตั้งแต่บัดนั้น ถูกแล้ว เป็นเรื่องอ่านสนุก ตลก, ขบขัน ชวนให้
หัวเราะได้ ทั้งๆ ที่ท่านกำลังมีอารมณ์ต้องการร้องไห้มากกว่าหัวเราะ แต่อะไร

เล่าที่สำคัญระหว่างวันเวลาเหล่านั้น? ในวันเวลาที่บ้านเมืองกำลังซุกเข็ญเดือดร้อน, เดียวเครื่องบินมา, เดียวลูกระเบิดตกตามตาม, ผู้คนต้องอพยพเข้าตงเข้าสวน, เดียวน้ำท่วมตองนั่งเรือแทนรถ หนังสือสัปดาห์หนึ่ง ที่อ่านสนุกชวนให้หัวเราะได้ ทั้ง ๆ ที่ทุกสิ่งทุกอย่างร้ายด้านเต็มไปด้วยความกดดัน คือยาซุกำลังที่ตีที่สุด นี่ดูเหมือนจะเป็นเจตนารมณ์ในการสร้างชุด ๓ เกล "พล, นิกร, กิมหงวน" ของคุณ ป. และเขาก็ทำได้สำเร็จอย่างควรภูมิใจแทน

ข้าพเจ้าได้พบและรู้จักกับคุณ ป. ในระยะหลัง ๆ นี้เอง โดยคุณ ป. ได้มานั่งเขียนต้นฉบับอยู่ที่เพลินจิตต์ อัสมาสัยดี, อารมณ์เข้มข้น หัวเราะได้เรื่อยหน้าไม่เคยเครียด นี่คือนิสัยลักษณะของปรีชา อินทปาลิต ที่ข้าพเจ้าได้พบตั้งแต่ครั้งแรกและต่อมา — —

เพราะข้าพเจ้าไปเพลินจิตต์บ่อยในระยะ พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๘๑ จึงได้พบคุณ ป. บ่อย และคุยกันบ้างระหว่างคุณ ป. นั่งเขียนต้นฉบับ ๓ เกล ซึ่งดูจะเป็นเรื่องเดียวที่ออกได้และขายได้ในระยะนั้น ตอนนั้นแหละที่ข้าพเจ้าต้องรำลึกชมคุณ ป. อีกอย่างหนึ่งคือ การเขียนต้นฉบับ คุณ ป. เขียนเรื่องได้เรื่อยตลอดเหมือนตัวอักษรไหลออกจาก ดวงความคิด ติดต่อกันดุจสายน้ำที่ ไหล ไม่ขาด ระยะเขียนตัวหมึกเรียบร้อยสะอาด ไม่มีขีดฆ่าแก้สกรปรกอย่างที่เป็นในต้นฉบับของข้าพเจ้า มีนักประพันธ์น้อยตัวที่เขียนต้นฉบับสะอาด หมายความว่าเขียนหน้าแรกที่เดียวส่งช่างเรียงได้เลย ป. อินทปาลิต เป็นคนหนึ่งในจำนวนน้อยนี้

เมื่อข้าพเจ้าเปลี่ยนสำนักหนังสือพิมพ์ประจำจากประมวญวัน ไปอยู่ นิกร (๒๔๘๑-๒๔๘๒) งานมากขึ้น จึงมิได้ไปเพลินจิตต์อีก เพราะไม่มีเวลาเขียนเรื่อง ข้าพเจ้าก็ไม่ได้พบกับคุณ ป. อีกตั้งแต่นั้น จนกระทั่งลูกระเบิดลงหน้าชั้นระยะสงครามใกล้จะเลิก สำนักพิมพ์เพลินจิตต์หยุดกิจการ นักเขียนของเพลินจิตต์จึงต่างไปช่วยตัวเองด้วยอาชีพอย่างอื่นตาม ๆ กัน

เมื่อสงครามยุติ ราคากระดาษค่อยลดลงมา ราว พ.ศ. ๒๔๘๑-๘๒ เพลินจิตต์เริ่มออกหนังสือพิมพ์รายวันแบบใหม่ คือฉบับเสนอผลสลากกินแบ่งและมีเรื่องอ่านเล่นจบในตัว ๑ เรื่อง จำหน่ายราคาฉบับละ ๕๐ สตางค์ ปรางกุ

ว่าคุณ ป. ได้มาทำหนังสือฉบับน้อยจนกระทั่งจำนวนหนังสือ ขยับ จาก ๒ - ๓ พัน
ฉบับ และจากต้องพึ่งผลการออกสลาก เป็นออกทุกวันโดยไม่ต้องพึ่งผลการออก
สลาก แต่จำนวนจำหน่ายก็สูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็น ๗-๘ พันฉบับต่อวัน ทำให้คุณ
ป. มีความคิดที่จะช่วยฐานะของตัวเองให้พ้นจากความเป็นลูกจ้างเสียที จึงได้
ขยับขยายตั้งอาณาจักรอิสระขึ้นมาบ้าง นี่ก็คือ, รวมกับพรรคพวกตั้งหนังสือพิมพ์
ปียมิตรขึ้น แต่ไม่ก่อนที่จะบอกให้คุณเวช เจ้าของเพลินจิตต์รู้ตัวและหาคนใหม่
มาทำแทน เพราะตอนนั้น, นอกจากออกฉบับรายวันแล้ว เพลินจิตต์ยังเริ่มคิด
ออกฉบับพิเศษรายสัปดาห์ขึ้นเป็นฉบับแรกด้วย เพื่อนาคตอันสูงขึ้น คุณเวช
ห้ามไม่ได้ คุณ ป. จึงจากไปสู่อาณาจักรปียมิตรตั้งแต่นั้น

ข้าพเจ้ากับคุณเลี้ยว ศรีเสวก จึงได้รับการทาบทามจากคุณเวชให้มารับ
งานหนังสือพิมพ์เพลินจิตต์รายวันและรายสัปดาห์ตั้งแต่วันที่ คุณ ป. จากไป ทุก
อย่างเรียบร้อย เพลินจิตต์ขึ้น และปียมิตรของคุณ ป. ก็ก้าวไปดีสมความตั้งใจ

กล่าวได้ว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมา ข้าพเจ้ามิได้วิสาสะกับคุณ ป. อีกเลย
นอกจากพบปะทักทายกันระหว่างทางบางครั้งบางคราว และทุกครั้งก็พบคุณ ป.
แข็งแรงสดชื่น และคงกระปรี่กระเปร่าเหมือนเคย หลังสุด, ดูเหมือนจะราว ๒-๓
เดือนมานี้เอง ที่ข้าพเจ้าได้ทราบว่า คุณ ป. มีอาการป่วยกระเสาะกระแสะ แต่แล้ว
ข้าพเจ้าก็ได้พบข้อเขียนสั้น ๆ ของ ป. อินทรปาลิต ในเดลินิวส์ ฉบับวันอาทิตย์ สำน
นวนยังสละสลวยคมคายเช่นเดิม จึงเข้าใจว่าอาการเจ็บป่วยของเพื่อนร่วมบรรณ-
โลกผู้นี้คงแข็งแรงดีแล้ว ข้าพเจ้าไม่รู้จริงๆ ว่า ข้อเขียนเหล่านั้น คุณ ป. ผลิต
ออกมาระหว่างพัชาธิยกำลังรุ่มอยู่ เมื่อมาทราบอีกครั้งสิ คุณปรีชา อินทร-
ปาลิตถึงแก่กรรมเสียแล้ว! และท่ามกลางความหมดสิ้นยากจน!!

สำหรับท่านผู้อ่านข้อเขียนนี้ ซึ่งมีใช้นักเขียนหรือนักประพันธ์ อาจ
มีความสนเท่ห์อยู่บ้าง เมื่อได้อ่านข่าวตายของ ป. อินทรปาลิต ว่าไฉนนักเขียน
ผู้พิรสวรรค์ในการประพันธ์ถึงเช่นนี้ เมื่อประสบวสานของชีวิต จึงไม่มี
เงินทองเหลืออยู่ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอชี้แจงถึงความจริงอย่างหนึ่ง อันว่านักเขียน

นักประพันธ์ที่ต้องสร้างจินตนาการอยู่เป็นประจำเช่นคุณ ป. นั้น จะต้องทำจิตใจ
หรืออารมณ์ให้ผ่อนคลายอยู่เสมอ หนทางใดและค่าใดอันจะได้มาซึ่งอารมณ์ผ่อนคลาย
ที่ต้องการ ต้องชวนชวายเป็นจะหมดเปลืองบ้างก็ยอม เงินมีความหมายน้อย
สำหรับพวกเรา อะไรที่สำคัญคือ พลังสมองที่จะต้องผลิตจินตนาการบรรเจิด
ออกมา มิให้ขรุขระผิดเพี้ยน เพราะพวกเราได้เคารพนับถือผู้อ่านทั้งหลายอยู่เป็น
นิจว่า ทุกท่านมิใช่คนโง่ ถ้ารูปที่ท่านจุดดอกล้นมีแต่กลิ่นขี้เลื่อย ท่านก็คงไม่
ซื้อหามาอีก แต่ถ้าเป็นรูปที่มีกลิ่น กฤษณา, กะลำพัก ท่านจะชื่นชมนิยมจุด
อยู่เป็นประจำ แต่ท่านจะได้อารมณ์ที่เต็มไปด้วยจินตนาการเหล่านั้นมาได้หรือ
หากท่านไม่ใช้เงิน? ด้วยเหตุนี้ คุณ ป. อินทรปาลิต จึงไม่มีเงิน แม้จะทำ
เงินได้ - ไม่ค่อยมาก—อยู่เสมอตลอดมา

เมื่อหลายปีก่อน ข้าพเจ้าเคยรู้ว่า “ไม้เมืองเดิม” หรือคุณก้าน
พืงบุญ ณ อยุธยา นั้นได้เขียนหนังสือทั้ง ๆ ที่กำลังนอนแบบด้วยโรคภัยเบียดเบียน
และเขียนอยู่จนกระทั่งวันสุดท้ายของชีวิต นวนิยายอมตะเรื่องนั้นคือ “ขุนศึก”
จัดว่าเขาเป็นนักเขียนที่เกิดมาเขียนหนังสือแท้ ๆ แม้กำลังกายจะหมดสิ้น แต่
กำลังสมองก็ยังกล้าแข็งแจ่มใส อำนาจอะไรก็มาบดบังให้มีดคลุ้มมิได้

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้มารู้จักว่า นักเขียนที่คงมีพลังเข้มแข็ง แม้กำลังถูก
อำนาจร้ายของพยาธิภัยคุกคาม และจินตนาการของเขายังแจ่มใสอยู่จนชั่วโมง
สุดท้ายก่อนความตายจะมาถึง คือ ป. อินทรปาลิต หรือ ปรีชา อินทรปาลิต นัก
ประพันธ์ผู้สร้างงานไว้มากมายหลายร้อยเรื่อง นักเขียนผู้สามารถทำให้คนไทย
ไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่หัวเราะได้ เมื่ออ่านชุด “สามเกลอ—พล, นิกร, กิมหงวน” อัน
เป็นอมตะของเขา ทั้ง ๆ ที่ตอนนั้นบ้านเมืองกำลังอยู่ในภาวะที่ใคร ๆ ก็อยากร้อง-
ไห้มากกว่าหัวเราะ !

นี่คือ ป. อินทรปาลิต ที่ข้าพเจ้ารู้จัก □

สมุทร ทิริไชย

ป. อินทรปาลิต กับวิวัฒนาการแห่งสังคมไทย

ประมาณ เกือบ ๒๐ ปีมาแล้ว พวกเรานักเรียนไทยกลุ่มหนึ่งนั่ง
สนทนากันอยู่ภายในห้องพักแคบๆ ของข้าพเจ้า ที่เอ็มมานูเอลคอลเลจ
มหาวิทยาลัยควีนแลนด์ ณ เมืองบริสเบน ประเทศออสเตรเลีย

เรากำลังคุยเรื่องเมืองไทย บ้านเกิดเมืองนอนของพวกเรา ซึ่งต่างคน
ต่างก็ได้ออกมาเป็นเวลาคนละหลายๆ ปี ครั้งกระนั้น เมื่อนักเรียนออกไป
ศึกษาวิชาในต่างประเทศ โอกาสที่จะได้กลับไปเยี่ยมบ้านในระหว่างการศึก
ษามีน้อยมาก กล่าวคือจะได้กลับบ้านคือเมืองไทย ก็ต่อเมื่อสำเร็จการศึก
ษาเรียบร้อยแล้ว และด้วยเหตุนี้เมื่อพวกเราจับกลุ่มกันก็มักจะคุยถึงเรื่อง
ของเมืองไทย ใครมีสิ่งใดประทับใจก็นำมาพูดกัน โดยไม่รู้จักเบื่อหน่ายและ
ยิ่งพูดก็ยิ่งคิดถึงบ้าน และก็ยังเกิดความรักชาติ เร่งวันเร่งคืนที่จะกลับไป
สู่ความอบอุ่นของผืนแผ่นดินไทยอีกครั้งหนึ่ง

วันนั้นใครคนหนึ่ง เปเรยถามขึ้นมาว่าเมื่อเราคิดถึงเมืองไทย เรานึกถึง
อะไรกันบ้าง นอกจากพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนฝูง ตลอดจนบ้านเกิดซึ่งเป็นเรื่อง
เฉพาะของแต่ละบุคคล

คำถามนั้น ถึงแม้ผู้ถามอาจจะมิได้หมายความว่าจริงจังเท่าใดนัก แต่ก็เป็น
คำถามที่ท้าทายความคิด หลังจากนั้นจึงยกกันไปลึกๆ ผู้เปเรยถามก็ได้รับคำตอบ
ทุกคนดูเหมือนจะบอกตรงกันว่า นึกถึงวัดและพระสงฆ์ ซึ่งในต่างแดนเช่นนั้น
ชีวิตของพวกเราช่างขาดเสียจริงๆ อยู่เมืองไทยไปทางไหน เราจะพบ วัดวาอาราม
และพระคุณเจ้า เป็นภาพที่ประทับใจแก่คนไทยทุกคนผู้ทุกนาม ในต่าง
ประเทศภาพเช่นนั้นไม่ปรากฏแก่ตา เป็นแต่ความรู้สึกอยู่ในใจว่าชีวิตของพวกเรา
คนไทยขาดสิ่งสำคัญไปสิ่งหนึ่ง

เนื่องจากพวกเราหลายคนในที่นั้น เติบโตขึ้นมาในย่านราชวัตร สุโขทัย ราชวิถี หรือแมศรีอยุธยา มโนภาพของเรา จึงจับอยู่ที่ วัดเบญจมบพิตร เป็นศูนย์กลาง ซึ่งบริเวณรอบข้างเต็มไปด้วยสถานที่ ซึ่งมีแต่ความสวยงาม และ เงียบสงบ บริเวณพระบรมรูปทรงม้า ตัวตึกหินอ่อนของพระที่นั่งอนันตสมาคมซึ่งยื่นตระหง่านโดดเด่นเดียว เขาติณวนาซึ่งร่มรื่นด้วยพฤกษชาตินานาชนิด พระตำหนักจิตรลดารโหฐานซึ่งเป็นที่ประทับขององค์พระประมุขของชาติ และสนามม้าราชดุดามย์ ซึ่งเงียบสงบในวันธรรมดาและครึกครื้นในวันที่มีการแข่งม้า

เมื่อเรานึกถึงเมืองไทย เรานึกถึงสถานที่เหล่านั้นในครั้งกระนั้น

เรานึกกันเรื่อยต่อไป และคราวนี้ความคิดก็เปลี่ยนจากภาพที่จับต้องได้มาสู่อารมณ์ พวกเรากำลังนึกถึงเสียงเพลงซึ่งกล่อมชาวกรุงอยู่ทุกเมื่อเชิ่ววัน นับแต่ครั้งสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งในบรรยากาศมืดทึบแห่งสงครามเช่นนั้น เราต้องชอบใจ “สุนทราภรณ์” และวงดนตรีของเขาที่ช่วยปลอบประโลมชาวไทย ลืมทุกข์ และเกิดกำลังใจที่จะต่อสู้กับชีวิตต่อไป นึกย้อนหลังไปตลอด ๓๐ ปีที่ผ่านมา ข้าพเจ้าคิดไม่ออกว่าบรรยากาศของสังคมไทยเราจักเปลี่ยนไปเช่นไร หากไม่มี “สุนทราภรณ์” และคณะของเขา

ความคิดถึงเมืองไทยของพวกเราในขณะนั้นยังมีได้ยุติลงที่ “สุนทราภรณ์” เพราะยังมีอีกบางสิ่งที่เรายังขาดไป และเมื่อเราควานหาสิ่งนั้นกันอย่างจริงจัง เราก็เห็นพ้องกันว่า เรากำลังคิดถึงหนังสือชุดสามเกลอ ซึ่งเป็นอาหารแห่งอารมณ์ประจำวันของพวกเรามาเป็นเวลานานปี

พวกเรา ณ ที่นั้นไม่มีผู้ใดไม่รู้จัก “พล นิกร กิมหงวน” ตรงข้ามดูเหมือนเราจะได้อ่านกันมาแล้วทุก ๆ เรื่อง และอาจจะเป็นคนละหลาย ๆ เที้ยว จนกระทั่งสามารถจำประโยคคำพูดในบางตอนได้อย่างแม่นยำ และจนกระทั่งสำนวนจากนิยายเรื่องนั้นได้ซึมแทรกเข้ามาเป็นสำนวนคำพูดของพวกเราหลายคนทั้งนี้โดยไม่ต้องกล่าวถึงสิ่งอื่น ๆ ซึ่งผู้เขียนนิยายชุด นั้นแทรก เข้าไว้ ในระหว่างตัว อักษรนับหมื่นนับแสนของเขา

ในครั้งกระนั้น เมื่อพวกเราไปถึงสังคมไทยเราไม่อาจลืมนิยายชุดสาม
เกลอไปได้

ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำให้รู้จักหนังสือชุด “พล นิกร กิมหงวน” ใน
ระหว่างสงครามอินโดจีน (พ.ศ. ๒๔๘๓) ขณะที่ฉันเป็นนักเรียนกินนอนอยู่วิธา-
วุธวิทยาลัย ดูเหมือนเล่มแรกที่อ่านจะเป็นเรื่อง “นักบินจำเป็น” ซึ่งเกี่ยวกับ
วีรกรรมของนักบินไทยสมัยรบเอาดินแดนคืนจากฝรั่งเศส ครั้งนั้นจำได้ว่า การ
อ่านหนังสือใดๆ ที่ไม่ใช่หนังสือเรียนเป็น “ของต้องห้าม” ถ้าคุณครูจับได้เป็น
ถูกลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง คุณครูจับได้ว่าข้าพเจ้าเอาหนังสือ “ปทานุกรม ราม-
เกียรติ” ของเสฐียรโกเศศและนาคะประทีป มาอ่านในเวลาสำหรับทำการบ้านก็
ได้รับเอาไป เมื่อข้าพเจ้าแอบอ่าน “ราชาธิราชตอนศึกมังรายกะยอชวา” ก็ถูก
ตำหนิอีก เพราะโรงเรียนให้อ่านตอนศึกพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง ซึ่งพิจารณาย้อน
หลังไป ๓๐ ปีจากขณะนั้น ข้าพเจ้าก็พอจะเข้าใจเจตนาดีของคุณครู เพราะเมื่อ
นักเรียนหัดคิด “ตะแบง” ตั้งแต่ยังเล็กอยู่เช่นนั้นแล้ว จะเรียนให้ได้คะแนนดีใน
ชั้นนั้นหาได้ไม่ โรงเรียนให้นักเรียนเอาใจใส่เรื่องศีกกุมภกรรณ หรือเรื่องการ
ว่าความของท้าวบาลีวราช ข้าพเจ้าไปไล่ไปให้ความสนใจกับประวัติของพาลี ฯลฯ
เช่นนั้นเสมอไป และผลก็คือข้าพเจ้าพบความลำบากมากในการขึ้นชั้นแต่ละชั้น ทั้งๆ
ก็ดูเหมือนว่าเป็นเด็กที่มีความรอบรู้กว้างขวาง

เมื่อคตินิยมในวงการศึกษานั้นเป็นเช่นนั้น การอ่านนิยายชุดสาม
เกลอ จึงต้องเป็นการแอบอ่านและถึงแม้การกระทำเช่นนั้นจะเป็นการเสี่ยง แต่
ข้าพเจ้าก็ยอมเสี่ยงด้วยความเต็มใจตลอดมา

ข้าพเจ้ามีโอกาสดีย้อนอ่าน “พล นิกร กิมหงวน” ตั้งแต่เริ่มต้น
ประมาณปีหน้าท่วม คือเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้าได้ย้ายมาอยู่โรงเรียน
มัธยมวัดเบญจมบพิตรแล้ว บังเอิญเพื่อนร่วมชั้นคนหนึ่งเป็นลูกชายเจ้าของร้านเช่า
หนังสือขนาดเล็กอยู่ท้ายตลาดราชวัตร ข้าพเจ้าจึงได้พบ “คลัง” หนังสือสาม
เกลอและตั้งหน้าตั้งตาอ่านทุกบ่ายเวลาเลิกเรียนจำได้ว่าเมื่อหนังสือ “พล นิกร

กิมหงวน” อยู่ในมือแล้วข้าพเจ้าไม่ต้องการสิ่งรบกวนใด ๆ จากภายนอก เพราะเวลานั้นเป็นเวลาเฉพาะระหว่าง ป. อินทรปาลิต กับข้าพเจ้าและนอกจาก “พล นิกร กิมหงวน” แล้ว ข้าพเจ้าก็ได้มีโอกาสรู้จักกับงานของนักประพันธ์คนเดียวกันนี้ ในด้านอื่น ๆ นับตั้งแต่ “นักเรียนนายร้อย” เป็นต้นไป

แต่ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้ารู้จักและมีความนิยม ในงานประพันธ์ของ ป. อินทรปาลิต หากไม่เคยมีโอกาสรู้จักกับท่านผู้นั้นเป็นส่วนตัวเอง ความจริงข้าพเจ้าได้เคยเห็น ป. อินทรปาลิต อยู่บ่อย ๆ ในระหว่างปี ๒๔๙๐ ซึ่งเป็นสมัยที่ ป. อินทรปาลิต กำลังเขียนประจำให้กับหนังสือพิมพ์ “ปิยมित्र” และข้าพเจ้าก็เตร็จเตร้อยู่แถบนั้นเป็นประจำ ต่อมาไม่นานข้าพเจ้าก็ไปอยู่ต่างประเทศและไม่ค่อยจะได้อยู่เมืองไทยตั้งแต่นั้นมา เท่าที่จำได้สมัยนั้นท่านผู้นั้นยังอยู่ในวัยหนุ่มทำทางกระบือกระบอง

ถึงแม้จะไม่เคยรู้จัก ป. อินทรปาลิต เป็นส่วนตัว แต่ข้าพเจ้าก็ยังติดตาม “พล นิกร กิมหงวน” มาตลอด เมื่ออยู่เมืองนอกก็มีคนส่งไปให้อ่านกลับมาก็อ่านเป็นประจำ หรือบ่อยครั้งก็ย้อนอ่านเรื่องเก่า ๆ ซ้ำไปซ้ำมาเช่นนั้น เป็นกิจวัตร ยิ่งราชการการมากขึ้นสมองต้องใช้งานมากขึ้น ข้าพเจ้าก็ยังต้องอ่าน “พล นิกร กิมหงวน” มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างอารมณ์ที่แท้จริง และอารมณ์อันเกิดจากสิ่งแวดล้อมในลักษณะเช่นนั้น ป. อินทรปาลิต จึงเปรียบเสมือนทั้งแพทย์และเพื่อนของข้าพเจ้า

เมื่อเป็นเด็กข้าพเจ้าได้รับแต่ความหฤหรรษ์จากการอ่าน “พล นิกร กิมหงวน” แต่เมื่อเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ข้าพเจ้าแน่ใจว่า ป. อินทรปาลิต ได้ให้อะไรแก่ข้าพเจ้ามากกว่านั้น

ในขณะที่นิยายชุดสามเกลอได้เขียนต่อเนื่องกัน โดยไม่ขาดระยะมาเป็นเวลา ๓๐ ปีเต็ม ข้าพเจ้ามองเห็นงานประพันธ์ชิ้นนั้นเป็นการบันทึกวิวัฒนาการแห่งสังคมไทย ในระยะเวลาเดียวกัน และเป็นงานชิ้นเดียวที่ปราศจากคู่แข่งชั้น

เริ่มตั้งแต่สมัยเปลี่ยน แปลงการปกครองเป็น ระบอบ ประชาธิปไตยแล้ว

ไม่นาน ป. อินทปาลิต ได้นำผู้อ่านให้รู้จักกับสังคมไทยสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อครั้งที่การสำเร็จชั้นมัธยมบริบูรณ์หรือมัธยมแปดยังเป็นระดับมาตรฐานการศึกษาสำหรับลูกผู้มีเงิน และเมื่อครั้งที่สภาพชนชั้นยังมุ่งฝ่ามั่งว่องสวมเสื้อนอกคอกบีดกระดุมห้าเม็ดไปในงานต่าง ๆ และมุ่งกางเกงแพรสีสดไปเที่ยวนอกบ้าน “พล นิกร กิมหงวน” ของเราเป็นชายหนุ่มในยุคนั้น ซึ่ง “อายุผู้หญิง” และ “รักสนุก”

ต่อมาเข้าสู่สมัย แต่งกายแบบสากลและสวมหมวก ซึ่งยังคงจำกัดได้ว่าผ้าซีกสกินและปาล์มบิชเป็นสิ่งที่ถือกันว่าโก้ที่สุด สังคมไทยเมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่สองกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระตุ้นด้วยนโยบายและมาตรการของรัฐบาลซึ่งมีรากฐานอยู่กับชาตินิยม ในยุคนั้น ป. อินทปาลิตก็ได้เขียน “สามเกลอรัญนิม” “สามเกลอเลี้ยงไก่” ฯลฯ ให้เราอ่าน

เมื่อความรู้สึกชาตินิยมเพิ่มพูนถึงจุดที่ต้องการ การปฏิบัติการทางทหารเริ่มด้วยการเรียกร้องดินแดนคืนต่อมาการใช้กำลัง “พล นิกร กิมหงวน” ของเราก็เปลี่ยนสภาพจากพลเรือนเป็นทหาร ด้วยความรู้สึกรักชาติ เช่นเดียวกับคนหนุ่มเลือดไทยทั้งหลาย ตลอดระยะเวลาสงครามซึ่งต่อเนื่องกันไปอีก ๔ ปี นิยายสามเกลอส่วนใหญ่จึงเป็นชีวิตในสนามรบ ทั้งทางบก ทางอากาศ และทางเรือ อย่างไรก็ตามเราก็ได้อ่านเรื่องซึ่งเป็นบันทึกเหตุการณ์ ส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการทหารอยู่บ้างประปราย เช่น เหตุการณ์เมื่อน้ำท่วม เมื่อเปิดอาคารถนนราชดำเนิน และเมื่อการชื้อน้ำตาลทรายต้องใช้บัตรปันส่วนเหล่านี้เป็นต้น

เราติดตาม “พล นิกร กิมหงวน” ต่อไปถึงสมัยสงครามเล็ก ซึ่ง ป. อินทปาลิต ก็ปล่อยให้ตัวละครของเขาโลดแล่นไปกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย เมื่อเขาสนุกกันด้วยการสมัครผู้แทน เราก็ได้อ่านเรื่องการสมัครผู้แทน เมื่อเขาเริ่มไปทัศนาวจรต่างประเทศกัน ป. อินทปาลิต ก็ได้ส่ง “พล นิกร กิมหงวน” ไปเมืองนอกกับเขาด้วย

เข้ามาถึงสมัยปัจจุบัน เมื่อสังคมไทยตกอยู่ในภาวะกึ่งสงครามอีกครั้งหนึ่ง

“พล นิกร กิมหงวน” ก็ถูก ป. อินทรปาลิต จับสวมเครื่องแบบ และให้ออก
ปฏิบัติการเพื่อความคงอยู่ของประเทศชาติ คราวนี้สมาชิกคณะพรรคได้เพิ่มขึ้นอีก
ตัว เพราะลูกชายซึ่งโตเป็นหนุ่มแล้วได้เข้ามามีบทบาทเป็นกำลังให้พ่อ ๆ ซึ่งย่าง
เข้าสู่วัยกลางคน เช่นเดียวกับท่านผู้ประพันธ์

กล่าวโดยสรุปแล้ว ป. อินทรปาลิต ได้ใช้นิยายสามเกลอของเขา
พิจารณาสังคมไทยทุกมุมทุกด้านเป็นระยะเวลายาวนานถึง ๓๐ ปี สังคมไทยวิวัฒนาการ
ไปอย่างไร ป. อินทรปาลิต ได้บันทึกเอาไว้โดยละเอียดทั้งสิ้น ในแง่ข้าพเจ้า
คิดว่า ป. อินทรปาลิต ได้ทำหน้าที่ของเขาโดยสมบูรณ์แล้ว และด้วยเหตุนี้เองที่
ข้าพเจ้าไม่เคยเบื่อที่จะอ่าน “พล นิกร กิมหงวน” เมื่อใดก็ตามที่ต้องการทบทวน
บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมเก่า ๆ ซึ่งไม่มีวันที่ย้อนกลับมาอีกแล้ว

ในระหว่างตัวอักษรของเขา ซึ่งถึงแม้จะมุ่งให้อ่านคลายความเคร่งเครียด
แห่งอารมณ์ หาก ป. อินทรปาลิต ก็ได้แทรกปรัชญาชีวิต ซึ่งทรงคุณค่าสำหรับ
การตรึกตรอง

ตลอดเวลา ๓๐ ปี ป. อินทรปาลิต เน้นอยู่ว่าความสุขแห่งชีวิตมีที่มาสอง
ประการ ประการแรก คือ ความมีเงิน ซึ่งเกิดจากการทำมาหากินโดยสุจริตอย่าง
หนึ่ง และความมั่งคั่งอย่างหนึ่ง ในทางที่กลับกัน ความยากจนคือที่มาของความ
ทุกข์ ประการที่สองนั้น ความสุขจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความร่าเริง และไม่ถือ
เอาสิ่งใดเป็นเรื่องจริงจัง ดังนั้นถึงแม้ ป. อินทรปาลิต จะให้ความสุขแก่เพื่อนมนุษย์
ร่วมโลกในประการแรกไม่ได้ แต่ก็ได้ให้มากกว่าบุคคลใดอื่นจักได้เคยให้แก่สังคม
ไทย ในประการหลังคือความร่าเริง ป. อินทรปาลิต ปราศรัยจะให้บทประพันธ์
ของเขาเป็นยาอายุวัฒนะสำหรับคนไทย

ยิ่งกว่านั้น ป. อินทรปาลิต ยังได้พร่ำสอนให้เยาวชนตระหนักในการ
บำเพ็ญตนเป็นคนดี เป็นสุภาพบุรุษ มีความสุภาพอ่อนโยน ไม่ดูถูกเพื่อนมนุษย์
และตั้งใจแต่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ซึ่งเป็นนิสัยใจคอและความประพฤติดของ

“พล นิกร กิมหงวน” ป. อินทรปาลิต เป็นนักประชาธิปไตย ที่บูชาเสรีภาพ
และความเสมอภาค

ข้าพเจ้ามีความเสียใจอย่างยิ่ง ที่ไม่มีโอกาสได้กล่าวสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมา
นี้ ต่อท่านนักประพันธ์ผู้หนึ่งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่ก็หวังว่าหากมีญาณใดที่ผู้ล่วงลับ
ไปแล้วจะทราบว่า ยังมีคนที่สดุดีงานของเขาอยู่ วิญญาณของเขาก็คงจะมีความสุข

จากการไปของ ป. อินทรปาลิต ครั้งนี้ วงวรรณกรรมไทย ขาด
เพชรน้ำหนึ่งไป ท่านผู้อ่านรวมทั้งตัวข้าพเจ้าขาดมิตรจากตัวอักษร แต่
สำหรับสังคมไทยของเรานั้นได้—สูญเสียสถาบันที่สำคัญไปอย่าง ที่ไม่มีสิ่งใด
จะทดแทนได้

ดร. วิจิตวงศ์ ณ บ่อมเพชร

๒๔ ตุลาคม ๒๕๑๑

แต่ ป. อินทรปาลิต ด้วย... เคารพและอาลัย

พี่ที่รัก พี่มาตั้งต้นยกแรกใน “เคลินิวส์” โดยมุ่งมั่นว่าจะไม่ใช่ยกสุดท้าย แต่แล้ว... มันก็กลายเป็นยกสุดท้ายไปจนได้ พี่กำลังจะเก็บหอมรอมริบบ้านเล็กๆ ที่เป็นของตนเองในบั้นปลายชีวิตสักหลัง ซึ่งถึงจะยังไม่อาจเป็นจริง พี่ก็ได้มีบ้านใหม่ที่สงบ... สงัดปราศจากการต่อสู้และค้อนรนใดๆ ทั้งสิ้น

ชื่อของ “ป. อินทรปาลิต” จะยังยืนและประทับความทรงจำของท่านผู้อ่านตลอดไป... แม้พี่จะเคยพูดอย่างน้อยยกน้อยใจในโชคชะตาว่า

“พี่ไม่เคยประสบความสำเร็จพร้อม ๆ กันเลยในชีวิต... คนเขามักวาดภาพนักเขียน... นักประพันธ์อย่างเราไว้เสียโกঁหู้ ทั้งที่เราบางทีกำลังแย่ยิ่งกว่าเขา หรือเขากำลังหัวเราะ กำลังสนุกสนานบนตัวหนังสือของเรา แต่เรากำลังเศร้าแทบร้องไห้”

พี่ที่รัก... ใครว่าพี่ไม่ประสบความสำเร็จ... ในเมื่องานของพี่มากมาย นักและแพร่หลาย “ป. อินทรปาลิต” เป็นอัจฉริยะ เป็นนักประพันธ์คนหนึ่งที่ยิ่งใหญ่ และเงินนั้นไม่จำเป็นจะมีมาร่วมกับชื่อเสียงเสมอไป

ถ้านักเขียนทำให้คนอ่านรู้จัก... คนอ่านหัวเราะ... ร้องไห้... ตื่นเต้นไปกับข้อเขียนของเขาได้ นั่นก็คือเกียรติสูงสุดที่นักเขียนได้รับ... ยิ่งกว่าได้อื่นเป็นไหน ๆ

จากการที่ผู้มาเคารพและอาลัยรักพี่กัน มากมายแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดแล้วว่า เมื่อพี่ยังมีชีวิตอยู่นั้น พี่เป็นคนมีคุณงามความดีและผลงานของพี่มีคุณค่าเพียงไร ซึ่งหากวิญญานพี่มีจริง ความน้อยยกน้อยใจเดิม ๆ ของพี่จะสูญไปหมดกลายเป็นความปลาบปลื้มอย่างยิ่ง เพราะแม้คนที่เขาจะปราศจากเงินใน

กระเป๋ามีตอนรู้ข่าวพิสนชีวิตเขาก็สุดส่ำห้วนขวายหาคำรด คำหริดไปเคารพศพพินได้ หรือประชาชนคนอ่านซึ่งเคยพบแต่ผลงานไม่เคยเห็นหน้าค่าตาพี่เลย ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ก็ยัง เขียนถึง พี่อย่าง เสียดยมา ยังพี่ปรานี และทาง น้องของพี่คนนั้น โดยเฉพาะเด็ก ๆ มักจะกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า

“ผมไม่อยากให้ลุง ป. อายุสั้น เพราะผมชอบใจในลีลาการประพันธ์ของท่านมากนั่นเอง ทุกเรื่องที่ท่านเขียนไม่เคยมีสิ่งเป็นพิษ—มีภัยต่อเยาวชนหรือผู้อ่านสอดแทรกอยู่แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามท่านกลับมอบความอภิรมย์ ھرรษาและสอดแทรกคติชีวิต คติธรรมแก่ท่านผู้อ่าน และผมยิ่งภาคภูมิใจในตัวท่านมากขึ้นเมื่อได้ทราบว่าท่านสร้าง ชีวิตของท่านขึ้นมา ด้วยลำแข้งของท่าน เองจากตัวหนังสือที่ท่านกลั่นกรองออกมาจากสมอง จากจิตใจที่ไม่เคยย่อท้อต่อชีวิตและด้วยความ “ซื่อสัตย์สุจริต” ฉะนั้นถึงแม้ท่านจะสิ้นชีวิตลงด้วยความจนยาก และไม่มืมรดกนับล้าน ๆ ทั้งไว้ ผมก็ยังภูมิใจแทนและคิดว่าคงมีท่านผู้อ่านจำนวนไม่น้อยที่มีความรู้สึกเช่นเดียวกับผม เพราะสิ่งที่ท่านเหลือไว้ นั้นไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะแต่ท่านมอบไว้ให้ผู้อ่าน เพื่อผู้อ่านทุกผู้และสิ่งนั้นก็ คือ “ความหฤหรรษ์และคติชีวิต” ที่จะคงอยู่ต่อไปและจะคงอยู่ชั่วนานาน”

ส่วนที่เขียนถึงพี่ปรานีในนามบ้าบ้าก็มีว่า “ผมเป็นแฟนลุง ป. คนหนึ่งที่ติดเรื่องสามเกลอของลุง ป. ผมจึงเศร้าโศกเสียใจยิ่งที่ลุง ป. สุดที่รักมาถึงแก่กรรมไป โลกแห่งหนังสือต้องขาดนักประพันธ์ยอดเยี่ยมไปคนหนึ่ง ถึงแม้ลุง ป. จะตาย แต่บทประพันธ์ของลุง ป. ก็ไม่ตาย จะเป็นอมตะอยู่ตลอดไป ลุงจากไปใครเล่าจะเขียนหนังสือบำรุงความสุขแก่เด็กรุ่นผม ใครจะเขียนหนังสือได้ดลยอดเยี่ยมไม่มีวันเบื่อได้เท่าลุง ป. ผมเป็น “หนอนหนังสือ” คนหนึ่งและติดอกติดใจในบทประพันธ์ของลุง ป. ยิ่งนัก หนังสือชุด พล นิกร กิมหงวน เปรียบดังทองคำเที่ยวคว้า ถึงแม้ราคาของมันสามบาทแต่ค่าของมันมากมายเหลือเกิน เพื่อน ๆ ของผมที่เป็นแฟนของลุง ป. ต่างก็เศร้าโศกเสียใจไปตาม ๆ กัน ผมนั้นน้ำตาาร่วง ไม่ถึงกับร้อง

ให้ แต่ผมไม่รู้จะบรรยายอย่างไรถูกเพราะผมไม่ได้เป็นนักเขียนอย่างลุง นอกจะบอกด้วยใจจริงว่าผมเศร้าโศกเสียใจมากมายในการที่ลุง ป. จากผมไปอย่างไม่มีวันกลับ ความตายเป็นของธรรมดาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จริงแต่ลุง ป. ยังไม่ควรตาย ผมคิดถึงลุง ป. จริง ๆ ตั้งใจจะไปกราบศพลุง ป. ให้ได้

สำหรับบางท่านก็เขียนมาดังนี้ (ที่ต้องคัดมาลงเพียงไม่กี่ฉบับก็เพราะมีมากจนไม่อาจนำมาลงให้หมด)

“ผมเป็นผู้หนึ่งที่เห็นแฟน ป. อินทรปาลิต มาแต่เด็ก ๆ เท่าที่รักการอ่านและอ่านหนังสือแตกฉานมาจนบ้านนักเพราะหนังสือ ป. มีส่วนช่วยอยู่มาก การเขียนหนังสือของท่านล้วนเป็นเรื่อง ๆ ธรรมดาอย่างชาวบ้านชาวเมืองทั่วไป ใช้สำนวนง่าย ๆ ชวนอ่านยิ่งนักแม้แต่เด็ก ๆ ก็อ่านรู้เรื่อง ท่านแต่งไว้หลายรส หลายบท แต่เท่าที่ผมอ่านข้อเขียนซึ่งมีคนเขียนถึงท่าน เห็นมีแต่กล่าวถึงเรื่องรักเศร้า ๆ อย่าง “นักเรียนนายร้อย” เรื่องโลดโผนอย่างเสือใบ หรือชุดตลกบันลือโลกอย่างสามเกลอ ยังมีชุดหนึ่งที่ท่านแต่งไว้ดีมากซึ่งเด็กวัยรุ่นสมัยโน้นติดกันเหลือเกินและอยากเป็นตัวเอกในหนังสือเหล่านั้นคือชุดปลุกใจ เช่น เลือดยุวชน ยอดทหารหาญ ฯลฯ หนังสือชุดนั้นเป็นเรื่องสงครามที่มีการบรรยายดุเดือด เป็นการต่อสู้ของทหารและยุวชนทหารที่เสียสละชีวิตเพื่อชาติบ้านเมือง เป็นหนังสือชุดที่ปลุกใจอย่างยิ่ง ทำให้เกิดความรักชาติ รักการเป็นทหารและพร้อมที่จะเสียสละเพื่อชาติ นอกจากนี้หนังสือของ ป. ทุกเรื่องยังแฝงไว้ด้วยคุณธรรมอย่างดีเยี่ยม สอนให้คนมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อย่าเข้มแข็งแค้นกัน ถึงแม้จะเป็นเสือร้ายก็ยังมีคุณธรรมประจำใจบ้าง ไม่ปล้นฆ่าสังเฆศ หรือไม่ก็เป็นโจรผู้ร้ายเพราะความจำเป็นบังคับ สอนให้เป็นคนเสียสละและนอกจากนี้กระตุ้นให้คนไทยรักการค้าขาย ฯลฯ ฉะนั้น จึงเป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งในมรณกรรมของท่าน ขอท่านจงไปดีและประสบแต่ความสุขในภพหน้าเถิด ความจำเป็นของผมในครอบครัวขณะนี้ก็ไม่ดีไปกว่าก่อนท่านสิ้นสักเท่าไรทำให้ไม่สามารถช่วยในด้านอื่นได้ นอกจากจะขอร่วมอาลัยมาด้วย”

นอกจากจดหมายที่มีข้อความดังกล่าวข้างต้นนับไม่ถ้วนฉบับ ยังมีท่านผู้สนใจในชีวิต ป. อินทรปาลิต เขียนจดหมายและโทรศัพท์ได้ตาม เมื่อตอนที่ ป. อินทรปาลิต สิ้นชีวิตไปแล้ว ถึงข้อเขียนระยะหลัง ๆ ของพี่ ป. ว่า “ป. อินทรปาลิต จนอย่างนั้นเที่ยวหรือ ? ทั้งมีชื่อเสียง ทั้งเขียนหนังสือ ออกเยอะแยะน่าจะรวย น่าจะมีเงินเหลือกินเหลือเก็บ นี่ถึงขนาดกินข้าวคลุกกับกุ้งแห้ง เพราะเงินบาทเดียวในกระเป๋าชื้อปลาหูดัวละห้าสลึงยังไม่พอ . . . ไม่น่าเชื่อ”

ซึ่งในฐานะที่ได้อยู่ใกล้ชิดพี่ ป. ในตอนนั้นปลายแห่งชีวิตของพี่ ป. ไม่ถึงขนาดนั้น แต่พี่ ป. เขียนตลก ๆ เพื่อประชดตัวเองและประชดสังคมมากกว่า หรือถ้าจะเทียบกับยามเฟื่องฟู ราคาตัวหนังสือที่เขียนแทบจะคิดกับเป็นราคาทองคำละก้อย่อมแน่นอนที่จะเปรียบเทียบไม่ได้ และท่านโปรดอย่าลืมว่า นักเขียนบางขณะอาจจะมึนได้มากกว่าบางท่านและข้อข่าวสารในราคาดังละเท่า ๆ กับท่านก็จริง แต่เขาจะนั่งอยู่กับที่ชนิดกินข้าวแล้วรู่อยู่กับบ้านโดยไม่ออกไปจับจ่ายวัตถุดิบเพื่อมาบนอาร์มณ บันตัวหนังสือออกมาสนองเสนอแก่ท่านไม่ได้ เขาจะต้องแสวงหามันร่าไป . . . เรื่อยไป ซึ่งมันอาจเป็นสาเหตุหนึ่งแห่งความหมดเปลืองในจำนวนเงินค่าเรื่องที่ได้อะ ทว่า . . . ก็ได้ประโยชน์คุ้มค่าสำหรับท่านและเขา และที่จริงยิ่งกว่าจริงเหนือใดอันนั้นก็สุดแล้วแต่ตลาดหนังสือจะต้อนรับงานของเขามากน้อยเพียงไร ? มันอาจจะซบเซาชั่วระยะแล้วก็เฟื่องฟูใหม่ แต่ในขณะที่ซบเซา นักเขียนก็ยังต้องกิน ต้องจ่าย ต้องใช้ ซึ่งถ้านักเขียนที่มีอาชีพเขียนหนังสือขายเพียงอย่างเดียว ไม่มีเงินเดือนประจำ ไม่มีบำเหน็จบำนาญ ไม่มีหลักประกันสวัสดิภาพแล้วขอท่านลองวาดภาพบนความจริงว่า เขาจะต้องดิ้นรนอย่างหนักหน่วงเพื่อค่าครองชีพสักเพียงไหน และเมื่อต่างคนต่างก็ต่อสู้ดิ้นรนกันเองแบบ “เสือสงวนศักดิ์” โดยไม่ปรึกษาบ่น ใครเล่าจะรู้ความจริงของใคร ?

ถึงกระนั้นมากต่อมากท่านก็คงจะอด ชื่นชม ตื่นตัน ในพลังสามัคคีของ “ชมรมนักเขียน ๕ พฤษภา” ที่ร่วมแรงร่วมใจร่วมกำลังทรัพยากรช่วยเหลือการจัดงาน

ศพและสมทบทุนแก้ทายาท ป. อินทรปาลิต ทันทีที่ทราบข่าวเสียมิได้ รวมทั้ง
“เดลินิวส์” . . . ผดุงศึกษา . . . อันเป็นแหล่งงานของ ป. อินทรปาลิต แหล่ง
สุดท้าย ตลอดจนท่านผู้มีน้ำใจดีอีกมากท่าน สุดจะนำมากล่าวถึงได้ถ้วนทั่ว และ
สำนักพิมพ์ก้าวหน้า น.ส.พ. ศรีสยาม (โดยผ่านทางคุณปราวณี อินทรปาลิต) โดย
เฉพาะ “คุณชรินทร์ นันทนาคร” ผู้แม้จะเป็นศิลปินมิได้เป็นนักเขียนก็ยังรับน้ำใจ
สมทบทุนด้วย ๔,๐๐๐ บาท พร้อมทั้งประกาศออกมายังผู้ชมโทรทัศน์นับล้าน ๆ
คนว่า

เพื่อ ป. อินทรปาลิต “ผู้ถึงจะตายบนความยากจน แต่ก็ไม่เคย
เบียดบังใคร”

เราเป็นเพียงนักเขียนรุ่นน้องผู้ร่วมถนนหนังสือ ยังภาคภูมิและ บิดีแทน
เหลือเกิน กระนั้นแล้วผู้สืบสายเลือดหรือภรรยาของ ป. อินทรปาลิต เล่า จะทิ้ง
ปลาบปลื้มทั้งภาคภูมิใจในคุณงามความดีของ ป. อินทรปาลิต สักเพียงไหน ?

พี่ไปดีมีสุขแล้ว พี่ ป. แหละในวันที่ร่างของพี่จะมอดไหม้เหลือ
แต่กระดูก . . . เก้าถ่านและคุณงามความดีนี้ น้องของพี่ขอร้องให้อีกทีใน
เมื่อแม่ตัวแสดงในบทบาทต่าง ๆ ไปจนถึงตัวตลกที่สุดบนหนังสือของพี่ เขา
พร้อมใจกันหยุดพักการแสดงมาเคารพศพ ผู้สร้างเขา . . . ด้วยคารวะ . . .
คิดถึง . . . และร้องไห้!

ธิดา บุณนาค

“ลูกเมียไม่ค่อยเอาใจใส่
ในงานประพันธ์...”

วงวรรณกรรมไทย ได้สูญเสียผู้มีค่าอันยิ่งใหญ่และยรรยง
ทีเดียว ในวาระที่นักประพันธ์เอกได้ล่วงลับดับจิตเป็นเวลา ๑๐๐ วัน

เขาจะเป็นใครชื่อเสียงเรียงนามอันใดก็ตาม ลางคนอาจจะคิดไปว่า
เขาไม่สำคัญ ตายก็ตายไปไม่เห็นเป็นข่าว แต่นักประพันธ์ใหญ่ตายย่อมเป็น
ข่าว เขาเป็นผู้สร้างจินตนาการ ผลิตหนังสือออกมาให้เราอ่านอย่างรื่นรมย์
เป็นบุคคลพิเศษ โดยงานของเขาเป็นศิลปะ เพื่อประชาชนคนอ่านและอาจจะ
เป็นวรรณคดีก็ได้ ใครเล่าจะรู้นอกจากกาลเวลา

งานของนักประพันธ์มิใช่ว่าบุคคลธรรมดา จะสร้างได้เขียนได้ ใครๆก็
อยากเป็นนักประพันธ์ แต่มิใช่ว่าเขียนเรื่องสั้นเพียง ๔-๕ เรื่องก็เรียกกันว่า
“นักประพันธ์” ร้องเพลงออกโทรทัศน์สัก ๒-๓ ครั้ง ก็อยากจะให้เขาเรียกตน
เองว่า “ศิลปิน” นักร้อง การเป็นนักประพันธ์ หรือ ศิลปินโดยแท้จริงนั้น มิใช่
ง่ายนัก

นักเขียนเมืองไทยแสนจะอาภัพมักจะถูกเรียกว่า “นักประพันธ์ไส้แห้ง”
งานอาชีพต่ำต้อย...และร้ายไปกว่านั้น “พ่อตา แม่ยายอนาคต” กริ่งเกรงอย่าง
มหันต์ ว่าที่ลูกเขยนักประพันธ์อาจจะพาลูกสาวของตนไปสู่ “วิมานไร้อนาคต”
อย่ากระนั้นเลย เราต้องหวงห้ามและตัดทาน มิให้ลูกสาวของเราตกไปเป็นของ
นักประพันธ์เป็นอันขาด

แม้ว่า นักประพันธ์ และ หรือ นักหนังสือพิมพ์ เป็นงานอาชีพที่ “จน
ทรัพย์” แต่หาก “มั่งมีน้ำใจ” เป็นอาชีพรับใช้สังคมรับใช้ประชาชน งานของ

บุคคลประเภทนี้ ดูเหมือน ดร.วิทย์ ศิวะศรียานนท์ ผู้แต่ง “วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์” บันลือนามว่าไว้อย่างน่าคิดว่า “คนของสังคม”

วงวรรณกรรมไทย ได้ฉายแสงเรื่องราวกลุ่ม ๆ ตอน ๆ ตามยุค ตามสมัย นับตั้งแต่ยุค วรรณคดีสโมสร พ.ศ. ๒๔๕๗, สยามวรรณคดี ๒๔๗๔, วรรณคดี สยาม ๒๔๘๕, วงวรรณคดี ๒๔๘๙, ชมรมนักประพันธ์ ๒๔๙๓, สำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรม ๒๔๙๕, สยามภาษาและหนังสือ ๒๕๐๑... และชมรมนักเขียน ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๑ ซึ่ง “รพีพร” เป็นกำลังสำคัญ คาดกันว่าจะเป็นสถาบันที่จะช่วยอัมช และให้สวัสดิการแก่ นักเขียน นักประพันธ์ ผู้ยากไร้ตามสมควรแก่สภาพสืบไป

วันหนึ่ง เมื่อปี ๒๕๐๕ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสทองเชื้อเชิญให้เขาผู้เป็นนักประพันธ์อันแท้จริง รวบรวมรายการเล็ก ๆ “วงวรรณกรรม” ทางโทรทัศน์ช่อง ๗ รายการแรกแห่งวงการโทรทัศน์ที่คิดถึงเขา และให้เกียรติอย่างสูงแก่นักขายจินตนาการ ‘สำนวน ๑๐ สดางค์’ เขาปรากฏโฉม ด้วยท่าทางอย่างธรรมดาธรรมดา ไม่รู้สึกตื่นเต้น เสมือนอยู่หลังกล้องโทรทัศน์ ผู้ชมทางจอแก้ว อาจจะจำได้ว่า.....

เขาแบ่ง “ชั้น” ของนักประพันธ์ออกเป็น ๕ คือ

๑. ชั้น อะ หมายถึง อติเรก

๒. ,, อา ,, อาชีพ

๓. ,, อี ,, อิสระ

๔. ,, อึ ,, อุลูญญแลก

๕. ,, อี้ ,, “เขาเอง”

แต่ละชั้น เขาได้แยกแยะ โดยสังเขป พอหอมปากหอมคอ

ชั้นอะ คือ “อติเรก” นั้น มีงานอาชีพอันเป็นหลักอยู่แล้ว บางคนหลงใหลใฝ่ฝัน จนกระโดดเข้ามาอยู่ในวงการประพันธ์เป็นงาน “อาชีพ” ได้

เลยทีเดียว บางคนถือว่า การแต่งหนังสือขายเร็วไปตามโรงพิมพ์นั้นจะโดยอาชีพ หรืออดิเรกก็ตามตนเองไม่ขึ้นสังกัดสำนักใดย่อมเป็น “อิสระ” ได้ ที่ใดต้องการซื้อ-ซื้อ เราต้องการขายใคร-ขาย อีกชั้นหนึ่งเรียกว่า “อ้อยนุญแจ” คืออย่างไรก็ได้ ประเภทสุดท้ายเขาเปิดเผยว่า “ได้แก่ตัวผมเอง” เขาทิ้งท้ายไว้เป็นปริศนาอย่างว่าแหละ

แม้ว่าจะถูกเรียกนักประพันธ์ “ไส้แห้งสำนวน ๑๐ สดางค์” ก็ตาม ถึงกระนั้นก็ดี เขาไม่เคยทรยศต่อตนเอง ต่อผู้อ่าน “ไม่ยอมขายจินตนาการเก่าๆ” ในช่วงปลายแห่งชีวิต หัวหน้ากองบ.ก. ‘เดลินิวส์’ สนิท เอกชัย ได้เชิญเขามาร่วมวงการเขียนด้วย ทั้ง ๆ ที่บางครั้งไม่สามารถจะเขียน “ยกที่ ๕๘” ได้ สาเหตุจากโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนหนักหน่วง สนิท เอกชัย ขอให้เขาเอาของเก่ามาบรรจุแทนก็ได้

เขาเน้น “ผมไม่ยอมขายจินตนาการเก่า ๆ ผมจะเขียนให้ใหม่” จากประโยคนี้น่าประหลาดใจว่าเขาไม่เคยแตะต้องกับโรงรับจำนำทีเดียว นี่แหละนักประพันธ์เอกของวงการหนังสือ ซึ่งไม่จำเป็นต้องยิ่งใหญ่เท่าเทียมกับฝรั่ง เราเป็นตัวของเราเอง ฝรั่งหรือคนไทยด้วยกันไม่ยกย่อง แต่อย่างน้อยบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งยังสดุดีผลงานของเขา ด้วยใจจริง

เบื้องหลังชีวิต ซึ่งบางคนอาจไม่ทราบ แต่เขาเปิดเผยให้ผู้ชมทางโทรทัศน์ตระหนักว่า ก่อนที่เขาจะมาเป็นนักประพันธ์ “คนสังคม”

“ตัวผมเองได้ประกอบอาชีพอย่างอื่น เลี้ยงปากเลี้ยงท้องมาแล้วหลายอย่าง ผมเคยขับแท็กซี่ เป็นนายท้ายเรือโยง...งานเหล่านั้นนับว่าอิสระพอใช้ แต่มันตรากตรำพอใช้เหมือนกัน”

เขาคิดหวนทวนหลัง หนังสือเล่มแรก “นักเรียนนายร้อย” ซึ่งขายเล่มละ ๑๐ สดางค์ ต่อข้อสนทนาตอนหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าเป็นเสมือนตัวแทนของนักอ่าน

ผู้เป็นแฟนประจำชอบถามเสมอว่า “นักประพันธ์ต้องเจ้าชู้-จริงหรือ?”

เขาตอบทันทีว่า “ผู้ชายก็เจ้าชู้ด้วยกันทั้งนั้น แต่จะมากหรือน้อยเป็นเรื่องของแต่ละคน”

เขาเป็นผู้สร้างความสำราญให้แก่ชนทุกชั้น ตั้งแต่รัฐมนตรีลงมาถึงแม่ค้าและหรือกรรมกร โดยเฉพาะเรื่องขบขันหรรา ชุดสามเกลอ-พล, นิกร, กิมหงวน ตัวเอกอาวูโส คือ เจ้าคุณบ๊องนี่ก็ ตัวละครเสริมเรื่องเช่น ดร. ดิเรก, อ้ายแห้ว, ลุงเซย, เจ้าสัวกิมไซ...และนางเอกก็หลายคน เช่น ประไพ, ประภา, นันทา, นวลละออ เป็นต้น

ทำไมเขาจึงแต่งเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” เพราะว่ารักงานประพันธ์, เขาเคยเป็นนักเรียนนายร้อย ตามคำบัญชาของผู้บังคับเกิดเกล้า ทนเรียนสอบไล่ได้ถึงชั้นปีที่ ๔ ก็ต้องเปิดหมวกอำลา เหลืออีกเพียงสองชั้นเท่านั้นก็จะติดดาวนายร้อย บ่นว่า งามสง่าทีเดียว เขาให้เหตุผลด้วยใจจริงตอนหนึ่งว่า “ผมไม่ชอบวิชาทหาร เพราะนิสัยไม่ชอบอยู่ใต้บังคับบัญชาของใคร”

เขาแตงนิยายมาแล้วมากมายจนเจ้าตัวก็ไม่ทราบว่ แตงมาแล้วก็ร้อยก็พันเรื่อง ยิ่งกว่านั้นต้นฉบับที่พิมพ์เป็นเล่มที่น่าจะรักษาไว้ ก็สูญหายเกือบจะไม่เหลือเป็นสมบัติของตนเองเลย แต่สำหรับเรื่องใดที่ได้ขายลิขสิทธิ์ให้แก่สำนักพิมพ์ ผู้ชื่อย่อมจะต้องรักษาดั้งฉบับเอาไว้ ดุจทรัพย์สินอันมีค่า

เรื่อง ‘เรียมจำ’ ‘หนามเตย’ ‘นักเรียนนายร้อย’ และเรื่องแรกชุดสามเกลอ ใครมีบ้างต้องนับว่าเป็น ‘นักเลงหนังสือ’ คนสำคัญทีเดียว

เรื่องใดที่ขายลิขสิทธิ์ไปแล้ว เราจะติดต่อสอบถามได้ที่ ทรวง เตชะธาดา เจ้าของสำนักพิมพ์ ‘ผดุงศึกษา’ วรรณกรรมอันทรงคุณค่าที่เหลืออยู่เป็นมรดกอันประเมินคุณค่ามิได้ ใครเล่าจะรับมรดกผลงานของเขา และใครเล่าที่ทราบว่า เขาเขียนมาแล้วเรื่องใดบ้าง ก็ร้อยก็พันเรื่อง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ เขาบอกข้าพเจ้า

ว่า กะประมาณ ๓,๐๐๐ เรื่อง

ดร. วิทย์ ศิวะศรียานนท์ เป็นห่วงถึงบทประพันธ์ อันเป็นผลงานของ
นักเขียน ไว้ใน “ทำเนียบนักประพันธ์” ของข้าพเจ้าตอนหนึ่งว่า...

“กวีและนักเขียนรุ่นเก่า ๆ ของเรา มักไม่มีบันทึกทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับ
ชีวิตของตนไว้ ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดายอย่างยิ่ง นอกจากนั้น เราไม่นิยมบันทึก
ประจำวัน หรือเขียนจดหมายบรรยายความรู้สึกและความคิดอันถึงกันและกัน
เมื่อนักเขียนของเราสิ้นชีวิตไป จึงไม่มีใครรู้เรื่องราวของเขานัก แม้แต่ลูกเมียและ
เพื่อนฝูงสนิท ชื่อนี้ผิดกับนักเขียนทางยุโรป”

ดร. วิทย์เห็นว่า “เป็นความจริงที่ว่า นักเขียนรุ่นเก่าของเราในสมัย
ใกล้ ๆ นี้ เราอาจสอบถามข้อเท็จจริงจากลูกเมียได้บ้าง แต่ส่วนมากก็ปรากฏว่า
ลูกเมียไม่ค่อยเอาใจใส่ในงานประพันธ์ ของผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนัก”

เขาเป็นใคร ยิ่งใหญ่เพียงไหน และสำคัญอย่างไร อาจจะไม่สำคัญ
สำหรับคนบางคน บางกลุ่ม แต่วรรณกรรมของเขาบรรเจิดทรงคุณค่าโดยกาลเวลา
เขามีปลายปากกาเป็นเงินเป็นทอง หาเลี้ยงลูกเลี้ยงเมียและตนเอง

เขาเป็นคนของสังคม ชื่อ “ป. อินทรปาลิต”

ป. วัชรภรณ์

เคลิเมลวันจันทร์

๒๘ ธ.ค. ๒๕๑๑

อนุสรณ์ ป. อินทรปาลิต

ฉันมีอายุย่างขึ้น ๕๖ ขวบ ถ้าพูดไปแล้ว ผมก็เป็นคนหนึ่งที่มีกำไรชีวิตมาแล้วถึง ๖ ปี จากปีที่ ๑ ถึง ๕๐ ของอายุนั้น ทำให้ผมมีประสบการณ์รูรสชาติของชีวิตได้ไม่เลวนัก เป็นธรรมดาของคนเราที่เคยมีอาชีพเดียวกันมา เมื่อได้ทราบข่าวว่า ป. อินทรปาลิต ถึงแก่กรรม ผมก็เสียใจ แต่ผมก็คิดถึงงานเขียนของ ป. อินทรปาลิต มิได้ตายไปด้วย ป. อินทรปาลิต ก็เช่นเดียวกับใครต่อใครที่ตายไปแล้ว ถึงแม้ ป. อินทรปาลิต จะเป็นนักประพันธ์ที่ยากจน ซึ่งใคร ๆ ก็รู้ แต่ ป. อินทรปาลิต ก็ได้ใช้ปากกาต่อสู้กับความยากจนอย่างไม่ท้อถอยและยึดอุดมคตินั้นอย่างมั่นคง ซึ่งในขณะเดียวกันกับเพื่อนนักเรียนนายร้อยรุ่นเดียวกับเขากำลังมีอำนาจศักดิ์และมั่งมีเหลือหลาย แต่เมื่อตายไปแล้วความอื้อฉาวได้ส่งกลิ่นเหม็นเน่ากระจายไปทั่วโลก เป็นข้อเปรียบเทียบให้แลเห็นได้ชัด ไม่ใช่ของเทียมหรือเล่นกันเล่นแบบนิทานยายกะตา แต่เป็นเรื่องจริงของคนเราระหว่างคนสองคน ที่คนหนึ่งสร้างตัวเองด้วยปากกาจนมีชื่อเสียงเด่นคนทั่วประเทศรู้จักแต่ยากจน ส่วนอีกคนหนึ่งนั้นมีบุญวาสนาคอยส่งเสริมจนมีอำนาจและมั่งมีเหลือหลาย แต่เมื่อทั้งสองคนได้ตายไปแล้ว คนหนึ่งมีคนร้องให้อีกคนหนึ่งมีแต่คนสาปแช่ง คนที่มีอำนาจแต่ไม่ได้สร้างความดีอะไรไว้ ก็สู้กระยาจกที่ไม่เคยมีชื่อเสียงเหม็นเน่าได้อย่างแน่นอน

..... วิญญาณอันบริสุทธิ์ของ ป. อินทรปาลิต คงจะภาคภูมิใจได้แล้ว เขาก็เป็นคนหนึ่งที่รักษาความดีนั้นไว้กระทั่งตาย

ไอ้บ้าโก๋ตัวนั้นนั่งกางเกงยีนเก่า ๆ จนสีจาง แต่ฟิตเปรี้ยะ เบ้ากางเกงด้านหลังจากกันกับขันมาถึงบันเอวนั้นให้ตายเถอะ, ส้นจุนจุ่มยาวไม่ถึงคืบ เข็มขัดก็หัวโตเบ้อเริ่ม ผมหัวีแสดปล่อยให้ปลกลงมาสองข้างหน้าผาก ผมที่ท้ายนั้นปล่อยให้ยาวเป็นพวงฮิปปี ส่วนปากก็เขียวมากฝรั่งหยับ ๆ อยู่ไม่ขาดปาก ที่ข้อมือสวม

เป็นที่สนุกสนานเพลิดเพลินยิ่งนัก ทำให้บ้านเมืองสงบราบคาบและเป็นสุข ถ้าหากเราจะหันกลับไปทำอย่างนั้นขึ้นมาอีก บรรยาการเก่า ๆ คงช่วยสร้างให้อะไรต่ออะไรที่เลว ๆ และกำลังจะเลวตามไปเพราะโรคจิตทรมากำลังเข้าครอบงำแล้ว คงจะช่วยผ่อนคลายดีขึ้นบ้างเป็นแน่

จำเป็นนักหรือเมื่อเราได้มีเทศบาลเป็นแม่บ้าน แล้วซื้อที่ดินมาขายเอากำไรกับราษฎร มองดูแล้วเห็นได้ชัดว่าซื้อถูกขายแพง เมื่อเทศบาลซื้อที่ดินตั้งพันไร่ที่ตำบลจรเข้บัวเป็นเงินถึง สองร้อยเจ็ดล้านบาท พุดไปก็ไม่ได้อะไรขึ้นมา นอกจากเทศบาลกำลังทำหน้าที่ผิด ถ้าเทศบาลชดเชยคูกคลองต่าง ๆ ที่ดินเงินหลายคลองให้น้ำสะอาดเรือไปมาได้สะดวก อย่างน้อยก็ยังช่วยดับไฟเมื่อไฟไหม้ก็ยังไหว นอกจากนั้นตามตรอก ซอกซอยที่ ทรดโทรมเป็น ทะเลโคลน ในฤดูฝนก็ดี, สวนสาธารณะต่าง ๆ เช่นสวนลุมพินีก็ดี, รีบเร่งทำให้ดีเสียเพื่อให้เป็นสวนสาธารณะอย่างแท้จริง

. ตายนั่น? ต้องตายแน่ทุกคน แต่จะตายเมื่อไรนั้น, ตายอย่างไรนั้น? ไม่แน่ว่าเมื่อใดและอย่างไร? ฉะนั้น ก่อนที่เราจะตายควรจะมีประวัติความดีไว้บ้าง ผมเคยไปในงานศพทั้งศพคนธรรมดาๆ อย่างเราๆ และศพคนใหญ่คนโต ขนาดมียศเป็นถึงจอมพลก็เคย ในหนังสือพิมพ์แจกนั้นเฉพาะผู้ใหญ่ ๆ ก็มีบอกถึงประวัติของผู้ตาย ตำแหน่งหน้าที่เหี้ยมดูตราอิสริยาภรณ์เป็นชั้น ๆ มากมาย ทั้งยังมีเรื่องประกอบประวัติอันดีเด่น ยิ่งไฉนยิ่งเยอะแยะ ล้วนแต่ความดีของผู้ตายที่ได้สร้างมาแล้วทั้งสิ้น ทั้งๆ ที่คนคนนั้นช่วยอย่างไม่เอาไหนเลย ใครๆ ก็รู้กันทั่วบ้านทั่วเมือง ก็เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว เราจะไม่ยอมนึกถึงหน้าคนข้างหลังบ้างละหรือ? ท่านให้นึกถึงความตายวันละอย่างน้อยสักครั้งหนึ่ง ก็ยังดีกว่าไปนึกฝันหวาน ๆ ถึงซาอุอันของอิหร่านแล้วที่สุดก็ถูกเขาดำทั้งเมือง.

“ กามนิต ”

ทับทเวา-บางเขน พระนคร

๘ ธันวาคม ๒๕๑๑

เขาไปสู่สุคติแล้ว !

ผมเริ่มรู้จักกับคุณปรีชา หรือ ป. อินทรปาลิต ในราว พ.ศ. ๒๔๗๖ หรือ ๗๗ ไม่นานนัก โดยการแนะนำของคุณเสาร์ บุญเสนอ กับ คุณจำนง วงศ์ข้าหลวง ณ สำนักพิมพ์เพลินจิตต์ สีแยกแมนศรี ซึ่งเป็นเวลาที่เรากำลังเริ่มต้นดำรงชีพด้วยการจับปากกา สพายยามกระดาศ คลุกกลืนน้ำหมึกอยู่บนถนนหนังสือแล้ว ทั้งๆ ที่เรารู้อยู่เต็มอกว่า เวลานั้น อาชีพบนถนนหนังสือเต็มไปด้วยความแห้งแล้ง ซ้ำยังขรุขระ คดเคี้ยวจนไม่อาจมองเห็นปลายทางข้างหน้าแห่งชีวิตของตัวเอง แต่จากการสนทนาวิสาสะกันในวันนั้น เราเห็นพ้องต้องกันว่า ถ้าเราไม่ถูกขับไล่ไล่ส่งเสียก่อน เราก็จะขอเขียนหนังสือขายด้วยใจรักต่ออุดมการณ์ ความเพื้อฝันอย่างอิสระเสรี ของเราสืบไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ แม้ว่าไล่จะแห้งบ้าง เปียกบ้าง เราก็ยินดีที่จะต้องสู้ นี่คือการมั่นสัญญาด้วยความตั้งใจจริงระหว่างเด็กหนุ่มสองคนที่เพื้อฝันต่อการประพันธ์เป็นอาชีพในสมัยเมื่อสามสิบปีที่ผ่านมาแล้ว

คุณ ป. อินทรปาลิต เริ่มประเดิมหนังสือเล่มแรก ราคา ๑๐ สตางค์ ด้วยเรื่อง “นักเรียนนายร้อย” ในสนามเพลินจิตต์ ผมเริ่ม “พิชิตันหา” ที่สนามขึ้นอารมณ์ ในราคาค่าเรื่องระดับเดียวกัน คือเล่มละ ๓๐ บาท ซึ่งก็ไม่ใช่ย่อยสำหรับในสมัยนั้น เพราะ ๓๐ บาทช่วยให้เราเลี้ยงอาตมาไปได้ตลอดเดือน ทั้งๆ ที่มีการกึ่งกันแทบทุกวัน แต่ต่างคนต่างกึ่งคนละสนาม

งานเขียนของเราไม่ได้เด่นดังโด่งฟ้าเสมอ ด้วยศรีบูรพา, แม่อนงค์, ป. บุรณะศิลป์ (บุรณะปกรณ) แห่ง น.ส.พ. ประชาชาติ ของหม่อมพรวัย วรวรรณ แต่เรต่างก็ยึดอาชีพเขียน - เขียนกันเรื่อยมา โดยเฉพาะคุณ ป. อินทรปาลิต แก้วหน้าแผ่นอาณาจักรกว้างไกลไปกว่าผม เพราะไม่ว่าผมจะไปประจำสนาม “นิพนธ์สาร, อุเทน” หรือวัฒนานุกูล แก่ก็ยังยึดสนามเพลินจิตต์เป็นที่มั่น

และแผ่เข้าไปในสนาม “ วัฒนานุกูล ” ซึ่งผมประจำอยู่ได้อีกด้วย แต่ผมแผ่ขยาย
เข้าไปในสนามเพลินจิตต์ได้ยาก เพราะต้อง “ คุมงาน ” สนามที่ผมเขียนประจำอยู่

ผมกับคุณ ป. อินทรปาลิต ไม่ได้คบหากันฐานเพื่อนร่วมคิด, มิตรร่วมใจ
เพียงแต่เมื่อพบปะกันก็พูดจาวิสาสะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามประสาเพื่อน
ร่วมอาชีพเท่านั้น ผมจึงไม่อาจเล่าถึงความเป็นไปในวงชีวิตคุณ ป. อินทรปาลิต
สู่กันฟังได้มากพอ แต่ก็ใคร่จะกล่าวไว้ในที่นี้ด้วยว่า คุณ ป. อินทรปาลิต เป็น
นักต่อสู้ที่ทรหดคนหนึ่ง เพื่อให้ก้าวไกลไปข้างหน้าในด้านวงการบันเทิง และมี
ใช้แต่จะถนัดแต่ในด้านการสร้างนวนิยาย หรือที่เรียกกันใน สมัยนั้นว่า “ หนังสือ
อ่านเล่น ” เท่านั้น ในด้านการละคร คุณ ป. อินทรปาลิต ก็สั่งตัดจัดเจนพอ
ตัว ถึงกับเคยทุ่มเททุนและชีวิตไปคลุกอยู่บนเวทีละครอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แต่
เพราะทุกอย่างมันเป็น ‘ อนิจจัง ’ งานด้านละครเวทีของคุณ ป. อินทรปาลิต จึง
ประสบอุปสรรคหยุดชะงักลง จำจะต้องหันมาใส่แท่งบนถนนหนังสือเป็นเพื่อนผม
และคนอื่น ๆ ‘ ประเภทเดียวกัน ’ อีกต่อไปเหมือนเดิม และในยุคที่หวนกลับมา
สู่ถนนหนังสือในระยะนี้เอง ที่คุณ ป. อินทรปาลิต ผู้ได้ชื่อว่า ‘ ราชาเรื่องรักโศก ’
ของบรรดาแม่ค้า, คนเฒ่าคนแก่และวัยรุ่น เริ่มพลิกปากกาหันมาสร้างเรื่องตลก
โปกฮา คือ ‘ สามเกลอ ’ อันมี พล, นิกร, กิมหงวน เป็นตัวชูโรง ซึ่งได้สร้าง
ความเกรี้ยวกราวให้แก่วงการหนังสืออ่านเล่นอย่างเกรี้ยวกราวเอิกเกริก นับเป็น
ความสามารถอันน่ามหัศจรรย์อย่างหนึ่ง

ในช่วงจังหวะนี้แหละ ที่ผมได้พบคุณ ป. อินทรปาลิต ในร้านเหล้า ได้
ร่วมก๊งกันเป็นครั้งแรกและเป็นครั้งสุดท้ายในชีวิตของเราทั้งสองอีกด้วย

เมื่อเหล้าได้เข้าไปย้อมอารมณ์ให้ครึ้มเคร่งบ้างแล้ว คุณ ป. อินทร-
ปาลิต ก็ได้ระบายความรู้สึกนึกคิดมาให้ผมได้รับรู้ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า

เมื่อผมยังเป็นเด็กหนุ่มรุ่นกระทาง ผมชอบอ่านหนังสือ (ประเภทที่เรียกกันในสมัยนั้นว่า) อ่านเล่น แต่มันไม่ใช่หนังสืออ่านเล่นสำหรับผมเลยเพราะผมอ่านมันอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ คืออ่านอย่างไม่ (เป็นอัน) กิน ไม่ (เป็นอัน) นอน และไม่ (เป็นอัน) ทำการบ้าน การอ่านหนังสือ “อ่านเล่น” อย่างอ่านจริงดังกล่าวยังไม่สู้กระไรนัก เพราะกินพลาอ่านไปพลาก็ยังได้ แม้บางครั้งมีวอ่านเสียมากกว่ามีกิน จนถูกผู้ปกครองดูไม่รู้กี่ครั้งก็หน ถูกดุหนัก ๆ เข้าก็เลยพาลไม่กินข้าวเอาตื้อ ๆ แอบไปอ่าน (จริง ๆ) หนังสืออ่านเล่นเสีย อ่านจบเมื่อไร ถ้าหิวไปค้นกินเอาเองในครัวก็ได้ ยิ่งเวลานอนด้วยแล้วยิ่งสำราญนัก... นอนคนเดียว นอนพลาอ่านไปพลาจนกว่าจะจบเล่ม ไม่มีจะอ่านที่เดียวแหละ... เรื่องหลับนั้นเป็นไม่มีวันเสียละ แต่... เรื่องไม่ทำการบ้านนี้สำคัญนัก ไปถึงโรงเรียนยังต้องเที่ยวขอเปรียบเทียบ (ลอก) จากเพื่อน ๆ เอาเสียอีกด้วย

ในจำพวกหนังสืออ่านเล่น (ซึ่งต่อมาอีกกะส่ายเรียกว่าหนังสือเรีงรมย์) ที่ผมติดอย่างอมแงมอยู่นั้น มีเรื่องของ “ป. อินทรปาลิต” เป็นนักเขียนอยู่ด้วย...

ต่อมา... เมื่อผมมีอิสระในการอ่านหนังสือมากขึ้น ใจก็กำเริบเลิບสานไม่อ่านอย่างเดียว...

ในขณะที่ตัวเองยังเป็นนักเรียนอยู่นั้น ผมกับเพื่อน ๆ ก็รืออกหนังสือกันในโรงเรียน เขียนกันเองอ่านกันเอง และติชมกันเอง... ที่ว่า “เขียน” ก็เพราะทั้งเล่มเขียนกันด้วยมือจริง ๆ ไม่มีการพิมพ์ (ดีด) เลย ตั้งแต่หน้าต้นจนหน้าสุดท้าย และผมเองนี่แหละทำตัวเป็นบรรณาธิการตรวจดูเรื่องที่นักเรียนส่งมาให้ เรื่องไหนที่ผมเห็น (เองโดยอัตโนมัติ) ว่าใช้ไม่ได้ ผมก็ส่งคืนไป พร้อมกับบอกอย่างวางโตว่า

“เฮ้ย... ใช้ไม่ได้โว้ย ไปเขียนมาใหม่ อย่างน้อยต้องเขียนให้ได้อย่าง
ป. อินทรปาลิต ชิวะ”

“โอ๊ยบ้า!” เจ้าเพื่อนที่ถูกส่งเรื่องคืนผรุสวาทเข้าให้ “ถ้าเขียนให้ได้อย่าง
ป. อินทรปาลิต มันก็ไม่ใช่อย่างน้อยแล้ว นั่นเขาเรียกว่าอย่างมากโว้ย มือชั้น
ป. อินทรปาลิต เป็นมืออาชีพ เรามันเป็นนักเรียนที่ดัดจริตจะเป็นนักประพันธ์เท่า
นั่นเอง จะเอาอะไรให้มันวิเศษวิโสล่ะ”

บรรณาธิการคือผมต้องยอมแพ้ นั่งหลังชดหลังแข็งเขียนเรื่องลงไปใน
สมุดปกแข็งที่สมมติว่าเป็นหนังสืออ่านเล่นต่อไป...

ต่อมา... เลิกทำหนังสือ (เขียน) อ่านเล่น เพราะสอบไล่ได้สำเร็จแล้ว
ใจก็กำเริบเสิบสานอย่างว่า... วันหนึ่ง...

ผมเห็นเด็ก ๆ ที่บ้านผมนั่งอ่านหนังสืออ่านเล่น (ซึ่งเขาอ่านจริงแบบผม)
พืงฝ่าผนังบ้านเรียงเป็นตับ อ่านไปก็หัวเราะคิก ๆ คัก ๆ กันไป ผมเรียกหาจะใช้
บ้างก็ไม่ได้ ผมจึงฉวนฉิวระคนสงสัยตะหงิด ๆ ว่าเด็กพวกนี้อ่านหนังสืออะไรกัน
ถึงได้หัวเราะได้หัวเราะดีราวกับถูกใครเขาจี้ข้าง

“บ้าแล้วพวกนี้ อ่านเรื่องอะไรกันจะถึงได้หัวเราะเอา ๆ เหมือนคนบ้าจี้”
ผมคิดเอาแล้วก็กระซอกหนังสือเหล่านั้นมาอ่านเล่มหนึ่ง

ผมอ่านเข้าเอง ผมก็ต้องกลายเป็นคนบ้าจี้เหมือนกัน

หนังสือนั้นคือเรื่องชุด พล นิกร กิมหงวน ของ ป. อินทรปาลิต...

“เด็ดแะ...” ผมพูดกับตัวเอง

ต่อมาอีก... ผมได้รับเชิญให้เขียนละครให้คณะละครผู้หญิง — ผู้หญิง
คือคณะแม่เลือน... ตัวละครทุกตัวเป็นผู้หญิงนอกจากตัวตลก (ซึ่งสมัยนั้นมี
สมควร กระจ่างศาสตร์, สคนธ์ กวีเหลี่ยม, ทองแถม ปากลำโพง, ชื่นและ
และ จอก ดอกจันทร์, แจ้ว ดอกจิก, จี๊ว ดอกจอก เป็นต้น) ขณะนั้นเขาไม่

เรียกนามปากกา เขาเรียก “ผีปาก” ผีปาก “แก้วฟ้า” ก็ได้ไปปรากฏในสารบบละครร้องกับเขาด้วย . . . และในสมัยนั้น ผีปากของใคร คนนั้นต้องกำกับการแสดงด้วย ผมก็ต้องเป็นผู้กำกับการแสดงไปกับเขาด้วย

ในอาณาจักรละครร้องของผู้หญิงสมัยนั้นนี้แหละ ผมได้รู้จักกับผู้ใช้ผีปากว่า “ป. อินทรปาลิต” ตัวจริง . . .

ผมเรียกเขาว่า “พี่ ป.” พี่ ป. เรียกผมว่า “น้องชาย”

“น้องชาย” กำขึ้นไปกำกับการแสดงละครเรื่องของตัวเองบนเวที “พี่ ป.” นั่งอยู่ข้างล่าง เพราะเมื่อผมกำกับการแสดงเป็นครั้งแรกนั้น ผมสั่นเหมือนผีเข้า

ผมได้ความรู้อย่างหนึ่ง คือ นิสัยของตัวละครในเรื่องชุด พล นิกร กิมหงวน นั้น คือนิสัยของตัวตลกเหล่านั้นเอง เช่น นิสัยทำคอย่นหลับตาปี เป็นนิสัยของ จอก ดอกจันทร์ (ถึงแก่กรรมไปนานแล้ว) บนเวที และนิสัยของตัวละครอีกหลาย ๆ ตัวคือนิสัยของตัวตลกที่ผมกล่าวมาแล้ว

“พี่ ป.” และ “น้องชาย” ได้นั่งสนทนากันในยามว่างอย่างสนใจ “พี่ ป.” ได้สอบถามประวัติการเป็นมาของผม ครั้นได้ทราบว่าผมสำเร็จจากโรงเรียนฝรั่ง พี่ ป. ก็ตื่นเต้น”

“น้องชายเอ๋ย . . . จงพยายามเข้าใจ สติปัญญาของน้องชายไม่เลว ความกล้าดีมาก วิชาความรู้ดี ไม่ต้องกลัวหน้าไหนทั้งนั้น เมื่อเราทำหน้าที่ของผู้ยิ่งใหญ่บนเวที”

พี่ ป. ให้โอวาทแก่ผมเป็นครั้งแรก — ซึ่งเป็น โอวาทที่ทำให้ผมเป็นคนมาจนทุกวันนี้

ตลอดเวลาในชีวิตการเป็นศิลปินและนักเขียนของผม ผมพบพี่ ป. บ่อยๆ

“เห็นไหม คุณแก้ว?” พี่ ป. เปลี่ยนสรรพนามทั้งหลายจนหมดสิ้น “ผม
บอกไว้แล้วว่ายังไง?”

“พุทไร พี่ ป. ผมก็คือน้องชายพี่ ป.” ผมทำหน้าที่เหมือนจะร้องไห้
“เดี๋ยวนี้คุณคือครู—ครูของคนทั้งเมืองแล้ว ดีใจด้วย” พี่ ป. กล่าว “คน
อย่างครูนี้หายาก!”

ที่จริง . . . คนอย่างพี่ ป. — ป. อินทรปาลิต ต่างหากที่หายาก!
. . . ผมก็ไม่เห็นว่า พี่ ป. ผู้มีพระคุณแก่ผม จะจากไปอย่างรวดเร็วและ
ฉับไวอย่างนั้น . . .

แต่นั้นแหละ . . . คนเรา — รู้มาก็รู้ไป . . . รู้เกิดก็รู้ตาย . . .

สิ่งที่ พี่ ป. ทำดีไว้ ย่อมสนองแก่พี่ ป. เองตามสภาวะ

อย่างไรก็ตาม . . . พี่ ป. จากไปก็แต่ร่าง ชีวิตและงานของพี่ ป.
ยังอยู่เสมอ อย่างน้อยก็ในใจของผม . . .

“**แก้วฟ้า**”

กระท่อมกลางทุ่ง นนทบุรี

แต่ ป. อินทรปาลิต

มรดกกรรมของคุณ ป. อินทรปาลิต ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเสียดายอย่างยิ่ง
ที่ในบรรดาโลกได้สูญเสียนักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่ไปอีกหนึ่งคน ข้าพเจ้าไม่มีโอกาส
รู้จักคุณ ป. อินทรปาลิต เป็นส่วนตัวก็จริง แต่ข้าพเจ้ารู้จักชื่อเสียงและงานของ
ท่านผู้นี้มาตั้งแต่ข้าพเจ้าเป็นเพียงผู้อ่านเล็ก ๆ คนหนึ่ง ซึ่งถ้านับเวลาจากสมัยนั้น
มาจนถึงปัจจุบันนี้แล้วก็ราว ๆ ๓๕ ปี สมัยนั้น คุณ ป. อินทรปาลิต ถนัดการ
เขียนนวนิยาย รักโศก แต่เพียงอย่างเดียว ข้าพเจ้าชื่นชม และยกย่องนวนิยาย
ทุกเรื่องของท่าน และอาจเป็นเพราะข้าพเจ้าชอบนิยายรักโศกของคุณ ป. อินทร-
ปาลิต มาตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการเป็นนักอ่านนี้เอง เมื่อข้าพเจ้าได้มีโอกาสเป็น
นักเขียนในเวลาต่อมา ข้าพเจ้าจึงเป็นนักเขียนที่ชอบเขียนแต่เรื่อง รัก โศก เสีย
จนท่านผู้อ่านพากันวิจารณ์ต่าง ๆ นานา

ในระยะหลังนี้ ข้าพเจ้าห่างเหินกับงานของคุณ ป. อินทรปาลิต ไปบ้าง
แต่ก็อดภูมิใจแทนท่านมิได้ที่เห็นนิยายตลกชุด พล นิกร กิมหงวน ได้รับความ
นิยมจากผู้อ่านอย่างกว้างขวางไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ และแม้ผู้ที่มีความทุกข์โศก
แต่เมื่อได้อ่าน นิยายชุดสามเกลอแล้ว ข้าพเจ้าไม่เห็นผู้ใดทนทำหน้าเฉยโดยไม่
หัวเราะได้ เช่นนี้ ก็ต้องนับว่าเป็นความสามารถอันยอดเยี่ยมของคุณ ป. อินทร-
ปาลิต ที่สามารถสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้ที่มีความทุกข์โศกอย่างมหันตนั้นได้

ขณะนี้ วิญญาณของคุณ ป. อินทรปาลิต สถิตอยู่ที่ใด ท่านคงล่วงรู้ว่
การจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ของท่านได้เป็นที่เสียดายอย่างลึกซึ้ง ของบรรดานักอ่าน
และนักเขียนทั้งหลาย ที่จะไม่มีส่วนลืม นามปากกา “ป. อินทรปาลิต” ตราบชั่ว
กาลนาน

เพลินพิศ เลิศยานันท

เพื่อนผู้จากไปแล้ว

ผมรู้จักกับ ป. อินทรปาลิต เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นการรู้จักกันในงานวันเกิดของเพื่อนคนหนึ่งซึ่งได้ถึงแก่กรรมไปแล้วเช่นกัน เมื่อ ป. อินทรปาลิต ทราบว่าผมเป็นนักแสดงละครวิทยุและผมก็ทราบว่านี่คือ ป. อินทรปาลิต นักประพันธ์ชื่อดังแห่งยุค เพียงเรารู้จักกันในวันนั้นเหมือนกับเรารู้จักกันมาแรมปีทีเดียว เพราะ ป. อินทรปาลิต มีทัศนะตรงกับผมหลายอย่างเช่น เกียดการดูดกเหยียดหยาม เกียดความอยุติธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ตรงกับผมเข้าพอดี เราจึงคุยกันได้ถูกคอ ผมเคยนำเอาบทประพันธ์ของ ป. อินทรปาลิต มาแสดงในละครวิทยุหลายครั้งโดยมากเป็นเรื่องรักโศกเท่านั้น ป. อินทรปาลิต ไม่เคยคิดผลประโยชน์จากผมเลย

ป. อินทรปาลิต เคยไปหาผมที่บ้าน ป. อินทรปาลิต เป็นนักดื่มเบียร์เก่งจากคนหนึ่ง นั่งดื่มอยู่กับผม ๒ คน เบียร์ ๒๗ ขวด ไม่ทราบเหมือนกันว่าดื่มเข้าไปได้ยังไง สมัยนั้นเบียร์ขวดละ ๓๕ สตางค์เท่านั้น ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ เงินมีค่ามากกว่าเดี๋ยวนี้

พอเกิดสงครามผมกับ ป. อินทรปาลิต ก็เห็นห่างกันไปเพราะผมกลับไปเป็นทหารอีก เนื่องจากสงครามนั่นเอง ผมได้ข่าวว่าตอนนี้ ป. อินทรปาลิต เขียนนิยายเรื่องบู๊ คือเรื่อง “เสือใบ” เราติดตามอ่านเรื่องของเขาสेमามา ผมชอบออกด้วยใจจริงว่าผมชอบผลงานของเขามาก เรื่องทุกเรื่องมีแนวเขียนแปลกไม่ซ้ำกันเลย ขอยกตัวอย่างเช่นชุด พล, นิกร, กิมหงวน

บัดนี้ ป. อินทรปาลิต จากพวกเราไปแล้ว ขอไปสู่สุคติแล้วผมจะตาม
ไปเมื่อถึงโอกาสอันควร

ป. อินทรปาลิต มีมติประจำใจอยู่ข้อหนึ่งซึ่งผมยังจำได้ คือ “มิตร
ย่อมไม่ทรยศต่อกัน”

จากผม

ชวน เย็นแแบ

๑๒ ต. ก. ๒๕๑๑

ป. อินทรปาลิต กับ เฟลินจิตต์

ทั้งสองนามนี้ ได้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของท่านผู้อ่าน ควบคู่กันมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ด้วยการพิมพ์หนังสือตราดอกเล็มละ ๑๐ สตางค์มีความแพร่หลายที่สุดในยุคนั้น (๒๔๗๕) ด้วยนิยายชุดสามเกลอ พล, นิกร, กิมหงวน

ต่อมาในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ป. อินทรปาลิตก็ได้มาร่วมงานกับเฟลินจิตต์จัดพิมพ์นวนิยายออกเป็น น.ส.พ. เฟลินจิตต์รายวันฉบับละ ๕๐ สตางค์แพร่หลายที่สุดในยุคนั้นอีกครั้งหนึ่งโดย ป. อินทรปาลิตเป็นผู้ดำเนินงานจัดทำ

ข้าพเจ้าขอชมเชยและระลึกถึงคุณงามความดีที่ ป. อินทรปาลิต สร้างไว้ในวงการประพันธ์และการพิมพ์ของเมืองไทย ที่ประชาชนชื่นชอบตลอดมา และด้วยใจจริงข้าพเจ้ายังเป็นหนี้บุญคุณที่ ป. อินทรปาลิต ช่วยให้เฟลินจิตต์ได้ดำรงงานพิมพ์อยู่ตลอดมาจนบัดนี้ถึง ๓๗ ปี อย่างไม่รู้ลืมตลอดกาล.

เวช กระตุกษ์

แด่คุณ ป. ที่เคารพ

ทุกตัวหนังสือของคุณ ป. ที่ฝากไว้ในวงการประพันธ์ คือ อาหารทิพย์

ที่ประชาชนเสพย์ได้โดยไม่รู้เบื่อ ฉะนั้นจึงขอให้วิญญาณของคุณ ป.

จงไปสู่ แดนทิพย์ เช่นกัน แดนซึ่งเราเรียกว่า ทิพย์วิมาน นั้นเทอญ.

บุรี เสนะวีณิน

น.ส.พ. ชาวไทย

ป. อินทรปาลิต

ผู้สอนให้คนรักการอ่านหนังสือ ...

ก่อนนั้น ข้าพเจ้า ไปอาศัยอยู่กับญาติ เรียน หนังสือ อยู่ในภาคเหนือ
ครอบครัวนี้เป็นตระกูลเก่าแก่ของจังหวัด ก่อนข้างจะเคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผน
ในการอบรมเด็กและการดำเนินชีวิต ตลอดเวลาที่เรียนอยู่ในจังหวัดนั้น ๗ ปี
หัวหน้าครอบครัวไม่เคยให้ข้าพเจ้ารวมทั้งเด็กที่อยู่ในปกครองอ่านหนังสือนวนิยาย
หรือหนังสือเรีงรมย์ใดๆ เลย โดยให้เหตุผลว่า “เดี๋ยวจะใจแตก เอาไว้อ่านตอน
เป็นผู้ใหญ่แล้ว”

แต่ครอบครัวนี้รักหนังสือ และมีห้องสมุดบรรจุหนังสืออยู่ในตู้ยาว
เหยียด หนังสือส่วนมากเป็นของนักเขียนรุ่นเก่า และถึงแม้ท่านเหล่านั้นจะเป็นคน
รุ่นเก่าที่เคร่งครัดต่อระเบียบชีวิต แต่ยังมีอารมณ์ที่จะเล่าเรื่องในหนังสือต่างๆ และ
เรื่องที่ท่านเล่า มักจะเป็นเรื่องตลกขบขัน เช่นเรื่อง พล, นิกร, กิมหงวน ของ
ป. อินทรปาลิต

จากเรื่องราวที่ท่านเล่า และเกล็ดซ้ำๆ นั้น ทำให้เราพลอยสนุกสนานไป
ด้วย จนวันหนึ่งข้าพเจ้าถูกใช้ไปซื้อหนังสือที่ร้าน เห็นหนังสือชุด พล, นิกร, กิมหงวน
ของ ป. อินทรปาลิต อยู่หลายเล่ม เมื่อนึกถึงเรื่องตลกโปกฮาที่ได้รับฟัง ก็อยาก
จะซื้ออ่านเองเต็มกำลัง แต่ทางบ้านห้ามอ่านหนังสือทุกประเภทด้วยเหตุผลดังกล่าว
แต่เพราะความอยากอ่าน ก็อุตส่าห์ อดขนมซื้อหนังสือชุด พล, นิกร, กิมหงวน
ของ ป. อินทรปาลิต มาอ่านจนได้โดยการซ่อนมาในเสื้อนำเข้ามาอ่านในบ้าน

และนั่นคือหนังสือนวนิยายเล่มแรกที่ข้าพเจ้าอ่าน และอ่านหนังสือติดต่อกันมา
จนรู้สึกว่าคุณชีวิตนี้ขาดหนังสือไม่ได้เสียแล้ว

เห็นจะเป็นความจริงที่เขาว่า ครูของคนไม่ใช่จะอยู่แต่ในโรงเรียน และในบ้านเท่านั้นสิ่งที่เขารู้ทุกอย่างคือครู และข้าพเจ้าเองก็ถือว่า ป. อินทรปาลิต คือครูของข้าพเจ้าคนหนึ่ง ที่สอนให้รู้จักการอ่านหนังสือ และจากการอ่านหนังสือต่าง ๆ นั้น มันทำให้ข้าพเจ้าไม่น้อยหน้าเพื่อนรุ่นราวเดียวกัน แม้จะไม่มีโอกาสได้เรียนในสถาบันชั้นสูงก็ตาม

เหมือนครูอีกคนหนึ่งของข้าพเจ้าคือ ม.จ. อากาศดำเกิง เรื่องที่ท่านเขียนสอนให้ข้าพเจ้ารักงานหนังสือพิมพ์มาจนบัดนี้ และตลอดไป

แต่ครูทั้งสองของข้าพเจ้าช่างอาภัพเหลือเกิน ที่จากลูกศิษย์ไปโดยไม่เคยเห็นหน้า และศิษย์ก็ไม่มีโอกาสแม้แต่ที่จะก้มลงกราบด้วยดวงใจอันคารวะ แม้เพียงครั้งหนึ่งในชีวิตของท่าน

ถวิล มนัสน้อม

นสพ. เสี่ยงราชบุรี นครศรีธรรมราช

แต่ ป. อินทรปาลิต

เสียงปีพาทย์ประเลงเพลงกำสรด

ดุจดั่งรณาคำกล่ำกำสรวล
เทจากจิตที่จับใจในสำนวน
ลีลาล้วนหลากหลายรสพจน์ประพันธ์
เสียงเพลงนั้นวิปโยคโศกเหลือหลาย
เสียงคล้ายคล้ายเสียงเทวน้ำตาสวรรค์
ครวญสะอื้นกลั่นกล่ำร่ำร่ำพัน
ทั่วทั้งบรรณภพอาดูรสูญคนดี
แม้จะนำอักษรมากรอกร้อย
ประดิษฐ์ด้อยเป็นพวงหรีดหลากสี
คำรพศพนับว่ากตัญญูสี
มิเหมือนที่ดวงใจใฝ่บูชา
ณ บัดนี้ชีพท่านดับลับลาโลก
ทั้งความโศกอาลัยถึงคะนิงหา
ทั้งผลงานมธุรสพจนานา
ไว้ตรึงตราความทรงจำให้ดำรง
ขอให้เปลวอัคคีที่กำฟ้า
รับวิญญาณของท่านสู่ทางอย่างประสงค์
ณ ดินแดนสุขาวดีที่จำนง
ส่วนความดีขอไว้คงคู่โลกา.

สิดา วิษณุภพ

นิตยสารแม่บ้าน

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ . ๗๗
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ . ๗๘

รายนามผู้บริจาคเงินช่วยงานศพ ป. อินทรปาลิต
ในนาม “ชมรมนักเขียน ๕ พฤษภาคม”

๑. สันต์ เทวรักษ์	๑๐๐ บาท
๒. เลี้ยว ศรีเสวก	๓๐๐ „
๓. ก. สราภรณ์	๒๐๐ „
๔. “อิงอร”	๑๐๐ „
๕. “อาษา”	๒๐ „
๖. “พนมเทียน”	๓๐๐ „
๗. ชูวงศ์ ฉายะจินดา	๕๐๐ „
๘. ศรีฟ้า ลดาวัลย์ ฯ	๗๐๐ „
๙. อุปถัมภ์ กองแก้ว	๕๐ „
๑๐. เสนีย์ บุษปะเกศ	๒๐๐ „
๑๑. ปรีชา เถระกุล	๕๐๐ „
๑๒. ศักดิ์ รัตนาคม	๒๐๐ „
๑๓. เสก ดุสิต	๑๐๐ „
๑๔. ศรี ชัยพุกษ์	๒๐๐ „
๑๕. พนม สุวรรณบุญย์	๑๐๐ „
๑๖. ว. ณ เมืองลุง	๔๐๐ „
๑๗. ภราดร ศักดา-รังษี เทพวรสิน	๑๐๐ „
๑๘. พันธุ์ บางกอก	๑๐๐ „
๑๙. อ. ไชยวรศิลป์	๕๐ „
๒๐. ศักดิ์ศรี — ฉลองศักดิ์	๘๐ „
๒๑. บุษยมาส	๕๐๐ „
๒๒. อำนวย สุขเจริญ	๑๐๐ „
๒๓. สุวรรณ สุคนธา	๑๐๐ „

๒๔. พ.ต.ต. ประชา พูนวิวัฒน์	๑๐๐ บาท
๒๕. ประกาศ วัชรภรณ์	๑๐๐ „
๒๖. สุวัฒน์ วรดิลก	๗๐๐ „
๒๗. ธิดา บุนนาค	๑๐๐ „
๒๘. “ทมยันตี”	๓๐๐ บาท
๒๙. กฤษณา อโศกสิน	๕๐๐ „
รวม	<u>๖,๘๐๐ บาท</u>

**บุคคลอาชีพอื่นที่สนใจ
บริจาคร่วมกับ “ชมรมนักเขียน”**

๑. ชรินทร์ นันทนาคร	๔,๐๐๐ บาท
๒. วรารัตน์ อรรถยุกติ	๑๐๐ „
๓. ถวิล ชื่นชูสิน-จรูญ วัตรานนท์-ประยुทธ ทหารแก้ว	๔๐ „
๔. ประยुทธ ทหารแก้ว	๕๐ „
๕. สมหมาย วีตระกูล	๙๐๐ „
รวม	๕,๐๙๐ „
รวมยอดทั้งหมด	<u>๑๑,๘๙๐ „</u>

รายจ่ายในการสวดอภิธรรมศพคืนวันที่ ๓๐

๑. ค่าพวงหรีดของ “ชมรมฯ”	๓๐๐ บาท
๒. ค่าตั้งสวด	๑๕๐ „
๓. ค่าเครื่อง	๑๕ „
๔. ค่าเครื่องดื่ม	๑๑๖ „
๕. ค่าคนล้างซาม	๑๕ „
๖. ค่าปัจจัยถวายพระ ๔ องค์	๒๐๐ „
๗. ค่าซองถวายพระ	๑๒๐ „
๘. ค่าอาหารว่างเลี้ยงแขก	๓๐๐ บาท
รวม	<u>๑,๒๑๖ บาท</u>

คงเหลือเงินแท้จริงในขณะนั้น ๑๐,๖๗๔ บาท [หนึ่งหมื่นหกกร้อยเจ็ดสิบสี่บาทถ้วน]

รายนามผู้บริจาคเงินในงานฌาปนกิจศพ ป. อินทรปาลิต งวดที่ ๒

๑. เกลิม วุฒิโมษิต	๑๐๐	บาท
๒. 'รงค์ วงษ์สวรรค์	๑๐๐	"
๓. แมน สุปิต	๑๐๐	"
๔. ธรรมบุญ ชำรงนาวาสวัสดิ์	๕๐๐	"
๕. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๕	"
๖. รัตน์ะ ยาวะประภาส	๑๐๐	"
๗. ส. อาสนจินดา	๒๐๐	"
๘. ฤดี เคนนี (เงินเหลือจากสวดศพ)	๔๐๐	"
๙. นพพร บุญยฤทธิ์	๒๐๐	"
๑๐. ศรีทอง ลดาวัลย์	๑๐๐	"
๑๑. วิลาศ-สุริย์พันธ์ มณีวัต	๑๐๐	"
๑๒. ศรีสัตตบุษย์	๒๐๐	"
๑๓. "ดวงดาว"	๒๐๐	"
๑๔. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม (ผ่าน "เรือใบ")	๒๐๐	"
๑๕. "วรรณสิริ"	๑๐๐	"
๑๖. สง่า อาร์มกีร์	๑๐๐	"
๑๗. พจนาด เกศจินดา	๒๐๐	"
๑๘. เชิด ทรงศรี (ผ่านคุณปราชญ์)	๑,๐๐๐	"
๑๙. อาจันต์ บุญจพรรค	๔๐๐	"
๒๐. สมเจตน์ วัฒนาธร	๔๐	"
๒๑. มารุต บุณนาค	๒๐๐	"
๒๒. เสมียนพนักงานบริษัทบางกอกเฮฟวี่อควิปเมนต์จำกัด	๕๐๐	"
รวม	๕,๔๔๕	"

(ห้าพันสี่ร้อยสี่สิบห้าบาทถ้วน)

รายนามผู้บริจาคเงินช่วยงานฌาปนกิจศพ ป. อินทรปาลิต งวดที่ ๓

คณะละครนาฏศิลป์สัมพันธ์ จัดแสดงละครเรื่อง "ยอดสงสาร" จากบทประพันธ์ของ ป. อินทรปาลิต เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๑ ทาง ที.วี. ช่อง ๔ เวลา ๒๒.๑๕ น. ได้มอบรายได้จากการแสดง (หักค่าใช้จ่ายจำเป็นแล้ว) ให้เป็นเงิน ๙,๑๕๒ บาท (เก้าพันหนึ่งร้อยห้าสิบสองบาทถ้วน)

ในเงินจำนวนดังกล่าวจำแนกออกได้ดังนี้

ก. สัมพันธ์ พันธุ์ มณี หวานาคณะบริจาคเป็นเงิน ๖,๖๐๒.๐๐ บาท

๗. ศิลปินร่วมแสดงและผู้สร้างบทร่วมบริจาคตั้งรายนามต่อไป

๑. ทรัพย์สิน (ผู้สร้างบท)	บริจาค ๗๐๐ บาท
๒. ทัด เอกทัต	๒๐๐ ,,
๓. นันทนา ธาราจันทร์	๑๐๐ ,,
๔. ศิริพร วงศ์สวัสดิ์	๑๐๐ ,,
๕. มาลี เวชประเสริฐ	๒๐๐ ,,
๖. วัฒนะ ทองคำวัน	๒๐ ,,
๗. สีนีนากู โพธิเวส	๕๐ ,,
๘. สมควร กระจำนงศาสตร์	๑๐๐ ,,
๙. ปราโมทย์	๓๐ ,,
๑๐. บุญส่ง ดวงดารา	๕๐ ,,
๑๑. นันทวัน เมฆใหญ่	๑๐๐ ,,
๑๒. กำธร สุวรรณปิยะศิริ	๒๐๐ ,,
๑๓. ศศิวิมล สิทธิประศาสตร์	๑๐๐ ,,
๑๔. ชุชัย พระขรรค์ชัย	๕๐๐ ,,
๑๕. เพ็ญ พัสรา	๑๐๐ ,,

รวมเป็นเงิน	๒,๕๕๐ บาท
-------------	-----------

รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ๙,๑๕๒ บาท (เก้าพันหนึ่งร้อยห้าสิบสองบาท)

รวมยอดเงินบริจาคทั้งสิ้น ๒๕,๒๗๑ บาท (สองหมื่นห้าพันสองร้อยเจ็ดสิบเอ็ดบาทถ้วน)

หอสมุดแห่งชาติรับมั่งคณาภิเษก

จันทร์บุรี

พิมพ์ที่ บริษัท ประชุมช่าง จำกัด ๔๒๓ ถนนสี่พระยา พระนคร
นายประสงค์ เทตระกุล ผู้พิมพ์โฆษณา ๑/๒๕๑๒

